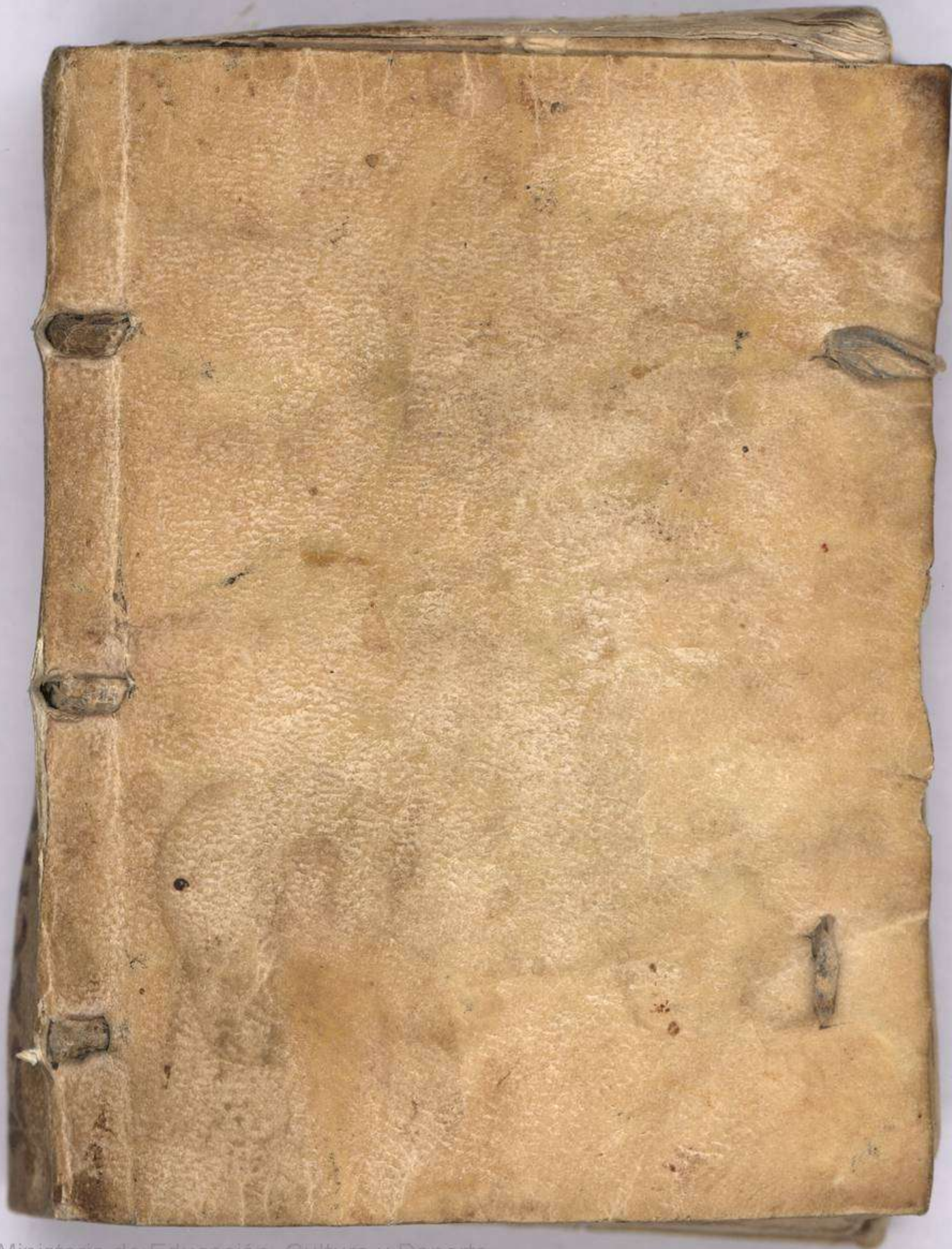

Isidorus de summo bono:

In christi nomine incipit liber primus sancti
Ildori hispalensis episcopi de summo bono
¶ Quod deus summus et incommutabilis sit. Cpm. I

Summū bonū deus est, quia incommutabilis est
et corrūpi oīno nō potest. Creatura vero
bonū s; nō sumū ē: quia mutabilis ē. Et dū
sit quidē bonū: nō tñ eē potest sumū Quid est dei
imortalitas nisi eius incommutabilitas? Nā et āge
li et aīe imortales sūt, sed imutabiles nō sūt Ideo *q̄re solus deus*
solus deus dī imortalis: quia solus incommutabilis *dī ipe imor*
est. Nam aīa moriē dū deserēte deo de bono ī ma *talīs*
lū mutatur, sic et angelus est mutatus dum deser
to deo est lapsus. Quod materiā habet unde exi
stat mutabile est: quia de informi ad formā tran
sit. Quod vero non habet materiā imutabile ē, si
cut deus utiq; est. Bene ac substantialiter sūt ista
in deo, idest incorruptio, immortalitas, incommutabili
tas, inde et merito cūcte pponitur creature. Op⁹
non cōsiliū apud deū credimus mutari: nec va
riari eum quia per varia tēpora diuersa precipit.
sed manēs idē incommutabilis et eternus: quid cui
q; congruum eēt tēpori ab ipsa eternitate ī eius
māsit dispositione consilij. Non vsu nostro aliud
deū putari aliud pulcritudinē eius atq; aliud ma
gnitudinem ipius, sicut aliud est homo aliud pul
critudo eius quia desistēte pulcritudine homo ma
net. Ac p hoc qui ita intelligit deū corporeū esse

Liber

credit, dū pulcritudo ⁊ magnitudo dei ipse deus
sit. Ideo deus dī simplex: siue nō amittēdo qđ hz
seu qz nō aliud est ipse ⁊ aliud qđ in ipso. Inordina
te dici seu cōferri vicijs ea que ordinare i deo sūt
vt pote simplicitas que aliquñ dī p stultitia ⁊ non
est i deo, apud deum vero summa simplicitas est
Juxta hanc regulā et cetera existimanda sunt
¶ Qđ imensus ⁊ omps sit deus. ¶ Cpm. 2

¶ On ideo celū ⁊ terrā implet vt contineāt eū
sz vt ipsa potius contineātur ab eo. Nec p
ticolati deus implet oīa sz cū sit idem vnus: vbiqz
tñ est totus. Nec ita putādus est esse in oībz deus
vt vna queqz res p magnitudie portionis sue ca
piat eū, idest maxima maius ⁊ minima minus: dū
sit potius ipse totus in oībz siue oīa in ipso. Oīpo
tentie diuine maiestas cūcta potestatis sue imen
sitate cōcludit: nec euadendi potentiā eius quis
aditū inuenire poterit, qz ille oīa circūquaqz con
stringit. Cūcta enī intra diuini iudicij oīpotentiā
coartātur, siue que continenda sunt vt salua sint,
siue que aputanda sunt: vt pereant. Nullatenus
ergo dicim⁹ posse effugere deū quempiā. Qui ei
eū non habet placatum: nequaqz euadet iratum
Immensitas diuine magnitudis ista est: vt intelli
gamus eū itē oīa, sed nō inclusū, extra oīa: sz nō
exclusū. Et ideo interiorē vt oīa ptineat, iō exte
riorē: vt icircūscripte magnitudis sue imensita
te oīa cōcludat. ¶ Per id ergo q exterior est osten

Immensitas
dei

ditur esse creator. per id vero q̄ iterior: guberna
re oīa demōstrat. Ac ne ea q̄ creata sūt sic deo es
sēt: de⁹ itra oīa est. Ulez ne extra deū essēt: deus
exterior est. ut oīa pcludānt ab eo. De psumatiōe
alicui⁹ fcti dī pfectio. de⁹ aut q̄ nō ē fctūs: quō ē
pfect⁹? Sz hūc sermonē de vsu nro sumit huāna
iopia: sicut ⁊ reliqua vba. quaten⁹ id qd ineffabile
est ut cūq; dici possit. qm̄ de deo nichil digne huā
n⁹ sermo dicit. Dū localis nō sit de⁹: localiter tñ
in suis ābulat scīs. dū de loco ī loco pdicatur ab
eis. Nā deus qui nec loco mouetur. nec tpe: ī ser
uis tñ suis ⁊ tpe et loco mouetur. quotiēs ab eis
dē localiter pdicatur. Dū de deo nec scōz quāti
tē nec scōz qualitātē nec scōz sitū nec scōz habitū
āt motū aliqd digne dicatur? Inest tñ ⁊ quodāmo
latitudo caritatis qua nos ⁊ ab errore colligit et
cōtinet ī varietate Inest ei ⁊ lōgitudo qua nos lō
ganimit̄ malos portat donec emendatos p̄ie
future restituat. Inest ei ⁊ altitudo p quā oēs sen
sū sue sciētie īmensitate exupat Inest ei ⁊ pfūdū
q̄ dānādos īferi⁹ iusta eq̄tate disponēs pordiat.
¶ Quod inuisibilis sit deus. Cpm. 3.

Um de deo loquens scriptura plerūq; di
cit: ecce deus. nō quasi vilibilē ostendit: sz
vbicq; esse presentem significat Per id quod dicit
ecce dñs. vel quod magnitudinē diuinitatis eius
nullus possit sensus attingere etiā nec angelicus
q̄uis vsq; ad parillitatē angelicā huāna post re-

Veritate

Libber

surrectioēz natura pficiat ⁊ ad p̄tēplādū deū in-
defessa cōsurgat. videre tñ eius essētiā plene non
valet: quā nec ip̄a pfectio āglica ī totū attigit sci-
re: scōz aplm qui ait. Pax dei que exupat oēm sē-
sū. vt subaudias etiā angloz. Sola enī trinitas
sibi itegre nota ē. ⁊ huānitas a xpo suscepta que
tertia ē in trinitate psona. Intelligibiliter quodā
miro mō dei essētiā sciri pōt dū eē creditur. Opus
vero eius qđ vtiqz equari ei nō pōt ⁊ iudicia a nul-
lo penitus sciūtur. Dei secreta iudicia non posse
sēsū penetrari vel āglico v̄ huāo. et ideo qz occul-
ta s; iusta sūt tātū dē venerari ea opus ē. ⁊ temere
nō discutere at inq̄rere q̄s audeat. fm aplm q̄ ait
Quis enī cognouit sēsū dñi. at q̄s p̄siliari⁹ ei⁹ fuit
¶ Quod ex creature pulcritudinē cognoscitur cre-
ator.

Cpm. 4

¶ Epe ad īcorporeā creatoris magnitudinē
creaturaz corporea magnitudo pparatur
vt magna cōsiderētur ex p̄is ⁊ ex visibilibz īvisi-
bilia estimēt. atqz ex pulcritudinē factorz effector
opū agnoscat. nō tñ parilitate cōsili: s; ex quadā
subdita ⁊ creata specie boni. Sicut op⁹ v̄ ars in
artificē reorquet laudē ita rex creator p creatu-
rā suā laudat. Et q̄to sit excellērior: ex ip̄a opis
cōditōe mōstrat Ex pulcritudinē circūscripte cre-
ature pulcritudinē suā que circūscribi neq̄t facit
deus intelligi: vt ip̄is vestigijs reuertatur homo
ad deū q̄bus auersus est. vt qz per amorē pulcri-

tercia sit
etiā dicit
in r̄d h di
ufoz. 4. v̄
Tm̄m de
passione
nō bene
synō vis
errare

tudinis creature creatoria forma se abstulit: rur-
 sū p creature decorē ad creatoris pulcritudinē re-
 uertat. Quibusdā gradibz itelligētie p creaturā
 pgrēdit homo ad itelligēdū deū creatorē idest
 ab īfēlib' surgēs ad sēfībilia / a sēfībilib' surgēs
 ad rōabilia. a rōabilibus surgēs ad creatorē. In-
 telligilia p se collaudāt deū. irrōabilia z īfēfibi-
 lia nō p se s3 p nos dū ea cōsiderantes deū lauda-
 mus. S3 ideo dicūtur laudare ipā. qz eādē laudē
 earū parturit causa. Dixerūt antiqui q nichil tā
 ebes sit q nō sensū habeat in deum. Hinc est illō
 q ex si lice duro scintilla excutitur. Et si ignis in
 saxo: utiqz ibi sēsus sētitur vbi se vita nō sētit.
 ¶ Quod ex nostro usu quedam species ad deum
 referantur. Cpm. s

« Ostro usu deus celare dī vel dolere. Hoz
 em motuū apō deū pturbacio nulla ē apō
 quē trāquillitas sūma ē. Nō ita ē pcpitāda mētis
 snia ut credamus posse deo furozis vel mutatois
 accedere pturbationē. s3 ipsā equitatē iusticie qz
 reos punit iracūdiā sacra lectio nomināt. qm qd
 iudicātis equū est: furor est z idignatio patiētis.
 Ita ergo itelligere op' est z alias passiōes quas
 de affectōe huāna ducit scriptura ad deū: ut z iu-
 xta se icōmutabilis sit credēdus: et tñ p causarū
 effectibz ut facili' itelligatur: nre locutōis z mu-
 tabilitatis genere appelletē. Tā clemēter deus
 hūae infirmitati psubit. ut qz eū sicut ē nō possim?

Att qm h
 cogit deū

Liber

agnoscere nre locutiois more se ipz nobis insinu-
et. vñ z mēbroz nroz qlitatē hēre describī. z pas-
sionū idigna dici de se voluit. quatenus ad sua p-
nranos trahēt. z dum pdescēdit nobis p surge⁹ ei
¶ Quod ex rez inferiorū similitudine et huānis
motibus figuratur deus. Cpm 6

m Ultis modis deus ad significādum se hoī-
bus: de inferioribz rebz spēs ad se trahit. vt
qz oīa videt: dicatur oclis/ z ppter q audit oīa di-
cat auris/ p eo aut q auertit ābulat. p eo q expe-
ctat stat. Sic z i ceteris hoz silibz ab huānis mo-
tibz trahit sililitudo ad deū. sicut ē obliuiscēs z me-
morās. Hic ē q ppheta dicit. Iurauit dñs exer-
cituū paīaz suā nō q deus aīaz hēat: sz h nostro
narrat affectu. Et alibi fili figura. z vermīs z sca-
rabeus itelligit. Nec mirū si vilibz significationi-
bz figuretur: q vsq ad nostrarū passionū seu car-
nis cōtumelias descendisse cognoscitur. Nam et
xps agnus non p natura: sz p innocentia. z leo
p fortitudine nō p natura. z serpens p morte et
sapiētia nō p natura scribit. Nā z i ppheta plau-
stri portātis fenum spēs ducitur ad deū. Et hec
oīa ideo p figuram xps: quia nichil est eoz ad p-
prietatē substantie eius. quē reuera iuxta ppriā
substantiā inuisibilem esse et incorporeum pstat.
¶ Quod nō scōz essentiam sed scōz similitudinē
spēs dicunt ad deum: neqz p sube pprietate sz p
efficientis causaz rerum species in ipso descri-

Primus
buntur.

fo. 5.

Cpm. 7.

Verūq; de corporibus ad deū sumūt qua-
litatū species. que tñ i deo nō sūt qz i ppria
natura incorporeus est z i circūscript⁹. Sz p effici
entis cāz rez i ipso spēs scribuntur: dū nō scdm
essētiā: sz scdm similitudinē spēs dicunt ad deū. neq;
p subē pprietate sz p efficiētis cāz. Un̄ z crediē
deū nūq; visibiliter hoibz apparuisse: nisi p assūp
tā creaturaz specien falluntur quidā stultoz dū
legūt ad imaginē dei esse hoiez: arbitantes deū
esse corporeum: dum nō caro idest corpus: sz aīa
idest spīritus dei imaginem habeat. Nō ergo esse
corporis formā i deo credam⁹: qui hoiez ad ima-
ginē suā fecit. qz mentē non carnem ad similitudinē
suā creauit. Cogita igitur quale corpus habeat ve-
ritas. z dum nō iueneris: hoc est deus (facies dei
in scripturis sc̄tis nō caro sz diuina cognitio itel-
ligitur. ea rōe: qua p faciē p̄spectā quisq; cognosci-
tur. Hoc enī in orōe dicitur deo. Ostēde nobis fa-
ciem tuā. ac si dicatur: da nobis cognitionem tuā
Os dei unigenitus eius est. Nā sicut pro verbis
que p linguā fiunt sepe dicimus illa et illa lingua:
ita z p verbo os dei ponitur. quia mos est vt ver-
ba ore forme formēt. Et si volueris genere locu-
tionis illo demonstrare: quo is q̄ efficit p id qd ef-
ficatur noiatur: bene os pro verbo ponis sicut lin-
guā pro verbis. sicut manus pro litteris. Vestigi
a dei sunt quibus nunc deus per speculū agnosci

hō ad ima-
ginē dei
quo mētē.

facies dei

os dei

vestigia di

Liber.

perspectum de
videri.

tur. Ad perfectum vero omnipotens reperitur. dum in futuro facie ad faciem quibusque electis presentabitur ut ipsam speciem contemplantur. cuius nunc vestigia comprehendere conantur. et hoc est quod per speculum videri deus dicitur. sic et cetera.

¶ Quod deo nulla temporum successio ascribatur.

Cpm. 8.

idde dicit
f. r. 27. i
q. rta.

Omnia tempora precedit divina eternitas nec in deo propter ipsum presentis futurum vel aliquid creditur. sed omnia presentia in eo dicuntur. quia eternitate sua cuncta complectitur. Alioquin mutabilis est deus credendus si ei successiones temporum ascribunt. Si semper aliqua esset cum deo tempora. non esset tempus sed esset eternitas. nec mutaretur tempora: sed staret. Presens propter ipsum et futurum nostrum est habere: non dei. Verbi causa. dicimus pro presenti. teneo codicem. pro preterito tenevi. pro futuro tenebo. Universitatem vero deus tenet. et pro tenuit et tenebit tenet deus. Sed nec ipsorum angelorum discessio accessio vel est temporum. Nam duas esse in creaturis res quibus similitudo temporum non valet. angelis scilicet propter quod incommutabili inherent creatori. siue materie informi prius quam ex ea omnia ista que temporaliter iam voluntur formarentur. nec ipsi utique valebat tempus. Tempus igitur non ad eas creaturas que super celos sunt: sed ad eas que sub celo sunt pertinere cognoscitur. Non enim angelis accedunt tempora vel succedunt sed nobis qui sub celo versamur in hoc infimo mundo

¶ De temporibus.

Cpm. 9.

tempus non est
rele supra
celum cum
69 6 179

n Ulla ante principiū mūdi fuisse tēpā manife.?

Itū ē. qz dñi sit ipsū tēps creatura: in principio
cū mūdo factū eē credēdū ē. Ideo ergo principiū
dñi q ex ipso cepit rez vniuersarū exordiū. Nullū
spaciū corporalē habēt tēpora. qz añ abscedūt pe-
ne q̄ueniāt. Ideoqz ī rebz null⁹ stat⁹ ē tēporz. quia
celeri creature motu mutantur. Nec centū anni
vnū tēps ē. nec vnus ānus vnū tēps ē. nec vn⁹ mēsis
vnū tēps ē. nec dies nec hora. qz dñi hec oīa p̄ticu-
lis accedūt suis z decedūt. quomō vnū dicēdū est
quod nō simul ē. Utrū sit p̄teritū futurūve tēps si-
cut p̄sēs querēdū ē. Et si ē: scire oportet quali-
ter atqz ubi ē. sz aduerte qz cūcta z futura z p̄terita
et p̄ntia in āmo potius sunt requirenda. Tria
ista p̄terita p̄ntia z futura ī aīo tñ iueniri possūt:
p̄terita remiscēdo. p̄ntia cōtuēdo. futura expe-
ctādo. Speramus igitur aduenientia. intuemur
p̄sentia. recolimus transeuntia. Nec non ita ī
deo sunt cui simul omnia adsunt.

¶ De mundo:

Cpm. 10

m Undus ex rebus visibilibus sed tamen in-
uestigabilibus constat. Homo autē ex rez
vniuersitate compositus: alter ī breui quodam
modo creatus est mūdus. Ratio mūdi de vno cō-
siderāda est homine. Nā sicut p̄ dimensiones eta-
tū ad finē homo vergit. ita z mūdus p̄ hoc qz di-
stēditur tēpe deficit. qz vñ homo atqz mundus cre-
scere videtur: inde vterqz minuitur. Frustra dñi p̄

2°

qz tēpā sūt
ī aīo solū

hō dñi alter
mūdus

1°

Libër

20
2
tanta retro tēpā deo vacātī nouā p mūdo faciēdo
ortā fuisse cogitationē: qñ in suo eterno maneret
psilio hui⁹ mūdi cōstructio. Nec tps ante pīcipiū
sz eternitas fuit. Tps vero a substitutōe create:
nō creatura cepit a tpe. Quidā aiūt. Quid facie
bat deus ante q celū faceret? Cur noua volūtas
in deo vt mūdū cōderet orta est? Sz noua volun
tas i deo exorta nō est. qz z si i re mūdus nō erat i
eterna tñ rōe z cōsilio semper erat. Dicūt quidā.
Quid subito voluit deus facere mūdū quem āte
nō fecit? volūtatē dei īmutari arbitrātes q ali
qñ voluit qd aliqñ nō voluit. Quibz respōdendū
est Volūtas dei deus est: qz nō ipe aliud est: aliud
voluntas eius: sz hoc est illi vel ille qd ipe est. Et
qd ipe est: vtiqz eternū z incōmutabile est: hoc est
ergo volūtas eius. Materies ex qua format⁹ est
mūdus: origine non tpe res a se factas pcessit. vt
sonus cātū. prior enī est sonus cantu. qz suauitas
cātilene ad sonū vocis: nō sonus ptinet ad suaui
tatē. ac p hoc vtrūqz simul sūt: sz ille ad quem ptī
net cātus prior ē idest sonus. Materia ex qua ce
lū terraqz formata est ideo i formis vocata est: qz
nōdū ex ea formata erāt q formari restabāt. Ue
rū ipa materia ex nihilo fctā erat. Aliud est aliqd
fieri posse: aliud fieri necesse eē. fieri necesse ē qd
deus naturis i seruit. fieri aut posse est qd extra
cursū inditū naturaz creator vt faceret qñ volu
it sibi reseruauit. Nō ex hoc substantiam habere

natū est

possibile dī

credēde sūt tenebre: qz dicit dñs p pphetā. Ego
 dñs formās lucē z creās tenebras: sed qz āgelica *lux. tenebre*
 natura q nō est puaricata: lux dī. illa aut q puarica-
 cata est: tenebrarū noīe nūcupatur. Un̄ z ī pñci-
 pio lux a tenebris diuiditur. Sz qz z hos et illos
 deus creauit: ideo dī. formās lucē z creās tene-
 bras. Uerūtm̄ bonos anglos nō tm̄ creās: sz etiā *Att*
 formās. malos vero creās tm̄ nō formās. Hoc et
 de hoībus bonis malisqz accipiēdū est. Post an-
 nūatā celi terreqz creaturā: ideo noīatur ī genesi
 spiritus sanctus: vt qz supferri eū dici oportebat añ
 illa noīarētur: quoz creator spūs sanctus supfer-
 ri diceretur. Qd et ap̄ls indicat dū supēminentē
 viā caritatis demonstrat. Ideo supferri a quis sā-
 ctus dī spūs: qz donū est dei. in quo subsistentes
 req̄escimus. atqz ptegendō nos supfertur nobis. *fignt̄ sp̄s. s. p ignē & oleū.*
 Una queqz natura suo pōdere nititur. Ignis aut
 et oleū merito supiora sēp appetūt: qz per iporū
 figurā supferri vniuerse creature spiritus sanctus
 probatur. Dies prior factus: angeli sunt: quorū *dies p̄or*
 propter vnitatem insinuandā nō dies primus: sz
 dies dictus est vnus. Et idcirco ip̄e repetitur sē-
 per ī executōe creature. Quia dies hoc est natu-
 ra angelorū quando creaturam ipsā contempla-
 batur quodammodo vesp̄ascebat. nō aut pma-
 nendo in eius creature contuitu sz laudem ei⁹ ad
 deū referens eāqz meli⁹ ī diuina rōe cōspiciens: p
 tinuo mane fiebat. Si vō pmaneret neglecto crea-

Liber

*¶ Amātes. se & crea-
tās i se. Ut
dicāt ex h
ēē i nocte
& cet.*

roze in creature aspectu. iā nō vespera. s; nox ut
q; fieret. Dū se creatura meli⁹ i deo q̄ i seip̄a no-
uerit: ip̄a sui cognitio q̄ maior in deo ē dies & lux
dī. Cognitio vero sua i seip̄a ad p̄p̄satioēz cog-
nitiois illi⁹ q̄ ē i deo q; lōge inferior ē vespa noīatur
Ideoq; post vesperā mane fiebat. Q; dū suā i se
cognitioēz sibi satisfacere nō agnosceret. ut se ple-
ni⁹ nosse potuisset ad deū sese referebat creatā i
quo se diē agnoscedo melius fieret. Nō sic quēad-
modū nos trāsitorie dicim⁹ fiat aliqd. sic de⁹ dixit
fiat celū i p̄ncipio. Illō enī sēp̄terne in verbo v-
nico dictū est. Si trāsitorie dictū ē a deo fiat: erat
utiq; creatura aliqua vñ iā talis fieret vox. S; q;
anteq; diceret fiat: nulla extitit creatura: ipsū fi-
at qd dictū est. in eternitate verbi nō i vocis sono
enūciatū ē. Nō septies a deo vīsa septiesq; lauda-
ta est creatura. q̄ anteq; fieret p̄fecte ab illo ē vīsa
s; dū nos singlā vidētes laudamus: tāq; ip̄e vide-
at laudetq; p̄ nos. sicut illō. Nō estis vos qui loq-
mini: s; sp̄s p̄ris v̄ri qui loquitur i vobis. Proinde
sicut ip̄e p̄ nos loquitur: ita videt & laudat p̄ nos.
s; p̄ se perēniter ac sēp̄terne videt: per nos vero
tēporaliter. Attende vniuersaliter creaturam in
p̄ncipio valde bonam vocari: singulariter vero tā-
tū bonam. Quia et membra corporis cū sint sin-
gula bona: maius tamen bonū faciūt dum singu-
la oīa valde bonū corp⁹ efficiunt. Decor elemēto-
rū oīm in pulcro & apto p̄sistit. s; pulcrū est quod

per se ipsū est pulcrū. vt homo ex aīa ⁊ membris *pulcrū dicitur.*
oībus cōstās. Aptū vero est vt vestimētū ⁊ victus *aptū dicitur.*

Idēoq; hoīez dici pulcrū ad se: q; nō vestimēto et
victui est homo necessariū s; illa hoī. Ideo autē
illa apta: q; n̄ sibi sicut hō pl̄cra. at ad se s; ad aliū
id est ad hoīez accōmodata nō sibi met necessaria.
hoc ⁊ de ceteris elemētōz naturis dicēdū. Cūcta
que sūt et facta sūt: mira valde sūt: s; cōsuetudinē
vīluerunt. Ideoq; sic diuina scrutare opera: vt sē
per ea cogites immensa.

¶ Unde malum.

Cpm: II

m. Alū a diabolo nō ē creatū s; inuētū. ⁊ ideo
nichil est malū. q; sine deo factū est nichil.
Deus aut malū nō fecit. nō quia alicubi: at aliqñ
erat malū vñ fieret diabolus s; q; viciū est. dū
esset angelus bonus: supbiēdo factus est malus. *malū: viciū
est. ideo nō
nā est.*
et ideo recte dī ab eo inuentū malū. Nullā eē cre-
aturā mali constat. quia natura omnis at incom-
mutabilis est vt deus. aut cōmutabilis est vt cre-
atura. Malū vero ideo natura nulla est: quia ac-
cedēdo in bonā naturā efficit eā viciosam. Quod
dum discedit: natura manet. et malum quod ine-
rat nusq; est. Ex eo q; viciū nocet nature agnosci-
tur viciū naturam non esse. quia nichil quod na- *nō*
turale est nocet. Dū natura bona damnatur pro
pter voluntatē malam: ipsa voluntas mala testis
est nature bone. q̄ intātū testatur eā esse bonā. vt
illā deus pro malo nō relinquat inultā. Creditur

Liber

ab hereticis mētē a deo: vicia a diabolo fuisse cre-
ata. vñ z ab ipsis due nature bona. et mala putāt.
Sed vitia natura nō sūt. z dū vere a diabolo sūt: nō
tñ creata sūt. Quā ob causā pmiserit deus mala
abominari statim nisi vt ex contrarijs malis bone nature
decor emineret: Modus iste etiā i vrbis eē pperit
Qui modus antitheta grece dī: qđ latine opposi-
tū vel cōtra positū noiatur. Et sit pulcra locutio
j qñ mox contraria psp̄eris pferūtur. Ita z i rebz p
mixtū est malū: vt nature bonū ad pparationem
excelleret mali. Fecit deus oīa valde bona: nihil
ergo natura malū. qñ z ip̄a q̄ i creaturis vidētur
esse penalīa si bene vtātur z bona z psp̄era sūt: si
male vtātur nocent. Ita ergo pensāda est creatu-
ra ex nostro vsu nō bona. nā ex sua natura valde
bona. Si radas superciliū hoīs parua rē demis:
sz totius corporis ingeris feditatem. Ita z in vni-
uersitate creature est si extremū vermiculū natu-
ra malū dixeris: vniuerse creature iniuriā facis.
Cūcta mala p peccatū primi hoīs pro pena sunt
trāslata in vniuersū genus hūanū. Proinde que
cunq; vidētur mala: partim nobis seuiunt origine
partim culpa. Mala dicunt multa i creaturis puer
si: vt ignem qz vrit. vt ferrum qz occidit. vt fera qz
mordet. sed cōmoda ip̄oz nō intēdens homo ac-
cusat i illis quod sibi debet potius imputare: cui
qz pro peccato ista effecta sunt noxia que illi omī
ex parte fuerūt ante petm̄ subiecta. Nostro vitio
sūt p̄ pena rē.

q̄ze pmissa
de 9 statz
ozit malū

nihil malū
natura

mala nō
p̄z p̄m̄
sūt p̄ pena rē.

non sua natura nobis mala sunt ea quae nobis nocent.
 Nam lux cum sit bona: infirmis oculis noxia est: et tunc
 oculorum vitium non lucis est. sic et cetera. Cum creatura
 re stimulis et elementorum aduersitatibus homo uerba
 rat peccati. Exigente pena uero deo superbiens homo ea
 quae infra ipsum sunt patitur aduersa. Unde et in sapientia
 legitur pro deo. Pugnabit cum eo orbis terrarum con-
 tra infensatos. Merito ergo peccatorum hoc actum est ut
 naturaliter prospera mutentur homini in aduersa. Unde et
 salomon dicit. Creatura exardescit in tormentum ad-
 uersus iniustos. et leuior est ad benefaciendum his qui
 in deo confidunt. Non erit caro subiecta anime nec uiti-
 a rationi: si animus non est subditus peccatori. Tunc autem
 recte subiiciuntur nobis omnia quae sub nobis sunt: si
 nos subiicimur ei a quo nobis illa subiecta sunt.
 Nam et quod uidetur subiecta esse ei qui deo subiectus
 non est: ille potius subiicit eis quam suam uoluntatem sub-
 iugat amoris eorum quae sibi esse subiecta existimat.
 ¶ De angelis.

Cpm. 12.

Angelorum nomen: officij est: non nature.
 Nam secundum naturam spiritus nuncupatur.
 Quando enim de celis ad annunciandum hominibus
 mittuntur: ex ipsa annunciatione angeli nominantur.
 Natura enim spiritus sunt. Tunc autem angeli vocan-
 tur: quando mittuntur. Natura angelorum mutabilis est: quia
 inest illis mutabilitas in natura. sed facit eos incorru-
 ptos caritas sempiterna. Gratias dicimus non natura
 esse incommutabiles angelos. Nam si natura incommu-

B. I

enfermat

fuit tu
peccator

non non

Liber

mutabiles esset diabolus non utique cecidisset. Mutabilitati itaque nature suffragatur in illis contemplatio creatoris. idem et prius est apostata angelus dum fortitudinem suam non a deo. sed a se voluit custodiri. Ante omnes creaturas angelus factus est dum dictum est fiat lux. De ipsis ei dicit scriptura. Prius omnia creata est sapientia Lux ei dicuntur principando luci eterne. Sapientia vero dicuntur: ingenite inherendo sapientie. Et dum sit mutabiles natura. non tamen sinit eos contemplatio mutari divina. Ante omnes creaturas mundi creati sunt angelus. Et ante omnes creationem angelorum diabolus perditus est: sicut scriptum est. Ipse est principium viarum dei. Unde et ad participationem angelorum archangelus appellatus est. Prius ei creatus extitit ordinis predicatio: non temporis quantitate. Primum habuisse inter angelos diabolum excellentiam plationis. ex qua fiducia cecidit. ita ut sine reparatioe laberetur. Cuius plationis excellentiam propheta his verbis annunciat. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiso dei. Abietes non adequaverunt summitatem illius. Omne lignum paradisi non est assimilatum illi: quoniam speciosior fecit eum deus. Distat conditio angeli a conditioe hominis. homo enim ad dei similitudinem conditus est. archangelus vero qui lapsus est: signaculum dei similitudinis appellatus est. testatur domino per Ezechielem. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia perfectus decore in deliciis paradisi dei fuisti. Quanto enim subtilior est eius natura tanto pler-

at platione

Distat a
angelus a
conditioe
hominis.

nus extitit ad similitudinē diuine virtutis expressa.

Præius de celo cecidisse diabolum q̄ homo p̄deret.

Nā mox ut factus ē supbiā erupit: et p̄cipitat⁹ de celo est. Nā iuxta veritatis testimoniū: ab initio mēdax fuit et i veritate nō stetit: q̄ statim ut factus ē cecidit. fuit q̄dē i veritate p̄dictus: s̄z nō stādo p̄festi a veritate ē lapsus. Uno supbie lapsu dū deo per *tumores* tiorē se p̄ferūt et homo cecidit et diabolus. S̄z homo reuersus ad penitentiā deo se inferiorē esse cognouit. Diabolus vero nō solū i h̄ cōtentus q̄ se deo equalē existimans cecidit. in sup etiā supiorē deo se dicit. s̄z apl̄i dictū: q̄ ait de ātichristo. Qui aduersatur et extollitur supra oē q̄ d̄r deus aut q̄ colitur. Diabolus ideo nō petit veniam: q̄ nō cōpungitur ad penitentiā. Membra vero eius sepe *hypocrita* nō p̄ hypocrisim dep̄cantur: q̄ tñ p̄ mala p̄scientia adipisci nō merent̄. Discat humana miseria q̄ ea *q̄re h̄o h̄t a deo veniaz.* causa citius p̄uocetur deus p̄stare veniā: dū i fir- *et nō malo angelo.* mo compatitur hoī. q̄ ipse homo traxit ex parte inferiorē i firmitatē peccandi hoc est ex carne: q̄ inclusa anima detineēt. Apostate vero angli ideo veniā nō habēt: quia carnalis fragilitatis nulla i firmitate grauati sunt ut peccarent. Hoīes autē post peccatū idcirco reuertūt̄ ad veniam. p̄pter q̄ ex lutea materia pondus traxerūt i firmitatis. Ideo p̄ infirma carnis condicione reditus patet *no* homini ad salutē. sicut et psalmista dicit Ipse scit figmentum nostrum. Memento domine q̄ ter

Liber

ra sumus Et itez. memorare inquit que mea sub
stancia Postq̃ apostate angli ceciderunt. ceteri pse
uerantia etne btitudis solidati sunt. Uñ et post celi
creationē i p̃ncipio repetit. fiat firmamentū. Et
vocatū ē firmamētū celū. nimiz oñdēs q̃ post an
glorū ruina hi qui p̃māserūt firmitatē meruerūt
eterne pseuerantie et btitudinis quā antea minus
acceperant. Uñ oz agnosci q̃ maloz iūctas sc̃torū
seruiat vtilitati. Qz vñ mali corruūt. ide boni p
ficiūt Bonoz angloz nuērus: qui post ruina an
gloz maloz est diminutus. ex nuēro electorum
hoīz supplebitur. qui nūerus soli deo est cognit⁹
Inter anglos distatā potestātū est z p̃ graduum
dignitate mīsteria eisdē sūt distributa. alijq̃ aliis
p̃ferūtur: tā culmine ptātis q̃ sciētia ṽtutis Sub
mīstrāt igit̃ alij alioz p̃ceptis atq̃ obediūt iussis
Uñ z ad p̃phetā zachariam angls anglm mittit
et quecūq̃ annūciare debeat p̃cipit. Nouē eē dis
tinctōes ṽl ordines angloz sacre scripture testā
tur. idest angli/ archāgeli/ throni/ dñationes/ vir
tutes/ principatus/ potestates/ cherubin/ et sera
phin. Horū ordinū nuēz etiā. Ezechiel p̃pheta
describit sub totidē noībz lapidū cū de p̃matu
apostate angli loq̃ret̃. Omis inquit lapis precio
sus operimentum tuū. Sardius et topazius z ia
spis. crisolithus. z onix z berillus. saphirus. car
būculus: z smaragdus. Quo nuēro lapidū ipi oz
dies designati āgloz sūt quos apostata āgls añ

*firmamentū
celi*

nō

*ruina āglo
rū suplet̃
ex hoībz.*

*nouē chor
angeloz*

lapsū quasi in vestimēto ornamēti sui affixos ha-
 buit. ad quorū pparatōez dū se clariozē cūctis as-
 pexit. p̄festim ī tumuit z cor suū ad supbiā eleua-
 uit. Angeli sēp ī deo gaudēt nō ī se. Malus vero *q̄re mal⁹*
 ideo ē diabol⁹. q̄ nō q̄ dei. s̄z que sua sūt req̄siuit.
 Nulla autē maior iūqtas q̄ non in deo s̄z ī se velle
 quēpiā glari. Anglī in v̄bo dei cognoscūt oīa an-
 teq̄ ī re fiant z q̄ ap̄d hoīes adhuc futura sūt an- *Sciā anglōz*
 glī iā reuelante deo nouerūt. p̄uaricatores anglī
 etiā scitāte amissa. nō tñ amiserunt viuacē natu-
 re anglīce sensū. Triplici enī modo sciētie acumi-
 ne vigēt. idest subtilitate nature/expientia t̄porū.
 reuelatōe supiorū potestātū. Quotiēs deus quo- *officiū*
 cunq̄ flagello huic mūdo irascit. ad ministerium
 vindicte apostate anglī mittūtur. q̄ tñ diuina po-
 testate coercent ne tñ noceāt q̄tū cupiūt. Boni
 aut anglī ad ministeriū salutis huāe deputati sūt.
 vt curas admīstrent mundi z regāt oīa iussu dei:
 testante ap̄lo. Nonne oēs inq̄t sunt adminīstrato-
 rij spūs in ministerium missi. p̄pter eos qui here-
 ditatē capiunt salutis. Angeli corpora in quibus *quō ap̄t*
 hominibus apparēt de superno aere sumūt. soli *hoīb⁹*
 dāq̄ speciē ex celestī elemento induunt p̄quā hu-
 manis obtutib⁹ manifestius demonstrantur. Sin- *ant*
 gule gentes p̄positos anglōs habere creduntur.
 qd̄ ostēdit testimonio āgeli danieli loq̄ntis. Ego
 inquit veni vt nūciarē tibi. s̄z p̄iceps regni persa-
 rū restitit michi. z post alia. Non est qui me adiu-

Liber

q^d h^o h^t
s^uu^m ag^lu^m

2°

uet nisi michael princeps noster. Itē omēs hoīes
anglos habere p^bantur: loquēte dñō ī euāgelio
Amen dico vobis. q^d ag^li eoz sēp vident faciem
p^ris mei qⁱ ī celis est. Un^{de} z petrus ī actib^{us} ap^lozū
cū pulsaret ianuā: dixerūt itus ap^li. Nō est petr^{us}
s^{ed} ang^lus eius est. Si deū angeli p^{er}tuent z vident:
Cur petrus ap^ls dicit. ī quē desiderant ang^li dei
cōspicere? Item si eū nō cōtuent nec vident quō
iuxta sniam dñi ageli eoz sēp vident faciem p^ris
qui est ī celis? S^{ed} bñ vtrūq^{ue} est. Nā veraciter cre
dimus q^d deū ang^li z vident z videre desiderant
et habent z habere festināt. z amant z amare nī
tūt. Si em̄ sic videre desiderāt vt affectu deside
rij nō p^{er}fruant^{ur}. desiderij b^e necessitatem h^{ab}ent. neces
sitas ista penalis est. sed beatis angelis omnis pe
na lōge est. quia nunq^{ue} simul pena et beatitudo p^{er}
ueniūt. Rursum si eos dicimus deivisiōe satiari.
satietas fastidiū habere solet z scim^{us} illos dei vi
siōez quā z desiderāt fastidire nō posse. q^{uod} ergo ē
nisi vt miro mō sit vtrūq^{ue} credam^{us}. q^{uod} z desiderāt
et satiāt^{ur}. S^{ed} desiderāt sic labore. z satiāt^{ur} sic fasti
dio. Ne em̄ sit ī desiderio necessitas. desiderātes
satiāt^{ur}. Et iterū ne sit ī sactetate fastidium sati
ati desiderāt. Vident ergo ageli faciem patris p^{er}
sactetatem. sed quia satiētas ista fastidium nescit
angeli desiderant in eo p^{er}spicere semp^{er}. Ubicūq^{ue}
ī scripturis sanctis pro deo ang^ls poitur nō pa
ter. nō spū^s sanctus. sed p^{er} incarnationis dispensa

tiōe solus filius intelligitur. Ante dñice incarnatiōis aduentū discordia iter anglos et hoīes fuit. Veniens autē xps pacē in se et anglis et hoīb; fecit. Eo quippe nato clamauerunt angli. In terra pax hoīb; bone volūtatis. Per incarnatiōem igit xpi nō solū deo recōsiliatus est homo: verū etiā pax inter hoīes et āglos reformata est. Discordia igit ante aduentū xpi hoīz et anglozū fuisse p id maxime agnoscitur, q salutati in veteri testamento ab hoīb; āgli: despiciūt se saluari ab eis. qd in nouo testamēto a iohāne factū nō solū reuerenter angls suscipit: verū etiā ne faciat iterdicit. Ob hoc hō in veteri testamēto despiciit nec se salutaf ab anglo: eo q homo adhuc nōdū transisset in deū. Suscipit autē homo a deo et reuerēter salatur ab anglo. Nā et mariam angls gabriel legit saluisse. et iohanni anglz salutanti ab eodē anglo dī. Uide ne feceris: cōseruus em tuus sum et fratru tuozū. Per qd agnoscitur p incarnationem dñicā pacem hoīb; fuisse et angelis redditam.

¶ De homine.

Cpm. 13

Omnia sub celo propter hominem facta sūt. homo autem propter seipsum. Inde et oīa per figuram ad eius similitudinem referūtur. Cōmunia homini omnia naturalia esse cum omnib; rebus que constant, et in homine omnia contineri: atq; in eo omniū rerū naturā cōsistere. Uniuersitatis creature homo magna qdā portio est. tan

*p fecit pacem
in se et angelis
et hoīb; p in
carnatione*

*nō de plano
ne hoīs sit
omnia p
lo.*

Liber

toque gradu est ceteris excellentior: quanto imaginis di-
uine vicinior. Quātū ceteris creatis p̄stet homo
dignitate v̄tutis: ex ip̄a reuerētia discit creatiōis
dū p̄ oīa dixit deus: fiat: et facta sūt. Creare vero
hoīez quādā eterni p̄siliij deliberatiōe voluit: di-
cēs faciamus hoīez ad imaginē et similitudinē nr̄az
Qz em̄ boni sum⁹ naturaliter p̄ditī: culpe quodā
mō merito cōtra naturā mali sum⁹ effecti. Sicut
p̄sciuit deus hoīem peccatur: ita et p̄sciuit q̄liter
illū p̄ suā gr̄az repararet: q̄ suo arbitrio deperire
potuisset. Originaliter adā et eua sūt creati sūt spe-
cialiter vero postea mulier de latere viri forāta ē
Pariter ergo p̄ditī sūt vtriqz rōis ordine: nō pa-
riter t̄poris vnitate. Vir ad imaginē dei fctūs est
nō mulier ad imaginem viri formata est: vñ et illi lege
nature subiecta est. Itē vir p̄pter semetip̄z fctūs
est: mulier ad adiutoriū viri creata est. Homo p̄p-
ter pctm̄ tūc traditus est diabolo: qñ audiuit: ter-
ra es et i terrā ibis. Tūc em̄ dictū est diabolo: ter-
ra manducabis. Vñ et p̄pheta ait ierp̄ti: puluis
panis ei⁹. Serpēs em̄ diabolus est: puluis ip̄ij. et
nō ip̄i sūt cibus diaboli. Qz praua volūtate ad ima-
gē collabimur: recte ad bñ agēdū cū labore p̄surgi-
mus. qđ nō ita esset si delectatio flagitiū primoz
hoīz nō psuasisset. q̄b⁹ ad bñ viuēdū tm̄ velle suf-
ficeret et sine difficultate statī actio obtēperaret
Diuisio et pugna vt sit i hominis animo pena pec-
cati est ex primo homine in oēs eius filios propa-

hō fct⁹ ē
diabol⁹ p̄p̄
pctm̄
plura ma-
la q̄ hōi ex
peccato in-
herent.

gata, ut qui voluit cum deo esse unitus: esset in seipso
 diuisus, et qui ipanti domino noluit esse subiectus: fieret si-
 bimet ipsi rebellis atque perari. Unum nec sibi pote-
 rit subiugari si prius deo non fuerit subiugatus, sibi
 quod seruiet nolens quod deo noluit volens. Quam varie per
 diuersa humanum de fluxit genus: dum se ab una stabili
 semper manente diuinitatis soliditate substraxit. Nam
 dum opus quod libet appetit: quasi ibi iam requiem men-
 tis infigit. Sed dum et non sufficit: mutata intentione ad al-
 ias atque alias actiones transit. dumque per diuersa requiem
 solidam querit nec inuenit: in labore miser et varietate
 viuit et vacuus a requie manet. Quamuis eadem mu-
 tabilitas non sit homini precreata: sed per merito prime per-
 uaricationis illi accesserit: iam tamen naturalis facta est. quod ori-
 ginalis a primo homine sicut et mors in omnes homines transiit.
 ¶ De anima ceterisque sensibus Cpm. 14

¶ Ita corporis anima. vita anime deus est. Et
 sicut corpus mortuum est sine anima: ita a-
 nima mortua est sine deo. Anima hominis non est
 homo. sed corpus quod ex humo factum est: id tam-
 en homo est. Inhabitando autem in corpore anima: ex ipsa
 participatione carnis hominis nomen accepit. sicut
 apostolus interiore hominem dicit animam: non carnem. con-
 ditam esse ad dei imaginem. Male ergo a quibusdam
 creditur animam hominis esse corpoream. que per id ad
 dei imaginem facta est ut si non incommutabilis ut de-
 us esset: tamen incorporea ut deus existeret. Sicut age-
 li ita et anime: habent enim initium: finem vero nullum

Nō si uis +
 dñari: et
 inuenire
 requiem

per quod anima
 dñi ad dei
 imaginem
 facta

Liber

nō dīzāz inter ista. Nā quedā ī rebz tēpalia sūt. qdā ppetua. quedam vero sēpīterna. Tēpalia sūt qbus inest ort⁹ ⁊ obitus.

Perpetua qbus ortus nō termin⁹. Sēpīterna qb⁹ nec ort⁹ nec termin⁹. Nāz nō esse ptem diuīne substantie vel nature. nec esse eā pri⁹ q corpori misceat⁹. s; tūc eā creari: qn ⁊ corpus creat⁹ cui ad misceri videt⁹. Philosophoz scīe dicūt esse aīam pri⁹ q nascat⁹ ī corpore. Qd vez esse nullis approbat⁹ indicijis. Nā utrū antea fuisset⁹. nec ipi nouim⁹. nec qis hoīz dicat habem⁹. Nō ē ergo qrendū qd qredū magis est irridēdū. Sētiles ⁊ hērici de aīs disputare conāt⁹. s; quō de illa aliqd recte scīre possūt: q auctore ad cui⁹ imaginē scīta est nō nouerūt. Et idō mīta errore digna dixerūt. Mutabilis ē aīa nō localiter. s; tēpaliter suis affectiōibz. Corpus autē ⁊ loco et tēpe mutabile. qz et tēpe mutatur aīe. et tat⁹ ⁊ loco variat⁹. Qd est corp⁹ mutatio locoz: s; est ad aīam mutabilitas cogitationū. Que varietas male morōis tūc menti ī hesit: qn ab etnoz ⁊ templatiōe prim⁹ hō recedens ī illo stare noluit: a quo male recessit. Et iusta dānatione ī cōstas p rez raptus varietatē defluxit. Multū ex sua natura splēdozem possidet aīa. s; fuscat⁹ omixtione carnis qua retinet⁹ inclusa. Ex ei⁹ enī pte vertit⁹ ad peccādi īfirmitatē salomōe dicente. Corp⁹ qd corrūpitur aggrauat aīaz: et depimit terrena ī habitatio sensum multa cogitantem.

¶ De sensibus carnis.

Cpm. 15,

In virtute: nō sensu corporis: s; rōe mētis
 excellimus aīalib; ceteris. Pro reb; corpo-
 reis vtēdis sufficit sensus carnis. nō p; spiritalib;
 capiēdis. Illecti aut hoīes vsu corporear; rerum
 nichil putāt aliud esse pter qđ carnis sēsu p;cipiūt.
 Sicut pcellūt sibi corporei sensus diuersitate lo-
 cor; ita sibi met z vtute sentiēdi pcellūt. Nā p;stā-
 tior est odoratus sapore z positione loci z sēten-
 di lōginqtate. sic auris odoratu; lōgius enī audi-
 mus q; odoramus. z sic oclī aurib; lōgius enī vi-
 demus q; audim;. (Aīm; aut z loco z merito his
 vniuersis sensib; supferē. In arce enī capitis p;sti-
 tutus qđ illi corporaliter nō attingūt: iste itellec-
 tualiter p;truetur. Amplius excellit oclor; sēsus
 ceteris sensibus. quādoqđem que ad alios perti-
 nēt sensus inde dicamus. veluti cum dicimus: vi-
 de quomodo sonat. vide quomodo sapit. sic z ce-
 tera. Quāadmodū oculus: ita et animus cetera
 videt. sese nō intuet. ¶ Aliarum enim rerum ori-
 gines: species et magnitudines p;spicit. de se au-
 tem tāta verī ignorantia iñicitur: vt in his omni-
 bus nichil certius p;templetur. Homo qui mira-
 ris siderū altitudinem et maris profunditatem:
 animi tui abyssum intra et mirare si potes. ¶ Dul-
 ta cogitantes sine sensu carnis et sine imaginib;
 viuīs aīo tātum cernentes intuemur: memoriaq;
 mentis ibi eas fingēte tenemus. ¶ Multa quoq; i-
 telligimus sēsu: q; lingua explere nō possum;. In

Att; quō sibi
 pcellūt sēsu
 corporei.

Nō qđ mira-
 bile q; aīalib;
 cetera videt.
 se tñ nō in-
 tuet.

Libet.

noxios esse infātes ope. nō esse innoxios cogita-
tōe. qz motū quē gerūt mēte nōdum possūt exple-
re ope. ac p h in illis etas est ibecillis nō aius Ad
nutū ei volūtatis nōdum obtēpat illis fragilitas
corpīs. nec adeo ope nocere possunt. sicut cogita-
tōe mouent. Ex cā vocabulū sortita est cogitatio
Cogēdo enī aīz remīsci qđ meōrie pmedatū ē: dī
cogitatio. Rex oīz thesaurus memoria est. Jpa ē
enī custos rebus iuētis. ipsa cogitatis. de qua ad
liqdū difficile ē aliquē disputare. qz grandis eius
perplexitas est. z aīmus ipse est. Imago a sēsibus
corporis remota sue speciei silitudinē reliquit in
meōria. silitudinē aut nō p imagines sicut cetera
sz sicut gaudiū sine imagine reminiscimur. Dū o-
bliuionē meōramus nō p seīpaz adest. Qđ si p se
īpaz adesset vtiqz nō obliuisceremur. Cōmunem
hoīs aīaliumqz esse memoriā nullū autē aīalibus
irrōabilibus intellectū inesse nisi hoī tm pedito-
rōe. Ceteris em in ipsa qualitate p̄sideratōis sue
sensus carnis non intelligentia mentis est.

¶ De christo filio dei.

Cpm. 16.

¶ Jlij dei perfecta natiuitas nec cepit eē nec
desijt. ne preterita sit si desijt. et ne imper-
fecta sit si adhuc sit. sed sic eterna sit et perfecta
quatenus in ea natiuitate eternitas et perfectio.
habeatur. Ex vtero virginis minor dī patre xp̄s
videlz iuxta humanā assūptionem. nō iuxta diui-
nitatem. Xpus et in forma serui seruus. z in for-

Cogitatio.

De nobilitate
memorie.

Imago

silitudo

obliuio

Intellectus

ma serui non seruus. In forma quippe serui domini ser-
uus. et in forma serui hominum dominus. Christus in forma serui
propter preceptum excellens dominus est hominum. quia et si sus-
cepit carnem: non tamen ex carnis libidinosa contagione.
Mediator dei atque hominum homo Christus Iesus nequaquam
alter in humanitate alter in deitate est. sed in utraque na-
tura idem vnus est. Nec purus homo preceptus est: *de unitate*
nec purus homo editus est. nec postea meritum ut de- *personae Christi*
us esset accepit: sed deus verbum manens incommutabili
essentia: qui illi cum patre et spiritu sancto est coeterna: assump-
sit carnem pro salute humana. in qua et impassibilis pati et
immortalis mori et eternus ante secula temporalis posset
ostendi. Mediator dei et hominum homo Christus Iesus: qui
vix aliud ex patre aliud ex virgine: non tamen alius ex
patre alius ex virgine. sed ipse eternus ex patre: ipse
temporalis ex matre. ipse qui fecit: ipse qui factus est ip-
se de patre sine matre: ipse de matre sine patre. ipse
conditor templi: ipse conditor templi. ipse auctor operis: ip-
se opus auctoris manens vnus de utroque et in utraque
natura. nec naturarum copulatione confusus. nec
naturarum distinctione geminatus. Ideo deus in *que venit deus*
homine venit: quia per seipsum ab hominibus cogno- *in homine.*
sci non potuit. Sed vni nobis consuluit: inde despe-
ctionem tulit. quia infirmitatem quam pro nobis suscepit:
homo superbus despexit. Ob hoc infirmus et stultus mundi
elegit ut fortiora et sapientiora pro que non cogno-
scebatur confunderet. Sicut cibum forte inualidus *enim*
infans capere non potest. nisi a matre prius editus

prima dei dona
nobis

Ad sciendum
volg de xpo
venero.

xps passus

In lactis succūvertatur: ut qđ in cibo nō potuit vř
suggēdo potest ī lacte p carnē. ita et nos dū eēm⁹
infirmi ad p̄spiciēdā v̄bī eternitatē: scđm ē ip̄z ver
bum caro ut enutriti p carnē fortioresq̄ effecti: cī
bū solidū id ē v̄bū dñi cū p̄re sēpiternū cōtēplādo
ut āglī satiemur. **P**ria dei dōa eē qđ⁹ nos nobis
reos eē oñdit. qđ dū iaceremus sub reatu culpe iu
stos nos eē credebam⁹. **V**leit medicus. patefecit
vulnus. cōposuit semetip̄z. z de sua morte nobis
medicinā aptavit: ut nō eēt oñsor tñi vulneri s̄ et
sanator. **P**rimū ad israel veit xps sicut et ip̄e ait.
nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt dom⁹ israel. **A**d
ppl̄z israel p̄ri⁹ veit: s̄ qđ nō essēt crediti. pphā n̄
tacuit: dicēs. **P**rim⁹ ad syō dicet allū. z iher̄z euā
glīstā dabo. z vidi z non erat: neq̄ extitit qđ qđ in
iret p̄siliū z ītrogat⁹ rñderet v̄bū. **S**z qz ad gen
tes trāsiuit seq̄t. **E**cce fu⁹ me⁹: suscipiā eū. elect⁹
me⁹: p̄placuit sibi ī illo aīa mea. dedi sp̄z meū s̄ e
ū iudiciū gētibz. p̄feret. **Q**uāuis ordiēz n̄re libati
oīs nescierit diabol⁹: sciuit tñ qđ p̄ saluatōe hoīz
xps adueit. s̄ qđ sua idē nos morte redimerz igno
rauit. vñ eū occidit. **N**ā si ille xp̄z p̄ mortē redime
re huānū gen⁹ scisset n̄ eū vtiq̄z p̄misset. **Q**đ no
uerit diabol⁹ p̄ salte huāi gñis xp̄z veisse: euāglīis
testimonio doceť. quē vt vidit cognoscēdo p̄timuit
dicēs. qđ nobis z tibi fili dī: **V**leisti aū tps p̄dē nos
Xps sicut p̄ctz qđ pena dignū ē nō adīficta penā
peccati nostri suscepit. ut per īdebitam penam
suā: debitā ablueret culpam nostram: ut per hoc

amitteret diabolus quos reos tenebat. dum unum interfecit quod nichil peccati adferat. Idcirco quos quasi iuste tenuit amisit. quia iniuste redemptor est nostrorum occidit. Illus est diabolus quo illud est ab eo morte domini quasi auis. Nam omnia christi sue carnis mortalitate quam itimenda ille appetebat. abscondit christi diuitate ut laqueum quo eum velut auem improuidam prudenti irretiret decipula. Nam si innoxius christus non occideret homo diabolo addictus per peccata non absolueretur. Diabolus dum in christo carnem humanitatis inpetit quod patebat quasi homo diuitiarum eius captus est quod latebat. Est ei in christo hamus diuitiarum. esca autem caro. linea genealogia quod ex euangelio recitatur. Tenens vero hanc lineam deus pater est. de quo dicit apostolus Caput christi deus. Et lucas lineam gentis totius christi ab imis ad summa preterens inchoata ioseph et consummat in deum. dum dicit quod fuit illi. et perficiens lineam generis. dicit quod fuit deus. Idcirco dominus in infernum descendit ad quod per descendit. ut his quod ab eo non per aliam detinebantur viam aperiret reuertendi ad celos. secundum testimonium Esaie prophete dicentis Posuisti profundum maris viam. ut transiret liberati. viam quippe christus in profundum maris posuit. quando in infernum descendit sanctis iter ad celos reuertendi monstrauit. Sancti ex tempore resurrectionis christi statim ut de corpore exeunt. mox ad celestem habitaculorum ascendunt. quod antequam patribus non dabatur. Nam ante aduentum saluatoris. quandoque sic pena supplicij. tamen non in celo sed in inferno sanctorum anime tenebantur. per quibus absoluendis dominus in infernum descendit. Christus in celum per ascendens ascendens discessit quidem carne. sed presens est in celum maiestare. secundum illud quod ipse ait. Ecce ego vobiscum

Liber

*Sed ad dexteram
patri.*

sū vsq; ad consūmationē sclī. Sedet xps ad dexterā patris nō vt dexterā corporeā habeat pater s; dextera p̄ris b̄tudo est. sicut sinistra miseria.

¶ De sancto spiritu.

Cpm. 17

paracletus Spiritus sanctus creator est. sicut pater et verbū. testante ppheta Spiritus dñi fecit me: et spiraculū oīpotētis viuificauit me. Spū sctus patris et filij est. et ide vnū sunt pater et filius q; nichil habet pater qd non habet filius. Nō em̄ res vna et duorū cōsubstantialis poterit sī ab eis pcedere et simul inesse nisi vnū fuerit a qbus pcedit. Spiritus scti pignus accepit ecclia: vt p eū in vno corpore vnū fierēt credētes: p quē pater et filius vnū essēcialiter sūt ipso saluatore ad patrē dicēte. Ut sint vnū sicut et nos vnū sumus. Xps nō tñ a patre sed etiam a spiritu scto se missum testatur. dicēte ppheta. Accedite ad me et audite. Nō a principio in abscondito locutus sum vobis. ex tēpore anteq̄ fieret ibi eram: et nunc dñs misit me: et spiritus eius. Spiritus sctus p eo q; consolator sit paracletus nūcupatur. Nam latine paracletus cōsolatio dicitur. Et reuera dū dona sacramētorū distribuit: consolationem aīe prebet: Credo eodē q; magnam letitiam sentit qui aliquid reuelante spiritu dicit. Donum scr̄i spiritus in mēbris ecclē sigillatū diuiditur: et in singulis singula dona tribuunt. Xps autē oēm plenitudinem gratiarū habuit de quo ita legīt. Plenus gratia et ve

Primus.

fo. 17.

ritate. In xpo g ois pleitudo grāz ē. Nā singlis?
electis sigla dona tribuūt. In spūscō ois grā do
noz p̄sistit. Ip̄e em̄ put vult grāz dona largitur.
alijs dās sermonē sapiētie. alijs sciētie. alijs fidē
atq; ita unicuiq; v̄tute spūsc̄i diuisio grāz tribu
it z i oibz idē vnus hēt. Ip̄e em̄ etiā ineffabilia do
cet q̄ p̄ferre huānus fmo nō pōt. An aduētū dñi
tm̄ pphete z pauci ex oī pp̄lo iusti donū sc̄i spūs
merebāt. post aduētū aut dñi spūsc̄us cūctis est
credētibz distribut⁹. iuxta qd̄ p̄ pphētā dñs loq̄t
dicēs Et erit i nouissis diebus effūdā de spū meo
sup oēz carnē. et pphetabūt filij v̄ri z filie vestre
Cūctis em̄ nūc gētib⁹ grā sc̄i spūs tradita ē. neq;
in paucis at i pp̄lo israel: s; i oī credētū multitu
die spūsc̄i grā manet. Aliqñ nō dignis z repro
bis dona sc̄i spūs p̄ferūt. sicut saulo data est pro
phetia et balaā. Un̄ z multi i fine dicturi sūt: dñe
v̄tutes i tuo noīe fecimus. qbus dicturus est dñs: s;.
Nescio vos vñ estis. Ep̄i aduētū nō tm̄ plebis iu
dee sc̄i pphētates expectauerūt. s; fuisse etiā in
natōibus plerosq; sc̄os viros. pphētie donū ha
bētes quibus p̄ sp̄itūsc̄i xps reuelabatur. et
a quibus eius spectabať aduētus. sicut iob. sicut
balaam qui xpi vtiq; predicauerūt aduētū. Con
uersio gentiū veteri pp̄lo latebat. s; tm̄ in consilio
dei erat vt fieret. et iā tūc a sc̄is pphētis occulte
per sp̄m̄sc̄m̄ p̄dicabať aduētus xpi. sicut dicit p
pheta. Cū appropiāuerit ānī cognoscēris. dū ad
C. i.

no

no z ne
glieris p
qñq; dono

Aut

Liber

uenerit tps oñderis. Nūcvero reuelatū patet qđ
tūc carnalib⁹ latebat. spūalib⁹ vō notū erat. n̄dū
tñ manifeste dicebat. eo qđ tps oñsionis nō esset.
¶ De lege. Cpm. 18.

Ja p quā itur ad xp̄z lex ē p quā vadūt iusti
ad deū. z vt ē itelligūt eā. Sctāz scriptura
rū altitudo q̄si mōtes pascue sūt. ad quos dū q̄s q̄s
iustoz p̄scēdit. se pascue idēficiētis refectionē in
uenisse p̄gandet. In scripturis sctis q̄si i mōtibus
I excelsis: z viri p̄fecti habēt sublimia itelligētie. q̄
ibz gress⁹ p̄tēplatois q̄si cerui erigāt. z sīplices q̄si
parua aīalia iueniūt modicos itellect⁹ ad q̄s hui
les ip̄i refugiāt. Scriptura sacra iñfirmis z sēsū p
uulis: fm historiā huilis videt i v̄bis. cū excellēti
ozibz aut viris alti⁹ icedit. dū eis sua misteria pā
dit. ac p̄b vtrīs q̄s manet cois: et puulis et p̄fectis
Scriptura sacra p̄ vniuscuius q̄s lectoris itelligē
tiavariaf. sicut māna q̄ p̄p̄o veteri p̄ siglōz dele
ctatōe variū dabat saporē. Juxta sēsūū capacitatē
siglis sermo dñic⁹ p̄gruit. Et sigul⁹ dū sit p̄ vniū
cuius q̄s itellectu diuersus: i se tñ p̄manet vn⁹. Idō
in libris sctis q̄dā obscura: q̄dā apta repiūt. vt in
tellectus lectoris z studiū augeat. Nā si cūcta pa
terēt. statim itellecta vilescerēt. Rursus si cūcta
clausa existerēt p̄festi diffidētiā gignerēt. Ne ḡ de
obscuris desp̄atio fiat: ea q̄ maifesta sūt sciāt z ne
de itellectis fastidiū existat. ea q̄ clausa sūt deside
rium excitant. Nā plera q̄s quanto magis latent

Altitudo sac̄z
script̄az mōtes
32.

Script̄a sac̄ q̄
in cōsist.

Variat⁹ p̄ va
rietatē intel
lectuū diūsi
mode.

Vide Aug^m. in
de doctrina x̄a.

tāto magis desiderii prebēt. In scripturis sc̄tis
 sepe ea q̄ futura sūt q̄si facta narrāt. sicut est illud. *q̄re sepe i
 scripturis
 q̄ futūsi
 q̄i facta
 narrāt.*
 Dederūt i escā meam fel. et potauerūt me a ceto
 Sz cur futura q̄si p̄terita scribūt. nisi q̄ q̄ adhuc
 faciēda sūt i ope: iā facta sūt i diuina p̄destinatiōe
 Nobis igit̄ t̄paliter accidunt: q̄ a p̄ditoze oīz sine
 t̄pe p̄uidētur. Propterea p̄pheta rex futuraz
 gesta p̄terita p̄ntibus miscet rebus vt ita credāt
 illa futura: quēadmodū ista ceruūt esse cōpleta.
 More enī suo p̄ p̄ntia de futuris loq̄t. sicut i p̄sōa
 iherl̄m de ecc̄lia. et sicut i p̄sona effraim de hereti
 cis. Pro factis diuīs plerūq̄ z dicta ponūt: idcir
 co q̄ nō opatōe manuū deus sz dicēdi ip̄io opat̄:
 sicut scriptū est. Dixit z facta: mādauit et creata
 sūt. Qd̄ i scripturis sacris vna bis repetit̄ sn̄ia: at
 cōfirmatōis cā est: aut misterij: sicut lex et gr̄a: si
 cut iūciū z p̄fectio. sicut bonū et meli⁹. *Att*
 Lex diuina *lex diuina in
 trib⁹ dīc̄t̄.*
 in trib⁹ distīguīt p̄tibus. idest i h̄istoria. i p̄ceptis.
 et i p̄phetis. Historia est i his q̄ gesta sūt. p̄cepta i
 his q̄ iussa sūt. p̄phetia i his q̄ futura pronūciata
 sūt. *Att*
 Lex diuina triplici sētiēda est mō. P̄mo vt h̄i. l. dī t̄plicim
 storice. sc̄dō vt tropologicē. tertio vt mystice itelli *intelligēda.*
 gat. Historice nāq̄ iuxta l̄raz. tropologicē iuxta
 moralē sn̄iam. mystice iuxta spiritalē itelligentiā.
 Ergo sic historice oportet fidē tenē: vt eā z mo
 raliter debeam⁹ it̄p̄tari: z spiritaliter itelligere *Att bene*
 Tria z septē: decē p̄cepta sūt. sz tria ad amorem
 dei pertinēt. septem ad homines. Illa tria que ad
 C. II.

*Decē p̄cepta
 i duob⁹ dīc̄t̄
 dū t̄p̄tes.
 i. duas m̄tbla*

Liber

amorē dei p̄tinet. in vna tabula scripta fuerūt reli-
qua septē i scōa. In p̄ia tabula triū mādatorū b̄
p̄mū ē. Diliges dñz deū tuū. In scōa honora pa-
trē tuū z matrē. Hic ē qđ et saluator scribe iterzo
gātī qđ p̄ceptū ē p̄mū i lege: ait. Audi israel. dñs
deus tu⁹ de⁹ vn⁹ ē b̄ p̄mū ē. Scōz vero sile ē huic
Diliges p̄mū tuū sicut teipz Unū nāqz p̄ceptū
de p̄ima tabula dixit qđ ad dei p̄tinet amorē alte-
rū vō de alia tabula. qđ ad hoīs p̄tinet dilectionē
¶ De ecclesia et heresibus. Cpm. 19.

gemine tri
bulationes
sūt i ecclia.
S
emina ē ecclie pulcritudo. vna qđ hic bñ viuē
do p̄seqt. alia p̄ quā illic ex retributōe glo-
rificabit. ¶ Ecclie p̄pter xpm gemine tribulatōes
existūt. id ē siue quas a paganis ptulit i martiribz
siue quas ab hereticis p̄fert i diuersis cōcertatōi-
bus. Ultraqz aut p̄ grāz dei exupat parti ferēdo
parti resistēdo. ¶ Scā ecclia catholica sicut male
viuētes i se patiēter tolerat: ita male credētes a
se repellit. ¶ Scā ecclia cōtra gentiliū atqz hereti-
corū p̄tinaciā sūmope sapiētiā z patiētiā oppone-
re studet. s; exerceat ei⁹ sapia cū tētaf v̄bis: exer-
ceat patiētiā cū tētaf gladijs. Nūc enī p̄secutoib⁹
appetit: nūc falsis assertōib⁹ laceffit. Cā p̄auita-
tis heretic⁹ doctris ē p̄pagata ecclia. nā antea si-
plici tñ fide vigeat. Hēticoz igit occasiōe p̄pa-
gati sūt doctores i fide. z p̄ acuiā heresū ecclie ma-
gistri creuerūt. Nā tūc clari⁹ maifestat veritatis
assertio. qñ paruerit quelibet dissensio. ¶ Scā ec-

ecclia ideo dicitur catholica: pro eo quod vniuersaliter per omnes
 sit mundus diffusa. Nam hereticorum ecclesie in partibus mun-
 di coartantur. hec vero in toto orbe diffusa expanditur.
 paulo attestante apostolo. Gratias inquit ago deo meo pro om-
 nibus vobis quia fides vestra annunciat in vniuerso mundo he-
 reses autem in aliquo angulo mundi: at in vna puritas iue-
 niuntur vbi sunt. Ecclesia vero catholica: sicut per totum mundum
 extenditur: ita et omnium gentium societate constituitur. Qui
 sunt heretici nisi qui relictam dei ecclesiam priuatas elege-
 runt societates: De quibus dominus dicit. Duo mala fecit
 populus meus. me dereliquerunt fontem aque viue: et fode-
 runt sibi cisternas dissipatas que continere non valent
 aquas. Cuius heresis ob quam rem fit? Ad exercitatio-
 nem fidei. Cuius vero per quam fit: obscuritas est diuinarum
 scripturarum. in qua caligantes heretici aliud quam se res
 habere intelligunt. nec esse possunt quia id ipsum quod existunt
 hereses iam non sunt. Male ei sentiendo esse iam desie-
 runt. ad nichilum enim tendunt. Heretici in generali studio
 mendacia sua discunt. et labore vehementi ne in vni-
 tate ecclesie veniant decertant. de quibus per prophetam congrue
 dicit. Docuerunt linguam suam loqui mendacium: et ut inique
 agerent laborauerunt. Cum vicissim heretici mutuo se
 lacerant quando alterutrum se in proprias sectas indu-
 cunt: sic tamen inuicem sese colligunt: ut contra ecclesiam pa-
 ri erroris spiritum decertent. Et quia ab inuicem sunt diuisi in
 aduersitate ecclesie simul existunt vniuersosque quod pro eo
 quod tamen valeant hereses videtur habere veritatem: hoc
 respondendum est. Non ideo salutis preponendi sunt

quod sunt heretici

que fit heresis
et vnde prouenit.

hereses non habent
esse quia ad
nichilum ten-
dunt

Liber.

morbis: qz plerūqz ita generaliter mūdū occupāt
vt paruum saluti locum relinquāt.

¶ De hereticis.

Cpm. 20.

¶ Non posse hereticos hēre veniā: nisi p eccle
siā catholicā. sicut ⁊ amici iob nō p se placa
re deū potuerūt nisi p eis iob sacrificiū obtulisset
¶ Opa bōa q heretici faciūt ⁊ iustitia eoz: nihil eis
pdest. testāte dño p hieremiā. Qz mei oblītus es
ecce ego ānūciabo iustitiā tuā. ⁊ opa tua nō pde
rūt tibi. ¶ Heretici q̄uis legē ⁊ pphetas adimpleāt
ex eo tñ q catholici nō sūt: nō ē de⁹ i eoz quētibz
īpo dño testāte Si stērit moyses ⁊ samuel corā me
nō ē aīa mea ad pplz istū. Eijce eos a facie mea ⁊
egrediāt. Per moysē q̄ppe et samuel legē accipe
et pphetas. q̄s q̄uis heretici ope īplere p̄tēdāt.
¶ ppter erroris tñ īpletatē a vultu dei p̄iciūt: ⁊ a
iustoz quētibus separātur paganus ⁊ hereticus
¶ Ille qz nūq̄ fuit cū dei populo. iste qz recessit a dei
pplō. vterqz recedētes a xpō ad diaboli pertinet
ad corpus. Qui ab idolatria ad iudaismū vel he
resi trāseūt iuxta pphetā: de malo ad malū egres
si sūt. ⁊ dñz nō cognouerūt: qz de īfidelitatis erro
re i errozē aliū trāsierūt ¶ Cui⁹ doctrinā q̄sqz seq̄t
bui⁹ ⁊ fili⁹ nūcupatur. sicut ⁊ p pphetā amozzeū
p̄ez ⁊ cetheā m̄ez eē īsrael dñs dicit. nō vtiqz na
scēdo s; imitādo Sic ⁊ i meliozē p̄tē filij dei nūcu
pāt q̄ p̄cepta dei custodiūt. Un̄ ⁊ nos nō nāta: s;
¶ adoptiōe clamam⁹ deo dicētes. P̄r n̄r q̄ es i celis

cui⁹ filij
q̄s vocat⁹
qz eū opa
facit.

Primus.

fo. 20.

Nō solū tm̄ natiuitate sz etiā imitatōe filios posse
se alicui⁹ vocari. Nā iudei scōz carnē filiū abrahe.
scōz vero puerfatioēz filij diaboli nūcupātur ac p
hoc illi sūt semen abrahe q̄ eius imitātur fidē: nō
qui ex ei⁹ gñati sūt carne. De errore auctoris tra
hitur a q̄busdā z nomē z culpa, vt ipi⁹ vocabulo
cēseatur cui⁹ errorē īseq̄tur. sicut ecclie pgami in
apo. dī. Habes tenētes doctrinā balaam z ieza
bel. Doctrinā igitur balaam dī habere propter
imitationē: non propter presētiam corporalē.

q̄ sūt filij. v.
semen ha
brahe.

¶ De gentilibus philosophis. Cpm. 21.

Philosophi gētū nō sicut oz deū q̄rētes in
anglos ceciderūt p̄uaricatores: factusq̄ ē
illis mediator diabol⁹ ad mortē: sicut nobis xps
ad vitā. Multū mūdi phī pdicātur ī dīmēsiōe tē
porū: cursuq̄ siderū ac discutiōe elemētoz. z tm̄ s
nō nisi a deo habuerūt. Volādo ei supbevt aues
aerē: z emergētes in pfūdū vt pisces mare: et vt
pecora gradiētes terrā descripserūt. verūt̄n tota
mēte auctore eoz itelligere noluerūt. Quare nō
possūt aīalia bruta īterrogare: Qz nesciūt ratio
ciuari. Ideo nō dissimiles gētiles hoies aīalibus
extiterūt qui talia nō cōsiderātes et ipa āplius di
ligētes vsq̄ ad eoz cultū euauerūt. Vt xpus
est. Si quis in ea nō graditur nō est quo modo ve
niat ad deū. Philosophi aut mūdi vtiq̄ deū co
gnouerunt. sed quia displicuit illis humilitas xpī
in inuio transierunt et non in via. Ideoq̄ euane

de insipientia
phoz q̄ opā
t̄ bruta

Via xps ē

Att

Libër

scientes gl'as dei in mendaciũ mutauerũt. et recti-
tudinẽ vie reliquẽtes i anfractus iciderũt errorũ

*Nō ista duo nāa eē ad pfe-
cte aliqd ire sciẽdũ.*

Primũ unicuiq̃ ē scire qđ appetat. scōz vero ē vt
id qđ appetit apphẽdat. Impfcta q̃ppe sapiẽtia
est quo tendas scire: et ne scire iter p qđ expediat
Quid ei pdest si q̃s famis t̃pẽ vbertat̃ regioẽz

videat. et viã p quã ad illã p̃gat ignorat. Ecce p̃ri-
am q̃sq̃ querit: s̃z viã perdidit. errãdo gradit̃: nō
proficiendo. quantoq̃ plus abulat tãto magis ab
eo qđ querit elõgatur. Qui viã regiã hoc est xp̃z
deserit: et si videat veritatẽ a lōge videt. qz nisi p
viã nō est quomō ad eã propinquet. Quod si gra-
diẽs p desertũ leonẽ incurrerit: semetip̃m redar-
guat dũ in diaboli faucibus heserit.

¶ De differẽtia testamentorum. Cpm. 22.

¶ Quidã ideo nō recipiũt vetus testamẽtũ p
eo qđ aliud in t̃pẽ p̃ũco aliud agatur in no-
uo. Nō intelligẽtes qđ deus qđ cuiq̃ cōgruerit tẽ-
pori icognita quadã distributōe cōcesserit. sicut i
lege ip̃at nuptias: in euãgelio virginitatẽ cōmen-
dat. in lege oculũ p oclũ auferre: in euãgl̃io alte-
ram p̃ebere pcutiẽti maxillã. S̃z illa pro tẽpore
fragili populo: ista vero p̃fecto. vtraq̃ tamẽ p
tẽpore sua queq̃ conuenientia comodans. Et ta-
men pro ista mutatōe nō est credendus deus mu-
tabilis: s̃z potius inde admirabilis p̃dicandus est
qz uanẽs incommutabilis quid cuiq̃ vt diximus
tẽpori cōmodum fuit: magna cum distributione

cōcessit. Sub veteri testamēto mīoris culpe erāt nō
pctā. qz in eo nō ipaveritas: s; vmbra vitatās ade
rat. Nā i testamēto nouo pceptis altioribz verita
te maifesta fctā qdā q i illo pplo vmbze veritatis
deseruierāt; deserēda nobis p̄cipiūt. Illic ei for
nicatio et retributio iniurie permissa sūt. nec no
cebant. In testamento autē nouo graui animad
uersione dānantur si admittantur.

¶ De symbolo et oratione.

Cpm. 23.

f Idei symbolū z dñica orō p tota lege puu nō p paru
lis eccleie ad celoz regna sufficit capessēda. *lis. q̄ facit te*
Dis enī latitudo scripturarū i eadē orōe dñica z pentuz.
symboli breuitate pcluditur. Un et ppheta Esa
ias dicit. Abbzeuatiōē audiui a dño deo exerci
tū sup̄ vniuersā terrā. Attēdite et audite eloqū
meū. S; hec abbzeuatiō: at illd itelligit qd dñs
dicit oēs legē et pphetas i duobus pceptis dilec
tōis dei z p̄xi pēdere: at ppter ipaz orōez dñi
cā vel symboli breuitatē i quibus vt predictū est
oēs scripturarū coartari cernimus latitudinem.

¶ De baptismo et cōmunionē.

Cpm. 24.

f Olam ecclesiam catholicam habere bap
tismum, ad salutem: zacharias propheta
testatur. In die inquit illa erit fons patēs domus
david et habitantibus in iherusalem in ablutio
nem peccatoris et menstruate. Domus quippe
david et hierusalem xp̄i ecclia est. in qua manat
fons in ablutionē peccatorum. Heretici autē id

Liber

infantes sine
baptismo de-
cedentes.

2. circa par-
vulos

no

solum imaginaria ostentatione faciunt. ideoque illis bap-
tismus non ad remissionem peccatorum. sed ad supplicij testi-
monium datur. Pro solo reatu originali luunt differ-
re non nunc nati infanti penas. si renouati per lauacrum
non fuerit. Proinde qua cum nunc nati dantur infans
si non regeneratur. quia originis noxietate permittit. Cur
puuli peccato originali carentes per baptismum. et nec dum per
puerum habentes delictum a bestiis penitus ceteris laniantur.
Nec igitur causa est. Baptismus enim a peccata eterna
non a peccatis vite supplicio liberat. Quod si a peccata peccati
homines liberarentur per baptismum. ipsi putarent baptis-
mi premium non illud eternum. Ergo soluto reatu peccati ma-
net tamen quidam temporalis pena. ut illa vita feruenter requiratur
que erit a penis omnibus aliena. Nullus negat fide-
lium. etiam post baptismum quo peccata delentur. quotidie
quod diu in isto seculo sumus ad deum nos debere peruenire.
Quod quis si e intermissione sit quotidie agendum. nonnum-
quam tamen fecisse sufficiet. Qui in matris uteris sunt ide-
o cum matre baptizari non possunt. quia qui natus adhuc
seculi adam non est. renasci seculi christi non potest. Neque ei
dici regeneratio in eo poterit. quae generatio non precessit.
Qui intra ecclesiam non ex dignitate ecclesie viuunt. sed
fide quam verbo tenent opibus destruunt. de ipsis le-
gitur. Multiplicati sunt super nueros. ut subaudias in
regno predestinatorum. Qui scelerate viuunt in ecclesia et
coicare non desinunt. putantes se tali coitione munda-
ri. discant nichil ad emundationem sibi perficere. dicentem
te propheta. Quid est quod dilectus meus in domo mea

non dum natus
non per bap-
tismi.

per sui
malis opibus
ecclesiam destruit.

contra con-
traentes id est

Primus

fo. 22.

fecit scelera multa: Nūquid carnes scilicet auferent a
te malitias tuas: Et apłs. Probet inquit seipm
homo: et sic de pane illo edat et de calice bibat

¶ De septem regulis.

Cpm. 25

¶ Eptē eē iter ceteras regulas locutionū sã
ctarū scripturarū qđā sapiētes dixerūt Pri
ma reglā ē de dño et ei⁹ corpore qđ de vno aut ad v
nū loq̃tur atq; i vna p̃sōa. mō caput. mō corp⁹ oñ
dit: sicut esaias ait. Induit me vestimēto salutarī
quasi spōsū decoratū coronatū corona. et q̃si spōs
sā ornatā monilib⁹ suis. In vna ei⁹ p̃sōa duplici vo
cabulo noiata et caput: id est spōsū et ecclīaz id est
spōsā magnifestauit. Proinde notādū i scripturis
qñ specialiter caput describitur: qñ et caput et cor
pus. at qñ ex vtroq; transeat ad vtrūq;. at ab alte
ro ad alterū: sicq; qđ capiti qđ corpori cōueniat
prudēs lector itelligat. Scōa reglā ē de dñi corpore
vero et p̃mixto. Nā vidē qđā vni p̃uenire p̃sōe. qđ
tñ nō ē vni⁹. vt est illd: Puer me⁹ es tu israel. ecce
deleui vt nubē iniquitates tuas et sicut nebulā p̃ctā
tua. p̃uere ad me et redimā te. B ad vñ nō p̃gru
it. Nā altera pars ē cui p̃ctā deleuit cui dicit. puer
me⁹ es tu. et alia. cui dicit: Cōuertere ad me. et re
dimā te. Qui si p̃uertat eorū p̃ctā delēt. Per hāc
em̃ reglāz sic ad oēs loq̃tur scriptura: vt boni re
darguātur cū malis et mali laudētur cū bonis. Et
qđ ad quē ptineat: qđ prudēter legerit dicet. Ter
tia regula est de l̃ra et spiritu. i. de lege et gratia. le

p̃ rla

2ª rla

3.

Liber

ge: p quā pcepta faciēda admonemur. gfa p quā
 ut opemur: iuuamur (vel q lex nō tm̄ historice. s3
 etiā spiritaliter sctiēda sit. Nāq3 et historice opor
 tet fidē tenere. z spiritalit̄ legē itelligere. **Quarta**
 regla ē de specie z gñe. p quā pars p toto z totū
 p pte accipit̄. veluti si vni pplo vel ciuitati loq̄tur
 deus et tñ itelligat̄ oēs contingere mūdū. Nā licet
 aduersus vnā ciuitatē babiloniam p **Esaiā** pphe
 tā dñs p̄mineat: tñ dū cōtra ecclīaz loq̄tur: transit
 ad genus despetic et conuertit cōtra totū mūdū
 sermonē. Certe si non diceret aduersus vniuersū
 orbē: nō aderet ifra gñaliter: et dispdā oēs terrā
 et visitabo sup orbis mala. et cetera q sequūt̄ ad i
 teritionē mūdi p̄tinētia. Un̄ et adiecit. Hoc est p
 filiū qd cogitauī super oēs terrā. z hec est manus
 eius extēse super oēs gētes ¶ Itē postq̄ sub p̄sōa
 babilonie arguit vniuersū mūdū: rursus ad eādē
 quasi de gñe ad speciē reuertit̄: dicēs que eidē ci
 uitatis specialiter p̄tigerūt. Ecce ego suscitabo
 super eos medos. Nā regnāte balthasar: a medis
 est obtētata babilonia. Sic et oīs egipti ex p̄sōa
 eiusdē totū vult itelligere mūdū: dicēdo. Et con
 currere faciā egyptios: aduersus egyptios. reg
 nū aduersus regnū. cū egyptus nō multa regna:
 s3 vnū habuisse describit̄ regnū. **Quinta** regula ē
 de temporibus. per quā at pars maior temporis
 per partem minorem: aut pars minor t̄poris per
 partē maiorem inducitur. sicut est de triduo do-

q̄ta rla

noie

q̄. rla

minice sepulture. dū nec tribus plenīs diebus ac
noctibus iacuerit ī sepulcro. s3 tñ a pte totū tridu-
um accipit. ¶ Vel sicut illō q̄ q̄drigētis ānis p̄dixe-
rat deus filios israel ī egypto seruituros. ⁊ sic in-
de egressuros. q̄ tñ dñante ioseph egypto dñati
sūt. nec statī post q̄drigētos ānos egressi sūt vt fu-
erat repromissū. s3 quadrigētis triginta pactis ab
egyptō recesserunt. ¶ Est ⁊ illa de t̄p̄ibus figura p
quā q̄dā q̄ futura sūt q̄si iā gesta narrāt. vt ē illud
foderūt manus meas ⁊ pedes meos dinumera-
uerūt oīa ossa mea. ⁊ diuiserūt sibi vestimēta mea
et his filia. in q̄bus futura tanq̄ si iā fctā sūt ita di-
cūt. ¶ S3 cur q̄ adhuc faciēda erāt iā fctā narratur
Qz q̄ nobis adhuc futura sūt: ap̄o dei eternitatē
iā fctā sūt. Quapropter qñ aliqd faciēdū ē p̄nū-
ciat̄ fm nos dī. qñ vero que futura sūt iā fctā dicū-
tur: fm dei eternitatē accipiēda sūt. ap̄o quē iam
oīa fctā sūt q̄ futura sūt. ¶ Sexta regula ē de re-
capitulatōe Recapitulatio enī ē dū scriptura re-
dit ad illō cuius narratio iā trāsierat. sicut cū fili-
os filioꝝ noe scriptura p̄meōrasset: dixit illos fu-
isse ī linguis ⁊ gētibus suis ⁊ tñ postea q̄si hoc etiā
in h̄ ordie t̄porū requirit. Et erat inqt oī s terra la-
biū vñū ⁊ vox vna oībus erat Quomō ergo scōꝝ
suas gentes et scōm suas linguas erant si vna lin-
gua erat oībus. nisi qz ad illō qd iā trāsierat reco-
pitulādo ē reuersa narratio. ¶ Septia regula ē de
diabolo et eius corpe. qz sepe dicūt̄ ip̄ius capitis

aut

vide tñ h̄
s. c. 8.

6. rla

7. rla

Liber

que suo magis pueniunt corpori. sepe vero eis videtur
dicta membrorum et non nisi capiti congruunt. Ex nomine quippe
pe corporis intelligitur caput. ut est illud in euangelio de ziza
nia tritico admixtis. dicente domino. Inimicus homo hoc fe
cit: homines ipsi diabolum vocans: et ex nomine corporis ca
put designans. Item ex nomine capitis significatur corpus
sicut in euangelio dicitur. Duodecim vos elegi: sed unus ex vo
bis diabolus est: iudeumque indicans quod diaboli corpus
fuit. Apostata quippe angelus omnis caput est iniquorum. et
huius capitis corpus sunt omnes iniqui. sicut cum membris suis
vniuntur est: ut sepe quod corpori eius dicitur ad eum potius refe
ratur. rursus quod illi ad membra iterum ipsius deriuetur
¶ De martirio Cpm. 26.

¶ Et seruus aduersitate vlla non fragitur sed pro
veritatis defensione vltro se certamini offert
nec vnquam pro veritate diffidit. Sepe ex discipulis ad
martyrium eliguntur: qui suos doctores ad coronam pre
cedunt. et qui sunt ordine postremi: sunt nonnunquam in certa
mine primi. Vir sanctus vltro se in agone pro certamine
debet offerre iustitie. sed tamen si agonis fructum videt
vberimum non debet declinare laboris periculum. Quod si
maior est labor quam animarum lucrum: declinandus est
labor: quem minimam comitatur augmentum. Vtrum
que enim fecit apostolus: qui et periculis se vltro de
dit ubi maximum animarum lucrum vidit. et sapien
ter se periculo abstulit in quo potior est labor quam lu
crum esse prosperit. Vltro se paulus apud ephesum
periculis obtulit. quod potius periculo lucrum vidit

Primus.

fo. 24.

Damasci autem ideo a piculo subtraxit semetipsum quod nullum piculi ipsius arbitratus est fructum. Disce quomodo se ad martyrium offerat quisque ultro vel quomodo iuxta sententiam dei cingatur ab altero: et quo non vult ipse ducatur: nisi quod et propter gloriam futuram de certamine iustus gaudet. et propter passionis violentiam refugit subire quod dolet. Accipe exemplum ad eundem sub trepidatione martiris: de usu belladii quo exercitatus quisque in prelio et per audaciam certamen aggreditur et per timorem cunctatione movetur. Item accipe exemplum martyris de reparatione humani corporis ad salutem. dum quisque et de ipse reparationis gaudet et de incisionibus seu amarissimis poculis meret.

¶ De sanctorum miraculis

Cpm. 27

e Si apostolis virtus data est signorum propter fidem gentium nutriendam: ecclesie tamen data est virtus operum propter eandem fidem ornandam. Et tamen in ipsis apostolis plus erat mirabilis virtus operum quam virtus signorum. Ita et nunc in ecclesia plus est bene vivere quam signa facere. Quod nunc ecclesia non ea miracula faciat que sub apostolis faciebat: ea causa est. quia tunc oportebat mundum miraculis credere: nunc vero iam credentem oportet bonis operibus choruscare. Nam ideo tunc signa fiebant exterius: ut iterius fides roboraretur. Jam in fide miracula quicunque requirit: vanam gloriam ut laudetur querit. Scriptum est enim. Lingue in signum sunt non fidelibus sed infidelibus. Ecce signum non est fide

Att

No

qre nūc i em
nō sūt mir
acula sūt tps
aploz

Liber

Nō libus necessariū q̄ iā crediderūt: s; infidelibus vt
cōuertātur. Nā paulus p nō credētū infidelitate
psem publii de infirmitate febrū vtutibus curat.
Infirmitatē vero thimoteū fidelē: nō orōe: s; me-
dicinaliter tēpat. vt noueris miracula p̄ incredulis
i nō p fidelib; fieri. Antēq̄ antichrist⁹ appareat: vtu-
tes ab ecclesia et signa cessabūt: q̄tenus eā q̄si abie-
ctiorē psequat̄ audati⁹. Ob hāc utilitatē cessabūt
sub antichristo ab ecclia miracula z vtutes: vt p h̄ scō
rū clareat patiētia / z reproborū q̄ scādalizabunt̄
leuitas oñdat̄ / z psequentiū audacia fortior efficiat̄.
¶ De antichristo et eius signis. Cpm. 28.

Omnis qui fm christiane professiois normā
aut nō uiuit at̄ aliter docet: antichristus est
Pleriq; autē antichristi t̄pā nō visuri sūt: et tñ in
mēbris antichristi iueniēdi sūt. Antēq̄ veniat an-
tichristus multa eius mēbra p̄cesserūt. et p̄aue a-
ctiois merito caput p̄p̄iū p̄uenerūt: scōz apli sē-
tētia qui iā iniquitatis misterii opari illū affirmat
etiā antēq̄ reuelet̄. Magnitudo signorū fiet sub
antichristo. vt electi si fieri pōt in errozē mittātur
S; si electi quō sūt in errozē mittēdi? Ergo ibūt
in errozē titubatōis ad modicum p̄ multitudine
p̄digiorū: nō tñ dei ciedī sunt a stabilitate sua ter-
roz īpulsu atq; signorū. Unde et ideo ponitur si
fieri potest: qz electi perire nō possunt. sed cito re-
spicientes cordis errozē religione coercebūt. sci-
entes predictū a domino esse. vt dum hoc fecerit

Attēde bene
de antixpi
t̄p̄e.

Attē

aduersarij: nō turbētur scī. Tā mira facturū
 est p̄digia ⁊ signa dū uenerit antichristus: ut etiā
 electis quoddā cordis gignat scrupulū. q̄ tñ cito
 exupet i illis rō p̄ quā sciēt deceptioē ⁊ reproboꝝ:
 et electoꝝ p̄bationē eadē fieri figura. In quo t̄p̄e
 p̄ patiētiā glorioſi erunt scī: nō p̄ miracula. sicut
 martyres fuerunt priores. Illi enī ⁊ p̄secutores
 sustinebūt ⁊ faciētes p̄digia. Proinde ⁊ duri⁹ bel
 lū sustinebūt. q̄ nō solū p̄tra p̄sequētes: s̄ etiam
 cōtra miraculis coruscātes dimicaturi sūt. Braui
 us sub ātichristi t̄poribus cōtra ecc̄l̄as deseuiet
 synagoga: q̄ i ip̄o aduētū saluatoris christianos
 est p̄secuta. Dū i martyres diabolus iā exercuerit
 crudelitātē magnā etiā ligatus: crudelior erit tñ
 antichristi t̄poribus: qñ etiā erit soluēdus. Nā si
 tanta ligatus facere potuit: quāta solut⁹ faciet:
 Quanto p̄pinquius finē mundi diabolus uidet:
 tanto crudeli⁹ p̄secutioēs exercet. ut q̄ se p̄tinu
 o damnādū p̄spicit: socios sibi multiplicet q̄bus
 gehēne ignibus addicatur. Quāto breue t̄p̄s vi
 det sibi restare diabolus ut damnetur: tāto in ma
 gna p̄secutiois ira mouetur: diuina iustitia p̄mit
 tēte ut gloriſicētur electi. sordidētur iniqui. et ut
 diabolo durior crescat dānatiois sententia.

Nō de t̄p̄e
 electoꝝ t̄p̄e
 Antixpi.

¶ De resurrectione.

Cpm. 29.

Nchoatio pacis sanctorum est in hac vita
 non perfectio. Tūc autem erit plenitudo
 pacis: dum ad dei cōtēplationem absorpta

D. i

Liber

*in q̃ etate
resurgemus*

carnis infirmitate conualuerint. Resurrectio mortuorum ut apostolus ait: in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi futura est. in etate: scilicet iuuentutis quod perfectum non indiget, et absque inclinatione defectus in perfectione ex utraque parte et plena est et robusta. Qui nunc filiorum dei nomine homines fideles vocantur: tamen ex eo quod hanc servitutem corruptionis patiuntur: adhuc iugo servitutis additi sunt: accepturi plenam dei filiorum libertatem dum corruptibile habuerit incorruptionem. Nunc deus per speculum agnoscitur: in futuro autem quisque electus facie ad faciem presentabitur: ut ipsa specie contempleretur quam nunc per speculum videre conatur. In hac vita electorum numero ad dexteram pertinentium et reproborum qui ad sinistram ituri sunt ecclesiarum dei compleri, in fine autem seculi zizania a frumento disiungi.

¶ De iudicio.

Cpm. 30.

iudicii die novit christus. scilicet in evangelio dicere et scire discipulos voluit. Nam dum dicat idem dominus per prophetam. Dies ultionis in corde meo. indicat se non nescire: sed nolle indicare. De domo domini sicut scriptum est incipit iudicium: quando electi: id est domus dei hic per flagella iudicantur: impii vero illic ad damnationem iudicandi sunt. Unde et sequitur. Si autem primum a nobis: quis finis eorum qui non crediderunt? Ad districti examen iudicis nec iustitia iusti secuta est nisi pietate divina. ut et ipsa iustitia quam quisque iustus est deo iustificante iustificetur. Alioquin apud deum et ipsa peccatum est. Inde est quod

ait iob. Innocentē et ipiū ipse cōsumet. Consuitur
 quippe a deo innoxius: quā ipse in nocētia liq̄dus re
 quisita et diuine in nocētie p̄pata nichil efficitur nisi
 et ibi mīe pietate homo iustificetur. Cōsumit itē
 a deo ipius: quā examinis diuini subtilitate req̄rit
 eiusq̄ detecta impietas: iudicata dā natur. Cōsumi
 tur innoxius et ipius simul sine carnis: nō pena dā
 natōis. Doctus pariter et idoctus moriūtur, sed
 morte carnis: nō pena dānatōis. Quia autē p̄gūt ad
 vnū locū: dū morte corporali i terā et iustus et im
 pius reuertūtur. Retributio autē dissimilis: sicuti
 per eūdē salomonē dī. Quid plus habet sapiens
 a stulto: nisi q̄ illuc p̄git vbi vita ē. Ergo omēs in
 terrā pariter redeūt. Nā vbi vita ē nō pariter per
 gūt. Semina punitur snia ipius. dū at hīc p̄ suis
 meritis mētis cecitate pcutit ne veritatē videat.
 aut dū i fine dānabitur vt debitas penas exoluat.
 Seminū est diuinū iuditiū. vnū: quo et hīc iudicā
 hoīes et in futuro. alterū: quo p̄pterea hīc iudicā
 tur: ne illic dānentur. Ideoq̄ quibusdam ad pur
 gationem tēporalis proficit pena. quibusdam ve
 ro hic inchoat dānatio: et illic perfecta speratur
 perditio. In iudicio reprobi humanitatem christi
 in qua iudicatus est videbūt vt doleāt. diuinitatē
 vero eius nō videbūt ne gaudeāt. Quibus enim
 diuinitas ostēdit vtiq̄ ad gaudiū demonstrat. Pro
 diuersitate cōsciēciarū et mitis apparebit in iudi
 cio xps electis: et terribilis reprobis. Nā qualem
 D. ij.

dñi iudici

Aut

 reprobi in
 iudicio vide
 bunt humanita
 tem xpi nō
 diuinitatem.

Liber

Aut

*quatuor ordi-
nes hōi erūt
in iudicio*

quisq; consciētia tulerit. talē ⁊ iudicē habebit. vt
manēte ī sua trāqllitate xpō. illis solis terribilis
appareat quos psciētia ī malis accusat. Due sūt
differētie vel ordies hoīz ī iuditio: h̄ ē electoz et
reprobz qui tñ diuidūtur ī quatuor. Perfectoz
ordo vnus est qui cū dño iudicat. ⁊ ali⁹ q̄ iudicat
vtriq; tñ cū xpō regnabūt. Similiter ordo repro-
boz p̄tūtur ī duobus. dū īiqui intra eccl̄az sūt ma-
li iudicādi sūt ⁊ dānandi. qui vero extra eccl̄iam
inueniēdi sūt: nō sūt iudicādi: s; tñ dānandi. Pri-
mus igit ordo eoz q̄ iudicantur ⁊ p̄eūt. opponit
illi ordinī bonoz de quo sūt qui iudicantur ⁊ re-
gnāt. Scōs ordo eoz q̄ non iudicāt ⁊ p̄eūt. oppo-
nit illi ordinī p̄fectoz ī quo sūt hī q̄ nō iudicāt ⁊ re-
gnant. Tertius ordo eoz qui iudicantur et reg-
nent. illi ordinī est cōtrariū de quo sūt qui iudi-
cantur ⁊ pereūt. Quartus ordo eoz qui nō iudi-
cantur et regnant opponitur illi cōtrario ordinī
in quo illi sūt qui nō iudicantur et pereunt.

¶ De gehenna.

Cpm. 31.

Uplex dānatoz pena ē ī gehēna. quoz et
mētē vrīt tristitia. ⁊ corpus flāma. iusta vi-
cissitudine. vt q̄ mētē tractauerūt qđ p̄ficerēt cor-
pore. simul ⁊ aīo puniāt ⁊ corpore. Ignē gehēne
ad aliqd lumē hēre ⁊ ad aliqd nō hēre. h̄ est habe-
re lumē ⁊ dānationē vt videant īpīj vñ doleāt
et nō habere ad p̄solationē. ne videant vnde gau-
deāt. Aptā fit cōparatio de camīno trium puero

rū ad exēplū ignis gehēne. Nā sicut ille ignis nō
 arsit ad triū puerorū supplitiū: z arsit ad pburēda
 ligamina viciorū. ita ignis gehēne z lucebit mise-
 ris ad augmētū penarū: vt videāt vñ doleāt: z nō
 lucebit ad p̄solationē ne videāt vñ gaudeāt. Inter
 hui⁹ vite z future ifelicitatis miseriā multa discere
 tio ē. Illic ei z miseria ē ppter cruciatioēz dolorū
 et tenebre ppter lucis auersionē. quorū vnū i hac
 vita: id ē miseria ē. aliud nō ē. i inferno aut vtrūq; ē
 ¶ De penis impiorum. Cpm. 32.

dra ē i miseria
 pnt vite z
 future

¶ Sicut fasciculi lignorū ad p̄bustionē de simi-
 libus colligūtur: ita i iudicij die similis cul-
 pe rei sui similibus iūgētur. vt ex equo pena con-
 stringat q̄si i fasciculū: quos actio similes fecit in
 malū. Sicut vnusq; sctūs in futuro iuditio pro
 quātitate vtutū gloriāficabit: ita z vnusq; ipius
 p quātitate facinorū condēnabitur. nec deerit in
 supplitiō futuro dānatōis ordo: s; iuxta qualita-
 tē criminū discretio erit penarū. propheta firmā-
 te. De carorū quoq; suorū supplicijs addit etiam
 pena defūctis: sicut apō iferos diuitis sermo pre-
 dicat euāgēlicus. sicut pro angelo inde supplitiō.
 dicit etiā psalmus. Cōmotōe moueātur filij eius
 et mēdicent. Impij ex b̄ duri⁹ in iuditio puniendi
 sūt mētis dolore: ex quo visuri sūt iustos glie be-
 atitudinē meruisse. Cūctis vidētibus est precipi-
 tādus diabolus: qñ sub aspectu oīm bonorum an-
 gelorū et hominū: cum eis qui de parte eius erūt

Att

Libet.

Att in ignē eternū mittendus est. Dū sublatus fuerit
diabolus vt dānet: multi electi q̄ i corpore sūt in
ueniēdi dño ad iudiciū veniēt metu pcutiēdi sūt
vidētes tali snia ipiū esse punitū. quo terroze pur
gādi sūt. qz si qd eis ex corpore adhuc pcti remā
serit: metu ipo quo diabolū dānare pspiciūt pur
gabūtur. Hinc est q̄ ait iob. Cū sublatus fuerit ti
mebūt angli z territi purgabūtur. Multos pos
se p̄ire ex eis i die iudicii: q̄ nūc electi eē vidētur z
scti. dicēte ppheta. Uocabit dñs iudiciū ad ignē
z deuorabit abyssū multā z comedet ptē domus
Pars q̄ppe domus deuorabit: qz illos etiā infer
nus absorbebit: q̄ nūc se i p̄ceptis celestibus glo
riātur. de q̄bus dñs dicit. Multi dicēt michi i illa
die Dñe dñe nōne in noīe tuo pphetauimus. z in
noīe tuo demonia eiicimus z virtutes multas fe
cimus: Tunc confitebor illis: qz nunq̄ noui vos
Discedite a me q̄ opamini iūquitatē nescio q̄ estis
¶ De gloria sanctorum. Cpm. 33.

¶ On faciet i futurū cor miserū iustorū ex cō
passiōe dānatorū p̄dolēdi affectio. vbi tātū
erit sctōz de dei cōtemplatōe gaudiū: vt tristitie
nullus tribuat itroitus. Sicut cōparatus color
cādidus nigro colori fit pulcrior: ita et sctōz req̄
es cōparata dānatiōi maloz gloriosior erit. Sic
iustitia iūsticie. sic virtus vicio. Crescit ergo san
ctorum gloria: dum debita damnantur impij pe
na. ¶ Post resurrectionē sanctis in carne promiss-

Primus.

Jo. 28.

sa est celozū ascēſio, dicente ad patrē xpō Uolo
ut ubi ſū ego: et ipſi ſint mecum. Si enī membra
capitis ſumus: et vnus ī ſe ⁊ ī nobis eſt xp̄s: utiq;
ubi ipſe aſcendit: et nos aſcenſuri ſumus.

¶ Finiſ felicit̄ primus de ſūmo bono.
ſancti Iſidori hiſpalenſis epiſcopi
Incipit eiſdem ſecundus.

¶ De ſapientia.

Cpm primū

o Omnis qui ſecūdu deū ſapiēs eſt bt̄s eſt.
Beata vita cognitio diuinitatis eſt. Cog
nitio diuinitatis virtus boni operis eſt.
Virtus boni operis fructus eternitatis eſt. Nul
lus autem magis ſapiēs q̄ quem docuerit deus.
Excelsior eſt rebus omnibus ſapientia: nec eſſe
poſt vlla iuſtitia ſine prudētia. ¶ Qui ſcōm ſecu
lū ſapiens eſt: ſcōm deum ſtultus eſt. Unde ⁊ pro
pheta. Stultus inquit factus eſt omnis homo a
ſcientia ſua. ¶ Primū eſt ſciētie ſtudiū: querere de
um. deinde honeſtatē vite cū innocentie opere.
Nullus ſapientia dei plene recipit: niſi qui ſe ab
omī abſtrahere actionū cura cōtendit ¶ Unde
et ſcriptū eſt. Sapientiam ſcribe in tempore ocij:
et qui minoratur actu ipſe percipiet eā. Non ad
parue intelligētie arcē peruenit: qui ſcit ſecreta
dei ſe penetrare non poſſe. Tunc autē deū recte
cognoſcimus quando eū perfecte ſcire nō dene

ordo Xp̄e ſcie

No

Libet

gamus. Interdū quedā nescire cōuenit. Nullus autē i culpa maior ē: q̄ ille qui deū nescit. Inuestigationē veri multoz ē q̄rere: s; paucoz ē iueire. Ea autē q̄ supra hoīs itelligētia sūt: scrutāda non sūt. Quicqd supra hoīs itelletū ē: q̄rendū nō est. Cōsilio autē diuino seruādū est: vt b̄ credat esse iustitia: qd̄ diuine placuerit volūtatī. Nō enī poterit eē iustū: qd̄ iusto p̄placet iudici. Oīs sapiētia ex sciētia z opinatōe cōsistit. melior est autē ex sciētia veniēs: q̄ ex opinatōe sentētia. Nā illa vera ē: ista dubia. Ad maioris culpe cumulū ptinet scire quē q̄ qd̄ seq̄ debeat: z sequi nolle qd̄ sciat. Un̄ z dñs seruus iquit sciēs volūtatē dñi sui z nō faciēs: digne plagis vapulabit multis. Et iacobus Sciēti (inquit) bonū z nō faciēti pctm̄ est. Sī p̄licitatē cū ignauia vocari stultitiā. sī p̄licitatē vero cū prudētia vocari sapiētia. Utile ē multa scire et recte viuere. Qd̄ si utrūq; nō valemus: melius est vt bñ viuēdi studiū q̄ multa sciēdi sequamur. Nō ptine re ad beatitudinē consequendam scientiam rerū nec esse beatū multa scire. sed esse magnum beate viuere. Nichil prodesse hominem scire pruden tiam cū ignorantia dei: z nichil obesse scientibus deum: ignorantia mundi. Perfecte autē scit: qui prius deū et ista non pro se sed p̄ deo scit. Nichil obesse cuiq; si p̄ simplicitatē aliqua de elemētis i digne sentiat: dū mō de deo vera pnūciat. Nā q̄ ius de icorporeis corporeisq; naturis neqat q̄s q̄

justicia

no

no

perfecti scire

Secundus.

fo. 29.

disputare: beatū tñ illū facit vita recta cū fide. Nō

¶ De fide

Cpm. 2.

n On posse ad verā britudinē puenire nisi p
fidē. Beatū aut eē q̄ z recte credēdo bñ vi- bñs
uit z bñ viuēdo fidē rectā custodit. Deus si credit̄.
merito iuocatur z q̄ritur. ac p h̄ tūc pfecte lauda pfecte lauda
tur: qñ iuocatur et creditur. Nō tñ id credendū des. tñc z
est qđ sēsū carnis dinoscimus: s; magis etiā qđ in
tellectu mētis cōspicimus idest deū. Sine fide ne
mo potest placere deo. Omē enī qđ nō est ex fide
pctm̄ est. Fides nequaq̄ vi extorquetur: sed rōne fides nō est
atq; exēplis suadetur. A quibus aut exigitur vio vi extorq̄nda
lēter: pseuerare in eis nō potest. exēplo vt ait qui
dā nouelle arboris: cuius si quis cacumen violen
ter ip̄sserit z deū dū laxatur in id qđ fuerat cōse- tñm̄
sti reuertitur. Sicut homo libero arbitrio condi
tus sua sponte diuertit a deo: ita ex ppria mētis
conuersione credēdo recurrit ad deū: vt libertas
agnoscatur arbitrij per propriā volūtatem: et be
neficiū grē: per acceptam fidei veritatem. In cor
de respicit deus fidē. vbise nō possunt homines
excusare: q̄ ore simulāt veritatis pfessionē / z cor
de retentant erroris ipietatem. Sicut nichil pfi
cit fides que ore retinet̄: et corde nō creditur: ita
nichil profutura ē fides que corde tenet̄ si ore nō
pfiteatur. De tali enī fide ppheta ita quosdā ob
iurgat dicēs. Perijt fides: ablata ē de ore eoz. fi
des ei q̄ corde credit̄: pfessione ozis ad salutē pro

Liber

Fides sine opibus. **U**acuā esse sine opibus fidē. z frustra sibi
nō de sola fide blāditur q̄ bonis opibus nō ornatur.

Portare crucem. **Q**ui crucē portat debet z mundo mori. Nā ferre
crucē z mori: mortificare seipz ē. ferre z nō mori.

Fides cū malis opibus. **S**imulatio hypocritarū est. **Q**ui p̄ fidē cognitionē
dei hñt z opibz obscurāt: exēplū balaā sequūtur

qui cadēs ope aptos oclos habuit p̄ p̄tēplatiōis
fidē. **C**arnales q̄dē nō p̄ virtute aī: s̄z p̄ cōmodo
querere t̄pali. **U**n̄ z dñs dicit. **Q**ueritis h̄c nō q̄z
vidistis signa: s̄z q̄z māducastis de panibus meis:

Christianus malus dū scōz euāgelij doctrinā nō
viuit: etiā ipsā fidē quā verbo colit: oborta tēratio
ne facile p̄dit. **M**ulti fide t̄m christiani sūt: ope z
verbo a christiana doctrina dissētiūt. **M**ulti q̄q̄

Hypocritas. fidē xp̄i ex corde nō amāt: s̄z huāo terrore eādē p̄
hypocrisi tenere se simulāt. **E**t q̄ eē nō p̄nt apte
mali: per terrore fictē boni noscūtur. **A**matōres
mūdi pugnāt aliqñ p̄ fide. z alijs q̄dē p̄ficiūt: ip̄i
vero amore terreno ip̄licati celestia nō req̄rūt. s̄z
verbo t̄m fidē defēdūt. **Q**uidā p̄ fide etiā hereti-
cos īsequūt. s̄z p̄ arrogātiā eos q̄ itra eccl̄iaz sūt
contēnūt. **A**dversarios quidē fidei p̄futāt p̄ īfide-
litate: s̄z fideles premūt fasce superbie.

De caritate. Cpm. 3.

Ulamis nonnulli fide atq̄ operibus san-
ctis esse videantur participes: tamen quia
p̄luantur a caritate fraterne dilectōis nullū hñt
incrementū virtutis. **N**ā sicut ait apostolus. **S**i

tradidero corpus meū ita ut ardeam caritatē aut
 nō habuero nichil michi pdest. Sine amore cari-
 tatis quū quis q̄s recte credat: ad b̄titudinē pueni-
 re nō pōt. q̄ tāta ē caritatis virtus: ut etiā pphe-
 ta et martyriū sine illa nichil eē credatur. Nullū
 p̄miū caritate p̄sāt. Caritas enī virtutū oīz obti-
 net p̄cipatū. Un̄ z vicīm p̄fectōis caritas ab a-
 p̄lo d̄f eo q̄ vniuersas virtutes eius viclo religētur.
 Dilectio dei mortī p̄paratur. dicēte salomōe Va-
 lida ē ut mors dilectio. idcirco q̄ sicut mors violē-
 ter separat aīaz a corpore: ita z dilectio dei violē-
 ter segregat hoīem a mūdano et carnali amore.
 Qui dei p̄cepta cōtēnit: deū nō diligit. Neq̄ enī
 regē diligimus: si odio leges ei⁹ hēmus. Tenēda
 est cū sctis viris vnitas caritatis. z quāto se q̄s
 subtrahit mūdo: tāto opus ē ut se associet bonoz
 cōsortio. Caritas ī dilectiōe dei z p̄ximī constat.
 Seruat aut ī se dilectionē dei: qui a caritate non
 diuidit p̄ximī. Quia fratna societate se cernit
 a diuine caritatis p̄ticipatōe p̄iuatur. Nec pote-
 rit deū diligere: qui nō scit ī p̄ximī dilectiōe erra-
 re. X̄ps deus est z homo. Totū ergo x̄p̄s nō dili-
 git qui hoīez odit. Bonorū discretio est nō odire
 p̄sōas: s̄z culpas: z recta dicta p̄ falsis nō sp̄nere
 s̄z p̄bare. Qui ī p̄fecti sūt ī dei amore: sepe se a vi-
 cijs separe disponūt. s̄z pondere viciorū grauati:
 rursus ad ea vicia q̄ optāt reliquere reuoluūtur.
 Despe.

Cpm. 4.

vide quanta est
 virtus caritatis
 q̄ nō cōtēna.

q̄re dilectio ē
 ut mors valida

nō p̄p̄tando
 se hō sctis.

discretio bo-
 norū

Liber

¶ **¶** Ubi male agere non desistunt vana spe indulgentiam de dei pietate requirunt. quam recte quererent: si ab actione prava cessarent. ¶ Detuendum valde est ut neque per spem venie quam promittit deus. per seueratim peccemus. neque quia iusta peccata distringit veniam desperemus. sed utroque piculo euitato et a malo declinemus: et de pietate dei veniam speremus. Ois vero quippe iustus spe et formidine nitet. quia nunc illum ad gaudium spes erigit: nunc ad formidinem terror: gehenne adducit.

¶ De gratia

Cpm. 5.

¶ Interdum peccatis nobis de deo dona sua non retrahit ut ad spem diuine propiciationis mens bona resurgat. Nam non potest peruersum spernere: quod peccantem suis beneficiis prouocat ad se redire. Confessionem hominis non esse humane virtutis. Nam si confessionem boni operis non in nobis deo operatur: cur per prophetam dicitur: confessio et magnificetia operum eius? Ab illo enim nobis omnia bona gratia proueniunt te donatur. Nam nichil boni operis dedimus: per quod confessionem fidei accipere meremur. Profectus hominis donum dei est. Nec a se potest quicquam: sed a domino corrigi. Non enim quicquam boni habet proprium hominem: cuius via non est eius? testatur propheta. Scio domine quia non est hominis via eius. nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Sciatis liberi arbitrij defensores nichil posse homines in bonum sua proualere virtute. nisi diuine gratie sustententur iuuamine. Unum et per prophetam dominus dicit: Perditio tua ex te israel: tamen in me auxilium: quasi diceret: ut pereas: tuo merito ut salueris.

no tu pem.
402.

meo auxilio. Propter meritum superna gratia non ut veniat inuenit: sed postquam venerit facit: atque ad indignam mentem veniens facit in ea meritum quod remuneret: que solum inuenerat quod puniret. Quid enim ex se ille latro meruit quod de faucibus inferni crucem ascendit: de cruce paradisum adiit: Reus quidem ille et fraterno sanguine venit cruciatus: sed diuina gratia in cruce mutatus. Sciendum quod et nostra sit iustitia in his quod recte agimus: et dei gratia quod eam mereamur. Nec enim et datis dei et accipientibus est hominis. sicut et panem nostrum dicimus: quem tamen a deo accipere postulamus. Spiritus gratia non omnibus distribuitur: sed tantummodo electis donatur. Non enim omnis est fides: quam quidem et si plurimi suscipiunt: operum tamen fidei non par sequuntur. In diuisione donorum diuersi precipiunt diuersa dei munera. non tamen cedere vni omnia ut sit per humilitatem studio quod alter adiuuet in altero. Nam quod in ezechiele animalium a se altera ad alteram percutiunt virtutes designant sanctorum: mutuo sese affectu provocantium. atque alternis exemplis inuicem sese erudiunt. Munera gratiarum alia isti: alia vero donatur illi. Ne dicant ita habere vni. ut non egeat alterius. Posse fieri non est dubium. ut hi quos quidam virtutum excellentia antecedunt: dei repentina prouentus gratia: quosdam compendio sanctitatis proueniunt. et dum sint conuersione postremi: subito efficiuntur virtutis culmine primi. Dum quisque aliquod donum accipit: non appetat amplius quam quod meruit. ne dum alteri munus officium arripe teneat: id quod meruit: perdat. Conturbat enim corporis ordinem totum: qui non suo

per diuinam gratiam prouenit et facit hominis meritum. non ergo quod ex se perficitur.

Si bonis operibus quid est hominis minus et quod dei.

non bene

quo nouissimi proueniunt aliquo prius

per gratiam quod dono quod accepit

Liber

contētus officio: subripit alienū. Mali dona ideo
ad dānationē accipiūt: q̄ illis nō ad dei laudē s̄
ad suā vanitatē vtūtur. Bonis male vtūtur q̄ ea
que a deo illis donata sūt: i malos vsus assumūt.
sicut īgeniū. sicut ⁊ cetera dei dona. Multis dei
donis gaudemus: q̄ nos ab eo pcepisse cognosci-
mus. Nā qđ sapiētes sum⁹. q̄ diuites. q̄ potētes
existimus. nō alterius: s̄ potius diuino muere su-
mus. Utamur ergo optime diuis bñficijs. quati-
nus ⁊ deū non peniteat dedisse ⁊ nobis accepisse
sit vrile. Sicut auferre deus dī. hoī donum aliqđ
qđ hō nō habuit idest qđ accipe non meruit. sic ⁊
obdurare dī de⁹ hoīez. nō ei⁹ faciēdo duriciā: sed
nō auferēdo eā quā sibi ipe nutriuit. Nō aliter et
obcecāre dī quosdā de⁹ nō vt i eis eādē ipe cecita-
tē faciat. s̄ qđ p eoz iutilibus meritis cecitatē e-
ozū ab eis ipe nō auferat. Plerisq̄ dei dona dāt
pseuerātia vō doni nō dat. Et ide ē q̄ qđā p̄cipi
a hñt p̄uersiōis bōa: sine vō malo claudūt. Electi
vō ⁊ p̄uersiōis dōa accipiūt ⁊ pseuerātiā doni. Ea
ergo cā ē q̄ qđā et bene incipiūt ⁊ bñ finiunt.

¶ De predestinatione.

Cpm. 6

¶ Emina ē p̄destinatio. siue electoz ad req̄ē
siue reproboz ad mortē. Ultraq̄ agit diuio
iuditio. vt sēp electos supna et iteriora seq̄ faciat
(sēp q̄ reprobos vt infima ⁊ exteriora delectēt de-
serēdo pmittat). Sicut ignorat hō t̄minū lux ⁊ te-
nebrarū. vtusq̄ vl rei q̄l finis sit. ita plei⁹ nescit q̄s

De obduratio-
ne ⁊ obcecā-
tione p̄toris

ante suū finē luce iustitię pueniatur vel quis pctō
rū tenebris vsq; i suū terminū obscuretur aut q̄s
post lapsū tenebrarū puerfus resurgat ad lucem.
Cuncta hec deo patent. hoībus vero latēt. Quā
uis iustoz puerfatio i hac vita p̄babilis sit: incer
tū tñ hoībz est ad quē sint finē p̄destiati. sz oīa rez
seruari futuro examini. Mira dispositio ē sup̄ne
distributōis p quā hic iustus āplius iustificatur. i
pius āplius sordidatur. Malus ad bonū aliqñ p̄
uertitur. et bon⁹ ad malū aliqñ reflectitur. Vult
quis eē bon⁹ z nō valet. Vult alter eē mal⁹ z nō p̄
mittitur iterire. Datur ei q̄ sit malus q̄ vult eē bo
n⁹. Alius nec vult nec dat ei vt sit bon⁹. Iste nas
citur i errore z moritur. Ille i bono quo cepit vsq; ad
finē p̄durat. Tādiu i bono iste stat quousq; cadat.
ille male diu viuēdo i fine saluat. respectusq; con
uertit. Vult p̄desse i bono iust⁹ nec p̄ualet. Vult
nocere mal⁹ et p̄ualet. Iste vult deo vacare: sz se
culo ipedit. Ille negocijs implicari cupit nec p̄ficat.
Dñat mal⁹ bono. bon⁹ dñat p̄ iplo sibi hōrat
pro iusto. Et in hac tanta obscuritate non valet
homo diuinam scrutari dispositionem z occultū
p̄destinationis perpendere ordinem.

o mira dei
dispositio.
nō (z nō) in
digne si nō
vis errare.
sz hūit deo
fuisse fide.

¶ De conuersis.

Cpm. 7

11 On i choatibz p̄miū p̄mittit sz p̄seueratibz
Scriptū ē ei. Qui p̄seuerauerit vsq; i finē
hic salu⁹ erit. Tūc enī placet deo n̄ra p̄uersio qm̄
bonū qd̄ inchoamus p̄seueranti fine comple

att q̄ n̄da
est p̄seuerā
tia in bono.

Liber

mus. Nā sicut scriptū ē. De his q̄ sustinētia p̄dide-
rūt. id est opus bonū nō p̄sumauerūt. Indulgētia
p̄ctōz sciēdū. vbi. q̄nve qualibus datur. Ubi q̄p
pe nisi itra ecclīaz catholicā. Q̄n nisi ante vēturū
exitus diē. Q̄: ecce nūc t̄ps acceptabīle. ecce nūc
dies salutis. Qualibus: nisi p̄uersis. q̄ p̄ huilitatē
ad puulōz trāseūt imitationē. De q̄bus dicitur.
Taliū enī est regnū celoz. Nēo p̄p̄dere pōt quā
ti sit pōderis iustitia vel quāti fulgoris radio iu-
stitia clareat: nisi qui p̄ius toto mētis nisu p̄uer-
tatur ad deū. quatenus ipso luīe quo illustratur.
et suā felicitatē agnoscat. ⁊ lumen qd̄ ceco corde
nō ituebat̄ itelligat. Tūc aut̄ inattingibīlē itelli-
gi posse iustitiā: dū eā q̄sq̄ sequi cōuersus tētaue-
rit. qz lux nō itelligit̄ nisi cū videtur. Iuditiū qd̄ in
hoīs pt̄ate p̄sistit p̄uersiois est gr̄a. p̄ quā nosmet
īpos iudicamus: q̄n flētes mala n̄ra punimus: et
bono qd̄ ex deo nobis ē solidius iheremus. Tri-
partitus describitur esse vnus cuiusq̄ p̄uersi p̄fec-
tus. id est primus corrigēdi a malo. scd̄us faciēdi
bonū. tertius p̄sequēdi boni opis p̄miū. Nā quod
ait p̄pheta. Solue fasciculos deprimētes: mali
est emēdatio. qd̄ vero adiecit: frange esuriētī pa-
nē tuū: opis boni est actio. In eovero quod sub-
iūgit: tūc erūpet quasi mane lumē tuū: operis bo-
ni ē retributio. Ergo nō p̄ficīt facere bonū: nisi
correctū fuerit malū. Nec poterit quisq̄ ad cōtē-
plationē dei p̄ficere: nisi se p̄ius in bonis studie

Indulgētia
vbi. q̄n. p̄ q̄li-
b̄getur.

Ad iustionez
qd̄ est ī p̄ta-
te hoīs.

nō bene vr-
scias q̄nō vi-
uis bene.

rit actibus exercere. Multis modis terret deus hoīes: vt vel sero pueritā: atq; exīde magis erubescāt q̄ tādīu expectati sūt vt redirēt. Nā nūc minis/nūc plagis/nūc reuelatōibz q̄sdā cōcutit. vt q̄ volūtate pueri despiciūt: p̄moti terroribz corrigāt. Pleriq; ex sola mētis deuotōe pueritū ad deū (nōnulli vō coacti plagis cōuertūt q̄ ex deuotōe nō pueritebāt. Juxta illud psalmi dicētis: In freno ⁊ chamo maxillas eoz ⁊ strige q̄ nō appropinquāt a te. Pleriq; aut dū deuotōe nō pueritū: plage stimulis feriūt. q̄ tñ nec subvberē sētiūt vt aliq̄ ten⁹ corrigātur: sicut egypt⁹ cui ⁊ pēas dedit ⁊ emēdare nequīt. De talibz ei ait pphā Percussisti eos ⁊ nō doluerūt. attriuiisti eos ⁊ rēnuerūt suscipe disciplinā. Nōnulli viri sclares elatōe mentis tumētes postmodū pueri ad deū religiosa sequūtur obediētia xp̄z. Et q̄ antea celsitudie mūdiali tumebāt: postea ipsā elationē i studio huilitatis pmutāt. Quidā sūt q̄ iā secrete pueri sūt: quoz pueriō qz nō pcedit ad publicū: apd existiationē. hūanā q̄les fuerūt: tales adhuc eē putāt. iā tñ in dei oclis surrexerūt. Itē qdā adhuc huāo iuditio stare cernūt: iā tñ i oclis dei ceciderūt. Multi apd hoīes reprobi sūt: ⁊ apd deū electi: atq; itē mlti apd hoīes electi putāt: ⁊ apd deū reprobi existūt. Salo. dicēte. Vidi i q̄t ipios sep̄tos q̄ cū adhuc viuerēt i loco: sctō erāt: ⁊ laudabāt i ciuitate: q̄si iustoz opū. Null⁹ ḡ se putet electū: ne forte iam

terret nos
deus vt q̄tām
multip̄t.

Non ista vt
nemine iudi
ces. nec te
putes electū.
et.

no

Liber

apud deum sit reprobis.

¶ De primordiis conuersorū.

Cpm. 8.

¶ Rimodū ē gen⁹ puerfiois ad deū ichoatio
nis cū dulcedie. medietatis cū labore. p⁹fec
tōis cū rege. S; tñ plerūq; alij icipiūt a dulcedie
alij a tētationū amaritudine. ¶ Ois puerf⁹ añ ex fle
tu ichoet pctōz: z sic trāseat ad desiderii supno
rū. Pri⁹ ei lachrimis purgāda sūt vicia q̄ gessim⁹
et tūc mūdatis mētis acie: id qđ q̄rim⁹ mētis gau
dio p̄tēplemur. vt dū antea flēdo pcti a nobis ca
ligo detergr̄: mūdatis cordis oculis libere supna ī
spiciāt. Ante necesse ē tīore pueri ad deū: vt me
tu futurarū penaz carnales illecebre deuicātur.
¶ Deinde oz abiecto tīore ad amorē vite etne trāfice
¶ Perfeta ei charitas: foras mittit timorē. qui aut
timet: penā hz z nō ē p̄fect⁹. Un̄ z apls. Nō ei iqt
accepistis spm seruitutis iterū ī timore: s; accēpi
stis spm adoptōis: p̄ quē. s. iā nō pcti p̄a seruos p̄
p̄mit: s; amor iustitie liberos reddit. Necesse est
oī puerfo vt post timorē p̄surgere ad caritatē dei
debeat q̄si fili⁹: ne sēp sub timore iaceat q̄si seru⁹.
Tūc ei amorē nre cōuersiois oñdim⁹ si denuo vt
p̄fēz diligim⁹ quē pri⁹ seruili mēte verevt dñz for
midabam. ¶ Priordia cōuersorū blādis refouēda
sūt modis: ne si ab aspitate icipiāt ext̄iti: ad prio
res lapsus recurrāt. Qui em̄ cōuersū sic lenitate
erudit: exasp̄are poti⁹ q̄ corrigere nouit. Cōuers⁹
quisq; antea ab ope corrigēd⁹ ē. postea vō a cogi

nō q̄ incipi
endū ē a
lacrimis in
via dei. / z
vō ordinē
hic p̄stāt

nō modū
corrigēdi
errātes.

ratōe. vt prius refrenet prauū actū: deinde appeti-
tū ac delictū: vt qđ iā ī ope nō apparet: ī cogitati-
one neq̃q̃ pduret. **Q**uis noua conuersio adhuc pri-
stine vite habet p̃mixtionē. Propterea neq̃q̃ ea
virtus pcedere ad hoīz oclōs debet: donec con-
uersatio vet' fūditus ab aīo extirpetur. **Q**uisq̃s
ex deteriore iā melior esse cepit: caueat de accep-
tis extollivirtutibus: ne grauius p̃ vanā gl'āz cor-
ruat q̃ prius cū per lapsū viciozū iacebat.

cautella
d' vanāz
gl'āz.

¶ De conflictu conuersorum. Cpm. 9.

Quisquis cōuersus si mox oēs carnis stimu-
los calcare cupiat: ⁊ sūma vtutū subire cō-
tēdat: si adhuc forte aliq̃ aduersa de carnis mole-
stis tolerat: nō frāgatur. qz dispēsator: bonoz no-
uit aduersitates reprimere vicioz/successiōe vir-
tutū. **T**ūc magis grauari se quisq̃ ī pulsū viciozū
agnoscit: dū ad cognitioēz dei accesserit. sicut po-
pulus israel grauiorī onere ab egiptiis p̃mit: dū p
moīse diuina illi cognitio aperitur. **V**itia em̃ ante
conuersionē quasi pacem in homine habent. qñ
autē expelluntur: acriorī virtute consurgunt. **F**iz
unt autē inimica conuerso: que peccatori prospe-
re blandiebantur. atqz itē fiunt blanda conuerso
que peccatori aduersa extiterūt. **M**ultos hz con-
flictus dei seruus ex recordatione operū preteri-
torū. **M**ultiqz post conuersionē etiā nolētes mo-
tū libidinis sustinēt. **Q**uod autem ad damna-
tiōē non tolerant: s; ad probationē: scilicet. vt sēp

no p̃ solan
one tua.

Att

Liber

hēant p̄ excutiēda iertia hostē cui resistāt dñmō
nō cōfētiāt. Un̄ z nouerūt serui dei se etiā a pctis iā
eē mūdatos: sz tñ cogitationū turpiū adhuc iter
pellatōe pulsari. Ante conuersionē p̄cedit turba
pctōz: post conuersionem sequit̄ turba tentacionū
Illa se obijciūt ne ad deū conuertamr: ista se i gerūt
ne liberi⁹ cordis oculis deū cernam⁹. Utriusq; tu
mulus ī solētiā nobis gignit: ītētioneq; nr̄az sepe
fraude mltimoda ītercludit. Utile ē deī seruo p⁹
conuersionē tētari: q̄ten⁹ a tepore negligētie sollici
tātibz vicis ad vtutes aīz p̄ exercitiū p̄pet meritoz
¶ De remissa conuersione. Cpm. 10.

^m Ultos remissa conuersio ī pristinos errores
reducit: ac viuēdi tepore resoluit. Horū er
go exēpla quisq; conuersus euita, ne dū tiorē dei a
tepoze īcipis: rursus mūdanis errorib⁹ emergas
ris. Lepid⁹ ī conuersionē: ociosa v̄ba z vanas cogita
tōes noxias eē nō cōspicit. Qd̄ si a torpore mētis
euigilauerit: ea q̄ leuia existimabat cōfēti q̄si hor
renda atq; atrocita p̄timeſcit. Fraus z desidia in
no oī bono ope formidāda est: fraudē facimus deo
quoties de ipius donis z muneribz gl̄iaz ppriā z
humanā laudē appetimus: z de bono ope nostro
nosmetipsos: non deū laudamus. Desidia vero
agimus quoties p̄ torporē lāguide ea que dei sūt
opamur. Omnis ars seculi huius strennos ama
tores habet: z ad exequēdū p̄optissimos. Et hoc
proinde fit: q̄ p̄ntē habet operis sui remuneratio

No et caue
tibi oī studio
ab his.

nē. Ars vero diuini timoris plerofq̃ habet secta-
 tores lāguidos: tepidos. pigritie iertia ꝓgelatos.
 sz h̃ ꝓinde: q̃ labor eoz nō ꝓ pñti: sz ꝓ futura re-
 muēratiōe differē. Ideoq̃ dū eoz laborē merce-
 dis retributio nō statī ꝓsequit̃ spe ip̃i penē dissolu-
 ta lāguescūt. Uñ z magna illoz gl̃a ꝓdicatur: qui ^{gholi pu}
 bone ꝓuersiōis ꝓācipia augmēto solidiore cōsu- ^{gnatores i}
 mūt. atq̃ eō ad ꝓmerēdā retributionē clariores ^{via dei.}
 ꝓparāt: quō firmi? duri itineris labores z ichoēt
 et ꝓsumāt. Quidā ꝓrīo ꝓuersiōis calore ad virtu-
 tes sese accigūt: accedēte vero ꝓgressu dū imo-
 derate terrenis rebz icūbūt: puluere ifīmi appe- ^{Att}
 titus obscurātur. Uñ z dñs de boīs seminibus in
 spinis iactatis dicit Qd̃ aūt cecidit ī spinis: hi sūt
 qui audiūt ṽbū dei: z a sollicitudine sc̃i ṽl fallaci-
 a diuitiaz suffocāt ṽbū: z sic fructu efficiūt. Nup ^{att}
 ꝓuersi neq̃q̃ debēt ī curis extioribz ꝓuehi. Nā si
 īplicēt ꝓfesti: q̃si plātata arbuscula z necdū radis-
 ce ꝓfixa ꝓcutiūt pariter z arescūt. Valet iterdū
 cōuersis ꝓ aīe salute mutatio loci. Plerūq̃ ei dū ^{Valet loci}
 mutat̃ loc⁹: mutat̃ z mētis affect⁹. Cōgruū ē ei in ^{mutatio.}
 de etiā corporaliter auelli: vbi q̃sq̃ illecebris deserz ^{no}
 uiuit. Nā loc⁹ vbi ꝓraue q̃sq̃ vixit h̃ ī aspectu mē-
 tis opponit: qd̃ sēp ibi vel cogitauit vel gessit.
 ¶ De exemplis sanctorum Cpm. II.
 a D cōuersionē seu correctionē mortalium
 multū ꝓofuit exēpla bonozū. Nores ei ī
 coantium nō queūt ꝓoficere ad bene viuendum

Liber

nisi perfectorum informemur exemplis patrum. Reprobis autem
 non attendunt documenta bonorum quod imitentur in melius: sed
 proponunt sibi exempla malorum quibus ad suorum morum per-
 uersitatem utantur in peius. Ob hanc utilitatem scribuntur scripto-
 rum ruine et reparationes: ut spiritus faciant salutis humane: ne
 quisquam pro lapsu peccando desperet veniam: dum respicit sanctorum
 reparationes fuisse etiam post ruinam. Sciatur flagitio de-
 diti ad quam utilitatem eorum exempla proponantur sanctorum. scilicet
 ut autem sit quod imitentur ad reparationem: at certe ex eorum pro-
 pter duram inobedientiam puniantur. Propterea virtutes
 sanctorum ad exemplum nostrum deus proposuit: ut quanto de imi-
 tatione eorum conferri possunt nobis iusticie premia: tan-
 to de perseverantia malis sint grauiora tormenta. Si
 dei ad boni incitamentum diuina quibus admoneremur pre-
 cepta deessent: pro lege nobis sanctorum exempla suffice-
 rent. At contra: dum et nos deus preceptis suis admoneat
 et vite sanctorum boni operis nobis exempla proponat: nul-
 la est iam de reatu excusatio: quia et lex dei ad aures
 nostras quotidie pulsatur: et factorum documenta bonorum
 cordis nostri iumenta prouocant. Et si prauorum sepe se-
 cuti sumus exempla: cur non imitemur sanctorum digna et
 deo placita facta? Et si apti fuimus imitari aliquos
 in malum: cur pigri sumus imitari iustos in bonum? Oran-
 dus est deus: ut virtutes quas preparauit sanctis ad coronam:
 nobis ad perfectum sit posite non ad pernam. Proficiet
 autem ad profectum nostrum: si tot exempla voluerimus
 imitari virtutum. Certe si ea potius auersati quam imita-
 ti fuerimus: ad damnationem nostram erunt qui ea le-

f. q. gesta san-
 ctorum ad emen-
 dationem vite humane
 .f. corrigende
 scripta sunt.

Primus.

fo. 36.

gēdo iplere negleximus. Multivita sctōz imitā
tur: z de moribz alteri⁹ effigiē v̄tutis sumūt: tāq̄
si imago q̄ libet itēdatur. z de ei⁹ silitudinē spēs fi
cta formetur. sicq̄ fit ad imaginē siliis ille qui ad
silitudinē viuit imaginis. Qui sctū virū imitatur
q̄si exēplar aliqd̄ ituetur. seseq̄ i illo q̄si i speculo
p̄spicit: vt adijciat qd̄ deesse v̄tutis agnoscit. Mi
n⁹ ei se ip̄z hō ex semetip̄o p̄siderat: s̄z dū altū itē
dit id qd̄ min⁹ ē lūis adijcit. Perfectorū ē iā viroz
nō quēlibet sctōz imitādo: s̄z ip̄az v̄tatē ituedo:
ad cui⁹ imaginē facti sūt iustitiā opari. Et h̄ idicat
qd̄ scrib̄. faciam⁹ hoīez ad imaginē z silitudinē
n̄raz: qz ip̄az itelligēdo imitatur diuinitatē: ad cui⁹
factus ē silitudinē. Iste ergo tantus ē vt nō egeat
hoīe demōstratore iustitiē: s̄z ip̄az p̄tēplando imi
tetur iustitiā. Exēpla sctōz quibz edificatur hō.
varias faciūt cōsecrari v̄tutes huilitatis ex xp̄o.
deuotōis ex petro. charitatis ex iohāne. obediē
tie de abrahā. paciētīe de ysaac. tolerantia de ia
cob. castimonie de ioseph. māsuetudis de moise.
cōstātīe de iosue. benignitatis de samuel. mīe de
dō. abstīnētīe de daniel. sic z cetera facta priorū
quo labore: quo moderamīe: quave itētōe vel cō
pūctōe gerantur vir sctūs imitando considerat.
¶ De compunctione cordis. Cpm. 12.

Compūctio cordis ē humilitas mētis cum
lachrymis exorīēs de recordatione pctī z
timore iudiciij. ¶ Illa est cōuersis perfectio

ant bene

imagines

att istaz
varietate
v̄tutū.

Liber

ps. 139

*Geminia
cōpūctio*

*quatuor ali.
affectionum
ad cōpūctōem*

no. 1.

ps.

*Gressus dei in
hoīe h. m.*

hypocrita

cōpūctionis affectio que oēs a se carnaliū deside-
riorū affectus repellit. et intētionē suā toto mētis
studio ī dei p̄tēplationē defigit. **S**eminā eē cōpūc-
tionē. q̄p̄pter deū aīa cuiusq̄ electi afficiūt. i. vī-
dū operū suorū mala cōsiderat. vel dū desiderio e-
terne vite suspirat. **Q**uattuor eē q̄litates affectio-
nū q̄bz mēs iusti tedio salubri cōpūgit. **1.** ē mēoria
p̄teritorū facinorū. recordatio futurarū penarū.
cōsideratō pegrinatōis sue ī hui⁹ vite lōgiquitate. de-
sideriū sup̄ne p̄rie. q̄ten⁹ ad eā q̄toti⁹ valeat pue-
nire. **Q**uisq̄ p̄ctōr mēoria cōpūgit ad lamēta tūc
dei se p̄ntia sciat visitari. q̄n id q̄ se admisisse reco-
lit. iteri⁹ erubescit. suoq̄ iuditio p̄itēdo iā punit.
Nā tūc petr⁹ fleuit q̄n ī eū xp̄s respexit. **U**n̄ z ps
Respexit iqt z p̄mota ē z p̄tremuit t̄ra. **G**ressus
dei sūt ī corde hoīs iterioris. q̄n bōa desideria sur-
gūt vt calcē mala. **Q**ñ ergo ista ī corde hoīs fi-
ūt sciēdū ē tūc eē deū p̄ gr̄az cordi huāo p̄ntē. **U**n̄
se tūc magi hō acue ad cōpūctionē dz. q̄n sētīt deū
cū op̄atē. **Q**uō mēs hoīs iusti ex v̄a cōpūctōe ra-
piat. z q̄lī infirmata reuertat degustate luci mag-
nitudinē illū nosse posse q̄ iā aliqd exide gustauit.
Sūt q̄ nō ex vera cordis cōpūctōe sui accusatores
sūt sz t̄m ad hoc eē se p̄ctōres assignāt. vt ex ficta
humilitate cōfessiōis locū inueniāt s̄actitatis.
De cōfessiōe p̄ctōrū z penitentia. **C**p̄m. 13.
Ecōvñ q̄sq̄ iust⁹ eē icipit. ex q̄ sui accusator
extitit. **M**ulti aut ecōtra semetip̄os p̄ctōres

fatē. et tñ semetip̄os a pctō nō subtrahūt. Magis quō te cogitā
na iā iustitie pars ē seip̄z nosse hō q̄ prau⁹ ē: vt ex *videt h. 2. v.*
eo diuē vtuti subdať huili⁹ ex quo suā infirmitatē *substante h.*
agnoscit. Bñ se iudicat iust⁹ i hac vita ne iudicet a *cogitōis.*
deo dānatōe ppetua. Tūc autē iuditiū de se q̄s q̄
sumit: qñ p dignā pñiaz sua praua fctā p dēnat. A
maritudo pñie facit aīm et sua fctā subtili⁹ discu
tē: et dōa dei q̄ p tēpsit flēdo p meōrare. Nichil autē
pei⁹ q̄ culpā agnosce nec deflere. *Duplicē hēre.*
d3 fletū i pñia oīs pctōz: siue q̄ p negligētiā bonū
nō fecit: seu q̄ malū p audaciā ppetrauit. Qd̄ enī
oportuit nō gessit: et gessit qd̄ agē nō oportuit. Ille
pñiam digne agit q̄ reatū suū satisfactōe legitima *digne pēte*
plāgit: condēnādo sc3 ac deflēdo q̄ gessit: tāto ide *dicat q̄ 2c*
plozādo pfusi⁹ quāto extitit i pctō pcliui⁹. Ille
pñiam digne agit: q̄ sic pterita mala deplozāt: vt
futura iterū nō pmittat. Nā qui plāgit pctm̄ et ite
rū admittit pctm̄: q̄si si q̄s lauet laterē crudū quē *lauent*
quāto magis elūerit: tāto āplius lutū facit. Quā *stis ne difidas*
uis quisq̄ sit pctōz et ipi⁹: si ad pñiaz puerat p se q̄ *de bonitate di.*
posse veniā creditur. Null⁹ enī de boitate dei du
bitat: s3 sola accipiētū prauitas cōferri idulgētiā
abnegat. In hac vita tantū pñie p3 libertas: post *pñia i hac vi*
mortē vero nullā correctōis eē licētiā. Un̄ et dñs *ta p agi. nō*
dicit. Me o3 opari opa ei⁹ q̄ me misit donec dies *i futura.*
est. Venit autē nox qñ nemo potest opari. Binc et
ppheta. Date iquit dño deo v̄ro gl̄az anteq̄ con
tenebrescat: idest anteq̄ mors eterna pueniat. In

Liber

hac vita dū estis deū p pñas gloriāte Adhuc i
 b sclo pñas opātibz dei mīa subuenit. In futuro
 aut iā nō opamur: s; rōez nroz opū ponim? Per
 id defiorāt plerūq; iūqui q p paciētā dei spaciū
 accipiūt emēdādi: q; illi moraviuēdi nō vtūtur ad
 pñas: s; ad peccādi vsurpāt audaciā A malo aut
 i deteri? vadit: qui tps sibi ad peitēdū idultū ad li
 bertatē prauī opis vertit. Festiare dz ad deū peni
 tēdo vnusq; dū pōt: ne dū n poterit voluerit: cū
 tarde voluerit oīno nō possit. Proinde pphā ait.
 Querite dñz dū iueiri pōt: iuocate eū dū ppe est
 Et vbi iueiri pōt nisi i hac vita: i q etiā z ppe est
 oibz iuocātibz se: Nā tūc iam lōge erit qñ dixerit
 Ite i ignē etnū. Modo aut nō videtur et ppe est
 tūc videbit z ppe nō erit. q; z videri poterit z nō
 poterit iueniri. Si qñ quisq; peccare pōt penitet
 vitāq; suā viuēs ab oī crimie corrigit: nō dubiū q
 moriēs ad etnā trāseat reqē. Qui aut prauē viuē
 do pñam in mortis agit piclo. sicut eius damna
 tio incerta est: sic remissio dubia. Qui ergo cu
 pit certus esse in morte de indulgentia sanus pe
 niteat/ sanus perpetrata facinora defleat. Sunt
 qui penitētibz securitatē cito pollicētur: quibus
 bene pprophetā dicitur. Curabant contritionem
 filie ppli mei cū ignominia: dicētes pax/ z nō erat
 pax. Cū ignominia igitur curat contritionez qui
 peccāti z nō legitime penitēti pmittit securitatē
 Un z sequitur. Cōfusi sūt q; ab omiatiōez fecerūt

Att ne sit am
 pias tps ad dū
 mī tuuz. s; age
 pñas semp.

In hac vita si
 ē de ppe et
 p iueiri. nō
 in alia. s; ad pe
 nitētiā.
 Dū peccare p hō
 si penitet r.

Grade pe
 nitentes.

Nō cōfessor

ideſt cōfuſi ſūt nō penitēdo: ſed penas luēdo. Ali
ter enim cōfūdatur coram iudice reus dum ple
ctitur: atq; aliter qui de malo ope erubeſcēs cor
rigitur. Ille em̄ q; rephēſus ē cōfūdatur: iſte q; ſe
malū feciſſe meōrat. Quāvis p pniāz ppiciatio
pctōz fit: ſic metu tñ hoc nō eē debet. q; peitētis
ſatiffactio diuino tñ penſatur iuditio nō hūano.
Proinde q; miſeratio dei occulta eſt: ſine inter
miſſiōe flere neceſſe eſt. Neq; em̄ vnq; oportet pe
nitentē habere de peccatis ſecuritatē. Nam ſe
curitas negligentiam parit: negligentia autem ſe
pe incautū ad vicia tranſacta reducit: dum p pe
nitētiā expulſa fuerint ab homine vicia: ſi forte
poſt hec intercedēte ſecuritate quelibet culpa ſubreptit
reſperit: cōfeſti delectationes priſtine vicioz
mentē auidius irrepunt. pulſantesq; hominez in
conſuetis operibus grauius pertrahūt: itavt ſit
nouiſſima hominis illius peiora prioribus

¶ De deſperatione peccantium. Cpm. 14

n. On per locozum ſpacia: ſed per affectum
bonum vel malum itur receditur ve a deo.
Neq; enim grefſu pedum: ſed grefſu operum vel
morum elongamus vel propinquamus ad deum.
¶ Perpetrare flagitiū aliquod mors anime eſt. cō
temnere penitētiā z permanere in culpa: deſcē
dere in infernū poſt mortē eſt. Ergo peccare ad
mortē ptinet. deſperare vero i infernū deſcēdere
Un̄ z ſcriptura ait. Impius dū i profūdū malozū

fundū dū.

nō tu q; peitēs
ut timeas ſp
peitēs q; mūq;
ſis ſearg

Liber

Quo tunc diabo-
lo i desperatione
peccatores.

Non peccato-
re desperes

Quo tunc
letetur deus
de gubione
peccatoris etc.

Nullus desperet
malis suis
neque vite gubione

In vita hominis
et in ipso fine
non principium et medium.

venerit ptenit. Sepe diabolus eos quos puerit ad
pniaz aspicit imanitate scelez pcullos ad despe-
ratione deducit: vt subtracta speveie trahat i dif-
fidetia quos non potuit retiere pleuerates i culpa
S3 peitēs puidere dz callidas ptra se hostis ifidi-
as. sicut dei iustitia metuat: vt tñ quis in magnis
sceleribz de mia ei? pfidat. Amplius letat de? de
aia despata z aliquñ puerfa q de ea q nūq extirrit
pdita: sicut de pdigo filio qui mortu? fuerat z re-
uixit: pierat z iuet? ē. de cui? regressu magnū fūit
gaudiū pñis. Nō alit corā deo z aglis copiosi? est
gaudiū de eo qui a piclo liberaf q de eo qui nūq
nouit pcti piclz. Quāto ei pñistat res pdita: tāto
magis si fuerit inuēta letificat: sicut i euāglio pa-
stor ille exultat qui pditā ouē iuentā huēria suis
gaudēs reportat. Null? despare dzveia etiā si cir-
ca finē vite ad pniaz puerat. Unūquēqz enī deus
de suo fine nō de vita pterita iudicat. Hoc quippe
et legis testiōio edocef. q hō de suo extremo iu-
stificat. qñ de? p asini pñogeito ouē iussit offerri
B ē imūditia vite pñis mutādā p inocētia boni fi-
nis. Un z cayda iubet offerri i hostiā. i. vita exte-
ma i pniaz. Multi supna respici gfa i extremis suis
ad deū reuertūt p pniaz. z qcunq mala gesserūt
quotidianis fletibz purgāt: atq i boīs fctis mala
gesta pmutāt. Quibz iuste totū qd deliqrāt ignos-
ciē: qz ipi qd male gesserūt peitēdo cognoscūt. In
vita hoīs finis querēdus est: qñ deus nō respicit

quales antea vixim⁹: s; q̄les circa finē vite erim⁹.

¶ De his que a deo deseruntur. Cpm. 15.

¶ Eferēte deo nullū peitere: deo respiciēte

suavnuq̄nos facta videre ⁊ plāgē: ⁊ vñ cecidit

derit cogitare. Nonnulli aut ita despiciūt a deo vt

deplorare mala sua nō possit etiā si velūt. Cōsilio

imūdoz spūuz h̄ ē: qz ip̄is negatū ē post p̄uazicati

oīz regredi ad iustitiā: ob serare aditū p̄nie hoīb; z

cupiūt ne vñ ip̄i reuertāt ad deū. eosq; socios i p̄

ditōe hēre p̄cedūt. q̄buscūq; fraudib; isistētes. vt aut

deserāt a deo: at flagelli imaitate despēt. Inge

miscēdū ē iugit ⁊ postposita securitate lugēdū ne

dei secto ⁊ iusto iuditio deserat hō: ⁊ p̄dēd⁹ i ptā

te demonū reliq̄t. Nā reuera quē de⁹ deserit deo

nes suscipiūt. Dñici p̄ceptores p̄cepti statū vt auer

tūt a deo a malignis spiritib; occupāt: a q̄bz etiā

vt mala faciāt p̄suadēt. Hinc ē illō p̄pheticū. In i. 2.

micos dei p̄sequūt tenebre: q̄ itelligūtur demōes

Un ⁊ i. p̄o. legi. Immissiōes p̄aglos malos. Qui

dā reproboz i ptāte deōnū occulto dei iuditio ⁊

iustissio redigūt: esaia testāte. Ip̄e misit eis sortē

⁊ man⁹ ei⁹ diuisit eis eā i mēsuraysq; i etnū possi

debūt eā. Quidā electoz dītūtur diuina iustitia i

cidere i errozē pcti: s; tñ miseratōe ei⁹ reducti de

nuo p̄uertūt. De talib; ei p̄ p̄phāz dñs loq̄t. Et

dixi eū: ⁊ reduxi eū: ⁊ reddidi ei p̄solatōez. Nonū

q̄ etiā reuertātēs de⁹ ad hoiez quē deseruerat rur

s⁹ affligēs visitat. ⁊ p̄ lamta lacrimaz ac p̄nie afflictō

Non s; dñs respi
ce i me dñe et
miserere mei.

Non s; semper ⁊
sua h̄ q̄ salu
tā nūq̄ salu
ti aīe.

Liber

nē a pctis expurgat. dicēte iob ad deū. Propter
 supbiā iqt q̄si leenā capies me: reuersus q̄ mirabi
 liter me crucias. Reuertēs em̄ de' hoīez crutiat
 qñ quē peccātē deseruerat flagellādo iterū visitat
 Malis actibz p̄tra nos āpli' celestē iracūdiā neq̄
 q̄ puocare debem': qñ poti' si peitēdo digna de
 o acta gesserim': seueritatē ei' i clemētiā muta
 bīm'. Nā ille q̄ nos malos tolerat: nō dubiū ē q̄ p̄
 uersis clemēter ignoscat. Nā q̄ seruat nobis tps
 p̄nie: vt nō simul morte obruamur p̄cipiti s̄z deē
 loc' satisfactois: s̄z totū de dei p̄cedit clemētia: vt
 nos nō dānet crudelit': s̄z expectet ad p̄niāz patiēt
 De his qui ad delictum post lachrymas reuer
 tuntur.

Cpm. 16.

Ratio ē nō penitēs q̄ adhuc agit qd̄ peitet
 nec videt deū poscere subdit' s̄z subsānare
 supbus. Canis reuersus ad vomitū: z penitēs ad
 pctm̄. Multi em̄ lachrymas indefinēter fūdūt z
 peccare nō desinūt. Quosdā accipe lachrymas
 ad p̄niāz z effectū p̄nie nō habere. q̄ i constantia
 mētis nūc recordatōe pcti lachrymas fūdūt: nūc
 vero reuiuiscēte vsu ea q̄ fleuerūt iterādo cōmit
 tūt. Qui z p̄ritavult plāgere z actioibz scl̄aribz i
 cubare: iste iustā mūdatioēz non h̄z: qm̄ adhuc a
 git q̄ penitendo deflere possit. Esaias pctōribus
 dicit. Lauamini: mūdi estote. Lauatur itaq̄ z mū
 dus est: qui z p̄terita plangit z flēda iterū non cō
 mittit. Lauatur z nō est mūdos qui plangit q̄ ges

nō q̄ sequit
 ut q̄dentiā
 te saluatiōe
 tua h̄cas si
 vis

nō nō

penitentes
 nō desistēs
 ab actioibz
 scl̄aribz.

sit nec tñ deserit /z post lachryās ea q̄ defleuerat
repetit. Sic deniq̄ z alibi aīaz peitētē atq̄ iterū
deliqtē sermo diuin⁹ increpat dicēs Quā vilis fa-
cta es nimis iterāsvias tuas Quisq̄s ergo p̄tias
culpas plozat: hūc necesse ē modū teneat ut sic ad
missa defleat: ne iterū flenda cōmitat. Ue michi
mifero Isidoro qui z penitere retroacta negligo
et adhuc penitēda cōmitto. De pctō Cpm 17

uobz moīs pct̄z cōmittit̄. i. at vi cupiditatis: at
metu tiōis: dū vlt̄ q̄s vult adipisci qd̄ cupit

vt̄ tiēt ne icurrat qd̄ metuit Quattuor moīs coit-
tit̄ pctm̄ i corde. q̄tuor ppetrat̄ ex ope Admittit̄
corde suggestiōe dēonū. delectatōe carnis. p̄fessi-
ōe mētis. defēsiōe elatiōis Cōmittit̄ ope nūc la-
tēt: nūc palā: nūc cōsuetudie: nūc despātōe. Istis
ergo gradib⁹ z corde deliqt̄ z ope malitia ppetra-
tur Trib⁹ moīs pctm̄ gerit̄. B ē ignorātia: infirmi-

tate: idustria: pctō aut̄ pēaz diuerso Ignorātie
nāq̄ mō peccauit i paradiso eua: sicut ap̄ls ait. Vir
nō ē seduct⁹. mlier aut̄ seducta i p̄uaricatōe fuit.

Ergo eua peccauit ignorātia: adā vō idustria. qz
nō seduct⁹: s̄ sciēs prudēs q̄ peccauit. Qui vō se-
ducit̄: qd̄ p̄fētiat euident̄ ignorātia De infirmitate aut̄
petr⁹ deliqt̄ qñ ad metū itrogat̄ ac ille xp̄z nega-
uit. vñ z p⁹ pctm̄ amarissime fleuit Braui⁹ ē infirmi-
tate q̄ ignorātia quēq̄ deliqt̄ resguit̄ q̄ idustria q̄
infirmitate peccare idustria nāq̄ peccat q̄ studio
ac delibātōe mēt̄ malū agit Infirmitate aut̄ q̄ ca-

patm̄ cōmittit̄ qm̄
bz nūq̄ i corde et
totidē ppetrat̄ ope

Ab nūq̄ dicit̄ p̄t̄

pat

Liber

*Deos q̄ pultūt
ut īpediūt bñ
viuentes.*

*ut
q̄ nolētēs scire
ut ex īgnorā
se excusent.*

su vel p̄cipitatōe deliquit. Neq̄us aut̄ ⁊ de īdustri
a peccāt. qui nō solū nō bñ viuūt: s; adhuc ⁊ bñ vi
uētes si possūt a vitate diuertūt. Sūt eī qui igno
rāter peccāt: ⁊ sūt q̄ sciēter. Sūt etiā ⁊ q̄ p̄igno
rātie excusatōe scire nolūt: ut minus culpabiles
hēantur. q̄ tñ se īpos nō muniūt: s; magis decipi
unt. Nescire eī simplici ad ignorātiā ptinet. nolūis
se vō scire ad p̄sumacē supbiā. Volūtate q̄ppe p
prij dñi velle nescire qd aliud ē q̄ velle dñz supbiē
do p̄tēnere. Nō igr̄ se de ignorātia excuset. qz de
us nō solū eos iudicat: q̄ a cogitatōe sua reuertū
tur: s; etiā ⁊ illos q̄ nescierūt: testāte eodē dño p
pphāz. Disp̄dā iqt hoies a facie tre: ⁊ eos q̄ auer
tūt p̄ īgū dñi: ⁊ q̄ non q̄sierūt dñz nec īuestigaue
rūt eū. Et ps. Effūde iqt irā tuā ī gētes q̄ te nō
¶ De leuioribus pct̄is. Cpm. 18. (uerūt

ut Ultivita sine crimie hēre possūt: si pctō nō
possūt. Nā q̄uis ī h̄ sc̄lo magna iustitie quis
q̄ claritate resplēdeat nūq̄ tñ ad purū pctōz sor
dib⁹ caret. Jobāne ap̄lo attestāte qui ait Si dixe
rim⁹ qz pctm̄ nō hēm⁹: īpi nos seducim⁹ ⁊ v̄itas ī
nobis nō ē. Quedā sūt facta silia pct̄is. s; si bono
aīo fiāt nō sūt pctā. ut pote potestas si nō se vlcis
cēdi cupiditate: s; magis corrigēdi studio vlcisca
in reum qui deliquit. Itē sunt pctā leuīa q̄ ab īcipi
entibz quotidiana sc̄tificatōe purgantur: que tñ
a perfectis viris velud magna crimina euitātur.

nō peccatoz. Quid aut̄ hoies pctōres de magnis scelerib⁹ agē

debēt qñ etiā pfecti leuia qñ delicta qñ grauiſſia
 lugēt: Nō ſolū grauias: ſz z leuia ſūt cauēda pctā.
 Multa ei leuia vnū grāde efficiūt: ſicut ſolēt ex p^m multa leuia fa
 uiffis guttis imēſa fluia crefcere. Nuēroſitate m^{ciūt vnū grā}
 iunū coacta exūdātē efficit copiā. Pctā qñ iapiēti
 bz leuia ſūt: pfectis viris grauias reputāt. Lato ei^{ex dignitate. l}
 mai⁹ cognoscitur eē pctm: quāto maior qñ peccat^{distentione}
 hētur. Crescit ei delicti cumul⁹ iuxta ordiēz me^{agruat pñ}
 ritoz. z ſepe qñ miorib⁹ ignoscit: maiorib⁹ iputat
 ¶ De grauioribus peccatis. Cpm. 19

e Xpimēto vel cōtēptu miorz pctōz maiora
 cōmitti pctā: vt durī⁹ feriāt p magnis ſce:
 leribz qñ de pñis corrigi noluerūt. Iudicio autē di
 uio ī reatū nēqōzē labūt: qñ diſtingere miora ſctā
 ſua pñēnt. Multa a crimie ī crimē corruūt. qñ dei
 cognitiōem hñtes tiorē ei⁹ negligūt. z quē noue
 rūt p ſcientiā: p actionē nō venerāt. Ideoqñ cecāt
 diuio iudicio puniēda pmittere: z ī penā pmiſſi fa
 cioris facin⁹ deſius addere. Sepe pctm alii⁹ pcti⁹. Vmz pñ
 cā ē: qñ cōmittit. cū aliō ex ipō qñ ſua ſoboles ori^m cñ alteri
 tur: ſicut fieri ſolet naſci libidinē ex nimia vētris i
 gluuie. Pēa vō pcti pctm admittit: qñ p merito
 cui⁹ qñ pcti deo deſerēte ī aliō pctz deſius it: de qñ
 āpli⁹ qñ admiſerit ſordidetur. Ergo pcedēs pctm
 cauſa eſt ſequentis pcti. ſequēs vero pctm pena ē
 pcedētis delicti. Pcedētia itaqñ pctā ſequen
 tiū ſūt criminū cauſa: vt illa qñ ſequitur ſit pcedē
 tiū pena. Pcedētium peccatozū pena ipa voca

f. i.

Liber

Quo venit indu-
ratio peccatori
ex se ipso iusto
dei iudicio.

Quidam. s. i. a. p. p. pe-
ccatores ut seq.

Non tene meti
h. qd dicit de ira
dei.

Si in iudicio
peccantes qz
peccat dñi zc.

tur induratio veniens de diuina iustitia. Hinc est quod ait
propheta Indurasti cor nostrum ne timeremus te. Neque enim
quicumque iusti sunt a deo impelluntur ut mali fiant: sed dum mali
sunt indurantur ut detiores existant. sicut et apostolus dicit
Quoniam veritatem dei non receperunt ut salui fierent: immisit il-
lis deus spiritum erroris. facit ergo deus quodammodo peccare: sed in quo-
bus talia iam peccata precesserunt: ut iusto iudicio eius mere-
antur in detius ire. Alia quippe peccata preceduntibus alijs
peccatis per labuntur in penam quam peccata merentur. Quedam de
ira dei veniunt peccata que per merito aliorum contemplantur peccato-
rum. Unde et propheta. Ecce inquit tu iratus es et nos peccavi-
mus: in ipsis fuimus semper. Tamen si diceret Quia semper in peccatis
fuimus: iratus es ut detius peccarem? Quid enim sit
ira dei mereri: quod vero provocare: prudens lector debet
scire. Grauius namque est ira quam provocare quam ea que merentur.
Nam meremur quando ignorando peccamus, provocamus
quando scimus bonum facere nec volumus. Nunc ira dei dum
vivimus vitare possumus. Timeamus ergo ne veniat
te illo terrore iudicii: sentire possit: vitari non possit
¶ De manifestis occultisque peccatis. Cpm. 20
m Alius est culpe manifeste quam occulte peccare
Duplicitur ei reus est qui aperte delinquit quia et agit et
docet. De talibus esaias dicit Et peccata sua quasi sodo-
ma predicaverunt nec absconderunt Multi ei publice
delinquentes sive villo potest flagitia sua predicant: nec ul-
lavuntur sceleris vecordia Quedam ei iam iustitie porri-
o est iniquitatem suam homini abscondere: et in semetipso peccatis per-
pauis erubescere. Peccatum perpetrare crimine est: peccatum

Secundus

fo. 42.

clamor ipſus.

predicare clamor est. De quo etiā dicit apl's. Et clamor auferat' a vobis cū oī malitiā: id ē cū ipſis pctis. Ex eo ipſo quo quisq; pctm qđ agit nō abscondit: iuditiū iā esse iuditiū. qz nō erubescitur nisi de cōscie reatu. Ergo & hoc ipſo quo quisq; de facto suo erubescit: ipse sibi iam iudex fit.

¶ De peccati amore.

Cpm. 21.

a Liud ē nō peccare amore dilectiōis p' aliō timore supplitij. Qui ei amore charitatis dei nō peccat: horrescit oē malū āplectēdo iustitiā bonū. nec eū delectat pctm etiā sceleris īpuitas p'mittat'. Qui vō sola pēa supplitij i se vitia reprimat q'uis nō expleat op' pcti: viuit tñ i eo volūtas peccādī. doletq; sibi illicitū qđ lex phibē dīoscit.

Ille ergo mercedē bōi op'is p'cipit. q' amādo iustis q's p'cipit ciā facit: nō is q' eā solo metu pēarū iuit' custodit. mercedem boni op'is

Quidā & diligūt pctm & faciūt. qđā diligūt tñ et nō faciūt. Pleriq; vero faciūt tñ & nō diligūt. nō nulli pctm nō faciūt & tñ iustitiā odiūt. Graui' aut peccat qui nō solū pctm diligit: s; & facit: q' q' nō facit & diligit. Grauiusq; itdū qui diligit & nō facit q' qui facit & odit. Grauiſſimū ē nō solū facere: s; et diligere pctm. Nā sūt quidā qui cōfessi p' acto flagitio pfūdūt. & sūt qui nō solū nō dolēt gessisse malū: s; etiā de ipſo malo ope glorianē. Sicq; ad p'pationē malī fit defius dū de vicijs gratulātes extollūt i peius. De talibus ait salomon. Qui letant' cū male fecerit: & exultant i rebz pessimis

f. ij.

Liber

¶ De peccandi necessitate.

Cpm. 22.

¶ Interdū q̄ mali sum⁹: necessitate poti⁹ nō volūtatē existim⁹. Uertēda ē autē necessitas mali i volūtatē bōi. Pleriq̄ nō volūtatē s̄ sola necessitate peccāt: p̄timescētes t̄pālē iopiā. Et dū p̄ntis sc̄li necessitatē refugiūt: a futis b̄is p̄uātur. Itē nōnulli p̄ctm volūtatē nō necessitate p̄mittūt nulla q̄ coacti iopia existūt iiqui: s̄ t̄m grātis cupiūt esse mali. Neq̄ em̄ ip̄az rē amant: quā appetunt: s̄ ipsa t̄m peccati malitia delectantur.

¶ De peccandi consuetudine.

Cpm. 23

¶ Eli⁹ ē p̄ctm cauere q̄ emēdare. facili⁹ em̄ resistim⁹ hosti a quo nōdū victi sum⁹ q̄ ei a quo iā supatī ac deuicti cognoscimur. Oē p̄ctm aūq̄ admittat āpli⁹ p̄timescit. Quāuis autē graue sit dū i vsū venerit leue existiat: 7 sic vllō metu p̄mittit. Istis fomitibz q̄si q̄busdā gradibz p̄ualescit oē p̄ctm. Cogitatio nāq̄ praua delectatioēz parit delectatio cōfessionē. cōfessio actionē. actio p̄suetudinē. p̄suetudo necessitatē. Sicoz his viclis hō i plicat⁹ q̄dā cathenavitioz teneat astrict⁹. itavt ab ea euelli neq̄q̄ valeat: nisi diuina grā manum iacētis app̄hēdat. P̄ctz admittere cadere ē i puteū. p̄suetudiēz vō peccādī facē os putei ē coāgustare: ne is q̄ cecidit valeat exire. s̄ itdū etiā tales de⁹ libat dū eoz desp̄atōez ad p̄sūsiōez libtat⁹ p̄mutat. Ip̄o enī miserāre p̄ctā dīttūt. q̄ p̄tegēte fit ne i detius peccādo eat. Neq̄ssimū ē peccare: peius ē pecā.

¶ De avaros

Vñ seneca
mali nō i
p̄ctm q̄d desim

¶ Quio gnat
p̄ctm p̄ cathe
naz.

di consuetudines facere. Ab illo facile: ab hoc cum magnos laboribus resurgit dum male consuetudini repugnat. *Ma consuetudo in peccato.* Male agendi consuetudines recessum esse prophetia asserit in profumum. cuius usu quidam lege homo tenetur astrictus: ut etiam quando non vult peccatum addit. A lapsu vero cito resurgere non est in profumum ire. Apostolus legem peccati dicit esse in membris suis. *quod solue. peccati dicitur.* Lex consuetudo est quam peccando percipimus: et non ab ea cum volumus discedimus: quia iam necessitas victo per consuetudines retinemur. Multum vero auctor agit in homine: sed resultat caro male consuetudinis lege. Bene autem audacter per bona conscientia exultat: quod valenter in se reprimat quod insolentius pugnat. Frequenter peccare cavendum est. Nam hoc ipsum quod de malo nostro plerumque de nobis salutem operatur: quanto mirabile est: tanto praevalens est. Propterea metuendum est perfide ita saluari: ne forte dum expectamus a vitis sanari: et vitia multiplicemur: et salutem non adspiciamus. Ergo studeamus at non cadere: at cito conversi a lapsu resurgere. Quino peccare cavendum est, quod si humana fragilitate peccatum surreperit: perfestum erit corrigendum quod ne quater sentit commissum. Cito ei corrigitur culpa quam cito cognoscitur. tardius autem sanat vulnus quod iam putrescentibus membris longo per tempore curatioibus adhibetur. *peccatum iteratum grauius est.* Ratio peccati si iterum super iterum occurrat. Mora peccati in maiorem facit sceleris. Unde et prophetia. Ne iugum quod trahis iugum tuum in fucillis valetat: et quasi vinculis plaustrum peccatum. Trahit ei iugum tuum ut funiculum: quod tardat converti ad deum. Trahere ei iugum tuum est moram facere in iniquitatibus. Unde

Libro

et psalmus. Prologauerunt iniquitates suas. dominus
iustus concidet ceruices peccatorum.

¶ De peccati recordatione. Cpm. 24.

¶ Unum est homini ante oculos propria adhibere delic-
ta. scilicet psalmi suorum. Et peccatum meum ante me est

semper. Sicut enim non oportet reminisci peccati affectum: sic semper
necesse est unumquemque suum in deflendo commemorare peccatum

¶ Apud iustum recordatio peccati facit tedium animi. Qui autem
luxurie et cupiditati subditi sunt: contumaci superbia

etiam de ipso peccati opere gloriantur. Serui dei tanta recor-
datio de peccati: ut ea que gessit semper lachrymas perfici-

teatur. Unde et psalmista dicit. Conuersus sum in eruna dum perficitur
spina: peccatum meum cognitum tibi feci dixi. pronuntiabo

aduersum me iniustitias meas domino. Supra enim dixe-
rat: quoniam tacui: hoc est non sum confessus: inueterauerunt omnia

ossa mea dum clamare tota die. Quid ergo tacuisse
se peitetur: nisi confessionem peccatorum: Quid clamasse se

dolet: nisi defensionem malorum: Qui ergo peccatorum suorum
defensor extitit: necesse est ut peitendo accuset quod super-

bius prauae admisit. ¶ De cogitatione Cp. 25
¶ Impartita est causa peccandi: id est operis et co-

gitatois. Quorum unum iniquitas dicitur quod opere
geritur. aliud iniustitia quod cogitatione admittitur. Prius

autem actio resecanda est: postea cogitatio. Prius pra-
ua opera: postmodum desideria. Uicissim autem et a cogi-

tatione opera procedunt et ab opere cogitatio nascitur quous
et si ab opere malo quicquid vacet: per soli tamen prauae cogi-

tationis malitia non erit innocens. Unde et dominus per esaiam

fit

Recordatio

peccati i iusto

facit tedium

et gemit lachry-

mas non sic

i malo homine

Iniquitas est

in opere

iniustitia uero

i cogitatione

Auferte iqt malū cogitationū vřaz ab oculis me
 is. Nō ē solū factis: s; et cogitatioib; deliqtū: si
 eis illicite occurrētib; delectemur. Sicut vipa a
 filiis iūtero positis lacerata pimiēta nos cogita
 toēs nře itra nos nutrite occidūt: pcepto itius
 vipō veneno psumūt: aīazq; nřaz crudeli vulnere
 pimiūt. Nō ē arbitriū nři cogitatioēs pıaue sugge
 stionis pıeire. iaceze aut i aīo cogitatioēz nře atti
 net volūtati. Illō ergo ad culpā non redigitur stud
 culpe pııe iputat. Nā cogitatioēs illicitas occur
 rere dēonū ē: cogitatioib; oblectari pıersis nřz ē
 pıerūq; fieri solet vt imūde corporaliū rez spēs
 quas didicim: nřis mētib; opponāt z nolētes e
 as cogitem: quātūq; ab eis aciē mētis auertere
 nitimur: tāto ille se magis aīo iğerūt: obscenisq;
 i nobis motib; obrepūt. S; fit h p pıditōe morta
 li quā meruit pıim: hō i penā sui pıcti. Dū vnusq;
 q; diuīa illuīatōe pıuenit: statim molestiis turpiū co
 gitationū pulsa. S; dei seru iuditio tioris dei
 earū tētamēta a semetipō reijcit: boīs q; cōtra ob
 iectis cogitatioibus turpes a se repellit. Magna
 obseruātia circa cordis est custodiā adhibēda. qz
 aut bōe at male rei ibi pıstist origo. Nā sicut scrip
 tū ē. Ex corde exeūt cogitatioēs male. Ideo q; si
 pıi pıaue cogitationi resıstim: i lapsū opis nō i
 currim. Nō ē timēdū si bōa mala q; i cogitatioem
 veniāt: s; magis gloriādū ē si mēs mala a boīs in
 intellectu rōnis discernat. Irē nichū iuuat q; inter

nō de silitu
 vipere ad malas
 cogitationes.

Nō bene.

Att et collige
 hic mod resistē
 di ac repellend
 pıaue cogitatio
 nes.

De custodia
 cordi adhibē
 da ne intrent
 pıaue cogita
 tiones.

Att

Liber

bonū z malū sēsu prudētiori discernim⁹: nisi ope
at mala cogitata cauea⁹: at bōa itellecta faciam⁹
¶ De conscientia. Cpm. 26

h Uāna p̄ditio cū diuersis vitioſitatibz mētē
cōfbat: etiā añ penas gehēne p̄cōditū aīe
appetitū iā pēas p̄scie patit⁹. Oīa fugē poterit hō
p̄ter cor suū. Nō ei pōt a se q̄s q̄ recēdē. vbi cūq̄ ei
abierit reatus sui cōscia illū nō dereliq̄t. Quāuis
hūana iuditia subfugiat oīs q̄ male agit: iuditiū
tñ p̄scie sue effugē nō pōt. Nā z si alijs celat qd̄ a
git: sibi tñ celare nō pōt q̄ plene nouit malū eē qd̄
gessit. Duplex fit ḡ i eo iuditiū. qz z hic sue cōscie
reatu pūit⁹: z illic p̄petuali pēa dānat⁹. Hoc ei signi
ficat. Abyssus abyssū iuocat i voce cataractarū.
Abyssus ei abyssū iuocare ē de iudicio sue p̄scie
ire ad iuditiū damnatōis p̄petue. In voce catara
ctarum: id est in predicatione sanctorum.

¶ De intentione mentis. Cpm. 27

o Culus hoīs itētio opis eius ē. Si ḡ itentio
eius bōa ē: z opus itētōis ip̄ius bonū ē. Ali
oqui male itētōis etiā si bonū i factis opus appa
reat: bonū tñ iam nō ē: qm̄ ex sua intentione aut
p̄batur bonū: aut reprobatur indignū. Bona est
ergo intentio q̄ p̄pter deū est: mala vero que pro
terreno lucro aut vana gl̄ia est. Qui opus bonū
bona intētōe nō faciūt: per hoc magis cecantur
i ope per qd̄ illuminari potuerūt. Unusquisq̄ bo
nū opus quod agit: intētōe bona agit. quoniā p

Voīa fugē pōt
hō q̄ nō cor
suum seu gl̄ia.

Abyssus abys
sus iuocat
zē.

oculus hoīs
ē intētio
eius.

¶ q̄ d̄r bō
intentio.
vel mala.

mala itētiōe plerūq; opus bonū qđ agim⁹ pđim⁹
 ⁊ minus a culpavacam⁹. Sepe qđ apđ hoīz iuditiū
 bōa patent apđ examen diligētissī ⁊ acutissī iudi
 cis reproba detegūtur. Ideoq; oīs sctūs veretur *tene mentem*
 ne forte bonū qđ agit p aliq itentōe i oclis dei re
 probū sit. ¶ De sensibus carnis Cpm. 28

p Er sensus carnis morbz irrepit menti. vñ ⁊
 p pphāz dñs dicit. Qēs cognatōes terre ab
 aqlone veient: ⁊ ponet vnus q̄sq; soliu suū i itroi
 tu portaz iherl̄m. Regna aquilonis vitia sūt: q̄ se *aqlon. i. reges*
 des suas in portis ponūt: qñ p sensus carnis labē *vitioz*
 aīe īgerūt. Ideoq; i ipis portis: idest i ipsis sensibz
 regnāt. Neq; ei aliūde peccamus nisi videndo, au
 diendo, attrectādo, gustādo: atq; tāgendo. Vñ et *p sensu corpo
 reos intrat
 pēn i aīa.*
 alias dī Intrauit mors p fenestras n̄ras. Et alibi
 Et extranei īgrediebātur p portas eius: ⁊ super
 iherl̄z mittebāt sortem. Extraneos q̄ppe imūdos
 eē spūs: qui tāq; p portas ita p sensus carnis aīaz
 irrepūt et eam illecebando deuincunt.

¶ De sermone

Cpm. 29

d Vñ qđā pua vitioz verba nō euitamus in
 magna līgue. plabimur crimīa: et dū facta *ex pūis mal
 tendig ad ma
 gna. q̄ cor
 rigēda sūt pū
 ua citig.*
 qđā nō graua libere ac sine metu pmittimus: ad
 potioza scelera ⁊ horrenda peccādī p̄suetudie la
 bimur. Sicut plerūq; multiloquioz stultitia rep̄
 henditur: ita rursū nimis tacetiū vitia denotātur. *Imimis tūc
 sic multilo
 quuz vitig
 est.*
 Illi em̄ satis laxando līguam in lenitatis vitio de
 fluunt: isti nimis reticendo ab vtilitate torpescūt.

Liber

**Locaces
impitos.**

Imperiti sicut loqui nesciunt: ita tacere non possunt.
Mente enim ieruditi: ore loquaces: vobis prestant solum
nichil dicunt. Sicut falsitatis crimina a perficientibus per
timescunt: ita ociosa verba a perfectis viris vitantur. Nam
sicut ait quidam. Sicut per ocioso verbo ratio ponitur: ita per
sermone iusto pena exolvitur. Clani fmoes in ore christiana
nie enim non debet. Nam sicut mali mores in bono colloquio
corriguntur: ita prava colloquia bonos mores corrumpunt.

**De ociosis
vobis vitan
dis in ore
xianj.**

**De custodia
oris.**

Custodia oris potest dum quis non se iustum: sed quod magis
verum est peccatore fateatur. Manu si os potest quod bonis operibus
ligue excessum operit. Manu si os potest: quod male locu
tois culpas bonae actionis velamine tegit. Loquens qui ad
dominum pertinet nec faciens: et si inutilis sibi est: audientibus

**Arrogan
tes de sapia
sua.**

tamen predest. Qui de sapientia se laudari affectant: loquentem
prophetas attendat. Ne qui sapientes estis in oculis vestris: et
coram vobismetipsis prudentes. Recte ex sapientia dicitur:

**Vide ex
sua quod e.**

Qui vera sapientia gustu interni saporis sentit. A sentiendo
sua quod est. ei sapientia dicitur: ac per hoc arrogantes qui sine humilitate dicunt
de sola scientia dicunt: non de sapientia. Ille ei sapit qui recte et

**Ille recte
sapit.**

secundum deum sapit. In sua dicunt peritelia doctores: si dum
sit ab eis dicta sapienter: nimium tamen eloquent. Horret enim
sapientia spumeum verborum habitum: ac fucus mundialis elo
quentie inflatis fimoibus porcatum. Quidam curiosi de
lectant audire quodlibet sapientes: non ut veritatem ab eis qua
rant: sed ut facundiam fimois eorum agnoscant more poeta
poeta non
rum: qui magis proposito eorum verborum quam sapientia veritatem sequuntur.
Qui bonum sic charitate dicit: tanquam es aut cibulum so
num facit alijs. ipse tamen sibi maerit insensibilis. Quod trioda est

poeta non

dicendi ratio: qua puidendū est quid, cui, qñ: vel
 quomō aliquid pferatur. Itē qdrimoda ē dicēdi
 rō: qua at bñ sētiēdo quid bñ pferat: at nichil sēti
 endo nil dī, at parū sētiēdo loq̄citas sola oñdat.
 aut optime sētiēdo nō elegāter pferē qd̄ itelligit.
 Itē qdripartita ē loquēdi rō, qua vel bonū bñ: vel
 malū male: seu bonū male: vel malū bñ pferitur.
 Bonū q̄ppe bñ loquit: qui ea q̄ recta sūt huiliter
 annūciare videt. Malū male loquit: qui qd̄libet
 flagitiū psuadere conat. Bonū male loquit: qui
 quodcunq̄ rectū arroganter predicare sentitur.
 Malū bene loquitur: qui aliquod narrando vici-
 um detestatur vt ab eo hoīes auertantur. Corde
 bene loquitur qui charitatē non dissimulat. Ore
 bene loquitur: qui veritatē annunciat. Factis be-
 ne loquitur: qui alios bonis exēplis edificat. Cor-
 de male loquitur: qui iterius cogitatōes noxias
 mediatur ⁊ cogitat. Lingua male loquit: qui pro
 eo q̄ male agit flagellat et murmurat. Factis ma-
 le loquitur: qui male viuendo exēplis suis alios
 ad praue viuendū informat. Semel bene loquit
 qui sepe penitendo redarguit. Bis bene loquitur
 qui bñ viuendi et alios instruit. Semel male loq̄-
 tur: qui post vitiū cito nō corrigitur. Bis male lo-
 quitur: qui male viuit: ⁊ male docet. Itē bis male
 loquitur: qui et male cogitat: et male refert cogi-
 tata. Itē bis male loquit ac praue: qui ⁊ bonū
 quod debuit nō egit: et malū quod nō oportebat

Te.

Liber

admisit. Mali mala respōdēt p boīs. z aduersa p
 optis. Bōi bōa rñdēt p malis. z pspa p aduersis
 Aduers⁹ puitiū līgue fortitudo adhibēda ē paciē
 tie. vt tētatoīs vba q foris ipugnāt tolerātie vtute
 deuicta discedāt. Nō oīs qui patit̃ pbra iust⁹ ē. sz
 qui p vitate ab alijs inocēs patit̃: ille tñmō iust⁹
 est. Inter vitupatōes līgue z opprobria hoīz isto
 se remedio mēs iusti corroborat. vt tātō solidi⁹ in
 deū figatur itius: quāto extius ab huāis spnīf sē
 sibz. Qui illatas sibi pūelias trāquillo aīo pdit:
 dolorē cordis apit: z vīus qd feruet ī aīo facile re
 ijcit. Vulnēra enī mētis apta cito exhalāt. clausa
 nimis exulcerāt. Qui dolorē iūzie clauso pecto
 re tegit: quāto āplius p silentiū līguā pmit. tātō a
 criorez dolorēz intrīsecus nutrit. Un̄ z vere qdā
 poetaz gētiliū dixit Quoq; magis tegitur: tect⁹
 magis estuat ignis. Cecus eī lāgor vebemēs est
 ac nimius: qz tacitū viuit sub pectore vulnus

¶ De mendatio.

Cpm. 30

Endaces faciūt vt nec vera dicētibz creda
 tur. Reddit eī sepe hoīez mltā falsitas. etiā
 in vitate suspectū. Sepe vera pmittit q falsa dic
 turus est vt cū pmū acq̃sierit fidē: ad reliq̃ mēdati
 a audiētes credulos faciat. Multis vidēt vā eē q
 falsa sūt. z ideo nō ex deo sed ex suo mēdatio lo
 quūtur. Nōnūq; falsitas viloq̃o adiūgit: z plezūq;
 a vitate icipit q falsa pfigit. Latēt sepe venena cir
 cūlita melle vboz: z tandiu decepto vitatē simu

Conuiciuz
 lingue pa
 tientes suf
 ferēd.

Tene mti

Nō g abs
 cōdētes m
 tra se do
 lore. l. gtu
 melias.

mos iste
 fallētiuz
 z mētiētiuz

Est atq; adulātiuz.

lat quousq; fallēdo decipiat. Nōnūq; pei⁹ ē mēda-
 tiū meditari q̄ loq. Nā itdū q̄sq; incaut⁹ solet ex p-
 cipitatōe loq mēdaciū: meditari aut nō pōt nisi p-
 studiū. Graui⁹ g ille studio mētiri phibet: q̄ is q̄ ex
 p-
 cipitatōe sola mētīt. Sūmope cauēdū ē oē men-
 daciū. q̄uis nōnūq; sit aliqđ gen⁹ mēdaciū culpe le-
 uioris: si q̄sq; p salute hoīz mētīat. Sz scriptū est
 Os qđ mētīt occidit aīaz. z pdes eos q̄ loquūtur
 mēdaciū. Hoc qđ mēdaciū gen⁹ pfecti viri sūmo-
 pe fugiūt: vt nec vita cuiuslibet p eoz fallaciā de-
 fēdat: ne sue aīe noceāt: dū p̄stare aliene carni nī-
 tūt. Sz q̄ h ipsū pcti gen⁹ facillime credam⁹ relaxa-
 ri. Nā si q̄libet culpa seqnti mercede purgat: quā
 tomagis hec facile abstergit quā merces ipsa co-
 mittat. Multa mētīt mltasq; figūt hoīes ppter
 huānā laudē: sicq; fit vt z isti mētiēdo peāt: z eos
 quos laudāt ad vane glē ruinā pducāt. Sicut bñ
 sibi psci⁹ nō metuit aliene līgue iūiciū: ita z q̄ lau-
 dat ab alio nō dz erroz aliene laudis attēdere. Sz
 magis vnusq; testioniū psciētīe sue q̄rat: cui pl⁹
 ipe pns ē q̄ ille q̄ eū laudat. Op⁹ enī suū vnusq; q̄sq;
 pbet. vt ait apls. z tūc ī seipo tm q̄sq; glāz hēbit.
 id est occulteī suā psciētīa: nō palā ī aliene līgua.
 Pfecti qui alta radice fūdati sūt z si flamīe lau-
 dis ac vitupationis vt cūq; quasi ventoz interdū
 curuentur ipulso: funditus tñ nō deiiciūtur: sz
 tñ firmitate radicī ad se redeūt. Bōa mēs ad ma-
 lū nec pmiis nec t̄rozibz viciē. Nā iūq; t̄rozē blādiciis

An liceat
mētiri p salu-
te hoī.

Vir pfect⁹
nec p saluā
da corpōis vi-
ta alie⁹ dz
mētiri.

Adulatoris
vānā glā
q̄retes.

Att⁹ z sume
tibi q̄silū
z cūctellaz
vānā glā

Pfecti nō
mouētur
pfacilē.

Lib er

miscēt: ut aut oblectatōe quēq̃ decipiāt: aut terrori-
bz fragāt. Qui laudat i auditorum amore inserit. sz
si veraciter et nō fecte laudet. Bē si vā sūt q̃ de illo
dicuntur.

¶ De iuramento. Cpm. 31.

Icut mētiri nō pōt q̃ nō loquit̃: sic piurare
nō poterit q̃ iurare nō appetit. Cauēdā igr̃

eē iuratōez nec ea vtēdū: nisi i sola necessitate. Nō
ē p̃tra dei p̃ceptū iurare sz dū vsū iurādi facim⁹ p
iurij crimē icurrim⁹. Nūq̃ ergo iuret qui piurare
timet. Multi dū loquūt̃ iurare sēp delectāt̃: dū oz
B t̃m eē i ore ē ē nō nō Ampli⁹ ei q̃ ē et nō ē a malo
est. Multi vt fallāt piurāt: vt p̃ fidē sacramētī fidē
faciāt vbi. Sicq̃ fallēdo dū piurāt et mētūt̃ hoīez
icautū decipiūt. Inēdū et falsis lacris seducti deci-
pimur. et credit̃ dū plozāt quibz credēdū nō erat.
Plerūq̃ sic iuramēto loq̃ disponim⁹ sz increduli-
tate eoz qui nō credūt qd̃ didicim⁹ iurare p̃pellī-
mur. taliq̃ necessitate iurādi p̃suetudīez facimus.
Sūt multi ad credēdū pigri qui nō mouēt̃ ad fidē
vbi. Graui⁹ aut̃ deliquūt q̃ sibi loq̃ntes iurare co-
gūt. Quacūq̃ artṽboz q̃sq̃ iuret: de⁹ t̃n q̃ p̃scie
testis ē ita B accipit: sicut ille cui iurat̃ itelligit. Du-
pliciter aut̃ re⁹ fit: qui et dei nomē iuanū assumit
et primū dolo capitis. Nō ē observādū iuramētū q̃
malū icaute p̃mittit̃. veluti si quis p̃lam adultere
p̃petuo cū ea p̃manēdi fidē pollicet̃. Tolerabili⁹
est ei nō iplere sacramētū q̃ p̃manere i stupri fla-
gitio. Jurare dei ē illa p̃uidētia qua statuit nō cō-

*Accipit iuramē-
tum ad mētē ei⁹
cui iurat*

iurare dei

uelleret statuta. Pnia aut dei rerū mutatio est. nō penite dei
 peitete aut statuta nō reuocare: vt ē illd. Iurauit ^{vel nō peitete}
 dñs z nō penitebit eū, id est q̄ statuit nō mutabit.

¶ De vicijs.

Cpm. 32.

r Ecedēs hō a deo statī vicioz tradit̄ ptāti:
 vt dū patit̄ i festa vitia reuertēdo vñ cecide
 rat resipiscat. Et si sc̄ti toto aī nisu ptēdūt supare
 vitia nec extigunt: qd agūt hī q̄ nō solū nō odiūt
 vitia: s̄z toto ea amore sectant̄. Satis delicate se
 palpat q̄ vult sic labore vitia supare: dū pcti legē ^{llōz fac tibi}
 quā sibi deseruiēdo vitijs fecit: sic violētia dolo ^{viz. 13 palpes}
 ris resecare nō possit. Perfecte renūciā vitio q̄ oc ^{renūda}
 casionē euitat i ppetrādo pctō. Nā si velis t̄mdeñ ^{re vicijs pfe}
 peccare z data occasōe peccauezis: tu tibi z reus
 z iudex es. q̄ z coissa dānas z dānata pmittis. Se
 aut iudice re? ē: q̄ vicia z accusat z ppetrat. Que
 dā vitia dū nō pfecte vitāt: suos i se faciūt relabi
 auctores. Nā si vnū vitiū districte vitef z alia ne
 gligāt: inanis labor ē. Nō ei pōt in vnus obserua ^{or ab oibz}
 tōe virtutis fortiter pdurare: cuius alia vitia do ^{his abstinē}
 minantur in corde. Nōnūq̄ hominē suavitia per ^{no suffiat}
 sequuntur. qz nimirum qui prius volendo ea sibi ^{hoi hēze vna}
 fecit socia: postea sentit etiā nolens stimulos. Nō ^{vn autēz}
 nulli non antea in errozē viciozū labuntur: nisi ^{nō}
 prius interioris rationis pdiderint oculos: sicut
 Sanson non antea ab allopholis ad errozū liga
 tus est machinam: nisi post q̄ ei sūt lumina oclōz
 exticta. Quidam vegetati mentis rōne viciozū

Liber

supantur incurfu. sicq; deinde itentionem bonoz
opū perdūt. sicut rex babilonis in oculis sedechie
pri⁹ filios ipi⁹ interfecit: et sic postea oculos ei⁹ euul
sit. ac p hoc post malozū opū consuetudinē et iter
emptionem bonorum: perit quorūdam et ratio.
¶ Quod ex vicijs vitia: et ex virtutibus virtutes
oriuntur.

Cpm. 33

f Ic gignūt ex pctō pctā vt dū nō euitāt pua
icidat i maximis: et dū defēdūt admissa nec
lamētāt: ex flagitio ad supbiā itur. Un fit vt et du
plicati sit crimis reus q et admittit scelera p volū
tatē: et defēdit ea p cōtumacie tumorē. Sic vicio
viciū gignit: sicut vtus vtute picipit. Ex vicio em
gignit viciū: sicut dauid q dū nō euitauit adultiū:
ppetrauit et homicidiū. Itē virtus vtute picipitur
sicut pveritatē eyāglīce pdicatōis vtutē martirij
apli meruerūt. In cordibz sclariter viuētū iuicē
sibi succedūt vitia: vt dū vnū abierit: succedat ali
ud. iuxta iohel pphete testimoniū: q ait. Residuū
eruce comedit locusta. et residuū locuste comedit
bruc⁹: et residuū bruci coedit rubigo. Per id g ista
subvitioz allegoria colligūt: qz seqt. Expgiscimi
ni ebrii et flete. Aliqñ vtilit peccat i minimis vicijs
vt maioravtili⁹ caueāt. Lege paulū aplz: miora p
mittētē pctā ne maiora ppetrēt. Clera cit aut sanā
tur vitia: q vtutibz et nō vicijs excludūt. Quorūdā
aut qdā latētiavitia tūc apparēt qñ ab alijs vicijs
¶ De male vsis vtutibus. Cpm. 34 (desinūt

¶ defendites
pān sua. q dū
peccant.

¶ sclaritez
viuentes

i Interdū ⁊ malevse vtutes ex se vitia gignūt.

qđ fit p imoderatū aī appetitū: cui nō suffi- *Attē g mltos hodie.*
cit donū qđ meruit: nisi ide at laudes at lucra dā-

nāda q̄sierit. Inēdū vtutes vitia gignūt: dū aliqñ
p tpe oportūo minime relaxāt. Sic q̄ fit: vt q lo
co 2gruo vtutes sūt: icōgruo vitia deputēt veluti.

si p fratris aduētu canonicū nō soluat ieiunium.

Virtutū igī discretioēz a paulo apl'o sūe: q ad tps *discretio in vtu*
egit qđ agēdū eē oīno phibuit. Itē qđā vtutes dū *tib⁹ tenēda ē*

discretioēz nō seruāt i vitia trāseūt. Nā sepe iusti-

cia dū suū modū excedit: crudelitatis seuiciā gignit.

⁊ nimia pietas dissolutioēz disciplīe pturit. et

zeli studiū dū plus ē q̄ oz i iracūdie vitiū trāsit. et

multa māsuētudo torpori segniciē gignit. Prudē

tis aut viri discretio solerter pspicit ne bonū itē

pāter agat: ⁊ de virtute i vitiū trāseat. Itē apđ q̄s

dā ex virtute vitiū gignit: dū q̄s q̄ de castitatis et *Attē*

abstinētie meritis glāf. Nā ⁊ q̄ elemosynā vane

glē cā ipartit: ex virtute vitiū facit. S⁹ ⁊ is qui de

sapia arrogātiā h⁹ ⁊ qui p iusticia pmiū appetit.

⁊ q̄ aliqđ donū dei qđ meruit i suā laudē cōuertit

aut i malos vsus assumit: pculdubio virtutē i viti

um trāsfert. Hoīes de virtutib⁹ vitia nutriūt ex q̄

b⁹ peāt. Iterū de arte potētissia ex nro vicio vir

tutes format: quib⁹ nos ab iūquitate reformet.

¶ De simulatis virtutibus Cpm. 35.

q Uedā vitia spēs virtutū preferūt: ideo q̄ p.

niciosius suos sectatores decipiūt: quia se

B.i.

Libet

sub velamine virtutū tegunt. Nā vitia q̄ statī virtutibus contraria apparēt: cito dū ī palā venerit emendat. ppter qd̄ seq̄ces eoz de talibz criminibz erubescūt. Carnales aut̄ plerūqz p̄isēibile mētis cecitatē nō agnoscūt vitiiū eē culpabile: qd̄ dignū videt̄ dānatōe. Itē qdā vitia spēs virtutū eē videt̄ s̄z tñ virtutes nō sūt. Nā it̄dū sub p̄textu iustitie crudelitas agitur: et putat̄ eē virtus qd̄ nimirū est vitiiū sicut et remissa segnitie māsuetudo eē credit̄: et qd̄ agit torpēs negligētia putat̄ agere indulgētia pietatis. Nōnūqz etiā virtutē largitatis imitat̄ vitiiū prodige effusiois: et virtutē parcitatis tristis tenacitas imitat̄: et vitiiū ptinacie abscondit̄ sub virtute cōstātie. Itē timor sub specie obediētie occultat̄. et dī virtus huilitatis: qd̄ tñ vitiiū ē timoris. S̄z et pcacitas vocis p̄ veritatis libertate accipit̄: et vitiiū pigritie q̄etis virtutē imitat̄. Porro vitiiū īq̄etudinis virtutē se vult vocari sollicitudinis: et p̄cipitatio nis facilitas feruor boī studiū credit̄: et bñ agendi tarditas consilij mora eē videt̄: dū tñ ista sit virtus illa vitiiū. Tali igit̄ exēplo vitia spēs virtutū imitantur: et tamen se nōnulli esse iustos confidūt unde maxime reprobantur. Aptum exemplum vitioz de latronis specie sumitur. Nā sicut ex insidijs latro p̄dit: seq̄ iter agētibus iūgit: fingens se sociū donec decipiat improuisū: et dū subito eruperit ad exitū latro manifestus oñdit̄: ita se miscent in p̄teritū p̄culosē virtutibus vitia: quousqz omnem

q̄dā vitia spēs
virtutū videt̄
s̄z tñ plura
specia h̄
tacta.

Optm̄ enī. ad
predia.
so fr̄ latrones
palliat vicia
s̄ h̄ s̄ hodie.
alliget eos dñs.

opis efficaciam in suis visibus rapiat. ut anima quam sibi erat placens de virtutibus: decepta se respiciat vitiis damnabilibus.

¶ De appetitu virtutum. Cap. 36

¶ Virtutes difficile surgimus: ad vitia sic labore dilabimur. Ista enim parua ardua sunt.

Grades enim sudores persequimur: ut ad celum ascendere valeamus. Quomodo ad virtutes tendentes culmen non a summis incoant: sed a modicis: ut sensim ad altiora pertingant: ita et qui labuntur ad vitia non statim a magnis criminibus incipiunt: sed a modicis assuescunt: et sic in maximis prouent.

Sicut paulatim homo a minimis vitiis in maximis prouit: ita a modicis virtutibus gradatim ad ea que sunt excelsa ascendit.

Qui autem inordinate virtutes persequi habere nititur: cito periclitatur. Nec est causa rerum natura ut quicquid velociter ad perfectum tendit: sic dubio celeriter finiatur.

sicut herbe que tanto festinus perueniunt: quanto celerius crescunt. At vero contra arbores alta radice fundate ideo perdurant diutius: quia gradatim ad profectum perueniunt.

Nichil prodest admixto malo agere aliquid bonum: sed prius est cohibendum a malo: deinde exercendum bonum.

Hoc enim indicat propheta cum dicit. Quiescite agere puerse: discite benefacere. Prius vitia extirpanda sunt in homine: deinde inserende virtutes.

Nam coherere et coniungi non potest veritas cum mendatio. pudor cum petulantia. fides cum perfidia. castitas cum luxuria.

Que dam sunt summe virtutes. quedam vero medie. fides spes et charitas summe sunt virtutes. Nam a quibus habentur.

¶ S. ii.

¶ S. ii.

¶ S. ii.

¶ S. ii.

Sibis ad celum ascendere.

Att bene paulatim vnde de virtute in virtute et ordinate.

¶ S. ii.

¶ S. ii.

Liber

benē: utiq; veraciter habēt. Alio vero v̄tutes me-
die sunt. q; z ad vtilitatē z ad p̄niciū possūt hēri si
de eis arrogāt q̄s q; tumuerit. vt pote doctrīa. ieiū-
niū. castitas. scia. siue t̄pales diuitie. de q̄bz. s. z bñ
opari possum⁹ z male. Quisq; ex detiore iā meli-
or eē cepit: caueat z de acceptis extolli v̄tutibz ne
gravi⁹ p̄v̄tutes corruat. q̄ p̄ ex lapsu vitioꝝ iace-
bat. quē de⁹ iustificat ne iterū se de v̄tutibz erigat
q̄dā illi v̄tutū dōa tribuit de⁹: q̄dā retrahit. vt dū
mēs de h̄ q̄d h̄z erigit: iterū de h̄ q̄d neq; hēre co-
gnoscat hūlietur. Quisq; dono celestis gr̄e inspi-
rat⁹ ad v̄tutes erigit si forte moderātis dei manu
aliq̄ aduersitate rep̄mit. ne de acceptis v̄tutibus
attollat. frāgi nō d; q; z hoc ip̄z q; plagis hūliat:
equanimiter proculdubio virtutis est magne.
¶ De pugna virtutum aduersus vitia. Cpm. 37
tūc se viri sc̄ti v̄aci⁹ a vitioꝝ colluuiōe deter-
gūt. dū ab eis q̄ sigla vitia v̄tutes sigle op-
ponūt. In dū vitia cū v̄tutibz ad vtilitatē cōfligūt
vt ip̄o certamē v̄l mēs exerceatur. v̄l ab elatois
cōcursu aius restringat. Aduersus ip̄etus vitioꝝ
p̄trariis virtutibus est pugnandū. Cōtra luxuriā
ei⁹ cordis ē adhibēda mūditiā. p̄tra odiū dilectio ē
p̄parāda. p̄tra iracūdiā patiētiā p̄ponēda. Porro
p̄tra timorē fidutiē adhibēda ē virt⁹. p̄tra torporē
zeli p̄reliū. Tristitiē q̄q; gaudiū. accidiē fortitudo
auaritiē largitas. supbiē hūlitas: opponēda est.
¶ Sicoq; singl̄e v̄tutes nascentia contra se vitia re-

*¶ q̄re dicūt
medie v̄tu-
tes.*

*¶ q̄uo se h̄t ab
q̄no de⁹ auz
iustis*

primū: ac tērationū motus virtute diuine charitas
 tis extingunt. Libidinē abstinētia domat. Nā quā
 tū corp⁹ inedia frāgit: tāto mēs ab illicito appeti
 tu reuocat. Aduers⁹ irā tolerātia dimicat. ira autē
 semetipaz necat. sustinēdo autē patiētia victoriam
 portat. Tristitie merorē spes etni gaudiij supat. ⁊
 quā tēbata mēs de extioribz afficit: dulcedo itiorij
 trāqllitatis lenit. Aduers⁹ iuidiā pparet charitas.
 et aduers⁹ ire icēdia: māsuētudis adhibeat trāqll
 litas. Supbiā autē diaboli imitāt supbi: aduers⁹
 quā oppoīt huilitas xpī q̄ huiliāt elatī. Principa
 liū autē septē vitioz regina ⁊ mī supbia ē. Eadēqz
 septē pīcipalia mīta de se pturiūt vitia: q̄ ita sibi
 met qdā cognatōe iūgūt vt ex alto altū oriat. Si
 cut pīceps septē vitioz supbia nos eoz ptatibz
 subdit: ita xp̄s septiformi grā plen⁹ a dñatu vitioz
 nos eruit. Et quos illa addicit septēplici vitio:
 iste liberat septiformis gratie dono.

quō singlē vi
 tutes repm
 et extinguit vi
 cia seu tētrati
 ones.

supbia regina
 ⁊ mater oīū
 alioz vitioz.

My

¶ De superbia.

Cpm. 38

Omnivicio detiorē eē supbiā: seu ppter qd
 a sūmis psois et p̄mis assumit: seu qd de o
 pe iustitie ⁊ vtutis exorīt: minusqz culpa ei⁹ sētīt.
 Luxuria vō carnis ideo notabilis oībz ē: qm̄ sta
 ti p se turpis ē. Et tñ pēsāte deo supbia minōr est
 Sz qui detinetur supbia ⁊ nō sētīt: abitur carnis
 luxuria: vt p hāc huiliatus ⁊ a cōfusione surgat ⁊
 a supbia. Omis peccās superbus est: eo q̄ facien
 do vitia cōtemptui habeat diuina p̄cepta. Re

q̄ze sibi dñi
 or oī vitioz

l. luxuria
 ambit

My

Liber

No q scribis. **S**cte ergo iniciū oīs pcti supbia: qz nisi precesserit mādatoꝝ dei iobediētia: trāsgressōis nō seqt cul
110 **P**a. Oīs supbia tanto i imo iacet quanto i alto se
erigit: tātoqꝫ pfūdi⁹ labit: quanto excelsi⁹ eleua
tur. Qui enī p ppriā attollit supbiā: p dei iustitiā
110 **I**ncliat. Qui iſtant supbia. v̄eto pascūt. Un̄ z pro
pheta. Dēs iqt pastores tuos pascet v̄etus: h̄ est
supb⁹ spūs. Qui de suis virtutibz supbiūt: ex ipis
iudicandi sunt opibz: qbz p virtutibz vtūt: qz rē
bonā nō bōa volūtate faciūt. Nā reuera sic huili
tate virtus qlibet z sine charitate i vitio deputat.
Merito supbie diabol⁹ a supna b̄titudine corruit
Qui ḡ de virtutibz attollūt diabolū imitant: z ex
inde graui⁹ corruūt qz de excelso labūt. Supbia
sicut origo ē oīz criminū: ita ruina cūctaz virtutū
Ipa est enī i pctō priā: ipa i pflictu postrema. Nec
ei priā aut i exordio mētē p pctm̄ prosternit: aut
nouissime de virtutibus eijcit. inde. z omniū pec
catoꝝ ē maxi
oī pctōꝝ z qz **S**cribia ē maxi
vicia humanam mētē exterminat. Ibi cadit sup
bia vbi z nascitur: vt non sit superbis aliud culpa
aliud pena: sed ipsa culpa sit illis z pena. De sup
bia nascitur arrogantia: nō de arrogantia nascit
Arrogantia. **S**uperbia. Nam nisi precesserit occulta elatio mē
tis: non sequitur aperta iactantia laudis. Ita er
go in culpa pponit supbia arrogantie: sicut pfer
tur ex origine. Plerūqꝫ ad elationis emēdationē
prouidētia dei aliquo casu nōnulli cadūt: p quo
att

lapsu rephēsi a semetipīs huīliter sapiāt. ⁊ a mu-
neribz dei laudari non appetāt: s; laudāt deū a q̄
acceperit vñ laudari se volūt. Utili? ē arrogāti i q̄ nō arrogās
cūq; vitio labi ⁊ huīle post casū deo fieri q̄ p elat- et caue tibi
tionē supbie grauiorēq; ruinā ⁊ dānationē p sup-
biamsumere. ¶ De fornicatione. Cpm. 39.

e X culpa supbie plerūq; i abominādam car-
nis imūditia itur. Nā alterū pēdet ex alto.

S; sicut p supbiā mētis itur i pstitutionē libidinis: nō
ita p huilitatē mētis salua sit castitas carnis De?
sūt nōnūq; deiicit occultā mentis supbiam p car-
nis manifestam ruinam. Libidinis nasci imundi-
ciam de animi occulta supbia: exemplo primi ho-
minis. qui mox vt per supbiam contra deū tumu-
it: statim carnis libidinem sensit: et pudēda ope-
ruit. Quapropter vnusquisq; sue deputet culpe
q; cecidit quotiens libidine vicitur. q; nisi pcessis-
set latens superbia: non sequeretur libidinis ma-
nifesta ruina. Nōnūq; geminovitio christianus a
diabolo appetit: ⁊ occulto p elationē: ⁊ publico
per libidinē. Sed dū euitat quis libidinē cadit in
elationē. Item dū incaute declinat elatoem cadit
in libidinē. Sicq; ex occulto vitio elatois itur in
aptū libidinis. ⁊ de apto libidinis itur in occultū
elatois. S; deiseru? discrete vtrūq; pēsans sic cal-
uet libidinē vt nō icurrat elatoē: ⁊ sic pmit elatio-
nē vt nō resoluat aimū ad libidinē. Luxuriosis at-
q; supbis demoēs plus fautores existūt. dūq; in

Liber

ceteris vitijs spūs maligni deseruiant. his tñ ma
iori familiaritate iūgūt: eisq; āpli' iuxta eoz desi
deriū famulāt. Pācipaliter his duobz vitijs dia
bol' huāo generi dñat. i. supbia mētis: z luxuria
carnis. Un' z dñs i iob loq̃t de diabolo dicēs Sub
vmbra dormit i secreto talamī i locis humētibus
Per talamū enī ianis supbia. p loca vero humēti
a carnis demōstrat luxuria. Per hec ei duovitia
diabol' hūanū possidet gen'. vel dū mētē i supbi
am erigit: vel dū p luxuriā carnē corrūpit. Adul
ti luxurie subditi sūt z cōtūaci supbia de ipso luxu
rie ope gloriāt: z ide magis elati sūt vñ humiliari
debuerāt. Ad pparationē mali fit detius: qñ non
solū flagitia cōmittūt: s; etiā de ipis flagitijs vani
tate laudis p̃diti extollunt: sicut scriptū est. Qm̃
laudať p̃ctōr i desiderijs aīe sue. Quid enī pei' ē
q̃ i flagitijs miseros gaudere: de q̃bz iā debēt co
piosi' deplorare. Libido tñc magis q̃rit dū videt
Nā sicut qdā sapiēs ait. P̃ia fornicatois oclōz
tela sunt: secunda verborū. Sed q̃ non capitur o
culis potest verbis resistere. Sufficit natura vbi
adhuc liber affectus est. Qui delectationem refre
nat libidinose suggestionis: non transit ad cōsen
sum libidinis. Cito enim resistit operi qui titillan
ti cōsensum non accōmodat delectationi. Duri
us impugnatur qui vsq; ad cōsensionē et si non
vsq; ad ppetrationē tentatur: q̃ is qui sola sug
gestionē pro cōditione carnis tentamētis sollici

*no p p si
bia (z luxu
ria maxie
dñat' dia
bol' hūa
neri.*

*g' eos qui
gloriant' in
male fece
rit.*

*saute g' atq;
t. n. v. v.*

*libidinē q̃
m̃ resiste
et c. ato.*

rat. Stimuli carnis q̄ i paulo: excitāte sathane ā
 glō ierāt ex lege pcti erāt. q̄ i mēbris hoīz de ne-
 cessitate libidīs hitat. Quā reluctātē dū i se expu-
 gnāt pficiūt virtus. ⁊ de infirmitate libidīose titilla
 tōis virtutē suscipit glōsi certaminis. Seruo dei
 mīta certamīa de sua carne mouēt. Nā q̄uis in a-
 more dei eōz sit incōcussa itentio: mēs tñ i carne
 quā extius gestat iterna plia tolerat. De⁹ aut qui
 hec ad pbatoēm pmittit: grā ptegēte: suos nō de-
 ferit. Ideoq̄ nōnūq̄ electi lapsu carnali corruūt
 vt a vitio supbie qua de virtutibz tumēt sanēt. Et
 qui de virtutū effectibz existūt supbi vt cadāt car-
 nis vitio humiliāt vt surgāt. Anq̄ pficiat adulteriū
 in ope iā extat adulteriū i cogitatōe. Ex corde ei
 primū fornicationes sūt auferēde: ⁊ nō prorūpūt
 postea i ope. Hinc est qd p pphāz dī. Accigite lū-
 bos v̄ros sup vbera v̄ra. hoc est: i corde libidines
 resecate: q̄ ad lūbos ptinēt. Nā cor sub vberibus
 est nō i lūbis. Libidīs imoderata licētia nescit ha-
 bere modū. Nā dū se vitiosus aīus i explēda for-
 nicatōe carne luxuriāte laxauerit: nichilominus
 ad alia nephanda scelera suadētibz demoībz trā-
 sit. dūq̄ imoderate metas pudoris excesserit: cri-
 mē crimībus adiicit: paulatīq̄ ad deteriora pce-
 dit. Nō ita suavis est amantiū imo amentiū incer-
 ta carnis libido: sicut expta. nec ita delectat for-
 nicatio dū primū pmittitur: nā repetita maiorem
 delectationē iegerit. Jāvero si i vsū veneris tāto p-

Nō p gsdatio
 ne tua qui
 tētaris libi-
 dine. ⁊ esto
 fort i pho.

Atq̄ mūda cor
 tuū cito.

Atq̄ q̄ as
 suetus for-
 nicationi

Liber

ditis dulcior sit: ut supare difficile sit. Un̄ et sepe
 ex consuetudine delinquendi quasi captiui ad peccadū cū
 quadā violētia trahimur: sēsusq; n̄os p̄ rectā vo-
 lūtatē i nobis rebellare sentim⁹. Si plus oblec-
 tat mētē delectatio fornicatois q̄ amor castitatis
 adhuc i hoīe pctm̄ regnat. Certe si āpli⁹ delectat
 pulcritudo itime castitatis: iā nō regnat pctm̄: s;
 regnat iustitia. Nā nō solū de cōmissa fornicatiōe
 pctm̄ regnat i hoīe: s; si adhuc delectat atq; aim
 teneat: pculdubio regnat. Fornicatio carnis ad
 alteriū ē. fornicatio aīe seruit⁹ idolorū ē. Est aut
 et spiritalis fornicatio: scōz q; dñs ait Qui viderit
 mulierē ad concupiscēdā eā: iā mechatus ē eā i cor-
 de suo. Oīs imunda pollutio fornicatio dī: quīs
 quisq; diuersa turpitudinis voluptate pstituat. Ex
 delectatiōe ei fornicādi varia gignūt flagitia: qbz
 regnū dei claudit⁹ et hō a deo sepat. Inter cetera
 septē vitia fornicatio maximi est sceieris. q; p car-
 nis imūditā tēplū dei violat. et tollēs mēbrū xpī
 facit mēbrū meretricis. Maxime p carnis luxuri-
 am hūanū genus subdit diabolo q; p cetera vitia
 Cū enī ille varijs tētauctis illectos hoīes conet
 puertere: magis tñ mechādi desiderū suggerit.
 q; utrūq; sexū i hō vitio āpli⁹ egrotare itēdit. De
 moēs sciētes pulcritudiēz eē aīe castitatē: et p hāc
 hoīez anglicis meritis e qbz illi lapsi sūt coeqri:
 liuore pcussi iuidie iūciūt p scs⁹ corpis op⁹ deside-
 riūq; libidīs: quatenus a celestibus deorsū dele-

*Att bene
 si regit adh
 pctm̄ ite.*

*q; fornicatio
 int septem
 vicia est ma
 ximi sceieris
 et et subdit
 hūanū genus
 p luxuriā
 p q; per
 cetera vitia*

*Jonny dia
 Diabolus.*

etiam aīaz p̄trahant: secūq; quos vicerit gl̄antes
ad tartara ducant. Qñ ī pulsu demonū mēs ad de-
lectatōez fornicatōis īpellit: diuī iuditij metus ⁊
et̄ni tormēta iuditij aī oculos p̄ponant q; nimiz
oīs p̄ea grauioris supplitij formidie supat. Sicut
enī clau⁹ clauū expellit: ita sepe recordatio ardo-
ris gehēne ardorē excludit luxurie. Quidā ī iuue-
tute luxuriose viuētes: ī senectute cōtinētes fieri
delectant. ⁊ tūc eligūt seruire castitati qñ eos li-
bido suos hēre p̄tēnit. Neq; ī senectute p̄tinētes
vocandi sūt q; ī iuuetute luxuriose vixerūt. Tales
nō habēt p̄miū: q; laboris nō habuerūt certamē.
Eos ei expectat gl̄ia ī q̄bz fuerit laboriosa certa-
mina.

¶ De continentia Cpm. 40

a Deo datur continentia: sed petite inquit
⁊ accipietis. Tunc autem tribuitur qñ de-
us gemitu interno pulsatur. P̄relatam esse virgi-
nitatem nuptijs Illud enim bonum: hoc optimū
Coniugium concessum est: virginitas admonita
tm̄ non iussa. Sed ideo tm̄ admonita. q; nimis ex
celso. Seminū est bonum virginitatis. quia et ī
hoc mundo sollicitudinem seculi admittit: ⁊ ī fu-
turo eternum castitatis p̄miū percipit. Virgi-
nes feliciores sūt ī vita et̄na Esaia testante. Hoc
dicit dominus eunuchis. Dabo eis ī domo mea
⁊ ī muris meis locum: et nomen melius a filiis
⁊ filiabus. nomen sēp̄iternum dabo eis quod nō
peribit. Nec dubium q; qui casti perseuerant et

q; cogitādū
cū tēnūz
libidine

no
gen boni vgi

vgies felici-
ores sunt.

Liber

virgines: angelis dei efficiuntur equales. Amanda est

nō de pulc¹ tudie (2 exal¹ lenaijs castitatis . pulcritudo castitatis cuius degustata delectatio dulcior iueit q̄ carnis. Castitas enī fruct⁹ suauitatis ē: 7 pulcritudo iuiolata scōz. Castitas securitas mētis: salus corporis. Un̄ 7 aliq̄s gētiliū gymnicos legim⁹ ppetuā ueneris abstinētiā exercuisse ne uirtutem libidie frāgerēt. Luxuriosa nāq̄ uita carnē cito debilitat: fractamq̄ celeriter ducit ad senectutē. Qē pctm̄ p pniā recipit vulneris sanitatē uirgitas autē si labit: nullaten⁹ repa⁹. Nā q̄ uis peitēdo uenie fructū p̄cipiat: i corruptionē tñ nullaten⁹ recipit pristinā. Virgo carne nō mēte: nullū p̄miū hz i reproissioe. Un̄ 7 isipietibz uirginibz saluator i iudicio ueniēs dicit. Amen dico uobis nescio uos. Ubi enī iudicās mētē corruptā in uenerit: carnis pculdubio i corruptionē dānabit. Nihil pdest i corruptio carnis: ubi nō ē itegritas mētis. nichilq̄ ualet mūdū eē corpore eū q̄ pollutus ē mēte. Multi sūt reproboz q̄ carnalis corruptele cōtagiū nesciūt. q̄ sicut ifecūdi sūt corpore: ita steriles manēt 7 mēte opis bōi fecūditate. Qui recte de uirgitate gauderēt si alijs prauis opib⁹ nō iseruīrēt. Qui p̄tinētiā p̄fite⁹ 7 ab alijs terrenis desiderijs nō subtrahit q̄uis hūc luxuriacarnis nō polluat. diuersa tñ mūdane p̄uersatōis opatio maculat. Virgines de suis meritis gloriātes hypocritis p̄parāt: qui glāz boni opis foris appetunt quam intra cōscientiam humiles habere de

nō

*Virgo carne
nō mēte n̄
hēbit Virg^{it}
p̄miūz.*

buerūt. Tales igit̃ ad p̃missa celestia nō pueniūt.
 q̃z ip̃i sibi virginitatis p̃miū p elatois vitiū auferūt.
 Hoc ē enī i euāgl̃io nō hēre virgīes i vasis oleū.
 id ē nō seruare itra p̃sciaz boni opis testioniū: s̃z i
 facie gl̃ari ap̃d hoīes nō i corde ap̃d deū. Ruina
 adulterij excipit̃ de p̃teptu matrimoniij. Melius q̃
 ē vxorē ducere: q̃ p libidinis ardorē p̃ire. Quidā
 cōiugale dec̃ nō p̃signēdis filiis delectāt: s̃z hoc
 p̃ turbulēta carnis z libidinosa p̃suetudinē appe-
 tūt: sicq̃ bono male vtūt̃. Vitiā p se mala sūt. Cō-
 iugia vero z p̃tates p se q̃dē bōa sūt: p ea vō q̃ cir-
 ca ea sūt mala existūt. Cōiugia enī p id mala sunt
 p q̃d dicit apl̃s. Qui aut̃ cū vxore ē: cogitat q̃ mū-
 di sūt. Et p̃pter fornicatoēz vnusq̃sq̃ suā vxorē
 hēat. Sic z p̃tates p elationē: p opp̃sionē: p iusti-
 tie q̃q̃ p̃uaricatoēz male existūt. Nocēt ei nuptie
 nocēt z p̃tates: s̃z p id q̃d eis iuxta poit̃ n̄ p se. exē-
 plo itineri recti iuxta q̃d sp̃ie nascūt̃ q̃ surgētes e-
 latere nocent eis qui recto itinere gradiuntur
 ¶ De cupiditate. Cpm. 41.

oleū

iugū

iugia. et
p̃tates

n On posse quempiam spiritalia bella susci-
 pere nisi prius carnis edomauerit cupidi-
 tates. Non potest ad contemplandum deū mens
 esse libera: que desiderijs huius mundi et cupidi-
 tatibus inhiat. Neq̃ enim alta cōspicere poterit
 oculus: quē puluis claudit. Omni peccato peior
 est auaritia z amor pecuniarū. Unde et per salo-
 monē dicitur. Nichil est scelestius q̃ amare pecu-

Nō xpiane

z auaricia

Liber

nſā. hic enī aīaz ſuā venalē facit: qm̄ ī vīta ſua ple
 cit ītīma ſua. Cupīditas oīm criminū materia eſt.
 Un̄ ⁊ apl̄s ait. Radix oīm maloz cupīditas eſt.
 quā qdā appetētes errauerūt a fīde. Si g̃ ſuccidi
 tur radix criminū non pullulant cetere ſoboles
 pctōz. Multi cā cupīditatis terrene etiā ip̄az fī
 dē abnegauerūt. Cupīditas enī xp̄z vēdidit. Nā ⁊
 plerīq; tm̄ ī rebz alienis ē deſideriū: vt etiā ho
 micidiū ppetrare nō vereā. ſicut achab q̄ appe
 titū cupīditas ſue ſāguīs expleuit effuſioē. Sepe
 inīq; mala q̄ ꝓcupiſcūt aſſequūt: quaten⁹ de affec
 tu mali deſiderij fortī⁹ puniāt. Electos aut̄ ſuos
 deus nō dīmittit īze ī deſideriorū maloz ꝓfectio
 nē: ſz ī dolorē mētez ꝓuertit eoz ꝓ eo q̄ ī ſeculo
 nequiter appetūt: vt hac expientia reſipiſcant ⁊
 cōuertantur ad deū a quo mēte reſeſſerūt. Deum
 ergo ſibi ꝓpitiū nouerūt aduerſarij: qui qd̄ tꝓali
 ter cōcupiſcit: nō ꝓmittit̄ adīplē. Secreto aut̄ dei
 iuditio fieri crediē vt durius ꝓeant hī quoz cupi
 ditatē effectus ſtatī ſeq̄tur actionis. Nūq; ſatiari
 nouit cupīditas. Sēp enī auarus eget. quantoq;
 magis acquirit: tanto amplius querit. Nec ſolum
 deſiderio augendi excruciat: ſed etiam amittē
 di metu afficitur. Inopes naſcīmur ī hac vīta. in
 opes reſeſſuri de hac vīta. Si bona mundi huius
 peritura credimus: cur pitura tanto amore cupi
 mus? Pleriq; potētes tāta cupīditatis rabie īflā
 mantur: vt de cōfinijs ſuis paupes excludāt nec

Cupīditas
 materia oīm
 criminū. ⁊
 enīficat.

nō ſit.

nunq; ſaciāt
 cupīditas

nō hō ne
 ſias auar⁹.

habitare pmittant. Quibus recte p pphetam dñ
 Ule q̄ pūgītis domū ad domū: z agrū ad agrū co
 pulatis vsq; ad tminū loci. Nūq̄d solivos habita
 bitis ī medio terre? Tales q̄ppe hoīes īfernū. i.
 diabolu rapere ad pditionē Idē pphā cōsequēter
 annūciat: dicēs Propt̄ea dilatauit īfernus aīam
 suā: z apuit os suū absq; vllō terminō. z descēdēt
 fortes ei⁹ z sublimes gloriosiq; ei⁹ ad eū. Nec mi
 rū q̄ moriētes īferni ignibus deputēt: q̄ viuētes
 flāmā cupiditatis sue minime extirperūt. Qui de
 siderio cupiditatis exestuāt: flatu diabolice īspi
 ratōis vrūt. Accēdit enī mētē eue supbia: vt de li
 gno vetito māducaret Accēdit cayn mētē iuidia
 vt fratrē occideret. Accēdit salomonē luxurie fa
 cibus: vt p amorē libidīs idola adoraret. Accen
 dit achab cupiditate vt homicidiū auaritiē anne
 cteret. His ergo inspirationibus diabolus corda
 hoīm occultis deprauat cupiditatibus.

Nō q̄ diues p
 potens es hic
 ne descēdas ī
 infernū.

¶ De gula.

Cpm. 42.

p Rīa p̄cupiscētie suggestio paīs ē. cui si minī
 me cedit: diuersa edacitatē desideria p̄p̄mū
 tur. Un̄ z daniel. Panē īq̄t desiderij nō comedi.
 h̄ ē ei⁹ p̄cupiscētiā nō īpleui. P̄ria ē luxurie mate
 ries: satitas paīs. Un̄ z pphā sodomā de saciera
 te paīs accusat: dicēs. Hec fuit īq̄tas sodomoz:
 supbia satitas paīs: et abūdātia aq̄. Panē q̄ppe
 sodomite imoderate sumētes ī turpitudīes deflu
 xere flagitioz. atq; īde mernerūt coitāte supbia

nō

Liber

celestibz aduri icēdijs: ex q̄ modū nō reuenerūt e-
 dacitatis. Utile ē cauere gulā: ciboz q̄ cupiscēti
 ā. Quid enī tā noxiū q̄ vt aīus seruiat vētri z esce
 q̄ sūt destruēda: testāte ap̄lo ac dicēte. De⁹ aūt et
 hūc z hāc destruet. Proxīa ē vētri libido: sicut lo
 co sic vitio. Ubi eī vētris cura: ibi z eoz q̄ circavē
 trē sūt. priā. In ordie nāq̄ mēbroz geitalia vētri
 iūgūt. Dūq̄ vnū ex his imoderate reficit: aliō ad
 luxuriā excitat. Nō ad luxuriā vel ad sacietatē sz
 tūmō vt corp⁹ sustēte ē pulis ē vtēdū. Nā z philo
 sophi dixerūt. cibādus ē vēter vt contineat aīaz: nō
 vt corrūpat. Qui nimīū cibis vtūt quāto magis
 vētrē pascūt: tāto āplius sēsū mētis obtūdūt. Nā
 greci dixerūt: ex crasso vētre subtilē sēsū gigni nō
 posse. Nā gule saturitas nimia aciē mētis obtun
 dit: īgeniūq̄ hebescere facit. Libidinis ignes ci
 boz fomite icrescūt. Corp⁹ aūt qd̄ abstinētia frā
 git: tētatio nō exurit. Un̄ z tres pueros abstinē
 tes flāma bābylonij icēdiij z si tetigit nō cōbussit
 qz nimirū z si desidiorz carnaliū ignis abstinētiū
 mētes īflāmat: vsq̄ ad cōsēsū tñ cōcupiscētie vel o
 pis nō exurit. Cui abūdātia ē epularū: ardētis di
 uitis itēdat suppliciū. cui⁹ tāta ī īferno iter ignes
 erat īopia: quāta hic epularū fuerat copia. In b
 epim seculo esurire et sitire noluit. p̄pterea illic
 inter flammās sitiēs stillā aq̄ quesiuīt nec meruit
 Cōsiderandū q̄ vehemēter arguantur p̄messatio
 et sūptuosa conuiuiā. Nam per prophetā commi

nō q̄ oz vi
 tare gulaz

luxuria
 ex gula

ebetudo
 mēt

abstinētia

enī d̄ diu
 re epulone

qui bibitis vinū vt bibere oīno nō liceat: s; adiecit
in dulcedie: qđ ad voluptuosā ptiet z pdigā effu
sionē. Nā quātū satis ē necessitati edocet. Timo
theū bibere apłs: dicēs. Vīno modico vtetē. Nō
solū ex vino inebriant hoīes: s; etiam ex ceteris
potandi gnibz q̄ vario mō pficiūtur. Vñ z nazas
reis qui se sc̄tificabant dño pceptū ē vinū z sicerā
nō bibere. Ultraq; enī statū mētis euertūt z ebri
os faciūt. Luxuriā quoq; carnis vtraq; equaliter
gignūt. Quidam p̄tinētes sicut panē cū pondere
edūt: ita z aquā cū mēsurā sumūt: asserētes ad ca
stimoniam carnis etiam aq̄ abstinentiā puenire
¶ De abstinentia.

Vinū z sicerā
nō bibere.

aq̄ absti
nencia.

Cpm. 44

h Oc ē pfectū z rōabile ieiuniū: qñ nř hō ex
terior ieiunat z interior orat. Facili⁹ p ieiuni
um orō penetrat celū. Tūc enī hō spiritalis effec
tus anglis pūgit deoq; liberi⁹ copulat. Per ieiū
niū etiā occulta misteriorū celestīū reuelant. diuī
q; sacramēti archana pandūt. Sic nāq; daniel an
glo reuelante misteriorū sacramēta cognoscē me
ruit. Hec ei vř z anglorū manifestatoēs: z eorū an
nūciatoēs oñdit. Ieiunia fortia tela sūt adūs⁹ tēta
mēta deōniorū. Cito ei p abstinentiā deuicunt. Vñ
etiā dñs z saluator nř eorū icurs⁹ ieiunijs z orōibz
pmonet supare: dicēs Hoc genus nō eiicit: nisi p
orōez z ieiuniū. Immodi ei sps ibi sese magis ūci nō
ūt: vbi pl⁹ viderit escā z potū. Scti quādiu i hui⁹
sc̄li vita habitant: desiderio superni rois corpus
D. ij

De bonis
ieiunij.

Liber

*Att expositio
tionez. h9
Xs9.*

*Simulate
p hypocrisis*

*fiat i abscō
dito iē*

*Acceptabltz
fit. 12.*

*q̄ exēntes
carnes vlt
alios cibos*

suū aridū portāt. Un̄ z ps. Sītiuit (īquit) itē aīa
mea: q̄ mltipliciē z caro mea Caro ei tūc deū sītīt
qñ p ieiuniū abstinēt z arescit. Abstinētia z viui-
cat z occidit. viuiūcat aīaz. corp⁹ necat. Sepe ab-
stinētia simulate agit: ieiuniaqz p hypocrisi exer-
cēt. Quidā enī mira iedia corp⁹ suū laniāt eximi-
nātes: sicut ait euāglīstas: facies suas: vt appeāt hoī-
bz ieiunātes. Ore nāqz palleſcunt: corpe atterūt.
cordis alta suspiria ducūt. An̄ mortē q̄qz mortife-
ris se supplicijs tradūt: tm̄qz mīſi labori exerciti-
ū nō p dei aōre ſz p ſola huāe laudis amiratōe ſe-
ctāt. Quidā incredibiliē abstinēt: vt hoībz curiosis
ſcti appeāt. ſz h̄ bonū abstinētie: talibz nō ē vt⁹ re-
putāda: ſz vitiiū. qz bono male vtūt. Ieiuniū z ele-
mosyna i abscōdito eē amāt: vt ſol⁹ de⁹ q̄ īspicit
oīa meritū opū bōz repēdat. Nā q̄ ea ſub pplari
maīfestatōe faciūt: neq̄qz a deo iustificāt. qz iuxta
pmoēz euāglīcū: mercedē suā ab hoībz recipiūt.
Ieiunia cū boīs opibz deo acceptabilia ſūt. Qui
aut a cibis abstinēt z praue agūt demoēs imitāt:
q̄bz eſca nō ē z neq̄cia ſēp ē. Ille ei bñ abstinet a ci-
bis: q̄ z a malis actib⁹ z a mūdi ieiunat ābitōibus.
Qui execratoīs studio nō abstinētie voto ab eſcā
carniū se suspēdūt. hi poti⁹ execrādi ſūt: qz dei cre-
atū vltibz huāis pceſſā reijciūt. Nil ei fidelibz īqna-
tū nichilqz eē iudicat īmūdū: paulo attestāte. Oīa
mūda mūdis. coiūnat⁹ aut z īfidelibz nichil ē mū-
dū. ſz polluta ſūt eoz z mēs z pſcia. Spnī ieiun-

niū qđ i vespū delicioſa repletōe ciborū reficitur. Neq; ei reputāda ē abſtinētia vbi fuerit vētris ſati-
 turitas ſubſecuta. Spnū ieiuniū qđ i vespū deli-
 cijs p̄p̄ſat. dicēte eſaia pphā. Ecce i die ieiunij
 vſi iueiūt voluptas vſa. Voluptas ei delicie itelli-
 gūt. Sicut ei repetitio debiti z lites z p̄tētio z p̄
 cuſſio: ita z delitie iprobāt a pphā i ieiunio. Tota
 enī die epulas i cogitatōe rumiat: qđ ad explēdā
 gulā vesp̄e ſibi delicias p̄parat. Nō ē corpi adhi-
 bēda imoderata abſtinētia: ne dū āpli⁹ grauatur
 caro pōdere in edie malū agat. poſtea. nec bñfacē
 icīpiat. z qđ addicūt vt vſu mali careat: ſit z bōi offi-
 ciū dū pl⁹ p̄miſ p̄dat. Sollicita igit̄ diſcretōe car-
 nis ē moderāda maties. ſ. ne at itegre extigat: at
 imoderate laxet. Infirmirate carnis nimia p̄ualē-
 te ad p̄fectōē p̄tigē nō pōt. Nā q̄uis ſctitatis aō-
 zē q̄ſq; hēat: exēq; tñ n̄ valet op̄is meritū cui itētōe
 cordis defuīre conat̄. Corpis debilitas nimia etiā
 vires aīe frāgit: mētis q̄q; īgeniū facit marceſcere.
 nec valet q̄c̄q; boni p̄ibecillitatē p̄ficere. ne dū qđ
 nimis. Nā q̄c̄q; cū mō z tēpamēto ſit ſalutare eſt.
 q̄c̄q; aut nimis z vltra modū ē p̄niciōſū ſit: ſtudiū
 q̄ ſuū i p̄trariū vertit. In oī ḡ ope modū z tēpa-
 mētū oz hēre. nā oē qđ excedit piculoſū ē. Sicut
 aqua q̄ ſi nimios ymbres p̄beat nō ſolū nullū vſū
 adhibet. ſz etiā piculū exhibet.

¶ finit liber ſecūduſ de ſūmo bono
 ſancti Iſidori hiſpalenſis epiſcopi

delicioſos

imoderata
abſtinētia
vitanda ē.

diſcretio
in q̄ntitate
z pot̄.

nō

Liber

¶ Incipit liber eiusdem tertius

¶ De flagellis dei.

Cpm. I.

Divine sapientie subtilitas sicut iteri⁹ ut
testis scrutat^r cōscias: ita extius ut iudex
irrogat pēas. ut verū sit testimoniū pphē
qz ipe est testis z iudex. Misere dñe misero Iſi
doro idigna agēti z digna patiēti. assidue peccati
et tua flagella quotidie sustinēti. Ordinata ē mise
ratio dei q̄ pzi⁹ hic hoīez p flagella a pctis emen
dat. z postea ab etno supplitio liberat. Electus ei
dei doloribz vite hui⁹ atterit^r: ut pfectio vite fute
lucre^r. Neq̄q̄ de⁹ deli q̄nti p̄cit: qm̄ pctōre aut fla
gello t̄pali ad purgatōez ferit: at iuditio etno pu
niendū reliq̄t: aut ipe i se hō penitendo punit qd
male admisit. Ac p̄ide ē q̄ de⁹ deli q̄nti nō parcit
Iuste t̄palia flagella ad etna p̄ficiūt gaudia. Ide
oq̄ z iust⁹ i penis gaudere dz z ipius i p̄sperita
tibz timere. Neq̄ iusto neq̄ reprobo de⁹ miam z
iustitiā subtrahit. Nā z bonos hic p afflictōez iu
dicat. z illic remūerat p miseratōem. z malos hic
remūerat p t̄palez clemētiaz: z illic punit p etnaz
iustitiaz. In hac enī vita de⁹ p̄cit ipijs z tñ nō p̄cit
electis. In illa vō vita p̄cit electis: nō tñ p̄cit ipijs
Periculosa ē securitas i hac vita maloz: z bono
rū dolor trāq̄llus. nā iiquus post mortez ducitur
cruciādus: iustus vō dormit post laborē secur⁹. n̄
tñ de corporalibz passiōibz. sz etiaz de spūalibus
oportet itelligi. ut quāto q̄q̄ at i corpe at i men

te flagella sustinet: tãto se i fine remunerari speret.

Sepe occulto dei iudicio extra flagelli correptiones sũt reprobi i hũdo. dũq; multa dãnabilia pmississe videant: despecti tñ a deo nullo emendatõis verberare feriũt. Pl⁹ corripit flagello q̃ a deo diligit si peccauerit: dicete pphã. Tñmõ vos cognoui ex oĩbz natõibz terre. idcirco visitabo sũ vos oēs iniquitates ṽras. Quẽ enĩ diligit dñs corripit. flagellat aut oēs filiũ quẽ recidit. Valde necessariũ est iustũ i hac vita z vitijs tetari et vberari flagello. vt dũ vitijs pulsatur de ṽtutibus nō supbiat. dũ vero at ai at carnis dolore atterit: a mũdi amore retrahatur. Tetari aut oz iustũ: s; tetatõe plage: nō tetatõe luxurie. Dur⁹ circa electos suos i hac vita deus agit: vt dũ fortioribz flagelli stimulis feriunt: nulla oblectamẽta pñtis vite delectet: s; celestẽ pñiaz vbi certa req̃es expectatur idest in ceter desideret. Electos vite istius aduersitate probari. vt scõz petrũ iudiciũ a domo dei incipiat. dũ in hac vita electos suos deus iudicij flagello castigat.

¶ De gemina percussione dei. Cpm. 2.

¶ Gemina pcussio est diuina. Una in bonã ptẽ qua pcutimur in carne vt emẽdemur. Altera qua vulneramur in conscientia ex charitate vt deum ardentius diligamus. Gemino more deus respicit. vel ad veniam: vel ad vindictam. Ad veniam sicut petrum. ad vindictam sicut dum facta sodomorum se descensurum et visurum testatur.

videt deũ dũ

Liber

hptz p cu
rit te9

Trimoda rōe deus quos voluerit pcutit. id ē ad
dānatōez reproboſ. ad purgatiōēz q̄s errare videt
electos. ad ppagādā meritorū glāz iuſtoſ. Prio
nāq̄ mō egypt⁹ ceſa ē ad dānatōēz Scdo mō pau
plazar⁹ ad purgatiōēz. Tertio mō pcuſſuſ ē Job
ad pbatiōēz / flagellaſ hō plerūq̄ a deo añ pctm̄
ne malus ſit. vt paul⁹ q̄ ſathane āglo iſtigāte car
niſ tolerabat ſtimuloſ flagellaſ etiā ⁊ poſt pctm̄
vt corrigat. ſicut ille i aplo q̄ tradit⁹ ē ſathane in
iñtū carniſ. vt ſpūſ ſalu⁹ eſſet. Nō tñ iuſte mur
murat etiā q̄ neſcit cur vapulat: nā de⁹ iō plerūq̄
iuſtū flagellaſ: ne de iuſtitia ſupbiēſ cadat In hac
vita de⁹ tanto magis ſtudet vt pcat: quāto magis
expectādo flagellaſ. Sz alioſ feriēdo corrigit a
lioſ vō feriēdo iſficiſ. feriēdo nāq̄ corrigit. de q̄
bz dicit. Ego quos amo arguo ⁊ caſtigo Alioſ fe
riēdo pimit q̄s icorrigibiliter deliñteſ aſpiciſ.
quoſq̄ non iā ſub diſciplīa vt filioſ pr: ſz diſtricta
dānatōe vt hoſteſ ⁊ adūſarioſ pcutit. de q̄bz dicit
flagello iūmici pcuſſi te caſtigatiōe crudeli Et ite
rū. qd clāſ ad me ſr p̄tōe tua. iſanabilis eſt dolor
tu⁹. Un⁹ vnūſq̄ſq̄ feſtiet ⁊ timeat ne ſi ſeriaſ vita
lei⁹ cū culpa. flagellū nāq̄ tūc delet culpā cū mu
tauerit vitā. nā cui⁹ mores n̄ mutat: actōeſ n̄ expi
at Qui dīa pcuſſio at purgatiō vite pñt⁹ ē: at iūciū
pene ſeqñt⁹ nā q̄buſd̄ flagella ab hac vita iſcoāt. ⁊
i eñna pcuſſiōe pdurāt Un⁹ p moſē dñſ dicit. Igniſ
exarſit i ira mea: ⁊ ardebit vſq̄ ad iſeroſ deoſ ſū

no i mur
muraduz
q̄ dei flagel
la. ante
4. j.

a q̄b̄ d̄o dici solet. n̄ indicat de⁹ bis i idip̄z: q̄ tñ n̄ at
 tēdūt illd̄ qd̄ alias sc̄ptū ē. Jes⁹ ppl̄z de tra egypti
 liberās: sc̄do eos q̄ nō crediderūt pdidit. Quāuis
 enī si vna culpa bis nō pcutit vna tñ pcussio itelli
 git: q̄ hic cepta illic pficit ut i his q̄ oīno nō corri
 gūt pcedētū pcussio flagelloz: seq̄ntiū sit initiū
 tormētoz. hīnc ē qd̄ i psalmo scribitur. Opiātur
 sicut diploide pfusiōe sua. Diplois enī duplex ve
 stimētū est: quo figuraliter iduūt q̄ z t̄pali pena z
 etna dānātur. Un̄ et hieremias ait. Cōtritio sup
 cōtritiōē. i. gemina dānatio z hic z i futuro sc̄o.
 Et idē alibi. Duplici p̄tritōe p̄tere eos. i. gemina
 pena. p̄nti. s. z fut̄a. Quibusdā seczeto dei iuditio
 hic male ē: illic bñ. s. ut dū hic castigati corrigūtur
 ab etna dānatōe liberētur. Quibusdā vero hic bñ
 est illic male. sicut diuiti illi accidit: q̄ hic potētie
 claritate p̄spicius: post mortē gehēne icēdijs tra
 dit cruciādus. Porro quibusdā z hic male z illic
 male est: qz corrigi nolētes z flagellari i hac vita
 incipiūt: z i etna pcussioe dānant. In tāto quosdā
 imergi despatois pfūdo: ut nec p flagella valeāt
 emēdari. De q̄bus recte p pphāz dñs dicit: fru
 stra percussi filios v̄ros. disciplinā nō receperūt.
 Plerūqz iustus plāgit. qz nescit utrū p oibz suis
 pctis p̄sentia patiatur flagella. an pro vno tm̄.
 et nescit q̄ sit culpa illa pro qua meruit eiusmodi
 pari supplīia. z p ip̄o ābiguo maxime i merore
 versatur. Quāuis flagella p̄ntia iustū a peccatis

nō iudicat
 bis in idip̄z
 quo int̄t.

operantur
 diploide. c. s.

meror iusti

Liber

absoluūt: adhuc tñ sub metu vīdicte turbat ne in
stantes ei plage nō sufficiant ad purgāda delicta
Proinde g̃ dū pñtia patit̃ z fūta ptimeſcit: quodā
mō (ſicut ait pphā) p ſuis pctis duplitia recipit

¶ De infirmitate carnis. Cpm 3.

eſſe nōnullos eiūſdē q̃litar̃ hoīes q̃ neſciāt
corrīgī: niſi alios viderit flagellari ſicq̃ p̃ficiūt z
patōe maloz: dū ſibi id accidē timēt ī q̃ de p̃ire a
lios vidēt. Quosdā de⁹ vidēs nolle p̃p̃voto cor
rigi adūſitatū tāgit ſtimulis. Quosdā etiā p̃ſciēs
multū peccare poſſe: ī ſalutē flagellat eos corpis
īfirmitate ne peccēt. vt eis vtili⁹ ſit frāgi lāguoriz
bz ad ſalutē aīe q̃ manere īcolumes ad vānatōez

Visitatio dei ¶ Viſitatio dei nec ſp̃ ī bonū accipit̃: nec ſēp ī malū
In bonū enī accipit̃: ſicut ē illō. Viſita nos ī ſalu
tari tuo. In malū vō iuſta illud. In t̃p̃e viſitatōis
ſue p̃ibūt. Tribz ex cauſis infirmitates accidunt
corp̃i. i. ex pctō. ex tētatōe. z ex itēpantie paſſiōe.
*Ab ex caus
accidit in
firmitates
corporis* Sz huic tñ nouiſſime hūana pōt medicīa ſucur
rere. illis vero ſola pietas mīe. Qui valentiores
ſūt z ſanivtile ē illis īfirmari z nō peccare: ne per
vigore ſaitatis illicitis ſordidētur cupiditatū z lu
xurie deſiderijs. Duricia q̃ mentē p̃mit nec ſētīt
nō bene vtiliter mutat̃ ī carne vt ſētiaſ atq̃ itellecta emē
deſ. nā citi⁹ vulnēra carnis ſentiūt q̃ aīe. iōq̃ per
carnis flagella errātes citi⁹ corrigūt. Hoc q̃ppe
iudicāt ī pauli oclis ſquame īfidelitat̃: q̃ dū muta
te ſūt p̃icrepatōez ī oclis carnis p̃feſti reſoluta ē

duricia mentis. Est pernicioſa ſanitas q̄ ad iobedi-
entiā hoīez pducit. Est ⁊ ſalubris infirmitas q̄ per
diuīaz correptōez mentē a duritia frangit. lāgoz
aīe. i. pctōz infirmitas pernicioſa eſt. De qua etiam
ap̄ls ait. Quis infirmatur ⁊ ego nō infirmor? Quis
ſcandalizatur ⁊ ego nō vroz? Nam infirmitatē car-
nis vtilem eſſe idem ap̄ls approbat dicens. Quā-
do infirmor tunc fortior ſum.

¶ De tolerantia diuine correptionis. Cpm. 4
m Urmurare i flagellis dei pctōz hō nō dz. qz
maxie p̄ h̄ qd̄ corripit emendat. Unuſq̄sq̄
aut tūc leui⁹ portat qd̄ patit̄ ſi ſua diſcuſſerit ma-
la p̄ qbz illi iſerit retributio iuſta. Diſcat nō mur-
murare q̄ mala patit̄: etiā ſi ignorat cur mala pa-
tiaſ ⁊ p̄ h̄ iuſte ſepari arbitret̄ p̄ qd̄ ab illo iudicat̄
cui⁹ nūq̄ iuſta iudicia ſūt. Qui flagella ſuſtinet
et cōtra deū murmurat: iuſtitia iudicant̄ accuſat
Qui vero ſe cognoſcit a iuſto iudice pati qd̄ ſuſti-
net: etiā ſi p̄ quo patit̄ ignoret: p̄ h̄ iā iuſtificaſ: p̄
qd̄ ⁊ ſeipſū accuſat ⁊ dei iuſtitia laudat. Dū ex re-
bz p̄ſperis vtilia iuſtus exēpla p̄ſtat hoībz: neces-
ſe eſt eū iterū et aduerſitatibz tangi: q̄tinus eius
patiētia cōprobetur: vt denuo fortitudinis docu-
menta ex eo ſumant hi q̄ p̄ſperitatis eius tempe-
rantia agno uerunt Qui paſſionibus aīe iſidīan-
te aduerſario cruciaſ: nō idcirco ſe credat aliena-
ri a xp̄o qz talia patit̄: ſz magis p̄ hoc deo cōmēda-
bilem ſe eſſe exiſtiet ſi dū hec patitur laudet deū

Liber

poti⁹ nō accuset Ad magnā vtilitatē diuīo iudici
o mēs iusti diuersis passionū tētatiōibz agitat⁹ p q̄
bz si deo grās egerit sueq; culpe q̄ talia dign⁹ sit
deputauerit: h̄ qd̄ ex passiōe tolerat: ei p virtutibz
reputabit⁹: q; z diuinā agnoscit iustitiā: z suā cul
pā itelligit. ¶ De tētatiōibus diaboli Cp. 5:
m Ultis calamitatū tētatiōibz mēs iusti i hac
vita pulsāt. Un̄ z optat ab h̄ sc̄o funditus
euelli quo z erūnis careat: z fixā illic securitatē i
ueiat. Int eas pēas q̄s iust⁹ i corpe patit⁹: atq; eas
quas mēte p fraudē diaboli tolerat: multū itere est
Nā graui⁹ fert quas it̄i⁹ luget: q̄ eas quas extius
sustiet. Has enī z loco euitat z t̄pe: illas vero nec
loco nec t̄pe pōt euitare. Nā āplius tētat electos
diabol⁹: q̄ dei volūtas pmittit. Tētado aut̄ sc̄o
rū pfectibz seruit: z si nolēs vtilitati tñ sc̄oꝝ fuit
diabol⁹: qñ eos tētatiōibus suis nō decipit s; poti
us erudit. Nā tētatiōes quas ille ad huānū iteritū
mouet: iterdū xps ad exercitiū virtutum salubri
vtilitati ouertit. Insidie diaboli atq; astutie q̄uis
huc atq; illuc q̄rentes quē deuozēt diffūdātur: a
nō potestate tñ diuina nō egrediuntur: ne tantū no
ceant quantū malitiose contēdunt. Nā quomodo
sc̄oꝝ virtus tāta tolerare potuisset: si superna
dispēsatio pio moderamine nequitia demonū nō
refrenaret. Et licet diabolus tētationē iustis sēp
inferre cupiat: tñ si a deo ptatē nō accepit nulla
tenus adipisci potest qd̄ appetit. Un̄ z oīs volun

tas diaboli iusta est: et tñ pmittēte deo oīs ptās
iusta. Ex se enī tētare quoslibet iuste appetit: s3
eos q̄ tētādī sūt 7 put tētādī sūt nō nisi tētari de
iuste pmittit. Un̄ etiā i libris regū de diabolo scri
ptū ē. qz spūs dñi mal⁹ irruebat i saul, vbi iuste q̄
rit: si dñi: cur malus. si malus, cur dñi dicať. Sed
duobz v̄bis pprehēsa ē 7 dei ptās iusta: 7 diaboli
volūtas iusta. Nā spūs mal⁹ p neq̄ssimā volūta
tē: 7 idē spūs dñi p acceptā iustissimā ptatē. Dia
bol⁹ nō ē imissor: s3 icētor poti⁹ vitioz. Neqz enī
alibi pcupiscētia fomēta succēdit nisi vbi pri⁹ pra
ue cogitatiois delectatioēs aspexerit. q̄ si a nobis
spnīť: sic dubio ille pfusus abscedit: statimqz frāgū
tur iacula pcupiscētie eius. cōtēpteqz iacēt. 7 sine
luce faces illi⁹. Sollicite hostis īsidias itelligere
pariter: 7 cauere dei seruū oportet. Sic qz inocē
tia vite existere simplicē: vt tñ oporteat cū simplicita
te eē prudētē. Qui prudētiā simplicitati nō miscet:
iuxta pphāz colūba ē seducta nō habēs cor. S3
ideo colūba: qz simplex ē. ideo aut cor nō habēs qz
ignara prudētie ē. Sepe fraus sathane scōz cor
dibz apīť: qñ p speciē bōi angīm se simulās lucis:
dū nitīť electos decipe detegīť atqz ptenīť. Sic 7
v̄ba fallacis doctrine deus scōs suos facit itelli
gere: q̄tenus diabolicū errozē iterius cognoscāt
ac sollicite caueāt. Discretio scōz tāta eē d3 vt
inter bonū 7 malū pditi rōe diiudicent: ne eos di
abolus p spēm boni fallat. Nec est enī pcūctatio

prudētia
miscetur
simplicitati.

discretio scōz

Liber

iosue dicētis. Nō es: an aduersarioꝝ: Propt̃ b̃ z
 hieremie dī. Si sepaueris p̃ciosū a vili q̃si os me
 um eris. Tūc ei qñ de se iudicāt sctī qñ ab eis de
 falacia dēonū tētamēta facit itelligi Multi deci
 piūt a diabolo z ignorant se eē deceptos. Osee
 pph̃e testionio declarāte Coēderūt iqt̃ alieni ro
 bur ei⁹ z ipe ignorauit. Alieni nāq; maligni spūs
 significant q̃ vtutes mētis comedūt: s; b̃ corda ne
 gligētū nō itelligūt. Tāq; iermis diabbol⁹ viciē
 qñ de apta iūqtate hoīez deprauare conat̃ Arma
 t⁹ vō tūc icedit: dū p̃ speciē sctitatis z vtutis ea q̃
 sctā sūt destruit: qñ z q̃ decipit̃ sua detrimēta nō
 sctit s; tanq̃ sūt vtutes q̃ sūt vitia sectat̃ z diligit.
 In oculis carnaliū diabolus terribilis ē: i electoꝝ
 oculis terror ei⁹ vilis ē. Ab incredulis vt leo timeē
 a fortibz i fide vt vermis p̃tēnit̃: atq; ad momētū
 ostēsus repellit̃. Qui suggestōes diaboli nō reci
 pit: i ei⁹ iūdiās mīme transit. Nā facile in p̃seq̃nti
 ope repellit̃ si p̃ia oblectamēta illi⁹ respuāt. Di
 abol⁹ ei serpēs ē lubricus: cui⁹ si capiti. i. p̃ie sug
 gestiōi nō resistitur: totus i interna cordis dum
 nō sctitur illabitur. Tentationū diabolicaz iūtiā
 fragilia sūt: que si non caueantur: s; p̃ vsū in con
 suetudinē transeant: in nouissimis fortiter cōua
 lescent: itavt aut nunq̃ aut cū difficultate vincan
 tur. Cum in tota vita diabolus hominem p̃uari
 cari cupiat: amplius tamen i fine molitur decipe
 Dinc est quod in principio contra prothoplastū

qñ dia⁹ dī
 inermis ē
 armat⁹.

tētat dia⁹
 hoīez acri⁹
 i fine vite

Serpēti est dictū. Et tu īsidiaberis calcaneo eius
 q̄ nimirū hoīez quē diabol⁹ ī cursu p̄terite vite nō
 decepit: ī nouissis supplantare dispoit. Proinde q̄
 uis q̄s q̄ sit iustus: nūq̄ necesse ē ut sit ī hac vita se
 cur⁹: s̄z sp̄ huīlis caueat: sp̄q̄ ne ī fine corruat sol
 licit⁹ p̄timeſcat. Diabol⁹ suis fautoribus blādit.
 dei vō suis molit̄ tētamēta p̄traria: exēplo dñi q̄
 se post baptisimū pass⁹ ē a diabolo tētari. Diabol⁹
 sctōs oēs nō tenēdo possidet: s̄z tētādo p̄seq̄t. nā
 q̄ nō ī eis ītrīsec⁹ regnat p̄tra eos extrīsec⁹ pug
 nat. Et q̄ ītrīsec⁹ amisit dñiū: ext̄ius p̄mouet bel
 lū. Tūc q̄ eū quē possidet diabol⁹ acri⁹ seuit: q̄n se
 v̄tute diuīa ab eo expellēdū cognoscit. Un̄ īmūd⁹
 spūs tūc decerpſit graui⁹ puez ī quo hītabat: q̄n
 ad xpī īpiū exire ab eo coact⁹ ē. Qd̄ factū ē ad iob
 v̄ba respicit: vbi ī nouissis vehemoth caudā suam
 q̄si cedr⁹ astrigit. Pl⁹ p̄tra eos diabolus diuersis
 tētatoibz īsistit: q̄ possūt z alijs sua vtilitate p̄des
 se: ut dū illi īpediūt: nō p̄ficiāt q̄ docēdi sūt. Ma
 lign⁹ spūs b̄ qd̄ ītra nos mūdare cupim⁹: sic īter
 missiōe tētāt iterū sordidare. Scti aut̄ eoz īsidias
 p̄sago spū p̄cognoscūt z q̄cqd̄ ī semetīpis terrenū
 sctiūt īdesinēter opibz sctis atq̄ virtuosīs exhau
 riūt: ut de ītimis puri iueniant. Eodē blandimē
 to decipiūtur nūc per diabolū hoīes: quo p̄ho
 plasti ī paradiso sunt decepti. Multis enī vitio
 rū prestigijs mentes reproborū tētando deludit.
 Nūc enī p̄missis decipit, nūc rebus trāsitorijs q̄si

nō

nō

nō z sis cau
 ty q̄ īsidias
 diaboli.

Liber

necessarijs illicit, nūc etiā ip̄a īferni supplitia q̄si
 leuia ⁊ trāsitoria suggerit: q̄ten⁹ miseroꝝ corda ī
 cupiditatē lasciuiāq̄ dissoluat, secūq̄ ad tartara
 ducat. Argumēta machinationū malarūq̄ cogi
 tationū semia q̄ ī cordibz hoīz diabolus fūdit: ita
 sepe vndiq̄ captā īplicāt mētē: vt ex q̄ pte euadē
 q̄s tētauerit, sic piclo exire nō possit: veluti si iu
 res h̄ facē qd si feceris pecces, si nō feceris re⁹ p
 iurū sis. In tāto ḡ mali discrimie vt euadēdi adit⁹
 pateat: minora poti⁹ eligēda sūt: vt maiora vitē
 Diabol⁹ qñ decipe quēq̄ q̄rit: pri⁹ naturā vniūscu
 iusq̄ itēdit, ⁊ inde se applicat vñ aptū hoīem ad
 peccādū īspexerit. Ex ea pte hoīes diabol⁹ ten
 tat q̄ eos p̄crescēte hūore facile īclīari ad vitia cō
 spicit vt scōz hūoris p̄psionē adhibeat ⁊ tētatio
 nē. Lege balaā q̄ ī figura diaboli p̄tra pplz dei ex
 ea pte p̄cepit p̄nciosos p̄tēdere laq̄os: ex q̄ sēsit
 eos facilit⁹ eē lapsuros. Nā ⁊ q̄ aquā alicubi dedu
 cit: nō eā p̄ aliā p̄tē mittit nisi vbi īpetū ei⁹ itēde
 rit. Null⁹ culpā existimet quā ex p̄psioe p̄pria su
 stiet. s; quātū valet p̄tra id qd tolerat pugnet. Nā
 si p̄passioni ceditur: tentationi vel vitio nequaq̄
 resistitur. Ideo diabolus ī sacris eloquijs vehe
 moth. i. aīal dicitur, qz de celis lapsus ad terras
 cecidit. iuxta psalmistā. iumentis īsīpiētibus cō
 paratus. Ideo leuiathan. i. serpens de aquis dici
 tur: qz ī huius seculi mari volubili versat asturia
 / Auis vero propterea nominatur: qz p̄ supbiam

de duob⁹ ma
 lis m̄ est
 eligēdū

dia⁹ q̄z ed⁹
 his h̄ v
 ablis.

ad alta sustolitur. Et recte his tribus vocabulis appellatur quia pro suo merito aere quasi avis pro carcere meruit. vehemoth tertia: quasi ut animal brutum in imis delectatur. serpens eo quod in huius sancti maris insana iactetur fluctuatione. Exinde ei quod pro membris suis diabolus operatur: sortitur vocabula. ita ut quod singuli agunt incitante illo ipse noceat ex eo. Quae ei non decipit diabolus unde animal est. Hec est pro carnis luxuria: tectat unde serpens est: Hec est cupiditatis ac nocendi malitia. Quae autem nec sic decipit insidiatur. ei unde avis est Hec est superbia ruina. Undique ei dolos preparat: quosque inveniat vias per quas incautum decipiat. Aliud est intrare mentes cuiusque diabolum: aliud vero inhabitare. Nam et in cordibus sanctorum diabolus ingreditur dum mala suggestiones insinuat: sed non habitat in eis: quia in suo corpore non eos transducit. Qui vero in corpore eius sunt: ipsos inhabitat: quia ipsi sunt templum eius. Et si surripiat mentibus electorum diabolus non autem in eis requiescit sicut in cordibus reproborum. nam calore fidei mox excitatur: ut exeat ab electis. Nonnulli quos iam audio ore diaboli deuo rauerat rursus divini iudicii occulta miseratione ab eius ore eripiuntur et saluti restituntur. Nam sepe multos quos antiquus hostis luxurie voragine imersos tenuit: potentia divina per penam ab eius faucibus traxit. Quomodo bonorum incrementum per prophetam electam dicit esse diaboli escam dum alibi scriptum sit de illo: fenum sicut bos conceder: nisi quod in oculis fenum sunt qui electi cibum feni homines esse videntur. Ac per hoc qui de bonorum numero peccant: apud homines electi: apud deum fenum existunt. Eum diabolus iam deglutisse dicitur.

**Deglutire
diaboli &
mādere.**

Os diaboli

**Quare qd ali
venerunt ad
diabolo no
porat.**

**iniqui vacat
dia? iusti**

**no consolatio
nez magni
i tentationibz
iusti**

Liber

citur: quē iā pfecto scelere deuorare videtur. Eū
vero quē nō de glutinuit opis pfectōe: s; tētationū
illecebris mordet & deuoret adhuc q̄sin maxilla
mādit. Un̄ & paulus h̄z stimulos carnis q̄bz huili
ē: nō h̄z peccādi pfectioēz qua deglutiat. Os dia
boli v̄ba ei⁹ sūt. Verba vero ei⁹ īspiratōes occul
te sūt: q̄bz corda hoīz alloquēs occultis vrit cupi
ditatibz. Quidā ob incorrigibilē iūqtatē: q; spōte
nō corrigūt: īmūdis spiritibz verādi tradūt vt ar
ripiēdo eos demones corporaliter habeāt prātē
terroribz q; eoz afflicti huiliēt: peiteāt. & saluāt
Sicut & ap̄ls cor̄inthijs scribēs dicit Tradē hmōi
hoīez sathane in īntitū carnis: vt spūs salu⁹ sit in
die dñi. Utile est ei quosdā peccātes vt ī aīa saluē
tur sathane corporaliter deputari: q̄ten⁹ ex p̄nti
correctōe futū iuditiū timeant: & de ceto deliḡre
caueāt. Quidā aut prātī demonū ad emēdatōem
deputant. Quidā vero despecti ad solā p̄ditōem
tradūtur. Nūq; vacat diabolus aduersus hoīem
iustū. aut enī tribulatōes cordis illi exaggerat at
dolores corpis suscitāt. Hinc est qd ap̄ls ait. Da
tus est michi stimulus carnis mee angls sathane
q̄ me collaphiset. Sepe mentē iustivarijs vexati
onū doloribz vis dēonū cruciat. Un̄ & inēdū vsq;
ad despatōis angustiaz coartāt. Permanētī aut
in dei amore aīe & ip̄a talis angustia ad meritū p
ficiūt. Nam siue ī aīo siue ī corpe p̄iūctū īmūdorū
spirituū q̄libet aduersa iustus patiat: ex dei vtiq;

pmissum patit. Qd si hoc ipz ad dei glaz huilis re
ferat. z dicat q p corporis passiōe Job dixit. Si
bōa suscepim⁹ de manu dñi: mala qre nō sustinea
m⁹: Iste. q sic loq̃t nō sepat a deo: s; pūgit: qlibet
atroci angustia torq̃at. Multa iustus aduersa i aia
patit iustigatōe dēonū: s; talibz tēamentis p̃ire a
vita etna nō pōt. qz pius dñs ad dānatoem culpe
nō reputat qd de sue maiestatis pmissu: nolēs qui
patit portat. Nam ibi peccam⁹ vbi cupiditate vel
volūtate deflectimur. vbi vō violēter addicimur
et si facin⁹ at flagitiū nō ē: miseria tñ z p flagitio
et facinore ē. S; qui deū pro irrogata laudat mi
seria: cōmissio proculdubio caret facinore.

¶ De tentamentis somniorum. Cpm. 6

p Lerūq; demones in noctibus occurrentes
humanos sēsus pvisiones turbant: vt for
midolosos et timidos faciant. Aliquotiens etia;
ex desperatione pctōz mentē uersi p soporē cō
turbant: horridaq; gehēne supplitia imittūt. Nō
nūq; aut z apta ipugnatōe grassantes hūana cor
pora verberant. qd tñ deo pmittēte malis fit ad vī
dictam: iustis ad tolerantie glaz. Plerūq; imūdi
spiritus eos quos icūbere sc̃li amore conspiciūt:
dormiētes quada; vena spei psp̃itate illudunt.
Quosdaz vero quos formidare aliqua aduersa p
sētiūt dormiētes inani t̃roze pcutiūt: sicq; misero
rū corda varijs illusōibz tērātes mō vana psp̃ita
te dem̃cēt: mō iam formidie t̃rēt. Qui aut nullis

Liber

aut raris pscijs sūt delictis: at nūq̃ at raro terroribz fatigāt nocturnis. sz p̃ctō sōno q̃escētes: itdū etiā p̃ soporē q̃dā archana z mística p̃tueēt ac vidēt. Qui vō corda sua grauioribz vitijs pollueēt p̃scie pauore illusi spēs tremēdas aspiciūt. fallax em̃ y mago mētes mīfōz diuersis illudit imaginibus. et quos vigilātes ī vitia traxit: dormiētē fatigat: vt nūq̃ securos req̃escē sinat. Nō nūq̃ etiā electo rū mētes horrēdis imagibz sōnior sp̃s imūditer rificare conāt. z q̃s vigilātes vicijis tētāt nec superāt: acrit̃ dormiētes ipugnāt. Sctī aut̃ z si ad mōmētū hmōi visōibz amoueāt̃ mor tñ euigilātes illusionū vanitates despiciūt itētioneq̃ suam p̃tinus ad deū p̃uertūt. Diuerse sūt q̃litates sōnior. Quedā ei ex satitate seu ianitōe occurrūt: q̃ etiā p̃ expientiaz nota sūt. Quedā vō ex p̃p̃a cogitatōe oriūt̃. Nā sepe q̃i die cogitamus: ī noctibz re cognoscimus. Nōnulle aut̃ visiōes spūuz imūdo rū fiūt illusiōe. salomōe p̃bāte. Multos iqt̃ errare fecerūt sōnia z illusiōes vane. Porro q̃dam iusto fiūt mō: idest sup̃ne reuelatōis misterio: sicut legitur ī lege de ioseph filio iacob: q̃ p̃ sōnia frībz p̃ferendus p̃dicīt̃. vel sicut ī euāglīo de ioseph spōso marie: q̃ vt fugeret cū puero ī egiptū sōnio admonēt̃. Nō nūq̃ z p̃mixte accidūt visiōes: id ē cogitatōe sūt z illusiōe. atq̃ item cogitatōe z reuelatiōe daniēle dicente. Tu iqt̃ rex cogitare cepisti ī stratu tuo q̃d esset futurū post hec. z q̃ reuelat myste

pacato

q̃ te debes
habe in
sōnjs.

Diuisi sūt q̃
libres sōn
oz siue tñ
vnde oriūt̃

ria oñdit tibi q̄ futa sūt. Et ide sepe ea i q̄bz cogi-
 tationū n̄rarū sēsū porrigim⁹ q̄dā mētis excessu
 reuelāt dū q̄escim⁹. Quāuis nōnulla v̄a sūt sōnia:
 facile tñ credi eis nō opus ē q̄ diuersis imagina-
 tionū q̄litatibz oriūť. z vñ veiant raro p̄sideratur.
 Tā facile igit sōnijs fides habēda nō est: ne forte
 sathanas i anḡlm lucis se trāsformās quēlibet in-
 cautū fallat: z aliq̄ erroris fraude decipiat. Nōnū
 q̄ itdū demōes deceptoris fraude ita q̄sdā curio-
 sos obseruātesq̄ illudūt: vt q̄dam sōnia nō aliter
 eueniāt q̄ oñdūt. Ut em̄ i mltis fallant: itdū z v̄a
 p̄nūciāt. Sz q̄uis ita accidāt p̄tēnēda sūt ne for-
 te de illusiōe p̄cedāt. recolētes testioniū sc̄pture
 dicētis. Si dixerit vobis z ita euenerit: nō creda-
 tis. Sōnia filia sūt augurijs. z q̄ ea itēdūt: reuera
 augurari noscūt. Nō eē v̄a sōnia q̄ cogitās aiue
 die noctuq̄ sibi imaginat. Mētes em̄ n̄re nōnūq̄
 ip̄a sibi sōnia fingūt. Sepe dū p̄ora mala p̄ tristē
 mēoriā ad mētē reducūt: p̄ hec gehēne vidictā in
 nobis ip̄is: recolēdo imagiamur. Imōi mētis ima-
 ginatiōes q̄ aut de p̄teritis admissis aut de futis
 supplitijs mēoria vigilātibz fiūt. z p̄ visiōes sōnia
 q̄ occurūt: z cogitationū mētes p̄cutiūt. Nā vna
 vi mēorie fiūt vtraq̄: siue vigilātibz siue dormiēti-
 bz nobis. Tēpli enī āmonitōe horribili pauore e-
 riā p̄ q̄etē p̄cutimur: z q̄ grauiā sūt q̄ cōmisimus:
 et q̄ dura q̄ p̄timescimus: mētis aspectu etiā i sō-
 no p̄tēplamur. Nō esse p̄ctm̄ qñ nolentes imagini

Att. An.

nō adhiben-
da fides sōnijsq̄ curiosos
inspiciētes
sōnia.Sōnia filia
augurijs

tēpli

Att. qñ
sōniū p̄cutit q̄s

Liber

bus nocturnis illudimur: s; tūc eē pctm si añq̃ illudamur cogitatōis affectibz p̃ueiamur. Luxurie q̃ppe imagies q̃s i ṽitate gessim⁹ sepe dormiētibz i aīo apparēt: s; innoxie si nō p̃cupiscēdo occurāt.

attēde

pollutio
noctūna.

Qui noctūna illusōe poluit: q̃uis z si extra mēoriā turpiū cogitationū sese p̃fētiat i q̃natū: tñ h̃vt tentaret culpe sue tribuat: suāq; imūdiciā statī fletibus tergat.

¶ De oratione. Cp. 7.

h Oc est remediū eius q̃ vitioz tētamētis ex

estuat. vt quotiēs quolibet t̃agiē vitio: toti

ens ad orōez se subdat: q; frēq̃ns oīo vitioz ipu

gnatōez extiguit. Tñ p̃seuerāter itēdere oī aīm

nīm orando atq; pulsando: q̃usq; iportunas desi

derioz carnaliū suggestōes: q̃ n̄ris obstrepūt sē

sibz fortissia itentōe supem⁹. ac tādīu i s̄istere: q̃us

q; p̄sistēdo vīcamus. Nam negligētes orōes nec

ab ip̄o hoīe i petrare valēt qd̄ volūt. Qñ q̃s q; orat

sanctū ad se spiritū aduocat: At vbi aduenerit: cō

festi tentamenta demonioz que se mētibus hūa

nis in mergūt: p̄ntiam eius ferre non sustinentes

effugiūt. Orō cordis est non labiozū: neq; enī ver

ba de p̄cantis deus intendit: s; orantis cor aspicit

q; si tacite cor oret z vox sileat: q̃uis hoīes lateat

deum latere non pōt q̃ p̄scientie p̄ns est. Melius

est aut cū silentio orare corde s̄ie sonovocis: q̃ so

lis verbis sine intuitu mentis. Nunq̃ est sine ge

mitu orandū. nā pctōz recordatio merorē gignit

Dū enī oramus ad mēoriam culpam reducim⁹

no

q̃mo q̃s orat
no

no

no s̄p̄ aīz
gemitu sic
23

et magis reos tunc nos esse cognoscimus. Ideoque cum deo assistimus gemere et flere debemus: remiscetes quod gravia sunt scelera quod commisimus. quodque dira inferni supplicia quod timeamus. Mentes quales se in oratione offert: tale post non bene oras orationes se perservet. Nam nichil perficit oratio si denuo committit unde iam iterum via postulet. Ille enim precibus desideratum effectum sine dubio percipit: quod oratio abluat quod postulat delinquendo non itat. Mentes nostra celestis est: et tunc oratio deum bene contemplatur: quando nullis terrenis curis aut erroribus impeditur. Aptata est enim ad bonum in sua natura. In aliena vero tractatur. pura est oratio quam in suo tempore sancti non interueniunt cure. Longe autem est a deo animus qui in oratione cogitationibus sancti fuerit occupatus. Tunc gravaciter oramus quando aliunde non cogitamus. sed valde pauci sunt qui tales orationes habeant. Et licet in quibusdam sit: difficile tamen est ut semper sint. Mentes quae autem orationes vacat a deo in illicitis cogitationibus occupatur: dum in orationes venerit praefecti illi imaginationes rerum quas nuper cogitavit occurrunt. aditumque precibus obstruunt: nesciunt mentes libera ad celeste desiderium erigant. Purgandus est itaque primus animus atque a temporalium rerum cogitationibus segregandus: ut pura acies cordis utitur ac purae ad deum vere et simpliciter dirigatur. Nam reuera tunc ipse tractanda divina munera credimus quando simplici affectu assistimus cum oramus. Multis modis intrupit orationis intentio: dum se pericuria vana mundi ingerunt in cuiuscumque orationis. Tunc autem magis diabolus cogitationes curarum secularium humanis mentibus ingerit: quando orationem aspexerit. Duo bus modis oratio impeditur: ne impetrare quisque va-

pura oratio quando est

Non semper Si bene utitur ac purae orare.

Multis modis intrupitur orationis intentio diabolus

Libet

*Excludit ergo
a te ista duo
mala ut la
leas exaudi
in orans.*

leat postulata, hoc est: si aut quisque adhuc mala cor
mittit: at si delinquenti sibi debita non dimittit. Quod ge
minum malum dum quisque a semetipso absterferit, pertinens
securus studio orationis incubit, et ad ea quae impetrare precibus
cupit: mentem libere erigit. Qui ledit non desistat
orare pro se ledentibus alioquin iuxta domini sententiam peccat
quod pro inimicis non orat. Sicut nullum proficit in vulnere
medicamentum si adhuc ferrum in eo sit, ita nichil proficit
oratio illius cuius adhuc dolor in mente vel odium
manet in pectore. *Foradum cum
fiducia* Latius debet esse orationis erga deum
affectus: ut non despet precis effectum. Inaniter autem
oramus: si spei fiduciam non habemus. Petat ergo (ut ait
apostolus) unusquisque in fide nihil dubitans. Nam qui dubitat
similis est vno maris qui a vento fertur atque dissipatur. *Fluctu* Dis
fidetia nascitur impetrandi orata: si se adhuc magis sentiat
at circa peccandi affectionem versari. Non enim potest ha
bere precis certam fiduciam qui adhuc in preceptis dei pigri
tat: et peccandi recordatione delectatur. Qui a preceptis
dei auertitur quod in oratione postulat accipe non meretur,
nec impetrat ab illo bonum quod poscit: cuius legi non
obedit. Si enim id quod deus precepit facimus: id quod
petimus sine dubio obtinemus. Nam sicut scriptum est,
Qui auertit aurem suam ne audiat legem orationis eius exe
crabilis erit. Meritum apud deum utraque sibi necessario
promittatur: ut oratione operatio: et ope fulciatur oratio. Unum etiam
iam hieremias ait, Leuemus corda nostra cum manibus
ad deum. Cor enim cum manibus leuat: quod orationes cum opere
magis altius pro subleuat. Nam quicumque orat et non operatur: cor leuat et
e sufficit ut sequi.

manus nō leuat. Quisq; vero opat̃ z non orat. le-
 uat man⁹ z cor nō leuat. Sz qz opari necesse ē et
 orare: bñ iuxta utrūq; dictū ē. Leuem⁹ corda nra
 cū maibz ad dñz: ne de negligentia mādatorū cor
 de rephēdamur dū salutē nram obtinere at sola
 orōe aut sola opatōe ptēdim⁹. Postq; bonū op⁹
 agim⁹ lacrie orōnū fūdāt vt meritū actōis huili-
 tas ipetret p̃cis. Culpabiliter man⁹ ad deū expā-
 dit: q̃ facta sua orādo iactāter pdit. sicut pharise-
 us i tēplo iactāter orabat: seq; magis q̃ deū de o-
 pibz iustis laudari volebat. Quorūdā orō i pctm̃
 cōuertit̃: sicut de iuda pditore scribit̃. Qui enī ia-
 ctāter orat laudē appetēdo hūanā: non solū eius
 orō nō delet pctm̃: sz etiā ipa vertitur i pctm̃. Sic
 iudei vel heretici q̃ licet ieiunare z orare videāt̃:
 eoz tñ orō nō delet pctm̃: nec ad purgatiōis pfi-
 cit meritū. sz mutat̃ poti⁹ i pctm̃. Ideo interdū
 orō electoz i pssuris eoz differē: vt ipioz pueri-
 tas augeat̃. Uerū dū iusti t̃paliter audiuntur: p-
 eozū fit salute qui eos affligunt vt dum illis tem-
 porali remedio subuenitur: prauoz oculi ad con-
 uersionē aperiantur. Uñ z triū pueroz frigidus
 ignis fuit. vt nabuchodonosor deū verū agnosce-
 ret. Sicut et propheta i psalmis ait. Propter in-
 micos meos eripe me. Proinde tardius exaudiū-
 tur quorūdā orōes: vt dū differunt̃: fortius exci-
 tati maioribz p̃mijs cumulēt̃. exēplo pruinaz et
 rep̃ssiōe messiu i q̃bus quāto tardius sata semina

atq; ut cane

qñ orō conu-
tit̃ in pctm̃alī iustoz or-
i pssuris q̃ze
audz. p̃audzq̃re tardis
exaudiunt̃
alīqz orō

Liber

creuit: tato ad frugē cumulat⁹ crescūt. Quotiēs
 orātes n̄ cito exaudimur: n̄a nobis fctā i oclis p
 pōam⁹. vt hīp⁹ qđ differē diuie reputet iustitie et
 culpe n̄e. In dū qđ pseuerāter orātes n̄ cito ex-
 audimur vtilitat⁹ n̄e ē nō adūsitat⁹. Sepe ei mlti
 tos de⁹ n̄ exaudit ad volūtātē: vt exaudiat ad salu-
 tē. Mlti orātes n̄ exaudiūt. qz puidēdo illis de⁹
 meliora q̄ petūt refuat. sicut p̄tigē solet puulis:
 q̄ ne i scholis vapulēt deū exorāt: s̄ n̄ dat illis po-
 stulatōis effect⁹: qz ipedit talis auditio ad p̄fectū
 Nō alit̄ q̄busdā p̄tiget electis. Depcāt enī deū p
 nonnullis vite hui⁹ p̄modis vlt adūsitis. puidētia vō
 diuina t̄pali⁹ eoz desiderio mīme p̄sulit qz meliora
 illis ietnū p̄mittit. Oro p̄uatis locis opportunis
 fūdit̄ magisqz obrētū ipetrat: dū deo tm̄ teste de-
 p̄romit̄. Propriū aut̄ hypocritarū ē offerre se in
 orōe vidētibz: qz fruct⁹ ē nō deo placē: s̄ gl̄az ab
 hoībz p̄parare. Nō i mltiloqo exaudiūt hoīes a
 deo: q̄si plurimis eū v̄bis conēt̄ iflectere. Neqz ei
 cōsiliat̄ eū multiplex orātis fmo: s̄ pura s̄ceraqz
 orōis itētio. Bonū ē corde sēp orare: bonū etiā z
 sonovocis deū spiritalibz hymnis glorificare. Ni-
 chil ē sola voce canere sic cordis itētōe. s̄ sicut ait
 ap̄ls. cantantes in cordibus vestris. hoc est nō so-
 lū voce: s̄ z corde psallentes. Un̄ z alibi. Psallā
 spū: psallā z mente. Sicut orōibus regimur: ita
 psalmoz studiis delectamur. Psallendi enī vtili-
 tas tristitia corda cōsolat̄. gratiores mētes facit.

aut

Ozare seorsu
 i locis p̄uatis
 p̄ b̄m̄.

nō i mltilo
 qđ exaudit
 orans.

cātōres
 h̄ t̄p̄s

vtilitates

anēdi s̄c̄ decet.
 cantetur.

fastidiosos oblectat. iertes exsuscitat. pctōres ad
lamenta iuitat. Nā q̄uis dura sit carnaliū corda
statī vt p̄lli dulcedo īsonuerit: ad affectū pietatis
aīz eoz īflectit. Dū xpianū nō vocis modulatio.
sz tm̄ v̄ba diuina q̄ ibi dicūt debeāt pmouē: nescio
tm̄ q̄ pacto modulatoe canēt: maior nascit̄ p̄pūcti
o cordis. M̄ri ei repiūt q̄ cant? suauitate p̄moti
sua crimīa plāgūt. atq; ex ea pte magis flectūtur
ad lacrimas: ex q̄ psallentis īsonuerit dulcedo sua
uissia. O rō ī p̄nti tm̄ vita p̄ remedio pctōz effūdi
tur. p̄ lōz aut decāratio p̄petuā dei laudē demō
strat ī glāz sēpitnā. sicut sc̄ptū ē. Btī q̄ bitāt in do
mo tua dñe: ī sc̄la sc̄lo z laudabūt te. Cuius opis
misteriū q̄cūq; fidelit̄ itētaq; mēte exeq̄t: q̄dāmō
angelis sociatur.

¶ De lectione. Cp. 8

o Rationibus mūdāmur: lectionibus instru
imur. Utrunq; bonum est si liceat: si non li
ceat melius est orare q̄ legere Qui vult cum deo
semper esse frequēter debet orare: frequenter et
legere. Nāz cū oramus: ipsi cū deo loq̄mur: cū ve
ro legimus: de? nobiscū loq̄t. Ois p̄fect? ex lec
tione z meditatioe p̄cedit. Que enī nescimus le
ctione discimus. que aut didicimus meditationi
bus conseruamus. (Seminum confert donum le
ctio sanctarum scripturarū. siue quia intellectuz
mentis erudit: seu q̄ a mūdi vanitatibz abstractū
hoīez ad amorē dei pducit. Excitati ei sepe illius
fmōe subtrahimur a desiderio vite mūdane. atq;

oro solū ī p̄nti
vita fit. lauda
tio z ī futura.

Si vis cū deo
semper ēē.

no sep ut le
ctio sanctarū
scripturarū
duo dona.

Liber

accessi i amore sapie tato vana spes mortalitatis
huius nobis vilescit: q̄to apli⁹ legēdo spes etna cla
ruerit. **S**eminū ē lectōis studiū. p̄z quō sc̄pte in
telligā. fm̄ q̄utilitate vel dignitate dicā. Erit ei
ātea q̄s q̄ p̄opt⁹ ad itelligēdū q̄ legit. se q̄nter ido
ne⁹ ad p̄ferēdū q̄ didicit. **L**ector strenu⁹ poti⁹ ad
agēdū q̄ legit q̄ ad sciēdū erit p̄optissim⁹. Mior
ei p̄ea ē nescire q̄d appetas: q̄ ea q̄ noueris nō im
plē. Sicut ei legēdo scire p̄cupiscim⁹ sic sciēdo re
cta q̄ dicim⁹ iplere debem⁹. **L**ex dei ⁊ p̄miū h̄z ⁊
penā legētibz eā. p̄miū h̄is q̄ eā bñviuēdo custodi
unt. penā v̄o i eis q̄ eā maleviuēdo p̄tēnūt. Oīs q̄
a p̄ceptis dei discedit ope: q̄tiēs eadē dei p̄cepta
legē vel audire potuerit: corde suo rephēs⁹ p̄fūdi
tur. q̄ id q̄d nō agit mēorat. ⁊ teste p̄scia itī⁹ accu
sat. Un̄ ⁊ dō p̄phā dep̄cat. dicēs Tūc nō p̄fūdar
dū respitio i oīa mādata tua. **G**rauit̄ nāq̄ vnus q̄s
q̄ p̄fūdit q̄n mādata dei v̄ legēdo v̄ audiēdo res
picit: q̄viuēdo p̄tēnit. Corde ei rephēdit dū māda
torū meditatioē doceat: q̄ nō iplēt ope q̄d diuina di
dicat iussioē. **¶ De assiduitate legēdi C̄p. 9**
Nemo potest sensū scripture sancte cogno
scere: nisi legēdi familiaritate. sicut est scri
ptum. Ama illā et exaltabit te. glorificaberis ab
ea cum eam fueris amplexatus. Quanto quisq̄
magis in sacris eloquijs assiduus fuerit: tanto ex
eis veriozem intelligentiam capit: sicut terra que
quanto aplius excolitur: tanto vberius fructifi

Geminū est
legēdi studiū

Nō si vis ēē
lector strenu⁹

aut bene

Si vis bene
intelligere sa
cras sc̄ptas

Tertius.

fo. 71.

cat Quāto āplius ad quālibet artē hō pscēdit: tā
to magis ad hoīez ars ipā descēdit sicut ī lege scri
bit. Moīses ascēdit ī mōtē ⁊ dñs descēdit. Verū
est de ocio spiritali q̄ ille tm̄ secreta diuīoz scrus
tať mādatoz: q̄ ab actōe terrene cure renouāne
rit aīz: ⁊ sedula faīliaritate scrip̄tis sc̄tis ihēserit.
Nā sicut cec⁹ ⁊ vidēs pōt qdē vterq̄ ābulare: sed
nō p̄sili lib̄tate dū cec⁹ p̄gēs quo nō videt offēdat
vidēs vero offēdicula cauet ⁊ quo sit p̄gēdū agno
scat: Sic ⁊ q̄ núbilo t̄rene cure fuscať: si tēter dei
scrutari mysteria nō valet: q̄ caligīne curarū nō
videt. Qd̄ ille tm̄dē efficere valet q̄ sese de extiori
bz sc̄li curis abstrahit ⁊ totū se ī scrip̄tarū medita
tōe defigit. Quidā habēt itelligētīe īgeniū: s; ne
gligūt lectōis studiū: ⁊ qd̄ legēdo scīre potuerūt.
negligēdo p̄tēnūt. Quidā vō amorē sciēdi habēt
s; tarditate sēsus p̄pediūt. q̄ tm̄ assidua lectōe capi
unt qd̄ īgeīosi p̄ desidīā nō nouerūt. Ingeniū tar
di⁹ ⁊ si nō p̄ nat̄az: p̄ assiduitatē tm̄ lectōis augmē
tať. Nā q̄uis sēsus hebetudo sit: frēq̄ns tm̄ lectio
intelligētīaz adhibet. Sicut q̄ tardius est ad capi
endū p̄itētōe tm̄ bōi studiū p̄miū p̄cipit: ita q̄ p̄sti
tū sibi ex deo īgeniū itelligentie negligit cōdem
natiōe reus existit. quā donum quod accepit de
spicit et p̄ desidiam derelinquit. Quidam dei lu
ditio donū scientie quod negligūt accipiūt vt du
rius de rebus creditis puniantur. Tardiores aut
ideo quod scire cupiunt difficulter inueniunt pro

remouerit

Amf

Libro

maximo exercitio laboris maximum premium habeant re-
tributiois.

¶ De doctrina sine gratia Ca. 10

Doctrina sine adiuvante gratia quousque in fundat auri-
bus ad cor nunquam descendit foris quod est preloquitur: sed

intus nichil perficit. Tunc autem dei sermo in usus auribus
ad cordis ultia pervenit quando dei gratia mentem intus ut intel-
ligat tangit. Sicut enim quosdam flamma charitatis

sue deus illuminat ut vitaliter sapiant: ita quosdam frigi-
dos torpentesque deserit, ut sine sensu persistant. Ple-
rius acumine intelligendi vivaces existunt: sed lo-
quendi inopia angustantur. Quidam vero in utrisque
pollent: quia et sciendi copiam et dicendi efficaciam habent
¶ De superbis lectoribus. Cpm. II

Plerique scientia accepta scripturarum: non ad dei gloriam
sed ad suam laudem utuntur: dum et ipsa scientia extolluntur:

et ibi peccant ubi peccata mundare debuerunt. Nunquam con-
sequuntur legendo perfectam scientiam arrogantes. Nam quousque
sapientes in superficie videntur: medullitus tamen veritatis
archana non tangunt: quia superbie nube prepediuntur. Sep-
enim superbi legunt: querunt et nunquam inveniunt..

¶ Divine legis penetralia humilibus et bene ad de-
um intrantibus patet: pravis autem atque superbis clau-
duntur. Nam quousque divina eloquia in lectione arrogan-
tibus sint aperta: in mysterio tamen clausa atque oc-
cultasunt. Dum sermo dei fidelibus lux sit: repro-
bis autem ac superbis quodammodo tenebre sunt: et
unde illi illuminantur: inde isti excecantur.

¶ De carnalibus lectoribus et hereticis: Cp. 12.

n

Equaꝓ legē itelligit qui carnaliter vba le-
gis pcurrit: sꝫ is q̄ eā sēsu itioris itelligētie
p̄spicit. Nā q̄ ad lram legis itēdūt: ei⁹ occulta pe-
netrare nō possūt. Mlti enī nō itelligēdo spirita-
liter scrip̄tas: nec eas recte sētiēdo ī heresi deuo-
luti sūt: atq; ī mltis erroribz defluerūt. In solis
fidelibz religata ē lex: testāte dño p pphāz. Sig-
na testimoniū: signa legē ī discipulis meis. ne eā aut
iude⁹ itelligat: aut hereticus: qz nō ē xpī discip̄s
Unitatē q̄ppe pacis quā xps docuit nō sequūtur.
De qua idē dñs dicit. In h̄ cognoscēt oēs qz mei
estis discip̄li: si dilectioēz it̄ vos habueritis. Scri-
p̄tas heretici sano sēsu nō sapiūt: sꝫ eas ad errorē
p̄raue itelligētie ducūt. neq; semetip̄os earū sēsi-
bz subdūt: sꝫ eas puerse ad errorē p̄p̄iū ptrahūt.
Doctores errorū p̄rauis psuasōibz ita p argumē-
ta fraudulētie illigāt auditores suos: vt eos q̄si ī
labyrinthū iplicēt: a q̄ exire vix valēt. Tāta ē he-
reticorū calliditas vt falsa v̄is malaq; bōis p̄m̄isce-
ant: salutaribz qz rebz plerūqz erroris sui v̄is it̄se-
rūt: q̄ facili⁹ possit p̄rauitatē puerse dogmat̄ sub
specie psuadē v̄itaris. Plerūqz sub noīe catholi-
corū doctoz heretici sua dicta p̄scribūt: vt īdubi-
tāt lecta credant. Nōnūq; etiā blasphemias suas
latēti dolo ī libris n̄roz īserūt: doctrināq; verā a-
dultādo corrūpūt. s. v̄l adiiciēdo q̄ ip̄ia sūt: v̄l au-
ferēdo q̄ pia sūt. Caute meditāda: cautoq; sēsu p̄-
bāda sūt q̄ legūt: vt iusta ap̄lica moīta teneamus

nō

qd agūt heretici
satis sc̄ptis.

Liber

que recta sūt. et refutemus que cōtraria veritati
existūt. sicq; in bonis instruamur vt a malis illesi
pmaneamus. ¶ De libris gentiliū. Cpm. 13.

Poete iō i libris suis venerē ipudicā martēq;
adulterū deū appellare voluerūt vt psuade
rēt mētes hoīz q̄si de⁹ imitari malū. vt dū libidio
sa psuasioe ad itētiōez eoz flagitia p̄fideret p̄mit
tūt. nō q̄si hoīes p̄ditos: s; q̄si celestes deos imita
ri videānt. Idō phibet xpianis figmēta legere po
etarū. q; p oblectamēta ianiū fabularū mētē exci
tāt ad icētīua libidīnū. Nō eī solū thura offerēdo

q̄re phibet fi
delib⁹ poetica
figmēta lege.

demōibz imolať: s; etiāz eoz dicta libēti⁹ capien
do. Quidā pl⁹ meditari delectāt gentiliū dicta p
p̄tū mētē z ornatū fmōem: q̄ scriptāz sctāz: p̄p̄t
eloqū huile. S; qd pdest i mūdānis doctris p̄fi
cere et ianescere i diuīs. caduca seq figmēta et ad
celestia fastidire mysteria: Cauēdi sūt igit tales li
bri: z p̄p̄t amorē sctārū scriptārū vitādi. Gentiliū
dicta extius vboz eloq̄ntia nitēt: itius vacua vir
tutis sapientia manent. Eloq̄a aut sacra exteriū
incōpta verbis apparent: intrinsecus aut mīsteri
oz sapientia fulgent. Un̄ z apls habemus inq̄t
thesaurū istū in vasis fictilibus. Sermo quippe

thesaurus
i vasis ficti
liby. i. n. c.

dei occultū habet sapie fulgozem et veritatis re
positum in verboz viliissimis vasculis. Ideo libri
scti simplici sermōe cōscripti sunt: vt nō i sapien
tia verbis: s; in ostensione spūs hoīes ad fidez per
ducerentur. Nam si dialectici a cūminis versutia

q̄re libri scti
scripti sūt simplici sermone:
nō elloq̄nti.

aut rethorice artis eloq̃ntia editi essent neq̃q̃ pu
 tareť fides xp̃i i dei ṽtute: s; i eloq̃ntie hũae argu
 mētis p̃sistere. nec quēq̃ crederem⁹ ad fidē diuīo
 inspiramie puocari: s; poti⁹ ṽboꝝ calliditate se
 duci. His scl̃aris doctria spumātibz ṽbis resonās
 ac p se eloq̃ntie tumore attollēs: p doctriam sipli
 cē z huīlē xp̃i euacuata ē. sicut sc̃ptū ē. Nōne stul
 tā fecit de⁹ sapiāz huī⁹ mūdi. fastidiosis atq; loq̃
 cibz scrip̃te sc̃tē minus pp̃t fmoēz siplīcē placēt.
 Sētili enī eloq̃ntie p̃pata videt̃ illis idigna. Qd̃ nō
 si aīo huīli mysteria ei⁹ itendant: p̃festi aduertūt
 quātū excelsa sūt q̃ i illis despiciūt. In lectiōe nō
 ṽba: s; ṽitas est amāda. Sepe aut̃ repit̃ siplīcitas
 veridica: z p̃posita falsitas q̃ hoīem suis erroribz
 illicit: z p̃ līgue ornamēta laq̃os dulces aspergit.
 Nichil aliō agit amor mūdanae sc̃ie: nisi extollere
 laudibz hoīez. Nā quanto maiora fuerūt l̃rature
 studia: tanto aīus arrogantie fastu īflatū mare ī
 tumescit iactantia. Uñ z bñ ps. ait. Qz nō cogno
 ui l̃raturaz ītroībo ī potentias dñi. (Sīplīcioribz
 l̃ris nō est p̃ponēdus fucus grāmatice artis. Me
 liores sūt enī p̃munes l̃re. qz siplīciores z ad solā
 huīlitatez legentiū ptinētes. ille vero neq̃ores
 qz īgerūt hoībz p̃niciōfaz mentis elationē. Meli
 ores esse grāmaticos q̃ hereticos. Heretici enim
 haustū letiferi luci hoībz psuadēdo p̃pinant. grā
 maticoz aut̃ doctrina pōt etiāz p̃ficere ad ṽitam
 dū fuerit in meliores vsus assumpta.

collatio boni
est.

figura bona

collatio mala

lectio eget
auxilio memo-
rie.

cū sit utilis ad instruendū lectio: adhibita aut
collatiōe maiorē itelligētiā p̄bet. Meli⁹ ē ei p̄fer-
re q̄ legē. Collatio aut docibilitatē facit. nā p̄po-
fitis interrogatōibz cūctatio rez excludit. ⁊ sepe ob-
iectōibz latēs v̄itas approbat. Qd̄ ei obscurū at
dubiū ē: p̄ferēdo cito p̄spiciē. Multū p̄sūt i colla-
tiōe figure. Res ei q̄ min⁹ p̄ se adūtūt p̄ p̄patōem
rerū facile capiūt. Nam sepe sub specie alia sprita-
les cās sc̄pte diuine insinuāt. ⁊ nisi p̄ aliquā euidentē
ōnsiōez vix apparēt occulta legis mysteria. Sicut
instruē solet collatio: ita p̄terio destruit. Nec ei re-
licto sēsū v̄itatis lites ḡnat: ⁊ pugnādo v̄bis etiaꝫ
i deū blasphemiam i gerit. Inde ⁊ hereses ⁊ scisma-
ta q̄bz subuertit fides. v̄itas corrūpit. scindit cha-
ritas. Cōtēciosoz studiū nō p̄ v̄itate: s̄ p̄ appeti-
tu laudis certat. tātaq̄ ē i his pueritas: vt v̄itati
cedere nesciāt. ip̄azq̄ rectā doctrinā euacuare cō-
tēdāt. In disputatiōe infidelium cauēda ē p̄positionū
artifitiosa subtilitas: q̄ callidis obiectōibus retia-
tēdit. Ita ei v̄sūtis assertōibz p̄rauoꝝ disputatio i-
nodat: vt rectā eē simulāt q̄ p̄uersa p̄suadēt. Lec-
tio mēorie auxilio eget. q̄ si fuerit nataliter tardi-
oz frequēti tñ meditatiōe acuit: ac legēdi assiduita-
te colligit. Sepe plura lectio lōgitudis cā mēori-
az legētis oblitat. q̄ si breuis sit submotoq̄ libro
sua retractet i aīo: tūc s̄ie labore legit. et ea que
lecta sunt recolendo. memoria minime excidunt.

Acceptabilior est sēfībꝫ lectio tacita q̃ apta: Amplius enī intellectus instruit q̃n vox legentis q̃es-
cit: ⁊ sub silentio lingua mouetur. Nam clare legē-
do ⁊ corpus lassat: ⁊ vocis acumen obtunditur

¶ De contemplatione ⁊ actione. Cpm. 15.

Actiua vita inocētia ē opū bonorū. p̃tēplati-
ua speculatio sup̃nōꝝ. Illa p̃munis m̃ltōꝝ
est: ista vero paucorū. Actiua mūdaīs rebꝫ bñvitiē.

p̃tēplatiua vero mūdo renūciās soli deo viuere de-
lectat. Qui p̃a^o i actiua vita p̃ficir: ad p̃tēplatoēz

bñ p̃scēdit. Merito ei i ista sustolir, q̃ i illa vtilis i-
uenir. Quicūq; adhuc t̃pālē gl̃az at carnalē affec-

tat p̃cupiscētiā: a p̃tēplatoē p̃hibet. vt posir^o i ac-
tualis vite opatiōe purgeir. In ista enī p̃a^o p̃ exer-

citiū bōi opis cūcta exhauriēda sūt vitia: vt i illa
iā pura mētis acie ad p̃tēplādū deū q̃s q̃ p̃trāscat

Et licet cōuersus statim ad p̃tēplatoēz cōsue adere
cupiat: tñ rōe cogit vt prius i actōe vite opatiōe v-

setur. Exempluz enī actiue vite de iacob sume. q̃
dum ad rachel: hoc est ad vīsum principium desti-

nalet que contemplationez significat: lia illi: hoc
est laboriosā vita supponir: q̃ actiuaꝫ demonstrat

Sicut sepultus ab omni negotio terreno priua-
tur: ita et contemplationi vacans ab omni occu-

patione actuali auertitur Et sicut ab actuali vita
conscendentes in contemplationis quiete sepeli-

untur: ita ab actione seculi recedentes eos vita a-
ctiua in se quasi sepeliendo suscipit. Itac p̃ hoc vite

k.ij.

legere tūc
te melius ē
q̃ alta voce.

Liber

mūdane actiua vita. ⁊ vite actiue ⁊ templatīua se-
pulcrū ē. Viri scī sicut a secreto ⁊ tēplatōis egre-
diūt ad publicū actōis: ita rurs⁹ ab actōis maīfēs-
to ad secretū ⁊ tēplatōis itīme reuertūt. vt it⁹ de
ū laudēt vbi accepūt vñ ⁊ foris ad ei⁹ glāz opant.
Sicut aqle moris ē sēp oclz ī radiū solis īfigere:
nec deflectere nisi esce soli⁹ obtētū. ita ⁊ scī a cō-
tēplatōe ad actualē vitā itdū reflectūt ⁊ siderātes
illa sūma sic eē vtilia: vt tñ ista huīlia sūt paululuz
nre īdigētie necessaria. In actiue vite gñe hūana
itētio pseuerāter īcedit. ī tēplatōe autē sese p int-
ualla resumit. qz diuīnitate tēplādī lassat. Visio
aīaliū ī ezechiele: q ibāt ⁊ nō reuertebāt ptiet ad
vite actiue pseueratiā. ⁊ itez ea aīalia q ibāt ⁊ reū-
tebāt ptinēt ad tēplatīue vite mēsura: ī q dū qd-
qz itēderit sua reuerberat⁹ īfirmitate reflectit: at
qz iterū renouata itētōe ad ea vñ descēderat rur-
s⁹ erigit. Qd fieri ī actiua vita nō pōt. de q si qd qz
deflectat vī ad modicū: statī vitioz excipit fluxu

duo oculi spūa
litt.

Ocul⁹ dexter scandalizans quē euelli dñs pcepit.
vita tēplatīua ē. Duo oculi ī facie: actiua vita ⁊ tē-
platīa ī hoīe. Qui igit p tēplatōez ceciderit ī er-
rozē meli⁹ ē si euellat tēplatōis oculz: fuās sibi v-
nū vīt actualis obtutū: vt sit vtili⁹ illi p sīplicē ac-
tōez ire ad vitā: qz p tēplatōis errozē mitti in ge-
hennaz. Sepe mens ad sūma ab imis erigit ⁊ se-
pe a sūmis ad īfīma pondere carnis inclinata re-
flectit. Multos deus ex carnalibus sua gratia vi-

sitat ad p̄tēplatiōis fastigiū eleuat: mītosq; a p̄tē-
platōe iusto iudicio deserit: z lapsos ītreis opibz
dereliq̄t.

¶ De cōtēptoribz mūdi. C̄p. 16

e A q̄ sc̄li amatoribz chara sūt: sc̄ti velut adū
sa refugiū plusq; adūsitatibz mūdi gaudēt

q̄ p̄spitatibz delectēt. Alienos eē a deo q̄bz hoc
sc̄iz ad oē p̄modū p̄spat. Seruis aut̄ dei cūcta hu
i⁹ mūdi cōtraria sūt: vt dū ista aduersa sētiūt ad ce
leste desiderii ardētius excitēt. Magna ap̄ deū
refulget gr̄a: q̄ huic mūdo p̄tēptibilis fuerit. naz
reuera necesse ē vt quē mūdus odit diligat a deo.

Sc̄tōs viros ī h̄ sc̄lo legimus pegrinos eē z hos-
pites. Un̄ et rephendit̄ petrus q̄ tabernac̄m ī
mōte fieri cogitauit: q̄ sc̄tis ī h̄ mūdo tabernac̄z
nō ē: q̄bz p̄ria z domus ī celo ē. Sc̄ti viri ideo cō-
tēnere cupiūt mūdū z motū mētis ad sup̄na reuo-
care: vt ibi se recolligāt p̄n̄ defluerūt: z īde se su-
btrahāt vbi disp̄si sūt. Iusti q̄ rebus honoribzq;
ac vite blādimētis renūciāt: p̄de se ab oī terrena
possessōe mortificāt: vt deo viuāt. ideoq; sc̄ti hui⁹
blādicias calcāt: vt validiores ad vitā illā de hui⁹
vite mortificatōe p̄surgāt. Cūcta q̄ppe t̄palia q̄si

herbe virētes arescūt z trāseūt. ideoq; z p̄ et̄nis
rebz q̄ nūq̄ arescūt recte ista dei seruis contēnit
q̄ ī eis stabilitatē nō aspicit. Qui post renūciatio-
nē mūdi ad sup̄nam patriam sanctis desideriis in-
hiat: ab hac terrena intentiōe q̄si quibusdam pen-
nis subleuatus erigitur: z ī quo lapsus erat p̄ ge-

Nō nec leti-
ris ī p̄p̄ta.
h̄ sc̄ti. B̄ pon⁹
adūsitatibz.

q̄ze iusti mūdū
p̄tēnūt

q̄ha sūt t̄p̄alia
q̄i herbe

Liber

mūdane actiua vita. ⁊ vite actiue ꝓtemplatiua se-
 pulcrū ē. Viri scti sicut a secreto ꝓtēplatiōis egre-
 diūt ad publicū actōis: ita rurs⁹ ab actōis maīfes-
 to ad secretū ꝓtēplatiōis itime reuertūt. vt it⁹ de
 ū laudēt vbi accepūt vñ ⁊ foris ad ei⁹ glāz opant.
 Sicut aqle moris ē sēp oclz i radiū solis ifigere:
 nec deflectere nisi esce soli⁹ obrētū. ita ⁊ scti a cō-
 tēplatiōe ad actualē vitā itdū reflectūt ꝓsiderātes
 illa sūma sic eē vtilia: vt tñ ista huilia sit paululuꝝ
 nre idigētie necessaria. In actiue vite gñe hūana
 itētio ꝓseuerāter icedit. i ꝓtēplatiōe aut sese ꝓ int-
 ualla resumit. qz diuēnitāte ꝓtēplādi lassat. Visio
 aīaliū i ezechiele: q ibāt ⁊ nō reuertebāt ꝓtiet ad
 vite actiue ꝓseuerātiā. ⁊ itez ea aīalia q ibāt ⁊ reū-
 tebāt ꝓtinēt ad ꝓtēplatiue vite mēsurā: i q dū qd-
 qz itēderit sua reuerberat⁹ ifirmitate reflectit: at
 qz iterū renouata itētōe ad ea vñ descēderat rur-
 s⁹ erigit. Qd fieri i actiua vita nō pōt. de q si qd-
 qz deflectat vñ ad modicū: statū vitioꝝ excipit fluxu
 Duo ocli spūa
 vita ꝓtēplatiua ē. Duo ocli i facie: actiua vita ⁊ ꝓtē-
 platiua i hoīe. Qui igit ꝓ ꝓtēplatiōez ceciderit i er-
 rore meli⁹ ē si euellat ꝓtēplatiōis oclz: fuās sibi v-
 nū vitā actualis obtutū: vt sit vtili⁹ illi ꝓ sīplicē ac-
 tiōez ire ad vitā: q ꝓ ꝓtēplatiōis errore mitti in ge-
 hennas. Sepe mens ad sūma ab imis erigit ⁊ se-
 pe a sūmis ad ifīmā pondere carnis inclinata re-
 flectit. Multos deus ex carnalibus sua gratia vi-

et timoris impedimēto. Dū enī q̄sq̄ a cōsortio mū-
di abstrahit: nec cupiditas eū obligat cōfētiētem:
nec cruciat sētiētē. Bonū ē corpaliter remotū eē
a mūdo: s; mīto ē melius volūtate: utrūq̄ vero p-
fecte. Ille ḡ pfectus est q̄ huic sc̄lo ⁊ corpe et cor-
de discretus ē. Onager vt ait iob cōtēnit ciuitatē
et monachus cōmunē sc̄lariū ciuiū puerlatiōem.
Hi aduersa vite n̄re appetūt: p̄spera cōtēnūt. vt
dū ab eis hec vita despiciūt: futura inueniatur.

p̄fectus

¶ De preceptis altioribus monachorū: C̄p. 18

^a Lia sūt p̄cepta q̄ dāt fidelibz cōmūez vitā in
sc̄lo agētibz: atq; alia sc̄lo huic renūciātibz.

Illis ei d̄r vt sua oīa bōa gerāt: istis vt sua oīa de-
reliquāt. Illi p̄ceptis gnālībz astrīgūt: isti p̄cepta
gnālīa p̄fecti⁹ viuēdo trāscēdūt. Ad p̄fectā n̄ suffi-
cit: nisi vt abnegatis oībz suis etiā seip̄z q̄sq̄ abne-
get. S; q̄d ē seip̄z abnegare: nisi volūtātibz p̄p̄is
renūciare vt q̄ sup̄bz erat sit huīlis: q̄ iracūd⁹ esse
studeat māsuēt⁹. Nā si ita q̄sq̄ renūciat q̄ possidet
oībz: vt suis nō renūciat moribz nō ē xp̄i discip̄l⁹.

abnegare se
ip̄m.

Qui ei renūciat oībz rebz suis. sua abnegat. Qui
vō renūciat moribz p̄auis: semetip̄z. s. abnegat.
Un̄ ⁊ dñs. Qui vult iqt post me venire: abneget
semetip̄m.

De tepore monachorū C̄p. 19

¶ Uī non rīgida intentione monachi p̄fessio
nez sectātur: quāto sup̄ni amoris p̄positū
dissolute appetunt: tanto procliuus ad mundi
amorem denuo reducuntur. Nam professio non

Libet

perfecta: pñtis vite repetit desideria. i qbz z si nōdū
se monach⁹ alliget ope: iā tñ alligat cogitatōis a-
more. Lōge q̄ppe a deo ē aiūs cui hec adhuc vita
dulcis ē. Iste ei qd de supnis apperat: qdve de iñ-
mis fugiat nescit. Nā sicut scriptū ē. Qui appoīt
scīaz: appoīt z dolorē. Quātū ei qsq̄ potuerit su-
pna scire q̄ appetat: tāto de iñmis acri⁹ qbz iñet
dolē dz. Propt̄ h̄ ei z iacobz apl's dicit Nisi esto
te: lugete z plozate. ris⁹ vñ i luctū puertat: z gau-
diū i merore. Hinc etiā dñs. Bñ iqr q̄ lugēt: qm̄
ipi solabūt. Et rurſū. Ue vobis qui ridetis: qm̄
flebitis. Qui ad hoc cōuersionē scītatis p̄tendit
vt alijs qñq̄ p̄esse desideret: iste nō discip̄s xp̄i:
sz p̄auitatis sectator existit: qz nō p̄ deo: sz p̄ sc̄i
honore portare studet crucis xp̄i laborem

¶ De huilitate monachi vel ope. Cpm. 20.

¶ ūma vt⁹ mōachi huilitas. sūmū vitiū ei⁹ su-
pbia ē. Tūc aut se qsq̄ monachū se iudicet
qñ se mīmū existiauerit: etiā cū maiora vtutū opa
gesserit. Qui mūdū deserūt z tñ vtutes p̄ceptoz
sic cordis huilitate sequūt: isti q̄si de excelsō gra-
ui⁹ corruūt. qz deti⁹ p̄ vtutū elatōez dei ciūt q̄ p̄
vitia plabi potuerūt Oīs dei fū⁹ de suis meritis
nō dz extolli: dū posse videat ex iñerioribz sibi p̄la-
tiores alios fieri. Nouerit aut oīs sc̄s se alt⁹ n̄ p̄
ponē scītati. Sp̄ ei p̄scia fui dei huilis eē dz z tri-
stis. s. vt p̄ huilitatē nō supbiat: z p̄ vtile merorez
cor ad lascīuā nō dissoluat. Dei seruus dū bonuz

mos mon-
achoy

aliquod opus agit: utrum ei ad boni remuneratores parte
 at quod facit: incertum est ne forte discussio celestis iudicis
 reus precesit: et in his quod dei sunt negliget aut superbe aliquid
 operasse iudicet. Iohannes per hunc tristis merces efficitur at
 quod idem inest etiam remissio pculdubio scriptum est ma
 ledictus quod facit opus domini negliget. Nam vacat adena
 mur si per torpore ea quod bona sunt agimus? Dei suum sic in
 missione legere. orare. et operari oportet: ne forte mentem oculi
 o dedita spiritus fornicationis subripiat. Cedit ei labori
 voluptas: autem autem vacante cito preoccupat. Contuere
 salomonem per oculum multis fornicationibus involutum et per
 fornicationis vitium usque in idolatriam lapsum

¶ De monachis qui curis sancti occupantur. Cp. 21

h I qui per dei timore seculo renunciant et tamen curis
 rerum familiarium implicantur quanto se rerum studiis

occupant: tanto a charitate divina se ipsos separant.

Qui si et terrenis parere curis et divinis exercere

studet: utrumque complectere si non valet. Nam duas cu

ras pariter inesse pectori humano non posse: et duobus

serviendum dominis utrisque placere difficile est. Nisi prius

a secretioribus cordis expellatur importuna secula

rum multitudo curarum anima que intrinsecus iacet: ne

quaquam resurgit. Nam dum sepe innumeras seculi cogi

tationes spargit ad considerationem sui se nullatenus

colligit. Arguit eorum tempus quod deo vacare volentes

et mundo renunciant et curas proprias aspernantur

sed dum propinquorum utilitates procurant: a dei amore

se separant. Vir spiritualis ita potest debet sue per

illo ut mutus sis
 i boiis nec supbi
 as. 22.

no sin fueri

no pot qd duc
 b dms fme.

q modhos la
 me volentes
 curis et
 suoy ppiis

Liber

Att

pinquitate. ut dum illis gratia carnis prestare studet ipse
a spiritali proposito nequaquam declinet. Multi enim monacho
rum amore parietum non solum terreis curis: sed etiam foris
iurgijs involuunt: et pro suorum temporalis salute suas animas
perdiderunt. Intra ordinata discretio est dum negat pro
prio quod prestat extraneo. ut noueris non prohiberi pie
tatis officium: sed negari carnalitatis affectum. Parietibus
enim carnaliter prestat quod extraneis pie impedit. Sicut
nostra nobis non odiosa est anima: sed eius carnalis affectus
odio habere debemus. ita nec parietes odio a nobis
habendi non sunt: sed eorum impedimenta quae nos ab itinere
recto prepediunt: dominus tamen dum ita precipit nobis parietes
odire sicut et animas nostras. figuram sanctorum virorum renun
tiationem sancto vaccas designasse allophilorum archan
gelos gestantes. Nam sicut ille pignorum affectibus a recto
itinere mime digresse sunt: ita et vir sanctus mundo renun
tians parietes obtentu non debet a bono impediri proposito
¶ De his qui a deo mundi amore prepediunt. Cap. 22

m Ulti cupiunt percolare ad gratiam dei: sed timeant ca
uere oblectamenta mundi. Prouocat quidem eos
amor christi: sed reuocat cupiditas sancti. Qui proinde ob
liuiscuntur votum: quia capiunt illecebras uanitatis. Quicum
que mens percellit mundi huius involueris: lignum percede
crucis: ut a mari. id est a tempestate huius sancti libereris.
Nemo nullus te a lacu mortis humane saluabit: nisi christus
eruerit. Qui sancto renunciare disposuit: transgressio

¶ Cum qui dispensis reatu astrigit si votum mutauerit. Atrociter enim in di
uitiis renuntiatione diuini iudicii arguendi sunt: quia quod professione spo
suerunt mundo (et reuertitur etc.).

poderat: imple ope precepit. Mirabiliter propter similitudinem a voluptatibus mundi conati redire ad deum retinentibus cum cupiditatibus sancti: ei qui dormitans exurgere conatur et sopore sonni deprimatur. Ille enim ad bonum novit redire et voluptatum fascibus non sit: iste melius elegit vigilare: sed soporem torpore tenetur. A bono in deum lapsos supra carbones frigidos fieri nigriores. quia per torporem mentis ab igne charitatis dei extincti sunt et per mundi appetitum a luce supernae illuminationis privati nigre die peccatorum fuscantur. Quidam interitum bonae operationis metu extingunt in opere. nec permittunt infirma mente desiderata perficere et cum indigent in mundo metuunt: a gloria superna semetipsos abscedunt. Multum consiliorum argumentum insidiat eis diabolus in acqresco plura quam in paucis et modicis novuerat esse preteriti. Oppositum igitur in eorum mentes futuras filiorum egestates. persuadet habere plavum sibi egenisque sufficiat: quatinus his blandimentis interitum bonae devotionis subvertat: atque in terreis lucris deceptam mentem reducat. Multum argumentum insidiat diabolus eis qui renunciant saeculo: ut ei se ipsum a seculo subtrahant. Grauius autem illos in concupiscentiis scilicet ferat: quos per renunciationem ad mundi a seculo reducere et maxime per cenodoxiam subijcit sibi diabolus monachum ut quem per sancti amorem retinere non potuit: ab humilitatis climine subtrahat: et superbie tumore sibi subditum faciat. Dei filius spiritus fallentis diaboli providet de insidiis. et magis in bonis operibus cordis debet adhibere cautelam: ne per vanam gloriam perdat semetipsum ac pereat: cunctaque bona amittat: quae recte agendo obtinuerat.

Att

Zenodochia

nō

declinare ad
dexterā nō
ad sinistras

Am i factis q̄ i dictis cauēda ē iactātia. flē
da tñ ē ruīa sibi quēq̄ magis q̄ deo placere: z lau
dē hoīb3 cōpare. Van⁹ z erroris ē ai⁹ plen⁹: fa
mā appetere z ad capiēdā trena laudē studiū da
re. Circūspice temetip̄z hō: nichilq̄ tibi arroges
de his q̄ i te sūt p̄ter pctm̄. Nō declinat ad dexterā
q̄ nō sibi s3 deo tribuit bōa q̄ agit. neq̄ ad sinistrā
se vertit q̄ de diuina idulgētia peccādi licētiā nō p̄
sumit. Hoc ē qd̄ pphā ait Hec via ābulate in ea:
neq̄ ad dextas neq̄ ad sistras declinātes. Uerū ē
q̄ nāta expetit delectari i laudib3: s3 tūc recte si
in deo nō i se q̄sq̄s laudet. sicut scriptū ē. In dño
laudabit aīa mea Sepe vanā glāz ptēncdo: i aliō
gen⁹ elatōis icidit. dū i se q̄sq̄s glāz p̄ eo qd̄ cōtē
nat ab hoīb3 laudē. Quibusdaz p̄cessū ē tmdē bñ
agere z fructū bōi opis nō hēre: qd̄ ipi sibi aufe
rūt p̄ studiū hūae iactātie. Sēp suā aspiciāt fetidi
tatē q̄ vane glē fauores diligūt z pdidisse bonū o
p⁹ doleāt qd̄ p hūana ostētatiōe fecerūt. Amator
vane glē vñ possit sēp laudari agere nō q̄escit: et
subide illi vires vaitatis prauus appetit⁹ auget.
Bonī opis ichoatio nō debet citius palā ad hoīz
cognitōez veire: ne dū boni ichoatio huāis oclis
relerat a vtute p̄fectiōis ianescat itētio scitatis
Ante maturitatis enī tps mētes florētes cito pe
reunt: germīnaq̄ inutilia fiunt. Virtutes scōrū
p ostētatiōis appetitū dño dēonū imūdoz subij

ciuntur. sicut ezechias rex q̄ diuitias suas caldeis
 p̄ iactatiā pdidit: z p̄ptea p̄itas p̄ pphāz audiuit
 vt significaret dei suū vtutes suas dū vāe gl̄e studio
 pdiderit. statī demōes suorū opū dños facere. sic
 cut ille p̄ oñtationē caldeos rerū suarū dños fecit
 Optia ē illa discretio vt z nota sūt opa n̄ra ad dei
 agēdā gl̄az. z occulta p̄ elatōe vitāda hūana. Ille
 aut̄ d̄z publicare bonū qđ agit: qđ p̄fecta huilitate
 fūdat⁹ nulla iā elatiōe p̄rigit. Nazis q̄ se itelligit
 adhuc aōre laudis pulsari: facta bōa ī occulto agat
 ne forte qđ egerit p̄dat. In dū viri sc̄ti dū cupiūt
 fūdit⁹ suā mutabilitatē corrigere. Aliquanto tu-
 more tangūt elatois sue p̄scij actōis iustitie: s̄ ab
 hui⁹ subreptōis malo huilitatis p̄pūctōe purgāt
 Viri sc̄ti nōnūq̄ q̄sdā de se audiētes īstruūt: z tū
 ī his alta se cōsideratiōe custodiūt. ne dū alios a
 terrena itētiōe erigūt ip̄i ī t̄rene laudis appetitu
 demergāt Quidā p̄ incautā vtutū iactatiā relabūt
 ad vitia z qđā dū vitiorū īpulsū frequēter plangūt:
 de ip̄a īfirmitate p̄ huilitatem validius p̄ualescūt
 Plerūq̄z vtile ē arrogātibz deserīa deo: q̄ten⁹ sue
 īfirmitatis p̄scij ad huilitatē redeāt z huiles post
 casū existāt Nōnulli falsa opiniōe arrogātie se cē
 p̄fectōs existiāt dū nō sūt q̄ obortis tētatiōibz īnote
 scāt. Tāto q̄sq̄ sit vitati vicinior. quāto se eē lon-
 gi⁹ ab ea fuerit arbitrat⁹. Hoc enī huilitatis ē: q̄
 deo hoīez iūgit. Ceterū iactatiā oculos q̄bz de⁹ vi-
 deri poterat claudit. Sicut solis radi⁹ dū p̄spiciūt

Liber

acies oculi hebetatur: sic et quod immoderate altiora se scrutatur: ab intentione veri obtunditur. Sicut aquila ex alto ad escas collabitur: sic homo de alto bonae conversationis per carnales appetitus ad inferiora demergitur.

¶ De hypocrisi.

Cpm. 24

Hypocrita verba sanctorum habet: vitam non habet et quod per fructum doctrinae genuerit non fouet exemplis: sed deficit quod quod verbo edificat: vita et moribus destruit. Hypocrite simulatores dicuntur: quod iusti non esse querunt: sed tamen videri cupiunt. Hi mala agunt et bona profitentur. Per ostentationem quippe boni appareret: per actionem vero mali existunt. Omnia possunt a simplicibus vitia perpetrari. Simulatio vero et hypocrisis non committitur: nisi a male astutis per calliditatem valentibus vitia sub specie virtutum celare: et non veram sanctitatem obijcere. Sancti non solum gloriam super modum suum omnino non appetunt sed etiam hominibus videri refugiunt quod esse meruerunt. Hypocrite autem malitiae suae occulta tegentes ante oculos hominum quidam innocentie sanctitate se vestiunt ut venerentur. Quibus bene diuina voce dicitur: *Ule vobis hypocrite: quia siles facti estis sepulchris de albatis: quod foris quidem appareret hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum.* ita et vos quod foris apparetis hominibus iusti: intus vero pleni estis auaritia et iniquitate. Dupliciter denantur hypocrite: siue per occulta iniquitate: siue per aperta simulatione. Ex illo enim condemnantur quod inique sunt: ex isto quod ostendunt quod non sunt. Non semper latent hypocrite: nam et si in principio sui quidam non pateant: prius tamen quam

vita eoz finiat q̄ simulate vixerit detegūt. Q̄e ei
 ficerū pmanet. nā q̄ simlata sūt diutna eē nō pos-
 sūt. Nō eoz despanda est sal⁹ q̄ adhuc aliqd tre-
 nū sapiūt: dū possūt z ī occītis agere vñ iust fient
 Hi enī meliores sūt hypocritis: eo q̄ mali sūt ī ap-
 to z ī occīto bōi. Hypocrite vō ī occīto mali sūt
 et bonos se palaz oñdūt. Hypocritaz iust⁹ arguē
 phibet: ne deterior castigat⁹ existat dicēte salo-
 mone. Noli arguere derisorem ne oderit te

¶ De inuidia.

Cpm. 25.

I Quorū alieni bōi suū punit auctores. Naz vñ
 bon⁹ pficit: ide iuid⁹ ptabescit. Hoīes prauē viue-
 tes sicut de bonoz lapsibz gratulāt: ita de eoz re-
 cte fctis bōiq̄ pseueratia pfūdūt. Inuid⁹ mēbzū
 ē diaboli. cui⁹ iuidia mors itroiuīt ī orbe trarū: si-
 cut z supb⁹ mēbzū ē diaboli. de q̄ scriptū ē Q̄e su-
 blie videt: z ipe ē rex s̄r oēs filios supbie. Nulla ē
 vtr⁹ q̄ nō hēat p̄riū iuidie malū. Sola mīia caret
 iuidia. qz nēo iuidz mīfo cui reuera n̄ liuor obūcīt
 sz sola mīa adhibet. Multi z bōs imitari volūt: z
 de bonoz pfectibz iuidie liore tabescūt. Hoc fit
 vt nec illi corrigāt a malo suo: sz p iuidētiaz dectio-
 rēt. z bōs a rectō studio q̄tū ī ipis ē si potuerit de-
 prauare conēt. Qñ malos bōi pficē vidēt n̄ scāda-
 lizēt: sz quē sit finē habiti marie cogitēt. Hoc oīs
 iuid⁹ alienis vtutibz pstat. qd̄ btō iob sathā pstitit
 Nā dñ emulat p̄peritatibz amouit aduersa. Sz
 duz credidit eū diabolus posse prosternere: inde

Liber

eius aucta sunt merita atque inde claruerunt probabili
ora patientie documenta. Ita requirunt iudi aditum ma
le fame: per quam bonorum vitam maculant. sicut querebant
ostium sodomite quod domum Loth nociti introiret. Illi
vero cecitate erroris percussi parietes videbant: ostium
non iuveniebant. Non aliter iudi dividendo velut parietem vir
tutes dissimulant vitia vero perquirunt per quam persequantur eorum
vram.

¶ De simulatione Cpm. 26

fraudulentie genus in modo pharetre subtiliter
insidiarum sagittas celat: ut falsam faciat securi
tatem decipiatque callide eum quem molitur occidere. Ca
uedum est inimicum quod manifestum est: sed magis ille quod videri non
potest, facile enim vicinum quod videmus, quod autem non videmus
difficile a nobis expellimus. Raro nocet homo ab ex
traneo, si sui eum non ledant. Magis enim insidiis nostrorum
quam aliorum periclitamur. Latet sepe venena circumlita
melle verborum. Et tamen diu deceptor bonitatem simulat
quosque fallendo decipiat.

¶ De odio Cp. 27

non homines sed vitia odio habenda sunt. flebili
ter autem deplorandi sunt quod odio in fratrem tabes
cunt et per alios perniciosum animi dolum servant. A regno ei
de se separant: quod semetipsos a caritate dissociant.
Sicut mater ecclesia prave ab hominibus hereticis pre
mitur: sed tamen eos venientes benigna caritate amplectitur.
ita et filii nostri quoscunque inimicos sustinemus: reuer
tentes materna imitatione amplecti statim debemus. Ci
to est ignoscendum cuiquam dum veniam postulat. Non
posse peccata dimitti ei, qui in se peccanti debita non

dimittit. formā em̄ nobis idulgētie deus ex me-
rito cōditōis nr̄e iposuit dū ita orare nos p̄cepit.
Dimitte nobis debita nr̄a: sicut ⁊ nos dimittim⁹
debitorib⁹ nr̄is Justū ē ei dei iuditiū tm̄q; pctōri a
se idulgeri oñdit: quātū alitro vnusq; i se offē
so idulget. Quidā de suis fidētes meritis pigre i
se deliqtib⁹ veīā p̄stāt: s; nichil p̄ficūt eē illibatū
a culpa: q̄ nō ē parat⁹ ad veīaz: dū poti⁹ hec mag
na sit culpa qm̄ tardi⁹ relaxāt fratna delicta. Qui
fratrē sibi tardi⁹ recōciliat: deū sibi tardi⁹ placat
frustra ei p̄piciare sibi deū q̄rit: q̄ cito placari in
primū negligit. ¶ De dilectione. Cp. 28.

¶ Uo sūt erga dilectōem p̄rimi conseruāda
Unū ne malū q̄s iferat. alitū vt bonū itēdat
Primū vt caueat ledere: seq̄nter vt discat p̄stare
Amicitia ē aīoz societas: hec q̄ppe a duob⁹ icipit
Nā min⁹ q̄ iter duos dilectio eē nō poterit. Anti
qui em̄ dixerūt de societate duoz vnā eē aīam in
duob⁹ corpib⁹ p̄pter vī. s. amoris. sicut i actibus
ap̄loz legim⁹. Erat illis cor vnū ⁊ aīa vna Nō qz
m̄lta corpa vnā hēant aīaz: s; qz vīcō ⁊ igne cha
ritatis p̄iūcti vnū gñaliter sic dissēctione sapiebāt.
Amicitia ⁊ p̄spas res dulciores eē facit. ⁊ aduer
sas cōmunionē temperat. lenioresq; reddit: qz duz i
tribulatōe amici consolatio adiūgit: nec frangit
animus: nec cadere patit. Tūc vere amic⁹ amat
si nō p̄ se: s; pro deo amat Qui vero pro se amicū
diligīt: insipienter eū amplectit. M̄ltū in terra di

Liber

mersus ē q̄ carnaliter hoīem moriturū pl⁹ diligit
q̄ oz. Qui eī itē pāt aīcū amat: p se magis illū q̄
p deo amat. Quātū ḡ bon⁹ ē q̄ p deo fratrē dili-
git: tñ pñcios⁹ q̄ eū p seipō āplectit. Plezūq̄ di-
ligit i alio hō qd̄ odit i se vt pote i infantibz. Ama-
mus ei quādā eoz ignaviā: z tñ odim⁹. qz ignavi
eē nolumus Sic lapides equos z ceta q̄libet dili-
gimus: s; tñ nolumus hoc eē etia; si possumus

¶ De fictis amicis.

Cpm. 79

C Itō p adūsa fraudulēt⁹ pz aīcus Nā i pspi-
tate icerta ē aīcicia. nec scit̄ vtruz psoa an
felicitas diligať. Sepe p silatōem aīcicia colit̄. vt
q̄ nō potuit apte decipe decipiat fraudulēt. Tūc
q̄sq̄ magis sit pietati iusticieq̄ diuīe prius qñ des-
piciť aīcū aliq̄ adūsitare pcussū Qua i re sibi occa-
sionē mercedis tollit: z erga pcussionē pxi crude-
lis exiit. veluti actū ē it̄ lazarū vlcerosū diuitēq̄
supbū. Per aduersa igit̄ z pspa pprobať si vtiq̄
v̄e diligať de⁹ z pxi⁹. qz dū aduersa pcedūt. a-
mic⁹ fraudulēt⁹ detegit̄: statiq̄ despiciť quē se di-
ligē silauit. Aīcicia certa nulla vi excludit̄: nullo
tpe abolet̄. Ubicūq̄ ei se vterit tps: illa firma est
Rari sūt aīci q̄ vsq̄ i finē existāt cari. Nā mltos a
caritate at adūsitae tporis: at p̄tētio q̄liz actōis a-
uertit. Sepe z p hōres quādā mutāt z mores: et
q̄s añ pglutinosos charitate habuerūt: postq̄ ad
culmen hōnoris venerūt amicos habere p̄ficiūt

¶ De amicitia munere orta.

Cpm. 30

Inter veros amicos amicitia ex benivolenti
a orit̃ int̃ fictos bñficio adiūgit̃. Nō sūt fide
les ī aicitia q̃s min⁹ nō gr̃a copulat. nā cito defūt
nisi sēp acceperit. Dilectio ei q̃ mūere glutinatur
eodē suspēso dissoluit̃. Illa ṽa ē aicitia q̃ nichil q̃
rit ex rebz aic̃: nisi solā beiuolētiāz. s. vt gratis a
met amātē. Plerūqz aicitia ex necessitate ṽl idi
gentia nascit̃. vt sit p̃ quē q̃s qd̃ desiderat p̃seq̃t̃
Ille aut̃ eā veraciter q̃rit: q̃ nichil egēdo eā appe
tit. Nam illa ex iopia brevis ē ⁊ fuscata: ista pura
atqz ppetua. ¶ De cōcordia maloz C̃p. 31

Amicitia ī rebz tm̃ boīs habēda ē. nā q̃ ca ī
malo vtūt̃ nō sibi aic̃: s̃z iūmici existūt. Con
cordiā maloz p̃riā eē bonoz. Et sicut optādū ē
vt bōi pacē habeāt iuicē: sic optādū ē vt mali iui
cē sit discordes. Unanimitatē q̃ppe maloz bōruz
eē p̃trariāz paulus ap̃ls approbat: q̃ malos p̃tra
se diuidit: q̃s ī necē suāz p̃cordasse cōipexit. Inde
et ī lege marc rubrū: h̃ est p̃cordia maloz hoīz di
uiditur. vt electoz via tendēs ad b̃titud. nez non
mpediāt. Impedit̃ aut̃ iter bonoz si mare: hoc ē
vnitas non diuidatur iniquorum.

¶ De correptione fraterna C̃pm. 32

Non debet vitia aliena corripere. qui adhuc
vitiorum contagionibus seruit. Improbū
est enim arguere quenq̃ in alio: quod adhuc dep̃
bendit in semetipso. Qui veraciter fraternā vult
corripere ac sanare infirmitatez: talez se prestare

k.ij.

Liber

fratnevilítatí studeat. ut eū quē corripe cupít huí
li corde amoneat: et h̄ faciēs ex ppassiōe q̄si coīs
piclī: ne forte ⁊ ípe subijciat tētationi. Sicut viri
spūales aliēi pctī emēdatoēm expectāt: ita p̄tūi
deliqtibz deridēdo ísultāt: ⁊ quātū ī ípīs ē eos ī
sanabíles putāt. nec íclināt cor ad p̄patiēdi mīaz
sz supbiētes detestāt atq; blasphemant. Nōnūq;
accidit ut ítra aicos aliq̄ redargutōis enutrita dí
scordia maiores postea charitatē parťiat. ut pote
dū corrígūt ea q̄ displicē ī aico vidēt. Et h̄ qdē p̄
mū nō sīe qdā emulatōe amoit⁹ suscipit: sz corre
pt⁹ postmdō gr̄as agit. At q̄ mlti p̄ parua lesione
vī charitatis rescidūt ⁊ ab aōre dilectōis sese pē
nīt retrahūt. Pleriq; correptōez suā offitiū cha
ritatī existiant. pleriq; vō h̄ipz q; ex caritate cor
ripiūt ad iurie p̄tūeliā trahūt. Un̄ eueit ut ex eo
deťiores efficiāt: p̄ qđ emēdari obediēdo potueŕt
Salubrit̄ accipiūt iusti q̄tiēs de suis excessibz ar
guūt. Supflua aut̄ ē huilitas eoz: q̄ se gessisse ac
cusāt q̄ nō adiserūt Qui vō sīe arrogātia bōa fctā
sua p̄nūciat: p̄culdubio neq; peccat Est q̄rūdā
excusatio p̄isoz q̄ dū p̄ suis facioribz arguūt: v̄
ba iustoz p̄ cēsura declināda abijciūt: fuātes se
dīo iudicio q̄ puniēdi sūt duri⁹ dū t̄paliť p̄tēnūt iu
dicari sese ab hoībz. Iniq; molesta ē v̄itas ⁊ aāra
disciplīa iustitīe: nec delectāt nisi placētia p̄prie ī
becillitatī: īiustitīe fecūdi ⁊ steriles v̄itatī. ceci ad
p̄tūcđā lucē ⁊ occlari ad tenebras aspiciēdū erro

rē. Corda reproborū lubrica sūt ad malū p̄sētiēdū
et fluxa, ad bonū v̄o p̄sētiēdū durissia. Probat sa-
lomō z iusti emēdatoēs cor̄repti: z stulti obstiatio-
nē admoiti: dicēs. Doce iustū z festiabit accipere
De stulto aut̄ ait. Qui erudit derisorē: ip̄e sibi fa-
cit iūriā. Nōnullos tāte eē prauitatis hoīes q̄ dū
ip̄i a malo corrigi negligūt cor̄ripiētūz vitā falsa
criatōe detractāt: z ad sui sceleris solatiū vsurpāt
siv̄ falso cōperit qd̄ ad ifamiā bōz obijciāt, sicut
ē illd̄ ex salomōe. Bōa i malū p̄iit ip̄i: z i electi
ip̄o it̄ maculam. Ne aut̄ illi q̄ z suā rēnuūt vitā corri-
gē: z bōz n̄ desūt detrahē fāe. Pleriq̄ mali s̄c̄es
sibi i malū defēdūt: z patrocio suo prauos q̄ cor̄re-
ptōem bōz suscipiūt ne vñ desplicēt emēdēt: adij-
ciētes i se aliēa delicta vt nō tñ de suis malis: s̄ e-
tiā de aliorū facioribz puniāt quoz pctā defēdūt

¶ De prepositis ecclesie.

Cpm. 33.

¶ Ir eccl̄iasticus z crucifigi mūdo p̄ mortifica-
tōez p̄p̄e carnis dz: z dispēsatiōez eccl̄iastici ord̄is
si ex deivolutate puenerit, nolēs q̄dem: s̄ huīlis
gubernādā suscipiat. Multis it̄cipit sathanas frau-
dibz eos q̄ vite z s̄c̄s utilitate p̄stātes: p̄esse z pro-
desse alijs nolūt. z dū eis regimē aīaz ip̄onit rē-
nuūt: p̄sulti arbitrates ociosā vitā agē q̄ lucris
aīaz isistere. Qd̄ tñ decepti agūt p̄ argumētū dia-
boli fallētis eos p̄ sp̄ez bōi, vt dū illos a pastoralī
offitio retrahit: neq̄q̄ pficiāt q̄ eoz v̄bis atq̄ ex
emplis instrui poterāt. Sc̄i viri nequaq̄ occupa-

Liber

tionū sclariū curas appetūt: s; occulto ordie sibi
 s; ipositas gemūt. Et quis illas p meliorē itetio
 nē fugiāt: tñ p s; bditā mētē portāt: q; qdē sūmope
 si liceat vitare festināt. s; timētes occltā dispēlati
 oēm dei suscipiūt qd refugiūt: exercēt: qd vitare
 noscūt. Intrāt ei ad cor: z ibi p; sulunt qd velīt oc-
 cltā volūtas dei. seseq; s; bditos debē eē sūmis or-
 diatōib; cognoscētes: humiliāt cervicē cordis iugo
 diuīe dispēlatōis. ¶ De indignis ppositis. Cp. 34.

n On sūt pmouēdi ad regimē ecclie q adhuc
 vicijs subiācēt. Hic ē q pceptū ē dauid nō
 edificare visibile tēplū q; sāguinū vir, id est belli
 freqntia illi eēt Qua figura illi spiritalit; admonē-
 tur q vitioz adhuc corruptōi sūt dediti ne tēplūz
 edificēt: h ē eccliaz docē ne psumāt. Nō d; hōis
 ducatū suscipe q nescit s; biectis tramite vite meli-
 oris p; ire. Neq; ei q; q; ad h tñ p; ficit vt subditoz
 cīpas corrigat z ipe vicijs fuiat Qui nō se dignū
 ad epātū estimat: locū eius q dignus est non p; oc-
 cupet. Naz taz sanctū est sacerdocij nomē: vt nul-
 la viciozuz nota maculari s; sinat. Grauius enī cō-
 demnabitur qui indignus suscipit qd nō meretur
 Qui regimē sacerdocij cōtendit appetere: ante i
 se discuriat si vita honori sit cōgrua Qd si non di-
 screpat: humiliter ad id ad q vocat; accedat. ~~Et tñ reū~~
 q; ppe culpe gemiat: si q; q; cū culpa ad sacerdotā-
 le culmē aspirat. Deu me misū iexplicabilib; no-
 dis astrictū. Si enī susceptū regimē ecclīastici or-

nō sacerdos

diuis retineā criminis cōscius timore concutior.
Si vō de serā ne detior sit cūpa susceptū gregē re
liq̄re āpli⁹ foīdo. Undiq̄ miser me tuo: z i tāto
rei discrimīe qđ leq̄r ignoro. Unius cuiusq̄ casus
tāto maioris ē criminis: q̄to z pri⁹ q̄ caderet erat
vtutis. Precadētū nāq̄ magitudo vtutū crescit
ad cumulū seq̄ntiū delictorū. Pleriq̄ sacerdotes
sue magis vtilitatis cā q̄ gregis p̄esse desiderāt.
nec vt p̄sit p̄sules fieri cupiūt: s; magis vt diuites
fiāt z honorē. Suscipiūt enī sublimitatis culmē
nō p̄ pastorali regimīe: s; p̄ soli⁹ hōis ābitōe. at
q̄ abiecto ope dignitatis solā noīs apperūt dig
nitatē. Dū malī sacerdotes deo ignorāte nō fiāt:
tñ ignorāt a deo: ip̄o p̄ pphāz testāte. Principes
extiterūt: s; nō cognoui. S; h̄ nescire dei: repro
bare est. ¶ De indoctis prepositis. Cpm. 35

f Icut iniqui et peccatores ministerium sa
cerdotale assequi prohibentur: ita indocti
et imperiti a tali offitio retrahuntur. Illi enī ex
emplis suis vitam bonorum corrūpunt. isti vero
sua ignauia iniq̄s corrigere nesciūt. Quō docere
poterūt qđ ipsi nō didicerunt: Desinat locū docē
di suscipere qui nescit docere. Ignorātia quippe
presulū vite non cōgruit subiectorū. Cecus enī si
ceco ducatum p̄buerit: ambo in foueā cadūt. Sa
cerdotes indoctos per esaiāz prophetā dñs ip̄o
bat: dicēs. Ipsi inq̄t pastores ignorabant intelli
gētīā. Et iterū. Speculatores ceci oēs: id est im-

periti epi. Nescierunt igitur universi canes muti non
valentes latrare. hoc est plebes omnes non valen-
tes resistendo malis per verbum doctrine defendere.
¶ De doctrina et exemplis propositis. Cp. 36.

¶ Doctrina quam vita clarescere debet ecclesiasticus doctor
Nam doctrina sine vita arroganter reddit: vita sine
doctrina inutilis facit. Sacerdotis predicatio omnibus et
firmata est ita ut quod docet verbo instruat exemplo. Cle-
ra est illa doctrina quam vivendi sequitur forma. nam nihil epis-
copus est quam si bonum quod quisque formae predicat: exemplo opere ne-
gligat. Tunc ei utilis predicatio profertur: quando efficaciter
adimplet. Unusquisque predicator et bonae actionis et bonae pre-
dicationis habere debet studium. nam altius sine alto non facit
perfectum: sed praecedit iustum bonum facere ut sequenter bonum possit
docere. Omnis utilis doctor plebibus subiectis ita se
praestare debet atque insistere doctrinae ut quanto claret verbo
tanto clarescat et merito. Nam quod apostolus timotheo pre-
cipit cum omni impio docere: non hortatur ad tumorem super-
bie: sed ad bonam actionem et vite auctoritatem: videlicet ne li-
bertatem praebere peccandi: si bonum doceret et male vive-
ret. Unde et dominus. Qui soluerit unum de mandatis istis
minimis et sic docuerit: minimus erit in regno celorum
Vides quod auctoritate magisterij caret: quod quod docet
non facit. Sicut in numismate metallum figura et pondus
inducitur: ita in omni doctore ecclesiastico quod sequatur: quod do-
ceat: quod vivat. Per qualitatē igitur metalli doctrina
per figuras similitudo patrum: per pondus humilitas
designatur. Qui vero ab his tribus discrepa-

uerit: non metallum sed terra erit.

¶ De his q̄ bene docent et male viuūt Cpm. 37

¶ Interdū doctōis vitio etiā ip̄a v̄a doctrina
vilescit: q̄ dū nō viuūt sicut docz ip̄az quā p̄
dicat v̄itatē p̄tēptibilē facit. Arc⁹ p̄ul⁹ ē ligua ma
gistroz docētū bñ z viuētū male Et idō q̄si ex p̄
uerso arcu sagittā emittūt: dū suā prauā vitā p̄p̄e
ligue ictu p̄fodiūt. Qui diuina p̄dicāt z ex eiusdez
p̄dicatōis dignitate viuē min⁹ curāt hñtes verbū
dei ī ore z ī ope nō hñtes: mlt̄a bñ docētes: nichil
aūt op̄ates: imitāt balaā ariolū: q̄ corz uēs ope: ap
tos habuit oculos ad p̄uēdā lucē doct̄ie. Qui bñ
docet z male viuūt: tāq̄ es at cymbalū sonū facit
alijs. ip̄e tñ sibi manet īf̄sualis. Qui bñ docet et
male viuūt: qđ docet bñ viuētibz p̄fic̄it. q̄ v̄o male
viuūt: seip̄z occidit. sicut sac̄dos q̄ se digne agit vt
sacerdotē decet: m̄steriū ei⁹ z ip̄i z alijs vtile est.
Indigne aūt viuēs: alijs qđ ē vtilis ē loq̄ndo se aūt
inēfic̄it prauē viuēdo: ac p̄b qđ ī illo mortuū ē p̄
priū ei⁹ ē. qđ v̄o viuūt ī eo: i. sac̄rū m̄steriū alienū ē
Qui bñ docet z male viuūt: eq̄t cereo q̄ bonā qđ ē
alijs lucez p̄stare: se vero in malis suis cōsumere
videtur atq̄z extinguere. Qui bñ docet z male vi
uūt: videt̄ bonū malo p̄iūgere. lucez tenebris cō
miscere. veritatem mendatio mutare.

¶ De exemplis prauorum sacerdotum. Cp. 38

¶ epe per quos iustitia docetur per ip̄os pcti
morbus irrepit. z mors ad p̄lebes pertran

Liber

sit. s. vel dū mala docēt: vī dū praua faciūt. Pleri-
q; sacerdotes ⁊ clerici prauē viuētes forma cetis
in malū existūt: q̄ i bonis exēplū eē debuerūt. Hi
ei q̄scūq; exēplo male puerfatōis sue pdūt: de il-
lis rōez sic dubio redditi sūt. Ex carnaliū pposi-
toz exēplo plerūq; fit vita detior: sūditior: ⁊ ple-
bis merito fiūt tales sacerdotes q̄ exēplo detiore
ppl̄z destruāt nō edificēt. Ex merito ei plebis nō
nūq; ep̄i deprauāt: q̄ten? p̄clui? corruāt q̄ sequū-
tur. Capite lāguēte cetera corp̄is mēbra inficiūt. Un-
et sc̄ptū ē. Omē caput lāguiduz ⁊ oē cor merēs. a
plāta pedis vsq; ad verticē nō ē i eo salūtas. Caput
enī lāguidū ē doctor agēs pctm̄: cui? malū ad cor
p? pueit: dū eo vel peccāte vel prauē docēte pesti-
fer lāguoz ad plebes subditas trāsīt. Deteriores
sūt q̄ sic doctris seu exēplis vitā moresq; bonoz
corrūpūt: his q̄ substātiās alioz p̄dīaq; diripiūt.
hi enī ea q̄ extra nos sūt: s; tñ nra auferūt: corrup-
tores vero mox p̄prie nos ipsos diripiūt qm̄ diui-
tie iustoz mores eoz sūt. Multū ergo distant dā-
na mox ⁊ damnis temporalium reruz: dum ista
extra nos sunt: mores vero in nobis.

¶ De prepositis carnalibus. Cpm. 39

p Rouidentia plerūq; diuini p̄siliij ordīnan-
tur prepositi mundana ⁊ exteriora sectan-
tes: vt dum temporalibus rebus se totos impen-
dunt spiritalis tutiozem vitam contemplationis
exerceant. Quia dure sunt quiete viuere volen-

riu3 sarcine curarū ep̄aliū. puidet sepe de⁹ curis
 deditos secularib3 ad susceptōez regimīs. vt dū
 hi extiora sūt tedio pcurāt: spiritalis reb3 itiori-
 bz sūt impedimento rerū t̄renarū deficiāt. Dei ḡ or-
 diatōez accusāt a q̄ istituūt q̄ ep̄os p̄dēnāt: dū mi-
 nus spūalia: s3 magis fr̄ea sectāt. Ex diuī ei taber-
 naclī dispositōe ob iniurias mūdi ferēdas z t̄bies
 q̄sdā istituī ep̄os sc̄larib3 curis insistētes. vt hi q̄ in-
 teri⁹ supna desiderāt: nullo fr̄eo obsistēte negoci-
 o liberi⁹ b̄ qd̄ amāt itēdāt. Nō ē itaq3 iudicādu3 a
 plebe rector iordiatu3: dū magis nouerit pplī sui
 fuisse meriti peruersi regimē suscepisse p̄tificis.
 Nā p̄ meritis plebiū disponit a deo vita rectorū.
 Exēplo dauid peccāt ad p̄p̄atōem p̄cipū: q̄ ex
 merito plebis p̄uaricāt. Sn̄ia dānant cham filiū
 noe. q̄ suorū p̄positoꝝ culpas ī publico produnt
 sicut cham qui patris pudenda nō opuit: sed de-
 ridenda monstrauit. Habituri sunt sem̄ meritum
 et iafeth: qui reueranter operiunt que patres su-
 os excessisse cognoscunt. si t̄n patrum facta nō di-
 ligāt: s3 t̄m operiant nec imittentur. Naz sūt qui
 p̄positos suos puerse iudicant: dū terrenis stu-
 dijs eos plus viderint esse intentos: si uel parū iā
 ipsi de spiritalibus cogitauerint. Rectores er-
 go a deo iudicādi sūt. a suis aut̄ subditis neq̄q̄ iu-
 dicandi sunt: exemplo domini qui per se venden-
 tes columbas et nūmulariorum mensas proprio
 euerit flagello: z p̄iecit a templo. Uel etiā sicut

Liber.

dicit psalmista. Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos discernit. Quod si a fide exorbitaverit rector: tunc erit arguendus a subditis. pro moribus vero reprobis tolerandus magis quam distrigendus a plebe est. ¶ De iracundis doctoribus. Cap. 40

i Iracundi doctores pro rabie furoris discipline modum ad immitatem crudelitatis putant. et vnde emendare subditos poterant: inde potius vulnerant. Iam sic mensura ultiscitur cunctas prepositus iracundus. quia cor eius despectum in rerum curis non colligit in amorem vni de iratis. Mens enim solita in diuersis cathena charitatis non abstrigit: sed male laxata: male ad omnes occasionem mouetur. ¶ De supbis doctoribus. Cap. 41

b Onus doctor et in humilitate fuit disciplinam et per disciplinam non incurrit superbia. Elati autem pastores plebes tyrannice premit: non regunt. quod non dei sed suam gloriam a subditis exigunt. Multi sunt qui in verbo doctrine non humiles sed arrogantes existunt: qui et ipsa recta quam predicant: non studio correctionis sed vicio elationis annunciant. Multi sunt qui non ex consilio edificandi: sed ex tumore superbiendi docent. nec ut proficiant sapientes sunt: sed ut sapientes videantur docere studet. Estimatio praua arrogantiu sacerdotum per quas imitatur sanctos rigore discipline et sequi negligunt charitatis affectione. videri volunt rigida seueritate: sed formas humilitatis prestare nequeunt: ut magis terribiles quam mites aspiciantur. Supbi doctores vulnerare potius quam emendare

nouerūt. salomōe testāte q̄ sit. In ore stulti vīrga
supbie. qz īcrepādo rigide feriūt: z ppati huīliter
nesciūt. Bñ alieni pcti curanda vitia suscipit. q̄ b
ex cordis dilectōe z huīli psciētia facit. Cetū q̄ de
liqntem supbo vl' odioso sio corripit: nō emēdat
sz pcutit. Quicqd ei ptn' vel idignātis aius ptu
lerit obiurgātis furor ē. nō dilectio corrigētis.

¶ De humilitate prepositorum. Cpm. 42

q Uli p̄ficiē ad regimē taliter erga disciplinā
subiectoz p̄stare se dz: vt nō solū auctorita
te: verū etiā huīlitate clarescat. Sz tñ ita erit i eo
vt' huīlitis: ne dissoluā vita subditoz īvicijs.
atqz ita auctoritas aderit ptātis: ne p tumorē cor
dis seueritas existat imoderatōis. Nec ē ei i dei
saēdotibz vā discretio q̄ nec p libtatē supbi: nec p
huīlitate reissi sit. Hic ē q̄ scti cuz magna p̄stātia
redarguerūt etiā p̄cipū vitia. i qbz cū sūma esset
huīlitas: loco tñ necessario libe transgressores iu
stitie īcrepabāt. Aliqn etiā subdit' nos oz eē huīli
ores: qm̄ facta subditoz iudicā a nobis: nra vō
de' iudicat. Agnoscat eps se eē p̄seruū plebis nō
dñz. verū hoc charitas non conditio exigit.

¶ De doctrine discretione. Cpm. 43

n On oībus vna eademqz doctrina est adhi
benda sz pro qualitate mox diuersa exhor
tatio erit doctorum. Nam quosdam increpatio du
ra. quosdaz vero exhortatio corrigit blanda. Si
cut periti medici ad varios corporis morbos di

Discretio p̄lati

nō p̄stare.

Liber

Vide *Agm*
pastoralis
tis *arca* *h.*

coruus

uerso medicamie seruiunt: ita ut iuxta vulnerum va-
rietates medicina diuisa sit. Sic et doctor ecclesie sin-
gulis quibusque hominibus congruum doctrine remedium adhibe-
bit: et quod cuique oporteat per etatem per sexum ac professio-
nem annuntiabit. Non omnibus ea que sunt clausa aperienda sunt.
Multi sunt enim que capere non possunt quibus si indiscrete mani-
festentur: statim autem detrahunt autem negligunt. Prima quippe
prudencie virtus est eam quam docere oporteat existere perso-
nam. Rudibus populis seu carnalibus plana atque pia non
summa atque ardua predicanda sunt: ne immensitate doctri-
ne opprimantur potius quam erudiantur. unde et paulus apostolus ait.
Non potui vobis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnali-
bus. tamquam puulis in christo lac vobis potum dedi: non escam.
Carnalibus quippe animis nec alta nimis de celestibus.
nec terrena queit predicare: sed mediocriter. ut iustitia
eorum moresque desiderant edoceri. Coruus dum suos
pullos viderit albi coloris nullis eos cibis alit: sed
tamen deinde attendit donec patino colore nigrescant et sic
illos frequenti cibo reficit. Ita et ecclesie doctor strenu-
us: nisi eos quos docet viderit ad suam similitudinem per omne
professionem nigrescere: et iusto de sancti deposito lamenta-
tionis habitum de peccati recordatione induere: ut pote ad
huc exterioribus. hoc est carnalibus: non aperit intelligentie spi-
ritualis profundiora mysteria: ne dum audita non capiunt
periculi incipiant contemnere quam venerari mandata celestia.
Aliud est agendum erga eos qui nostro committuntur regimini si of-
fendunt: atque aliud cum his qui nobis commissi non sunt. qui si iu-
sti sunt veneranda sunt. Si vero deliquerint per sola cha-

ritate ut loc⁹ ē corripiēdi sūt: nō tñ cū ea seuerita
te sicut hi q̄ nobis regēdi pmissi sūt. ¶ Pa⁹ docēdi
sūt seniores plebis: ut p̄ eos infra positi facili⁹ do
ceāt. Un̄ z ap̄ls. Nec iqt̄ p̄mēdo hoibz fidelibz q̄
idonei sūt z alios docē. ¶ Ingeniū bōi doctoris ē i-
cipe a laudibz eoz q̄s salubrit̄ obiurgatos corri-
gē cupit. sicut ap̄ls ad corinthios facit: q̄s a laudibz
i choat z increpatōibz pbat. Sz erāt ap̄ corinthios
q̄ z laude z increpatōe digni essēt. Ille vō indiscrete
loq̄t q̄ sic vtraqz oibz loq̄t ut oibz vtraqz puenire
videātur.

¶ De silētio doctorū. Cp. 44

p Ro malo merito plebis auferēt doctrinā p
dicatōis. Pro bono merito audientis tribu
itur fmo doctoris. ¶ In ptate diuina p̄sistit: cui velit
deus doctrine verbū dare: vel cui auferre / z h̄ aut
p̄ dicentis: aut pro audientis sit merito. ut mō p
culpa plebis auferat fmo doctoris: mō vero pro
utilibz meritis tribuat. Nā z bon⁹ docet bonū: z
malus malū: z bonus malū: z malus bonū. qd̄ tñ
sit iuxta meritū p̄p̄loz. ¶ Nō oīa t̄p̄a p̄gruūt doctri
ne: fm salomonis sn̄iaz dicētis. T̄ps tacēdi z t̄ps
loq̄ndi. Nō qd̄ p̄ timorē: sz p̄ discretōez propter
maloz icorrigibilē iūqtatē: nōnūq̄ electos opor
tet a doctrina cessare. ¶ Interdū doctores ecclesie
calore charitatis ardentes cōticescūt a docendo
quia non est qui audiat: testante propheta qui ait
Ciuitates auri clause sūt: et non est qui aperiat.
¶ Qui docendi accepit offitiū: interdū ad tempus

p̄ doceri debet
senes i p̄p̄lo.

Ita

tacendū a p̄di
cutione.

Liber

facta primi taceat q̄ statim corrigere neq̄q̄ existiat.
 Nā si corrigere pōt z dissimulat: verū ē q̄ p̄fessū a
 lienī erroris hēat. Pleriq̄ sctī doctores p̄ mali p̄
 tinacia q̄ iūq̄os emēdare neq̄ūt his tacere dispo
 nūt. s̄ calorē spū feruoris q̄ agūt ferre nō sustinē
 tes: iterūz in increpationez p̄osiliunt iūquorum.

¶ De p̄bēda sacerdotali p̄tectōe i plebe. C̄p. 45

q̄ Uibz docēdi fōsa p̄missa ē: mltū subeūt p̄i
 clī si cōtradictibz v̄itati resistere v̄oluerit.

dū p̄phā doctore ecclīe iſtruat: ad sūmū vsq̄ iusti
 tie p̄ueire. cū dicit. s̄ mōtez excelsū ascēde tu q̄ e
 uāgelizas syon. s̄. vt ita p̄emineat merito: sicut z
 gradu. Seq̄nter ne forte debeat a docēdo timore
 refrigi audiat. Exalta i fortitudie vocē tuā: z no
 li tiere. Un̄ z hieremie ita dñs ait. Accige lūbos
 tuos z surge loq̄re ad eos: ne formides a facie eo
 rū: nec ei tiere te faciāt vultū eoz. vñ apparet: q̄
 et nō tiere donū dei ē. Qui p̄sonā potētis accipit

Nō et v̄itatez loq̄ p̄timeſcit: grauis culpe mulctatur
 snia. Mlti enī sacerdotes metu p̄tātis veritatez
 occltāt: z habēt rei q̄ abono ope vel a iustitie p̄di
 catōe rei alicui⁹ formidie/āt p̄tate terzēte auertūt.

*q̄ occultates
 v̄itatez metu
 p̄tātis*

Nō bene tu s̄z heu pro chdolor ide metuūt: q̄ vel amore rez
 rū scl̄ariū iPLICANT: vel q̄ aliquo facinoris opere
 confūduntur. Multi p̄sules ecclīarum timentes
 ne amicitiaz scl̄ariuz pdant: z molestiaz odioz in
 currant peccantes non arguūt: et corripe paupe
 rez oppressores verentur: non pertimescentes q̄

*pastor / z p̄dic
 ator*

de veritate sunt rediti rationes pro eo quod pertinescunt de plebi-
bus sibi commissis. Quoniam a potentibus pauperes opprimuntur: ad
eripiendos eos boni sacerdotes protectionis auxilium ferunt
nec verentur cuiusquam inimicitiarum molestias: sed oppressores
pauperum palam arguunt: increpant: excoicant: minus-
que metuunt eorum nocendi insidias etiam si nocere valeant.
Pastor ei bonum animam suam ponit pro ovibus. Sicut puer-
gil pastor pro bestiis oves custodire solet: ita et dei
sacerdos pro gregem christi sollicitus est dicens. ne inimicus vastet
ne persecutor infestet. ne potentioris cuiusque cupiditas
vitam pauperum inquietet. Pro sui autem pastores non habent
curam de ovibus. sed sicut legimus in evangelio de mercenariis:
videtur lupo venientem et fugiunt. Tunc enim fugiunt non
quoniam potentibus tacent: et malis resistere metuunt.

¶ De disciplina sacerdotis i his q deliquit. Cp. 46
Sacerdotes p pplor iniquitate danat si eos
at ignorantes no erudiat peccates n arguat
testate dno ad pphaz Spectatore dedi te domui
israel: si no fueris locut? ut se custodiat ipi a via
sua: ille i iniquitate sua moriet. saguiet aut ei de ma
nu tua reqra. Sic eni heli sacerdos p filior iniquitate
danat e z licz eos delinquentes amonuerit: sz tn no
vt oportebat redarguit. Sacerdotes exqrere
dnt pctā pplor: z sagaci sollicitudie vnūqnqz p
bare iuxta testioiū dñi ad hiereiaz loqnt. pbato
re iqt dedi te i pplo meo robustuz. z scies: z pba
bis vias eoz Sacerdotes studio corrigēdi fctā p
scrutari dnt subiectoz. vt emēdatos lucrifacere

ad .i.

o. f. sacerdotes

oib' oia fact'

*fleat p'tu
p'ti d'z sacerdos
tamq'z p'p'a.*

Att'

*no' sacerdos bo-
ne 2 studio
se.*

possit. Sicut aut p'tore p'ueit argui: ita iustu non
exulcerari. Sacerdotes cura dnt h're de his q' p'ent
vt eoz redargut'oe at corrigat' a p'ctis: at si incorri-
gibiles existut ab ecclia sepent. Attrocit' arguunt: q'
decipiēdo peccātes n' solū qz nō arguūt p' p'ctō: s'
etiā adulat' decipiūt: dicēte p'phā. Et erūt q' b'tifi-
cāt ppl'm istū seducētes. 7 q' b'tificāt p'cipitati. At-
trocit' iter' arguūt q' peccātē n' recipiūt: s'z despici-
ūt 7 spnūt. nec alii' delictū tāq' p'puz igemiscūt.
De talibz p' esaiā dñs p'minās vicit. Qui dicūt re-
cede a me: n' appropiā q's m': qz imūd' es: isti fum' e-
rūt i furore meo ignis ardēs tota die. Jñ ē qd apl's
oibz oia fact' ē: n' imitatōe error' s'z p'passōis mif-
atōe. s. vt ita vicia aliēa flēt: quē ad dō si tali 7 ipe i-
plicaret' errore. Bōi pastores ppli dnt delicta de-
flē: 7 totos se plāctibz tradē. imitātes hiereiaz p-
phetā dicētē Quis dabit capiti meo aquā 7 oculis
meis fōtē lacrimaz: 7 plorabo die ac nocte i ffectos
ppli mei. Tāq' p'p'a igr delicta plebis p'ctā sacerdos
flē d'z: s'z affectu p'patiēdi: n' accusatōe p'issis. Nōnul-
li p'sules gregis q'sdā p' p'ctō a coioe ei'ciūt. s'z q'lr
p' viuē debeāt ad meli' exhortādo n' visitāt. Qui-
bz p'grue f'mo diuin' i crepās p'miat. Pastores q'
pascit' pplz meū: vos disp'sist' gregē meū. eiecist'
7 n' visitast' eos. ecce ego visitabo s'rvos malitiā stu-
dior' v'roz. Bōz studia sacerdotū mltā diligētia e-
tiā prava plebiū fctā pqrūt. vt dū i mūnis s'bdito-
rū p'ctis se acerrimos p'stat: d' maioribz malis cau-
tos sibi s'biectos q' ac sollicitos faciāt sicut medici

morbos imminētes curādos suscipiūt fuos vō ne
 irrepēt: medicie obiectu qdā psciētia ātecedūt. ita
 et doctores bōi sic ea q male acta sūt refecāt. vt
 ea q aditti pnt ne ppetrent doctria sua succurrēte
 pueiāt. Qui blādo vbo castigat nō corrigit: acri
 necesse ē vt arguat. Cū dolore ei abscedēda sūt q
 leuit sanari nō pnt. Qui admoit secrete de pctō
 corrigi negligit: publice arguēd ē. vt vuln qd oc
 clte sanari nescit: maifeste sanari debeat et emēda
 ri. Maifesta pctā nō sūt occulta correptōe purgāda.
 Palā ei sūt arguēdi q palaz nocēt. vt dū apta ob
 iurgatōe sanāt: hi q eos imitādo deliqrāt corrigāt.
 Dū vn corripit plī emēdāt. Utili ē ei p mltorū
 saluatōe vn pdenet: q p vni licētiā mlti piclitēt.
 Ita p deliqrētes fmo ē pferēd: sicut ei q corripit
 expostulat sal. Qd si op ē aliquā medicamētū
 aspitate vboz pdicatōe aspgē: lenitatez tñ corde
 op ē retiere. Doctores nonnūq duri ferūt icre
 patōibz sbditos: q tñ a caritate eoz qd corripiūt
 nō recedūt. Sepe ecclie cēsura arrogātibz videēt eē
 srbia: et qd a bōis pie fit: crudelit fieri putat a p
 uis. qz nō discernūt recto oclō qd a bōis recto fit
 aīo. Notādū ē vehemēt ab oī pōtifice vt tāto cau
 ti erga coīssos agat: quāto duri a xpo iudicari
 foridat. Nā sicut scptū est In q mēsurā mēsi fuerit
 tis: i ipa remetiet vobis. Quotidie nāq oēs deliqr
 mus et i mltis erroribz labimur. Qui ei i nrīs de
 lictis clemētes sum: i alieno pctō rigorem tene
 re nequaq debemus. Multi alioz vitia cernunt

Si secrete
 nō se corri
 gnt.

Att p dican
 tor.

nō pōtife

Liber

sua nō aspiciūt. Et cū ip̄is max̄is crimibz obnoxij
teneant: mīora pctā fr̄ibz nō dīmīttūt. Hypocrite
trabē ī ocl̄o suo p̄sistētē nō sētīūt z herētē festucā
ī luīe fr̄is itēdūt. Facilius rep̄hēdim⁹ vicia aliena
q̄ n̄ra. Nā sepe q̄ puer̄sa ī alijs iudicam⁹: ī nobis
nocibilia eē min⁹ sētīm⁹. z qd̄ ī alijs rep̄hēdim⁹
agere ip̄i nō erubescim⁹. Facili⁹ vitia vni⁹scui⁹sq̄
q̄ vtutes itēdim⁹. nec qd̄ bōi q̄sq̄ ge sserit agno
scere cupim⁹: s̄z quid malī egerit p̄scrutamur
¶ De subditis. Cpm. 47

p. Rop̄ pctm̄ p̄mi hoīs huāo gñi p̄sa dīuit⁹
illata ē fuitutis: ita vt q̄bz aspicit nō p̄gruē

libertatē his mīfīcordi⁹ irroget fuitutē. Et licet
pctm̄ huāe oriḡis p̄ baptis̄mi gr̄az cūctis fidelibz
dīfū sit: tñ equ⁹ de⁹ idō discreuit hoībz vitā alios
suos p̄stituēs: alios dños: vt licētia male agēdi f
uor̄ pt̄ate dñantiū restrīgat. Nāz si oēs sīe metu
fuissēt q̄s eēt q̄ a malis quēpiā p̄hiberet. In et in
gētibz p̄cīpes regesq̄ electi sūt: vt t̄roze suo po
pulos a malo coercerēt: atq̄ ad recte viuēdū legi
bz s̄bderēt. Quātū attinet ad rōez: nō ē p̄sōaz ac
ceptio apd̄ deū. q̄ mūdi elegit ignobilia z p̄tēpti
bilia z q̄ nō sūt: vt ea q̄ sūt destrueret. ne gl̄iet oīs
caro: h̄ ē carnalis potētia corā illo. Un⁹ eī dñs: e
q̄līt z dñis fert p̄sultū z fuis. Melior ē s̄biecta f
uit⁹: q̄ elata lib̄tas. Mlti eī iueniūt deo libere ser
uiētes sub dñis p̄stituti flagitiosis. q̄ z si subiecti
sunt illis corpore: p̄lati tamen sunt mente.

Atq̄ s̄ mur
murātes.

suū

ad qd̄ p̄n
cipēs dñam
p̄tis.

Tertius.

fo. 91.

De prelatis.

Cpm. 48.

¶ Ir iust⁹ aut oī ptāte sclari exuit⁹ aut si aliq⁹ *ut hūmilietur*
cigit⁹: nō sū illa curuat⁹: ut sūbz tumeat⁹ ea *q̄ p̄est et non timent.*
sibi sūbz cit⁹ ut hūilioz inotescat. Probat⁹ aut h apli
co exēplo: q̄ data sibi ptāte etiā nec ad h⁹ vs⁹ ē qd
licebat: s3 dū poss3: ut illicita abnuat: seseq3 ut par
uulū i medio eoz qbz p̄erat oñdit. Qui i appetē *Sēp nōn d⁹ h⁹*
dis hōzib3 sclari aut p̄spitatib3 mūdi istāti desudat *q̄ querētes*
labore: z hīc z i futuro vacu⁹ iueit a rege. tātoz sarcī *honores z p̄f*
nis pctōz grauabit⁹: q̄to a bōis opib3 extitit alie *ritates hūi⁹*
n⁹. Quāto q̄s q̄ apli⁹ sclaris hōzis dignitate subli *sclī.*
mat⁹: tāto graui⁹ curaz pōderib3 aggrauat. eisq3
magis mte z cogitatōe sūbz cit⁹: qbz sūbz litat⁹ gradu
p̄poit. Nā ut qd p̄z ait. Qd qd sūbz miet pl⁹ merozi
bz afficit⁹ q̄ hōzib3 gaudet. Quāto q̄s q̄ cur⁹ mūdi
maiorib3 occupat⁹ tāto facili⁹ vicij3 p̄mit⁹. Si civis
valet p̄cā aius deuitare q̄et⁹: q̄to magis occupa
tōe sclari detēt⁹. Nō statūtile ē oē ptāt⁹ isigne: s3 *q̄no vale est*
tūc v̄e ē vtile si bñ gerat. tūc at bñ gerit: qñ sūbz iect⁹ *p̄cesse.*
pdest qbz trēo hōze p̄ferē. Ptās bōa ē qñ deo do *ptās bona q̄m*
nāte ē ut malū tōze coerceat: n̄ ut temē malū cōit *est.*
rat. Nihil aut pei⁹ ē q̄ p̄ ptātē peccādi libtatē h̄re.
nihilq3 ifelici⁹ male agēdi felicitate. Qui i h̄ sclō
bñ ipat: sūbz sūbz i p̄petuū regnat. z de glia sclī hūi⁹
ad etnā trāsmeat glāz. Qui v̄o p̄raue regnū exer
cēt: p⁹ vestē fulgētē lapillozūq3 nitorez: z nudī et
misi ad ifernū torq̄ndi descēdēt. Reges a recte a
gēdo vocati sūt. Et iō sicut recte faciēdo regiu3 *reges a re*
gēdo dñz
recte

Liber

nomē obtinet: ita peccādo aittit. Nā z viros scōs
 pīde reges vocari i scōis eloqīs. eo q recte agāt se
 susq. ppos bñ regāt: z mot⁹ resistētes sibi rōabili
 discretōe pponāt. Recte igr illi reges vocāt: q tā se
 metipos q sūbictos bñ regēdo modificare nouerūt
 Quidaz ipz nomē regimīs ad imitatē transūtūt
 crudelitāt: dūq ad clīnē ptāt venerit i apostasi
 az pfesti labūt. tātoz se tumore cordis extollūt: vt
 cūctos sūbditos i sui ppatōe despiciāt: eosq qbz p
 eē ptingit nō agnoscat. Quos pgrue ecclīastes adō
 ner: dicēs. Ducē te pstituerūt noli extolli. sz esto
 illis qsi vn⁹ ex ipis. Dū mūdi reges subliores se ce
 tis sētiūt mortales tñ se eē agnoscat. nec regni glā
 q i b sclo sublimant aspiciāt: sz op⁹ qd secū ad ife
 ros deportēt attēdant. Si g aīssuri sūt: hui⁹ tpi
 glāz: illa agāt q p⁹ finē momētaneū sic sic posside
 āt. Dū apls dicat: n ē ptās nisi a deo: quō dñs p p
 phāz de quō pncipatu dicit ipi regnauerūt sz n ex
 me: qsi diceret: n me ppitio: sz me irato. Un z ife
 ri⁹ p eū pphāz addidit. Dabo iqt tibi regē i furo
 re meo. Quo maifesti⁹ elucet bōaz malāz ptātē a
 deo ordiari: sz bōaz ppici⁹: malā irat⁹. Reges qñ
 bōi sūt mueri ē dei. qñ vō mali celerē ē ppli. Scōz
 ei meritū plebiū dispoit vita rectōz. testāte iob. q
 regnare facit hipocritā ppī pctā ppli. Irascēte ei
 deo talē rectorē ppli suscipiūt: qlē p pctō merēf.
 Nōnūq p malicia plebis etiā reges mutant. z q
 ante videbant eē bōi: accepto regno fiūt mali

Non scti bo
 rane reges

q male ac
 crudeli re
 gūt. l. p sūt

Attēdāt re
 ges.

q sit rex
 boni dñi
 et de
 merita ppli
 fuit mali

¶ **Q**ui recte utitur regni potestate: ita se preestare omnibus debet: ut quanto magis hominum celsitudine claret: tanto seipsum mente humiliet. proponens sibi exemplum humilitatis: deo: quod de suis meritis non timuit: sed humili se deiciens di-
xit: *humilis* Utilis icedo: et vilior: appebo ante deum quod elegit me. Qui recte utitur regni potestate: foras iustitie factis magis quam verbis instituit. Iste nulla prosperitate erigitur. nulla adversitate debetur. non in nititur propriis viribus nec a domino recedit cor eius. regni fastigio humilis persistit animo. Non enim delectatur iniquitas. non inflamat cupiditas. sine defraudatione alicuius ex paupere divitem facit. et quod iusta potestate a populis extorquere poterat sepe misericordie clementia donat. Dedit deus principibus prelatum per regimine populo. et illis eos per se evoluit: cum quibus una est eis nascendi moriendi perditio. Prodesse ergo debet populo principatus non nocere: nec dominando premere. sed perdescendendo consulere ut valeat sit utile hoc potestati insigne: et dono dei per tuitione veritatem membrorum christi. Membra quippe christi fideles sunt populi quos dum a potestate quam accipiunt optime regunt. bonorum utique vicissitudinem deo largitori reverentur. Bonus rex facilius ad iustitiam a delicto regreditur: quam de iustitia ad delictum transferatur. ut novetur hic esse casus: illic propositum. In proposito eius est debet nunquam deviare a veritate. Quod si casu titubare contigerit: mox resurgere. ¶ De pacif
Plerumque princeps iustus. (entia principum. Cp. 50 etiam malorum errores dissilare novit: non quod iniquitatem eorum consentiat: sed quod aptum tempus correctionis

Liber

expectet: qñ eoz vitiavt emēdare valeat: vt puni
re. Mlti aduersi pñcipes pñratōis crimie dete
gūt. sz probare volēs de clemētiā pñcipū: illos
male machinare pmittit: istos nō deserit. De illo
rū malo bñ istis facit: dū culpas qñ illis faciūt isti
mīa paciētia idulgēt Reddē malū p malo vicissi
tudo iustitie ē: sz q clemētiā addit iustitie n̄ maluz
p malo cōpatī reddit. sz bonū p malo offēsīs ipte
¶ De delictis pñcipū siue exēplis Cpm. 51.
d. Jfficile ē pñcipē regredi ad meli⁹ si fuerit
vicijs implicat⁹ Ppli ei peccātes. iudicē me
tuūt: z a malo suo legibz coercēt. Reges aut nīsi
solo dei tōre metuqz gehēne coercēt libe ipceps
pruūt: z p abruptū licētie i oē facin⁹ vitiōz labū
tur Quāto qsqz i supiori pñstitut⁹ ē loco: tāto i ma
iori vīsa pñcto z qto splēdor: hōre celsior qsqz tā
to si deliqt pctō: maior ē Potētes ei potēt tormē
ta patiēt. Cui etenī pl⁹ pñmittit: pl⁹ ab eo exigīt e
tiā cū vsura pēaz. Reges vitā sūditōz facile exē
plis suis vt edificāt: vt subūtūt. Jōqz pñcipē non
decer deliqt: ne formā peccādi faciat pcti ei⁹ im
puita licētia. Nā rex q ruit i vicijs citoviā ostēdit
error: sicut legīt de hieroboā q peccauit: z pecca
re fecit israel. Jlli nāqz ascribit qd exēplo ei⁹ a
sūdit⁹ ppetrat. sicut nōnulli bōz pñcipū deo pla
cita scā sequūt: ita facile mīti praua eoz exēpla
sectāt Pleriqz aut apd iūqz principes necessitate
magis q voto male existūt: dū ipijs eoz obediūt

Nōnulli aut sicut p̄oti sūt seq̄ reges in malū: sic
 pigri sūt imitari illos ī bonū. Sepe vñ mali reges
 peccāt: ide bōi iustificāt. dū p̄cedētū cupiditatez
 et malitiā corrigūt. Nā reuera p̄ctis eoz coicāt:
 si qđ illi diripuerūt. isti retētant. Cui⁹ p̄ctū q̄sq̄
 seq̄t: necesse est vt eius penā p̄seq̄t. Neq̄ em̄ īpar
 erit supplitio cuius errozi quisq̄ par est ac vicio.

¶ Quod principes legibus teneantur Cpm. 52

1. Vltū ē p̄cipē legibz obtēpare suis. Tūc ei
 iura sua ab oib⁹ custodiēda existiet qñ ⁊ ipe

illis reuerētiā p̄bet. P̄cipes legibz teneri suis:
 nec ī se vult frustrare iura: q̄ ī s̄biectis cōstituūt.

Iusta ē ei vocis eoz auctoritas: si qđ pplis prohi
 bēt sibi licē nō patiāt. Sub regim̄is disciplia sc̄i
 ptates subiecte sūt. ⁊ q̄uis culmie regni sit p̄dit:
 vīculo tñ fidei tenēt astricti. vt ⁊ fidē xp̄i suis legi
 bz p̄dicēt: ⁊ ipaz fidei p̄dicatiōem moribus bonis
 p̄seruant. ¶ De ptate p̄cipū ī eccl̄ia. Cp. 53

p. Rīcipes sc̄i nōnūq̄ itra eccl̄iam ptatis a
 depte culmina tenēt. vt p̄ eadē ptatē disci
 pliāz eccl̄iasticā muniāt. Cetuz itra eccl̄iaz ptates
 necessarie nō effēt: nisi vt qđ nō p̄ualet sacerdos
 efficere p̄ doctrine f̄monē: ptas h̄ impleat per disci
 plie terrore. Sepe p̄ regnū terrenū celeste regnū
 p̄ficir: vt q̄ intra eccl̄iam positi cōtra fidem et di
 sciplinā eccl̄ie agunt. rigore p̄cipuz cōterantur
 ipamq̄ disciplināz quaz eccl̄ie huilitas exercere
 nō p̄ualet. ceruicibus supboz potestas principa

Liber

lis ipōat. ⁊ vt veneratōez mereat v̄tute ptātis ip
riat. Cognoscant p̄cipes sclī deo debere se rōez
reddere pp̄t ecclīaz quā a x̄po tuēdā suscipiūt. Nā
siue augeat pax ⁊ disciplīa ecclīe p̄ fideles p̄cipes
siue soluat: ille ab eis rōez exigit q̄ eoz ptāti suā
ecclīam creditur. ¶ De iudiciibus Cpm. 54

a D delictū ptiet p̄cipū q̄ p̄auos iudices ⁊
volūtātē dei pplīs fidelibz p̄ferūt. Nā sicut
pplī delictū ē qn̄ p̄cipes mali sūt: sic p̄ncipis pct̄z
ē qn̄ iudices iūq̄ existūt. Bon⁹ iudex sicut nocē cuili
bz nescit: ita p̄desse oībz nouit. Alijs ei p̄stat cēsu
raz iustitie. alijs bōitatē: q̄ iudicia s̄ie p̄sōaz acce
ptōe suscipit. Nō īfirmat iustitiaz avaritiē flāma:
nec studet auferre alīi qd̄ cupiat sibi. Bōi iudices
iustitiā ad solā obtinēdā salutē etnā suscipiūt: nec
eā mūcribz accepti destruūt: vt dū de iusto iuditi
o t̄palia lucra nō appetūt: p̄mio etno ditē. Oīs
q̄ rectē iudicat: statez i manu gestat. ⁊ i vtroq̄ p̄
so iustitiaz ⁊ mīaz portat. s̄z p̄ iustitiaz reddit pct̄i
sniāz: p̄ mīaz peccāt̄i tēpat p̄eāz. vt iusto libramie
qd̄ p̄ eq̄tatez corrigat: qd̄ v̄o p̄ mīfatōez īdulgeat.
Qui dei iudicia oculis suis p̄poit: sp̄ timēs tremēs
q̄ i oī negotio reformidat: ne de iustitie tramite
deuians cadat. ⁊ vñ nō iustificat: īde potius con
demnetur. ¶ De p̄auis iudiciibus. Cpm. 55

n Emīnez stultoz vel īproborū oportere iu
dicez eē. Nāz stultus p̄ ignauiaz ignorat iu
sticiāz. īprobus aut̄ p̄ cupiditatez corrūpit ip̄am

quas didicit vitatē. Graui⁹ lacerant paupes a pra-
uis iudicibz q̄ a cruētissis hostibz. Nullus ei p̄do
tā cupid⁹ i aliēis q̄ iudex iiqu⁹ i suis. Latrōes in
accēsis faucibz ac latebrosīs latētes insidias ponūt
isti palā rapacitatē auaricia seuiūt. Hostes i aliēo
rū tm̄ sāguiez itēdūt iudices q̄si crudelissi carnifi-
ces ciuiū: opp̄ssioe sua s̄biectoꝝ vitaz extiguūt. q̄
ei destruāt mlti sūt. rari sūt aut q̄ p̄p̄os legū mo-
deramie regant. Plerūq̄ z bōi iudices sūt s̄z mī-
stros rapaces hnt. Horū fiḡra (vt ait q̄d) tāq̄ scyl-
la pūgit atq̄ desc̄bit: ip̄a q̄d hūana specie: s̄z capi-
tibz caninis accicta z circūdata. Nō alit̄ q̄busdaz
pt̄atibz accidit: vt ip̄oz hūaitatē imātas iūq̄z so-
cioꝝ p̄bet. Sepe iudices prauī cupiditatē causa
aut differūt: aut puerūt iudicia nec finiūt cepta
negocia: q̄usq̄ marsupia eoz q̄ causant̄ exhauri-
ant. Qñ em̄ iudicant nō causaz: s̄z dōa p̄siderant.
Et sicut negligētes sūt i discutōe causaz: sic i eo-
rū damno solliciti sūt. Iudices prauī iuxta p̄phē
verbū q̄si lupi p̄daz vespe nō dereliquūt i mane.
Hoc est q̄ presentis vite tantum commodis cogi-
tant non de futuris. Vita enim ista vesp̄um: fu-
tura vero mane accipitur. Et bene ait quasi lupi
quia luporum more cuncta diripiūt: z vix pauca
pauperibus derelinquunt.

¶ De verbosis z elatis iudicibus.

Cp̄m. 56

Verbosi iudices et elati vt sapiētes vide-
antur non discutiunt causas sed afferūt

Libet .

ſicq; p̄turbāt iudicij ordiez dñi nō ſuo p̄tēti offitio
aliēa p̄ſumūt. Quidā ei dū iudicare icipiūt irascū
tur. ip̄azq; iudicij ſn̄iaz i iſanā v̄tūt. De q̄bz rectē
p̄ p̄phetaz dñi. Qui p̄uertūt i furoze iuditiū. Qui
ei irat⁹ iudicat: i furozē iuditiū mutat. cū ante p̄
fert ſn̄iaz q̄ cognoscat. furoz i iudice iueſtigatio
nē veri nō valet attigere: qz mēs ei⁹ t̄bata furoze
ab iueſtigatōe alienat iuſtitie. Iracūduſ iudex iu
dicij examē plene cōſiderare nō valet. qz caligine
furoz nō videt. Qui aut̄ repulſo furoze diſcutit
facili⁹ ad p̄tuedā v̄itatē mētis ſerenitate p̄ſurgit:
et ſic vlla p̄turbatōe ad eq̄ratis iſtelligētā p̄ueit.
¶ De iudicibz qui acceptione p̄ſonaruz ⁊ cauſa
amicoz ſubuertunt iuditiū Cpm. 57

n On ē p̄ſōa i iuditio obſn̄auda ſz cā: ſic enī
ſc̄ptū ē. Nō accipias p̄ſōaz i iuditio. Et itū
Nō miſereberis paupis i iuditio. Qui enī p̄ſāgu
nitatis vel aicitie fauore. ſiue iūmiciciarū odio iu
ditiū p̄uertūt: ſine dubio i xp̄z q̄ ē v̄itas ⁊ iuſtitia
peccare noſcūtur. Iniqui iudices errant in verita
te ſn̄ie: dum intendunt in qualitatem p̄ſōe: ⁊ ex
ulcerant ſepe iuſtos dū ip̄robe defendūt iūquos
qui aut̄ recte p̄ſidere ſtudet: nec partē palpare
nouit nec cohibere a iuſtitia didicit.

¶ Quibz rebz ſubuertitur iuditiū Cpm. 58

q Ubi recte iudicat et p̄miū inde remune
rationis expectat: fraudem in deum per
petrat qz iuſticiā quam gratis impartiri debuit.

acceptiōe pecūie vēdit. Bōis male vtūt q̄ iuste p
t̄pali lucro iudicāt. Tales q̄ppe ad v̄itatē nō iusti
tie defēsio: s; amor pecūie puocat Quib; si spes
nūmi p̄trahit̄ p̄festi a iustitie defēsōe recedūt Ac
ceptio mūer̄ p̄uaricatio v̄itatis ē Un̄ z p̄ iusto d̄r
Qui excutit man⁹ suas ab oī mūere: iste ī excelsis
h̄itabit Diues mūerib; cito corrūpit iudicē. paup
aūt dū n̄ h; qd̄ offerat: n̄ solū audiri p̄tēnit: s; etiā
p̄ v̄itatē opp̄mit Citō violat̄ auro iustitia: nullāq;
re⁹ p̄t̄escit cl̄pā: quā rediere nūmis existiat Pl⁹
ei obt̄iet mētē cēsoris amor lucri: q̄ eq̄tas iudicij
Tres sūt mūer̄ acceptōes q̄bz p̄ iustitiā huāna
v̄aitas militat. i. fauor aīcitiarū. adulatio laudis:
et corporalis acceptio mūeris. facili⁹ aūt p̄uertit̄
aīus rei corporee mūere: q̄ gr̄e laudisq; fauore.
Quattuor moīs p̄uertit̄ hūanū iudiciū t̄iore cupi
ditate: odio: z aōre T̄iore: dū metu p̄t̄atis alicui⁹
v̄itatē loq̄ pauescim⁹. Cupiditate: dū p̄mio mūe
ris alicui⁹ corrūpimur Odio: dū p̄ quēlz adūsarij
molimur. Aōre: dū aīco v̄l p̄pinqs p̄placē p̄tēdi
m⁹. His ei q̄ttuor causis sepe eq̄tas violat̄ sepe ī
nocētia ledit̄. ¶ De falso teste. Cpm. 59

e Si mendacium gratis d̄r: quanto magis
si venale queratur? Neq; em̄ deerit multi
plex conuentus falsozum. si tantum presentia sit
nūmoruz. Testis falsidicus: trib; ē p̄sois obnoxio
us. Primū deo quē piurādo contēnit z sequēter
iudicij quē mentiēdo fallit: postremo innocentī

quē falso testimonio ledit Testib⁹ falsis coniunctis tar-
 de mendacij falsitas repit. Qd si separati fuerit. exa-
 mie iudicatis cito manifestat. Nā sicut i unitate pra-
 uorū gradus ē fortitudo: ita i separatōe maior infirmi-
 tas. fraudulētia cito rephēdit cū mendaciū falsidi-
 corū sibi pueit. Unū pene crimē hnt z q falsitatē
 pmit: z q suppnit vitatez: qz z ille obesse vult: z is-
 te pdesse n vult. Peior ē aut testis q ledit q q psta-
 re nolit. Nā ille malign⁹ ē: iste iurit. Iniqu⁹ testis
 quib⁹ sua falsitate corpi rebusqz officiat: aīe tñ ni-
 chīl oberit. imo maximū lucrū pfert si ipetit⁹ eq̃
 nimis tulerit. Erit aut ille apō deū pdenat⁹ q adū-
 s⁹ inocētē falsū testiōiūz vī dicit: vī dicētib⁹ credit.
 Nā n solū ille re⁹ ē q falsū de alio pfert: sz z is q ci-
 to aurē crib⁹ pbet. Qui metu pātis vitatē occul-
 tat: eiusdē vitat⁹ iracūdiā sibi celit⁹ puocat. qz pl⁹
 ptescit hoīez q diuiaz trepidet indignatōez. Brūo
 cui⁹ testiōio inocēs ab scelere obiecto purgat⁹: ip̃
 us cui⁹ pditōe etiā iūq⁹ pimit. Neqz ei decz xp̃ia-
 nū mortī obnoxīū pdē: z ad effūdēdū sāguīez i fe-
 litiū voce testificatōis pbē fmoēz. Iusti ei tñ ad mī-
 steriū dnt. eē salut⁹: iravō indignatōis z tēlatōes z
 inmissōes p āglos malos. ¶ De causidicis. Cp. 60
 n Egociorū forensiūz sectatores pp̃t p̃ximi
 dilectōez sc̃lare negociū deserere debent
 aut certe manente p̃ximi charitate negociū se-
 quant terrenū. Sz qz prarū est vt inter iurgātes
 charitas maēat: postponēda ē rei cautatio vt pse

ueret dilectio Antiqui forensē eloquentiaz caninā faciendā nūcupabant: eo quod cauidici in certaminibus canum omīssis quod agunt veluti canes alterutrum sese lacezant iurgiaque causarum ad iniurias suas committant

¶ De oppressoribus pauperum. Cpm. 61

p. Suppū oppressores tūc se sciāt grauiori dignos finia: quā pualuerit his quibus nocē voluerūt. Nā tāto atrocius fuero supplitio adēnādi sūt: quāto hic fortius p misorū vitā iualuerit. Audiāt iudices et qui p sūt pplis: quod p tēpālībz molestijs quos plebībz ingerūt et nō icēdio cremabūt. testāte dño p esaiāz pphāz. Iratus iqt sū sū pplz meū et dedi eos i manu tua. nō posuisti eis mīaz: s3 aggrauasti iugū tuū valde. descēde i pūere: sede: tace: et i tra i tenebras: Cleiet sū te malū et nescies ortū ei⁹. et irruet sū te calamitas quā nō poteris expiare. veniet sū te repēte mīfia quāz nescis. Magis mala faciētībz quā mala patiētībz dolē debemus. Illi ei praua faciendo i malū pficiūt: isti patiēdo a malo corrigūt. Deus aut p malas volūtates aliorū i alijs mīta opat bōa. Malignatiū hoīz volūtas nequā pōt ipleri: nisi deus dederit ptatē. Nā dū hoīes deo pmit tēte malū quod p cupiscūt pficiūt ipse dñs facē quod pmit tit. In ē quod scēptū ē p pphāz. Si erit malū quod dñs nō fecit: Uerūtū quod uīq mala expetūt volūtate: id circo. de⁹ pficiēdi dat ptatē p suā bōaz volūtate quod de nro malo ipse mīta bōa opat. qdā cū dei volūtate resistūt nesciētes p siliū dei faciūt. q nouer: sic

Liber

deo subiecta eē oīa: vt ipī q̄ eius dispositōi aduer-
 sāt ei⁹ impleāt volūtātē. Propterea ī hac vita bōi iu-
 dicāt a malis: vt itū ī illa vita malī iudicēt a bōis.
 siue vt etiā sit hic bōis t̄p̄alis afflictio: et illic et̄na
 remūeratio. Idcirco sūt necessarij malī: vt q̄tiēs
 bōi offēdūt: flagellēt ab illis. Hic ē q̄ assur virgā
 furoris sui testat dñs. Sz q̄tiēs ita fit: de dei idig-
 natōe p̄cedit. vt de⁹ p̄ illos ī eos seuiat q̄s flagel-
 lādo emēdare desiderat. Sz ille iustissia volūtate
 illi v̄o sepe crudeli itētōe sicut p̄ p̄phāz de eodez
 assur dī. Ip̄e aut̄ nō sic arbitrat̄: sz ad p̄terēdū pa-
 tū ē cor ei⁹. Atrocē s̄ eos diuinū furorē v̄eturū q̄
 existūt p̄secutores z violētī fidelibz. Cōsolādo ei
 p̄ p̄phāz de⁹ suos: ita iudicare pmittit aduersari-
 os. Eos iqt q̄ iudicauerūt te ego iudicabo z ciba-
 bo hostes tuos carnibz suis: z q̄si a musto sāguīe
 suo iebriabūt. Itz aliquē vsū z maloz iūqtas: q̄ e-
 lectos dei suis moribz laniāt ac p̄ h̄ vita ip̄ioz sibi
 depit: iustoz aut̄ nō p̄it sz p̄ficit dū eos malī p̄ tri-
 bulatōis exercitiū ad p̄ntē odiēdā vitā z fut̄az de-
 siderādā erudiūt. Inēdū enī p̄dest p̄uersoz prauī-
 tas vtilitati iustoz: dū eos malitia sua erudiūt. et
 ad regna celozū req̄rēda: molestia t̄p̄ali ipellunt.
 Probat̄ hoc exemplo israhelīce plebis q̄ tunc
 durius agebatur ī egypto. q̄n oportebat eā per
 moysez ad terrā rep̄missiōis vocari. z ex malis
 que ī egypto patiebatur discedere: z ad p̄missā
 patriāz festinare. Iniq̄ dūz constantiaz iusti ī p̄se

curiosibz suis aspiciūt: mētis pfusiōe tabescūt. Et
dū adūsa ostētāt nec vicūt tādē de sue puerilitatis
isania pfūdūt. Stulti q̄ bonos studiū sēp assumūt
q̄bz dū pspitas elucet: lactanter de suis meritis
glānt z bonoz atq̄ iustoz afflictioibz detrahūt.
dūq̄ eis adūsa ptingerit mox ad blapheiaz pusilla
nimitate ai pueritūt. Quidā simpliciū nesciētes dis
pēsatoez dei: i maloz pfectibz scādalizant: dicē
tes iuxta phāz. Quare via ipioz pspat: bñ ē oī
bz q̄ puaricāt z iūq̄ agūt: Qui ei h̄ dicūt: nō mirē
tur q̄ p̄auoz hoīz t̄palē z caducā felicitatē aspi
ciūt: s̄z magis nouissia eoz itēdāt: quāta illis post
hec et̄na supplīia pparēt. dicēte pphā. Ducūt i
bonis dies suos: z subito ad infera descendūt.

adūsa stul
tia

hodie s̄
m̄lti tales

¶ De tribulatione iustorum

Cpm. 62

Iustus i adūsis pbari se cognoscat nō dei ci.

Nō bene isti
caplm. ut pa
tienter fere
tiones.

Uiri sc̄ti plus foridant p̄spa q̄ aduersa: qz
dei fuos p̄spa deiciūt adūsa vō erudiūt. Ideoq̄
sc̄ti viri pstantia ita portare d̄z adūsa: vt frāgi non
q̄at. Tūc magis sūt dei oclī s̄z iustos: q̄n eos affli
gī ab iniq̄s prouidēcia supna pmittit. Nam tūc eis
gaudia disponunt et̄na: q̄n presenti tribulatione
probanē. Oēs vite huius tribulationes aq̄s simi
les pparantur p̄tereūtibus. propterea qz si quid
in hac vita tribulationis acciderit: nō stat sed cele
riter transit. Qui vite future p̄mia diligēter exco
gitat: mala oīa vite p̄ntis equanimiter portat. q̄n
ex illius dulcedine huius amaritudinē temperat.

Nō s̄z dilecti
onis dei.

q̄z t̄b lones
q̄xantur aq̄s.

N. i.

et ex eternitate illius breuitate huius despiciat transi-
toriam. Grauari diuino mali temporalis utilitate eorum et
vite isti mala proferunt. quia cum dolore grauatur: cupi-
ditatis et luxurie vitiorumque exteriorum mala non appe-
tunt. Plurimum prodesse salutis tentationes sancti: quam prospicitates.
nam ex prospicitate in deum ita. ex tentationis dolore in meli-
us perficitur. Unusquisque ad tentationem animam preparare debet.
Minus est spatium tentatio grauatur. dure autem promittit si non
spatia aduenerit. Sapientis est pro omnia aduersa animam medi-
tari. nec inueniri casus debet quem non consilia eius promouiant.
¶ De amatoribus mundi. Cpm. 63

Undi amatores non solum ex eo rei sunt quod infir-
ma pro sumis appetunt: verum etiam et miseri propter
grauem eruna ad ipsa desiderata pertingunt. Grauius tor-
quentur ipsi mundi exaggerando pro modis: quam iusti toleran-
do aduersa. Qui enim bona mundi diligit: velut non velut
timoris et doloris pene succumbit. Quique plus quam omnes
res transitorias diligit maioris sibi ingerunt dolores
rei ablatis quam aore pertinebant possidere. Cum graui enim
dolore attritum quam cum magno aore habent. Minus autem ca-
redo dolemus: quam minus possidendo diligimus. Sciant
sancti lucra sectantes quantum sit vanum aduersa quam diligit:
quam etiam nec in hoc seculo sic peritioe graui conquirunt. et propter quibus
in futuro supplicio penas dabunt. His qui in voluntate secula-
rium desideriorum persistunt: bene testimoniis prophete dicitur. factus est
effraus pauperum sicut cinerum: qui non reuersatur. id est ita obuium
cecitate secularis aoris: ut nunquam resipiscant ad deum aore
re retere: quare metis. Multis mortuus est mundus: ipsi tamen

o que

no

no auare

anf

vicissim mūdo mortui nō sūt. Bōa enī scī diligūt
 et tñ ip̄a q̄ diligūt mīme p̄sequūt. i vtroq; vacui:
 q; z fut̄a p̄dūt: z p̄ntia nō acq̄rūt. *Egestas ē elec*
 toz q; p̄grinat̄ a bōis sēpitnis: z i h̄ exilio diut̄
 remorāt. *Egestas ē reproboz q; abūdāt vicijis z*
 vtutibz vacuāt: seq; eē iopes nesciūt. Qd̄ p̄bat p
 apocalypsim iohānis q̄ p̄ hui⁹ mūdi amatores sic
 ait. Dicis q; diues sū et locuples: z nulli⁹ egeo. z
 nescis q; tu es miser z misabilis: z paup̄ z cec⁹ et
 nud⁹. *Elie t̄p̄alis seq̄ces z si nitidi sūt foris fulgo*
 re potētie: it̄i⁹ tñ vacui sūt elatōe s̄rbie sicut cala-
 mi exti⁹ q̄dē nitēt: s; it̄i⁹ vacuāt. Ob h̄ reprobi ex-
 teri⁹ vt calami nitidi: iterius vō vacui. Electi vō
 exti⁹ q̄si arboz cortices fedr̄: it̄i⁹ vō solidi. Qui p̄
 cioso cultu icedūt audiāt p̄phām. quēadmod̄ de
 testat̄ eoz corpalia ornāmēta: z q̄s succēss⁹ hēat
 cult⁹ sc̄laris p̄posit⁹ z ornat⁹: h̄ ē p̄ suauī odore
 fetore z p̄ zona funiculū. zc. Legāt p̄phām diui-
 tes q; spes opulētia ē: z audiēt eū dicētez. Ue q̄
 opulēti estis. Quāto enī q̄s q; potētia maior ē: tā-
 to magis liber ē ad peccādū. Nā patriōniū grāde
 grādis tētatio ē. Pl⁹ venerāt hoīes i h̄ sc̄lo pro
 t̄p̄ali potētia q; p̄ reuerētia sc̄titatis. Suscipiūt
 eī qd̄ magis sūt diuites: z qd̄ hoīes sūt oīno despi-
 ciūt. Sūt qdā iusti q̄ sic lesiōe cuius q; suis rebz v-
 tūt. Itē sūt qd̄ diuites huīles q̄s n̄ inflat s̄rbia rerū
 veltri plezūz fuerit sc̄ti vetis testamētū q; z affluebāt
 diuitijs: z tñ huīlitate pollebāt. At p̄ qdā s̄rbos
 Nij.

*Egestas electo**Egestas reproboz**Apocalypsis*

*Nō has silit
 diues q; reproboz
 et vanos. z
 electis.*

*ppha.**al suspectunt**diuites huīle*

Liber

diuites elati

No

paup s: b9

diuites rerū copia facit elatos q̄z nō sūt opes in
vitio s̄z volūtas. Nam crimē ī rebz nō ē: s̄z ī vsu agē
tis. Est elatio paupū q̄s nec diuitie eleuāt: z volū
tas sola z ī eis s̄rba ē. his z si opes desūt: pp̄t mēt̄
tū tūorē plusq̄ s̄rbi diuites p̄dēnāt. Securi⁹ vult eē
diues: paup esse nō vult. S̄z quō erit diues q̄etus
quē suis stimulis res ip̄e ne careāt s̄p faciūt īq̄etū.
Et iō elegit cupiditas īq̄etū eē z timidū diuitē: q̄
securū paucō sūptu p̄tētū eē z paupē. Bōis bñ v

*q̄re diues ē
īnq̄etū*

*q̄m q̄s d̄r vti
bōis bene. l. ma*

*q̄m q̄s malo
viti⁹ benefi
male*

tūf q̄ diuitis sibi p̄cessis ī rebz salutaribz p̄fruūt.
Bōis male vtūf: q̄ at iuste p̄ t̄pali lucro iudicat at
aliqd bōi p̄vane gl̄e appetitu faciūt. Malis male
vtūf: q̄ noxias cogitatōes opibz p̄rauis p̄ficiūt. Bñ
malis vtūf: q̄ luxurias carnis p̄iugali hōestate re
strīgūt. S̄z sicut malo vti bonū ē: sic bō bñ vti me
li⁹ ē. Et sicut bono male vti malū ē: sic malo male
viti pessimū ē. ¶ De diuitijs z elemosyna. C̄p. 64

5 Raviter ī deū deliquit: q̄ diuitijs a deo p̄
cessis nō in rebz salutaribz s̄z ī vsibz p̄rauis
vtūf. Nesciūt ei īpartire paupibz: opp̄ssis s̄bueire
despiciūt. z inde magis augēt delicta vñ rediere
debuerūt. Hoc h̄z tm̄ bonū possessio p̄ntiū rerū:
si vitā reficiat m̄f oz. p̄t h̄ tētatio ē mūdi lucrū: tā
toq̄s maiora supplitia ī futū dabūt: quanto z ip̄a
maiora sūt. Potentes em̄ potenter tormenta pa
tiūtur. Terrena oīa seruādo amittim⁹: largiēdo
seruamus. Patrimoniu⁹ enī retentuz perit: ma
net aut̄ erogatū. Dū enī cū rebz nr̄is durare: nō

No

possumus. qz aut nos illa moriēdo deserimus: aut *aut diues*
 ille nos viuētes deserūt. Pro diuersitate vsq; alij
 de rebz mūdaīs peūt q̄s cupidi⁹ rapiūt. alij vō sal
 uāt dū i eoz p̄critudīe. dītoris pulcerrimā pui
 dētiā laudātes mirāt: vñ dū p mīe opibz ex eis ce
 lestia bōa mercāt. Mīa a p̄patiēdo aliene miserie *miseria*
 vocabulū sortita ē. Null⁹ aut i alio mīfīcoris esse.
 pōt: q̄ p̄raue viuēdo i se mīfīcoris nō ē. Qui ei sibi
 neq; ē: cui bon⁹ ē? Nulla scelex elemosynis posse
 redimi: si i p̄ctis q̄sq; p̄māserit. Tūc aut fructū e
 lemosynarū i dūlgētia conseq̄t qñ ab scelexū ope
 desinit. Uerū ē q̄ p̄ctā oīa mīe opibz expurgāt: i
 laz caueat peccare q̄ mīaz i partit. Ceterū nulla est
 delictiueia qñ sic p̄cedit mīa vt eam sequat p̄ctā.
 Nō ē elemosyna q̄ glie magis cā: q̄ mīe i p̄tū itūi
 tu. Qualī ei itētōe ab vno q̄q; largit: talit̄ z apud *Vanā glia
q̄rentes in
eterna. alij
bonis.*
 deū recipit. Qui ḡ hic de bono laudē p̄ntē appe
 tit: sp̄e p̄dit: z gl̄az mercedis i fuō nō recipit. Dū
 enī cā iactātīe paup pascit: etiā ipm mīe opus in *Nō bene*
 p̄ctm̄ p̄uertit. Intātū elemosynarū opa p̄ctā extī
 guūt: atq; itantū ad regnū sc̄i fuī p̄ficiūt vt etiā *q̄ntū valent
elemosynarū op.*
 iudex celestis i fuō iudicio veniēs: i dexta p̄sisten
 dus dicat. Esuriui z dedistis michi māducare. si
 tiui z dedistis michi bibere. hospes erā z collegi
 stis me. nudus erā z coopuistis me. Quibz etiam
 bñ p̄mittit dicēs. Venite bñdicti p̄ris mei p̄cipi
 te p̄paratū vobis regnūz. His autem quos nulla
 p̄cedētia elemosynarū facta sequūtur: eterni

Liber

iudicis voce sic dñ. Esuriui enī z nō dedisti michi
māducare. sitiui z nō dedistis michi bibere Quibz
iuste. Discedite a me maledicti i ignē etnū q̄ pat^r
est diabolo z āglīs ei⁹. Qui hic mīaz nō iptit: illic
pietatis fructū nō iueit. exēplo ardētis diuitis. q̄
i inferno ad tenuissia petēda p̄puls⁹ ē q̄ hic tenuissi
ma negāda studuit. Quid tribui s̄btili⁹: q̄d distric
ti⁹ petere potat. Suttā aq̄ ardens petijt: q̄ micas
p̄ais negauit. Sero diues ocl̄os apuit qñ lazarū
paupē req̄escētē vidit: quē iacētē añ ianuās vidē
despexit. Nō solū q̄ esuriētī z sitiētī z nudo bñfi
ciū largitat: ipēdit: v̄l si q̄d aliō idigētī largit. s̄z z
q̄ iimicū diligit: z q̄ lugētī affectū p̄passōis z p̄sola
tōis iptit: at errātē fr̄ez charitatiue corrigēdo ad
viā vitatis reuocat. at i q̄buslibz necessitatibz p̄si
liū adhibet elemosynā p̄cl̄dubio facit. Nā z doc
trīe vel disciplīe bonū el̄yna ē: z mīa carnali emi
nētior ē. Quicūqz egēs poscit etiā si idigētē se si
mulet: ex toto illi corde p̄misceri oz. Et licet ille
fortasse falsā idigētis sp̄ez p̄ferat: is tñ q̄ s̄plicit̄ i
partit fructū mīe nō aittit. Quāuis q̄sqz sit egēs:
null⁹ tñ vñ tribuat idigētī excusatiōem iopie pōt
obtēderelqñ ex p̄cepto saluatoris etiam calicē aq̄
frigide p̄cipiamur idigētī p̄bere. Nā si aliō n̄ habē
tes idipz benigne tribuam⁹: mercedē p̄culdubio
nō aittim. Cēuz si āpli⁹ possum⁹ z egestatē simu
lādo minus largimur: nō egētem: s̄z deū fallimus
cui p̄scīaz n̄raz abscondere n̄ possum⁹. Due sūt ele

att^r / z esto
mīfīcorz.

mosyne. Una corporalis. s. egēti dare q̄cqd potue-
 ris. Alta spūalis: dūttere a q̄les⁹ extiteris: Daz
 pria adhibēda ē mīfis: scōa malis. Erit ḡ qd̄ sēp i
 ptias. z si nō pecuniā: saltē vī grāz. Nō erit el̄yna
 cū murmuratōe p̄bēda: ne comitate tristitia mer-
 ces peat dispēsata. Tūc aut̄ bñ tribuit: qñ cū mē-
 tis hilaritate p̄bet. vñ z apl̄s hilarē (iqt) datorē
 dīligit de? Metuēdū ē itaqz ne paup aut cū tedio
 nra oblata suscipiat. at ne oīno p̄termis⁹ merēs
 tristisqz recedat. De rapinis aliēis elemosynā fa-
 cere nō ē offitū mīfatōis: s; emolumētū magnuz
 sceleris. Vñ z salmō. Qui offert iqt sacrificiū de
 rapina paupz: tāq; si q̄s victimet filiūz i p̄spectu
 p̄ris sui. Qui enī iuste tollit: iuste nūq; distribuit
 nec bñ alīi p̄bet: qd̄ ab alio male extorq̄t. Magnū
 scelus ē rē paupz p̄stare diuitibz: z de sūptib⁹ iō
 pū acq̄rere fauores potētū. arēti t̄re aquā tollere
 et fluia q̄ nō idigēt irrigare. Nō nūq; largitas di-
 uitū pdiga nō ad utilitatē s; ad elatōez effūdīt. op̄
 ati hypocritis q̄ nō ad edificatōez docēt audiētū
 s; ad sue gl̄e exaggerādū cōfū. Rep̄hēnsibilis est
 supflua effusio largitatis. Nā q̄ modū fuit avar⁹
 nulli ē: s; oībz largus est. Dispēsator nō dz eē pro-
 digus s; discretus. largiri em̄ dz quantū oportet:
 vt tenendo mensurā in vno sufficiat pluribus
 ¶ Qd̄ t̄m i vita ē licitū opari bonū Cpm. 95
 Antuz em̄ in hac vita est licituz opari bonū.
 illic nāqz nō iaz opatio expectat: s; retribu

due s̄t el̄yna

danda ē
el̄yna.

nō de rapia.

nō det nō eg-
tib⁹.

nō indiscreto

Discretio te-
da i dādis
q̄nis.

Liber

et lo meritorum. Hec vita ipsius longa et grata est: in oculis
sunt iustorum amara et brevis. Et licet vita ista brevis
sit: moras tamen sibi fieri credit: quia quantumlibet breue
sit temporis spatium: tamen et si viventi parum est: non amanti procul
dubio longum est. Qui vite presentis longitudinem non de suo
spacio: sed de eius fine considerat quod sit brevis et misera
satis utiliter pensat. Vita eius presentis quia ipsis suis incrementis
deficit: brevis est. suo ei augmento perit dum id quod vi
detur in futuro perficere in presentis deficit. Item ex ipso esse bre
vis vita presentis ostenditur: ex quo non permanet: sed finit. Tota
enim consumatur filis et vita hominis expletur diebus et signis. Quod
diu in hac vita vivit. querit utrum augmentum an rectius
detrimendum dicatur. Sed quomodo possit recte dici augmentum
quod per dimensionem etatum ad mortis tendit detrimendum:
Qui vitam longam querit: ad eam tendere vitam per quam christianus est:
id est eterna: non ad istam de qua ad erudendum te descendit vita
eterna: id est Christus verbum carni coniunctum. Hec est enim vita vita
lis. nam ista mortalis est. Mori oportet homines in carne mun
do. ne moriantur in anima christo. Nam vel tunc vivere quisque cre
dit si scilicet moriens in solo deo vivere delectetur
De mora vite istius tedium patitur iustus: eo quod ad deside
ratam patriam tarde perveniat: et vite presentis eternam regni
amittat. ¶ De metu mortis. Cpm. 66
quod ¶ Namque sancti ab huius vite eternis libe
rari se cupiant: cito volentes exire de cor
pore dei tamen dispensatione plerumque diu in hac vita
versantur. ut per longam tolerantie exprimentis solidius eorum
patientia roboretur. Multi vitam odio habent: et

*brevis est
hec vita.*

*non si quis
vitam longam*

vel vivere

m̄ mori timēt: qđ plerisq; i agustia trīgere solēt.
 sicq; ptrario affectu z viuēdi hñt tediū: z moriēdi
 metū. Sollicite d; vnusq; viueret z sēp tminuz
 vite sue p̄siderare. vt de p̄replatōe illi⁹ aius se sēp
 ad alta sustolat: z hui⁹ sc̄i blādicias cū tiorē caue
 at. Sc̄ptū ē ei. In oib; opib; tuis mēorare nouis
 s̄ia tua: z ietnū nō peccabis. Uēti exit⁹ ignorātia
 incerta ē: z dū q; mori nō existiat tollit. Vñ vnus
 q; festinet ne i iūqtatib; suis rapiat. simulq; finit
 at vita cū culpa. Nā icētor: diabol⁹ eos q; viuētes
 accēdit ad vitia: subito moriētes ptrahere nititur
 ad tormēta. Sepe diuites i hac fallaci vita dū de
 potētie gl̄a vel rerū abūdātia gestiūt: ab his repē
 te hora qua nesciūt iprouiso exitu rapiūtur: atq;
 absorbēte p̄fūdo cruciādi etnis gehēne icēdijs
 deputāt. De q; bñ p pph̄az dī. Ducūt i bōis di
 es suos z i pūcto ad iferna descēdūt. Iniqu⁹ mo
 riens q; imitatioē sua multos ad culpam traxerat
 delectatōe peccati: multos a culpa reuocat terro
 re tormēti. Qđ etia; psalmista testatur dicēs. Le
 tabitur iustus cū viderit vīdictaz ip̄ioruz: manus
 suas lauabit in sanguine pctōrum. In peccatorū
 em̄ moriētiū sanguīe iusti lauant manus: q; dum
 eoz pena cōspiciūt: cōspicientis vita mūdatur. Cu
 ius em̄ talis taz crudelis exit⁹ cernit nō soluz qui
 viderit refugit: s; alios etia; ab imitatione illius
 quanta valuerit exortatōe cōpescit. In exitu vite
 aie electoz nimio terrētur metu: incerti utrū ad

nō solitudi
 nez t nāiaz.

incerta hora
 mortis

nō diues ne
 subito rapia
 ris ad ifernuz

iniqu⁹ moriē

attf

de elect⁹ mo
 etib;

Liber

premium an ad supplitiū transeāt. Quidāz autē e-
lecti in fine suo purgātur a leuibus q̄busdā pctis.
quidā vero in ipso exitu suo hilarescūt ex etnorum
contēplatione bonorū. Quāuis enīz q̄sqz in hac
vita sit iustus: tñ dū ex corpore isto egreditur per
timescit: ne dignus supplitiō sit. Nullus est enim
homo absqz pctō. nec q̄sqz potest de dei securus
esse iudicio cū etiā et de ociosis verbis reddenda
sit ratio. finē iustorū optimuz vocatio trāqlla cō-
mēdat vt ex eo itelligāz sctōz habere p̄fortiū an-
gelorū ex quo ab hoc corpore sine vexatiōe dura
collūt. Prauos autē hoīes apostate angli excipi-
unt moriētes vt eis sint ipsi tortores in penis qui
fuerūt suasores in vitijs. Et si pietas p̄ defūctis
fidelibus flere iubeat: fides tñ p̄ eis lugere vetat.
Illī enī deplorandī sūt in morte: quos miseros in-
fernus ex hac vita recepit: nō quos celestis aula
xp̄i letificādos includit. Hic est enī christiane mi-
sera rationis affectus: vt pro vnoquoqz mortuo
sacrificiū deo offeratur. Inde est quod scriptū est
Et mortuo ne fraudes misericordiam.

Nō singlāz an-
moriētes

flere p̄ defūctis
an liceat.

sacrificiū offer-
ri p̄ vnoqz
mortuo.

finis Laus deo.

Rubricae libri primi de summo bono
sancti Isidori hispalensis epi.

2	Quod deus sumus et incommutabilis sit. Capitulum. i
2	quod inmensus et opus sit deus capi. ii
3	quod inuisibilis sit deus capi. iij
3	quod ex creature pulcritudine cognoscitur creator capi. iiij.
4	quod ex nostro usu quidam spes ad deum referant. ca. v
4	quod ex rerum inferiorum similitudine et humanis mo- tibus figuratur deus capi. vi
5	quod non secundum essentiam sed secundum similitudinem spes dicuntur ad deum. neque per substantiam proprietate sed per efficientiam causarum rerum spes in ipso describuntur capi. vii
5	quod deo nulla temporum successio attribuitur. ca. viij
6	De temporibus capi. ix
6	de mundo capi. x
8	Unde malum capi. xi
9	de angelis capi. xij.
12	de homine capi. xiiij
13	de anima ceterisque sensibus capi. xiiij
14	de sensibus carnis capi. xv
15	de christo filio dei capi. xvi
16	de spiritu sancto capi. xvij
17	de lege capi. xviii
18	de ecclesia et heresibus capi. xix
19	de hereticis capi. xx
20	de gentilibus philosophis capi. xxi
20	de differentia testamentorum capi. xxij

21	De symbolo et oratione.	Capitulū .xxiij
21	de baptismo ⁊ cōione	capi. xxiiij.
22	de septem regulis	capi. xxv
23	de martyrio	capi. xxvi
24	de sanctorum miraculis	capi. xxvij.
24	de antichristo ⁊ ei⁹ signis	capi. xxviii
25	de resurrectione	capi. xxix
25	de iuditio.	capi. xxx.
26	de gehenna	capi. xxxi
27	de penis impiorum	capi. xxxij.
27	de gloria sanctorum	capi. xxxiij

Rubrice secundī libri.

28	De sapientia	Capitulum primum
29	de fide	capi. ij
29	de charitate.	capi. iij.
30	de spe	capi. iij
30	de gratia	capi. v
31	de predestinatione.	capi. vi
32	de conuersis	capi. vij.
33	de primordiis cōuersorum	capi. viij
34	de conflictu conuersorum	capi. ix
34	de remissa conuersione	capi. x
35	de exemplis sanctorum	capi. xi
36	de compunctione cordis	capi. xij.
36	de p̄fessione pctōrum ⁊ p̄nā	capi. xiiij
38	de desperatione peccatiū	Cpm. xiiij

39	De his qui a deo deseruntur.	Capitulū. xv
39	de his qui ad delictuz post lacrymas reuer tuntur	capí. xvi
40	de peccato.	capí. xvij
40	de leuioribus peccatis.	capí. xviii
41	de grauioribus peccatis	capí. xix
41	de manifestis occultisq; pctis.	capí. xx
42	de peccati amore.	capitulū. xxi
42	de peccandi necessitate.	capí. xxij
42	de peccandi consuetudine.	capí. xxiii
43	de peccati recordatione	capí. xxiiii
43	de cogitatione	capí. xxv.
44	de conscientia	capí. xxvi
44	de intentione mentis	capí. xxvij.
45	de sensibus carnis	capí. xxviii
	Ibidem de sermone	capí. xix
46	de mendatio	capí. xxx
47	de iuramento	capí. xxxi
48	de vicijs	capí. xxxij.
	Ibidem Quod ex vicijs vicia et ex virtutibus virtutes oriuntur	capí. xxxiii
49	de male vsis virtutibus	capí. xxxiiii.
	Ibidem de simulatis virtutibus	capí. xxxv.
50	de appetitu virtutum	capí. xxxvi
50	de pugna vtutū aduers⁹ vitia	capí. xxxvij.
51	de superbia	capí. xxxviii
52	de fornicatione	capí. xxxix
54	de continentia	capí. xl

55	De cupiditate	Capitulum xli
56	de gula	capit. xlii
57	de ebrietate	capit. xliii
58	de abstinencia	capit. xliii

Rubrice libri tertij

59	De flagellis dei	Capitulum primum
60	de gemina percussione dei	capit. ii
61	de infirmitate carnis	capit. iii
62	de tolerancia diuine correptionis.	capit. iiii.
62	de tentationibus diaboli	capit. v
66	de tentamentis somniorum	capit. vi
67	de oratione	capit. vii.
70	de lectione	capit. viii
70	de assiduitate legendi	capit. ix
71	de doctrina sine gratia	capit. x
71	de superbis lectoribus	capit. xi.
72	de carnalibus lectoribus et hereticis. ca.	xii
72	de libris gentilium	capit. xiii
73	de collatione	capit. xiiii
74	de contemplatione et actione	capit. xv
75	de contemptoribus mundi	capit. xvi
75	de sanctis qui se a consortio sancti sepant.	capit. xvii.
76	de preceptis altioribus monachorum.	capit. xviii
76	de tempore monachorum	capit. xix
76	de humilitate monachi vel ope	capit. xx.
77	de monachis qui curis sancti occupant.	capit. xxi

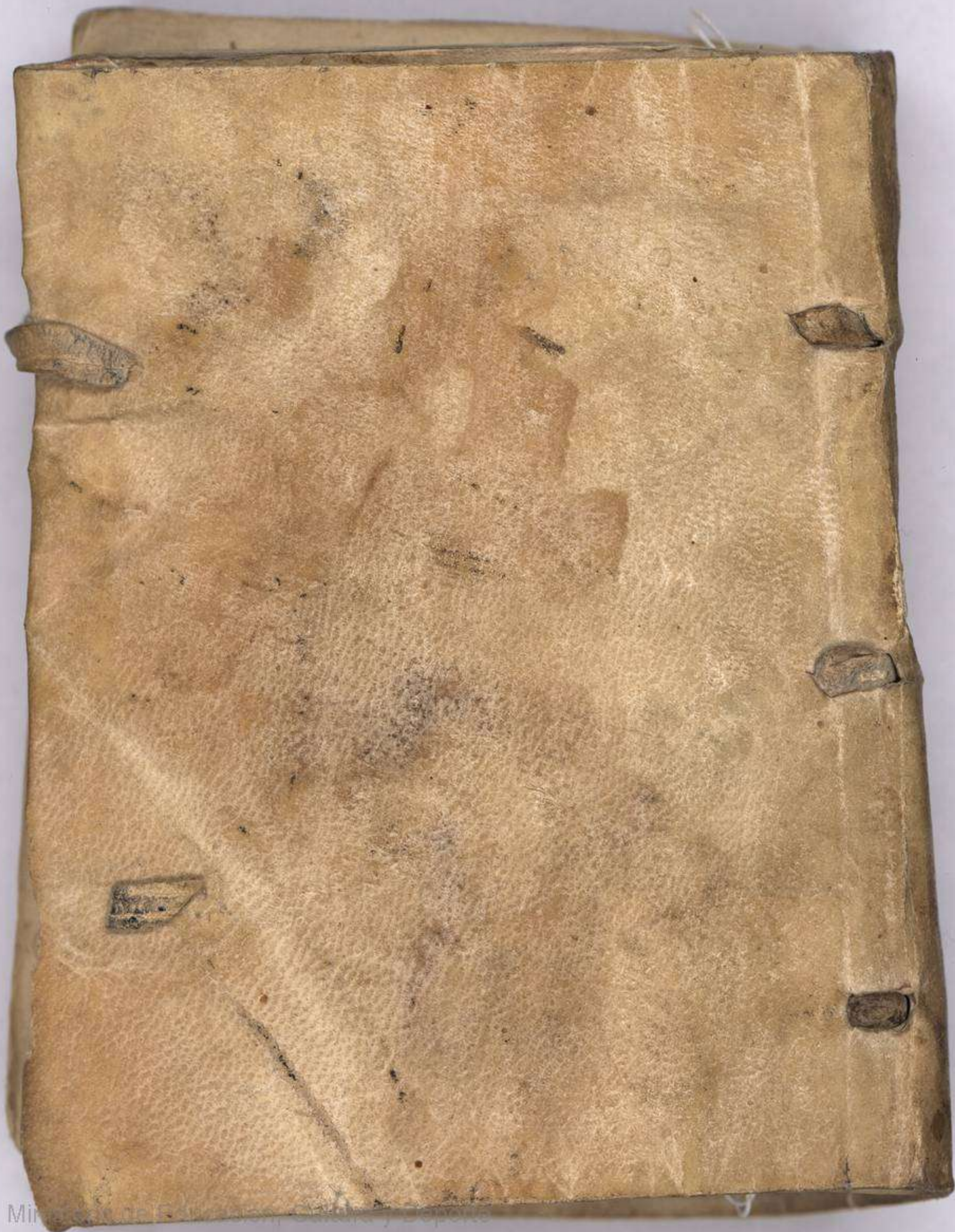
77	de his q̄ a deo mūdi aōre p̄pediūt. ca. xxv.	
78	de iactantia	Capitulum. xxiiij
79	de hypocrisi	capit. xxv
80	de inuidia	capit. xxvi
80	de simulatione	capit. xxvii.
80	de odio	capit. xxviii
81	de dilectione	capit. xxix
81	de fictis amicis	capit. xxx.
82	de amicitia munere orta	capit. xxxi
82	de concordia malorum	capit. xxxii.
82	de correptione fraterna	capit. xxxiii
83	de prepositis ecclesie	capit. xxxiiii.
83	de indignis prepositis	capit. xxxv.
84	de indoctis prepositis	capit. xxxvi
84	de doctria z exēplis p̄positoꝝ. capit. xxxvii.	
85	de his q̄ bñ docēt z mala viuūt ca. xxxviii.	
85	de exēplis p̄rauoꝝ sacerdotū capit. xxxix	
85	de p̄positis carnalibus	capit. xl.
86	de iracundis doctoribus	capit. xli
86	de superbis doctoribus	capit. xlii
87	de humilitate prepositoꝝ	capit. xliii
87	de doctrine discretione	capit. xliiii
88	de silentio doctorum	capit. xlv
88	de p̄bēda sac̄dotali p̄rectōe ī plebe. c. xli	
89	de disciplīa sac̄dotis ī his q̄ d̄liquūt. c. xlii	
90	de subditis	capit. xlvii
91	de prelatīs	capit. xlviii.
92	De iustitia principum	Capitulum. xlix

92	de patientia principum.	
92	de delictis principum siue eorum.	
93	Quod principes legibus tenentur.	
93	de prate principum in ecclesia.	cap. lvi.
93	de iudiciibus	cap. lvii.
93	de prauis iudiciibus	cap. lviii.
94	de vboris et elatis iudiciibus.	cap. lvi.
94	de iudiciibus qui acceptione personarum et causa amicorum subuertunt iudiciu.	cap. lvii.
94	quibz rebus subuertit iudiciu	cap. lviii.
95	de falso teste	capitulum. lxi.
95	de causidicis.	cap. lxi.
96	De oppressoribus pauperum	cap. lxi.
97	de tribulatione iustorum	cap. lxi.
97	de amatoribus mundi	cap. lxi.
98	de diuitijs et elemosyna	capitulum. lxi.
100	Quod tunc in vita e licitum opari bonum.	cap. lxi.
100	De metu mortis.	Capitulum. lxi.

Isidori hispalensis episcopi tractatus de summo
bono finit feliciter. Impressus parisi in campo
gaillardis per guidonem mercatoris. Anno domini
millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio
die vero quinta mensis nouembris

em
dice
me

al p
rea
ma

21